

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Nieuwe leden. — Betaling der contributie per giro.

Hoofdartikel: Bij den nieuwen jaargang.

Berichten: Doelbewuste geneesmiddelvoorziening.

— Verslag v. d. Volksgezondheid.

Mededeelingen van verschillenden aard:

Kruschen Zout.

Correspondentie.

Advertenties.

Naamlijst der leden.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toetreden:

L. Bieze, Uithoorn.

R. Gaasterland, Amsterdam.

Groene Kruis, Barneveld.

R. K. Vereeniging van Slechthoorenden, 's-Gravenhage.

De Penningmeester zal het zeer op prijs stellen als de leden hunne contributie a f 3.— per giro willen voldoen.

Postgiro 32237.

Giro gemeente Amsterdam K 1672.

N. KEULEMANS.

Met 1 Januari 1929 zal het veertig jaar geleden zijn, dat onze redacteur, de heer HERMAN VAN GELDER, als zoodanig den strijd met de kwakzalverij heeft aangebonden. Over de moeilijkheid van deze taak in het algemeen en vooral om

zichtbare resultaten te behalen, wil ik ditmaal niet uitwijken. Er is ook heel veel dat men niet ziet, maar dat toch geschiedt.

Wel wil ik wijzen op de onverwoestbare strijdbaarheid van dezen kamper tegen bedrog en voor de volksgezondheid, zijn onovertroffen toewijding en zijn schoone levenskracht. Veertig jaren lang altijd weer tegen hetzelfde in te gaan, zonder verslappening en met wijze gematigdheid wat den vorm betreft, is allermint een gemakkelijk ding. Zeker moet men daarvoor beschikken over een groote kennis, een groote liefde en een flinke dosis optimisme.

Dat het bestuur van onze vereeniging hem voor dat alles ten hoogste dankbaar is, behoeft welhaast niet gezegd.

Namens ons bestuur, onze leden en onze lezers, willen wij hem dan ook hier van harte gelukwensen. Als wij ooit een beeld van geestelijke krasheid laten maken, dan vindt de lezer hier welk portret ons voorbeeld zal zijn.

P. W. DE KONING.

SLECHTS ENKELE WOORDEN

om den nieuwen jaargang in te wijden.

Wij hebben het al zoo dikwijls gezegd: men moet ons steunen.

De kwakzalverij met geneesmiddelen en geneesmethodes neemt voortdurend in omvang toe en het zijn vooral de groote bedrijven, die over ruime kapitalen voor de reclame beschikken, die het gevaar voor het algemeen welzijn steeds meer en meer opleveren.

Daartegenover staat onze Vereeniging met haar menschevriendelijk doel en haar goede voornemens en is bij lange niet in staat, datgene te verrichten wat zij, reeds 48 jaren, zoo vurig wenschte. Integendeel; de veranderde tijdsomstandigheden, vooral de veel vermeerderde drukkosten, hebben er, sinds eenige jaren, toe geleid het getal verzonden gratis-exemplaren van het Maandblad aanmerkelijk te beperken, zoodat onze stem lang niet overal wordt gehoord daar, waar deze, naar onze meening, van nut kon zijn.

Andere bestrijdingsmiddelen, zooals het inleggen van bijvoegsels, het verspreiden van strooibiljetten bij voorkomend gevaar, het aanmaken van nieuwe lantaarnplaatjes voor eventueele lezingen, het voldoen aan een reeds lang gekoesterd verlangen om een film te laten vervaardigen ten einde wijd en zijd op het schandelijk op-

treden der kwakzalvers te kunnen wijzen, dit alles moet achterwege blijven wegens den stand der kas.

Het ledental onzer Vereeniging, dat in vroegere jaren, (toen met de contributie meer gedaan kon worden dan na den oorlog) reeds de duizend had overschreden, is, ofschoon nog niet onbelangrijk, aanmerkelijk gedaald en toch wil het Bestuur, om tactische redenen, geen verhooging van de jaarlijksche bijdragen der leden aan de Vergadering voorstellen.

Een vermeerdering van inkomsten hangt derhalve af van een vermeerdering van het getal leden en de toeneming van de werkzaamheid houdt met dit laatste gelijken tred.

De leden zullen dit inzien en daarom doen wij een dringend beroep op hun medewerking: *tracht leden te werven*. Dit is waarlijk niet zoo moeilijk; met een beetje moeite en wat meer overredingskracht lukt het wel. Er zijn nog velen in den lande die overtuigd kunnen worden van het nut onzer Vereeniging en zich wel willen laten overtuigen.

BERICHTEN.

DOELBEWUSTE GENEESMIDDELVOORZIENING.

In ons vorig no. hebben wij onder bovenstaand hoofd, een kort bericht geplaatst over het daaromtrent behandelde, in de Tweede Kamer.

Later werden wij, door het *Pharm. Weekblad* in staat gesteld meer uitvoerig van deze zaak kennis te nemen. Het spijt ons, dat plaatsgebrek ons verhindert het artikel in zijn geheel over te nemen doch wij gelooven, dat onze lezers door het onderstaande, voldoende op de hoogte zullen zijn gebracht.

„Rijksbegroting 1929. Hoofdstuk X. Arbeid, Handel en Nijverheid. Voorloopig Verslag. Hieraan ontleenen we: *Specialité's*: De aandacht werd gevestigd op den invoer van specialité's, waaronder vele waardelooze, die tegen veel te hooge prijzen of onder bedriegelijke voorwaarden worden verkocht. Daaronder behooren ook middelen, die als abortiva worden aangeboden. Men vroeg, of de Minister niet kan bevorderen, dat het ter zake aanhangige wetsontwerp spoedig wordt behandeld, of dat op andere wijze aan het euvel paal en perk wordt gesteld. De meeste landen, b.v. Oostenrijk, hebben een behoorlijke regeling, die ook zeer ten genoegen van de producenten werkt.

In de *Memorie van Antwoord* lezen we : *Specialité's* : In voorbereiding is een herziening der wet op de uitoefening der artsnijbereidkunst ; daarbij wordt onderzocht, of een regeling betreffende de specialité's daarin kan worden opgenomen. In afwachting van het resultaat van dien voorbereidenden arbeid, meent de Minister zijn oordeel over het wetsontwerp, betreffende de specialité's, te moeten opschorten ; aan opneming van bepalingen in een ontwerp, betreffende de artsnijbereidkunst, zou hij, als dat mogelijk is, in elk geval de voorkeur geven boven regeling bij speciale wet.

Bij de beraadslaging in de 2e Kamer op 23 November, zegt Mevr. DE VRIES-BRUIJS o.a. :

De Wet op de aanprijzing van middelen tegen ziekte, die reeds 31 Januari 1925 is ingekomen, is nog niet afgedaan. Schijnbaar hokt de behandeling hier bij de Voorbereidende Commissie, in wier handen het ontwerp is gesteld, maar de Minister weet, dat dit maar schijn is, en dat in werkelijkheid het oponthoud aan hem is te danken.

De Minister antwoordt op deze opmerking : Tegenover de lijst van eischen en in mora-stellingen van mevrouw DE VRIES-BRUIJS wil ik mededeelen, dat de wet op de artsnijbereidkunde deze maand (dat was dus November) gaat naar den Gezondheidsraad en dat ik het ontwerp-specialité's niet onmiddellijk in behandeling heb genomen, omdat ik er geen aanleiding voor vond, dat in de eerste plaats ter hand te nemen, waar er zooveel te doen was. Maar ik heb geen enkel bezwaar, om bij de wet op de artsnijbereidkunde tevens de quaestie van de Specialité's te bezien.

MEVROUW DE VRIES-BRUIJS zegt nog : De Minister heeft reeds verleden jaar toegezegd (en het was niet de eerste keer, dat die toezegging kwam) een wijziging, ik meen zelfs begrepen te hebben, een geheele vernieuwing van de wet op de artsnijbereidkunde. Ik heb het met genoegen vernomen, omdat het er inderdaad met de voorziening van geneesmiddelen in ons land niet fraai uitziet ; we hebben een strijd tusschen apothekers en drogisten, tusschen drogisten en een soort van verfwinkeltjes, die zich, vooral in de groote steden, ook met grooten ijver op den verkoop van geneesmiddelen toelagen, en daarnaast zorgen de fabrikanten van geneesmiddelen er niet minder voor, dat het publiek, den gebruikers van geneesmiddelen, zooveel mogelijk geld uit den zak wordt geklopt. Van een werkelijke, doelmatige, doelbewuste voorziening van geneesmiddelen is dan ook al lang geen sprake meer.

Op 31 Januari 1925 heeft Minister AALBERSE een wetsontwerp ingediend, waarin bepalingen zijn neergelegd over het met openlijke aanprijzing in verkeer brengen van geneesmiddelen. Dit ontwerp is nog altijd in het eerste stadium van voorbereiding, omdat de Minister aan voortgang daarvan niet medewerkt, en nu blijkt uit de *Memorie van Antwoord*, dat de Minister overweegt, dit ontwerp te verwerken in de wet op de artsnijbereidkunde. Ik zou het zeer betreuren, als dat inderdaad gebeurde. Maatregelen tegen het in verkeer brengen van geneesmiddelen met allerlei mooie aanprijzingen zijn absoluut noodzakelijk en het wil mij voorkomen, dat daarvoor een eenvoudige en juiste oplossing was gevonden.

Er heeft zich echter van den kant van de zoogenaamde belanghebbenden, d.w.z. drogisten en de eigenaren van dagbladen, die ruime inkomsten genieten van de advertenties, waarin al dat fraais wordt aangeprezen, een stevige oppositie ontwikkeld en ik vermoed, dat de Minister daarvan onder den indruk is gekomen en is gaan meenen, dat de verkoopers van deze middelen, en niet de verbruikers, de patiënten, de eerstbelanghebbenden zijn. Men zal gemakkelijk inzien, dat dit een groote vergissing is, want inderdaad is deze wet gemaakt in het belang van de gebruikers, in het belang van de volksgezondheid, en deze gebruikers wachten nu reeds lang genoeg op de zoo noodige bescherming.

Ik zie voorloopig ook geen enkele reden, waarom dit ontwerp niet afzonderlijk gehouden kan worden, tenzij . . . . . de Minister den verkoop van geneesmiddelen aan anderen dan apothekers totaal zou willen verbieden. Alleen dan zou ik er vrede mee hebben. Is dat niet het geval, laat men dan de hoofdzaak, de wijziging van de wet op de artsnijbereidkunde, voorbereiden, onafhankelijk van de maatregelen tegen de bedoelde knoeierijen ; de zaak is zeer urgent ; het ontwerp is, wat vorm en inhoud betreft, betrekkelijk eenvoudig en zou nog heel goed in deze periode tot stand kunnen komen. Ik zou daarom aan willen dringen op directe medewerking van den Minister bij de behandeling van het ingediende ontwerp.

De MINISTER antwoordde hierop : Ik mag zeggen, dat ik geen enkele belanghebbende gesproken heb over het Specialité's-ontwerp en van niemand iets gehoord heb. Mijn indruk is nu eens het gevolg van het kennis nemen van het stuk zelf en van een bespreking in de Commissie uit den Gezondheidsraad. Ik ben dus aan het goede adres geweest.

Overigens geloof ik, als ik de laatste vraag van de geachte afgevaardigde goed begrepen heb, dat ik niet anders behoef te zeggen dan dat de opmerkingen van de geachte afgevaardigde vanzelf ter sprake komen, als het wetsontwerp komt. Het laatste van hetgeen de geachte afgevaardigde zeide, heb ik niet geheel kunnen verstaan.

MEV. DE VRIES-BRUIJS : Het was een verzoek, om het wetsontwerp zoo spoedig mogelijk verder te laten behandelen.

De MINISTER : Als de geachte afgevaardigde wil constateeren, dat het niet hokt bij de Commissie . . . . .

MEV. DE VRIES-BRUIJS : Juist niet.

De MINISTER . . . . . maar bij mij, dan wil ik herhalen, dat ik het heb lagen liggen, omdat ik andere dingen belangrijker vond, doch ik heb geen bezwaar, het ter hand te nemen, wanneer het ontwerp in zake de artsnijbereidkunde in behandeling komt."

Volksgezondheid. In de Verslagen en Mededeelingen No. 11, Nov. 1928, vinden wij in het Verslag over 1927 van den Hoofdinspecteur, o.m. belast met het toezicht op de handhaving van de wet, regelende de uitoefening van de Geneeskunst, het volgende :

„Onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

De inspecteurs maken melding van het opleggen van verschillende geldstraffen aan hen, die onbevoegd de geneeskunst uitoefenden. Een vrouw die, onbevoegd zijnde verloskundige hulp te verlenen, reeds geruimen tijd de verloskundige praktijk uitoefende, werd veroordeeld tot 4 x f 30.-boete, welke geldstraffen in hooger beroep verminderd werden tot 4 x f 10.—. Aangezien het mij zeer twijfelachtig toescheen, dat deze vrouw door het opleggen van deze geringe boeten de onbevoegde uitoefening van de verloskundige praktijk zou staken, werd den betreffenden inspecteur verzocht daarop scherp toezicht te doen houden.

Op verzoek van een der inspecteurs werd door een Hoofdcommissaris van politie proces-verbaal opgemaakt tegen een handelaar in Sanitaire artikelen, die een jongen man, lijdende aan gonorrhoea in behandeling had genomen. Op de vraag van bedoelden inspecteur aan den ambtenaar van het Openbaar Ministerie of hij aan dit proces-verbaal enig gevolg had kunnen geven, werd als antwoord ontvangen, dat het den ambtenaar niet vrijstaat mededeeling te doen van zaken (c.q. van den afloop daarvan) wanneer zulks niet is voorgeschreven of uitdrukkelijk toegestaan ; zulks is hem zelfs verboden.

Een doornig struikje tmeer op den weg van de handhavers der wetten betreffende de volksgezondheid."

Mededeelingen van verschillenden aard

Kruschen Zout.

Prof. SCHOORL wijst ons op een door hem verricht onderzoek van Kruschen Zout, waarbij door hem werd gevonden een zeer geringe hoeveelheid jodide, n.l. eenige milligrammen per kilogram zout.

Toch durven wij, ook na dit onderzoek, blijven twijfelen aan de met zooveel ophef aangekondigde geneeskrachtige waarde van Kruschen Zout.

Het is ons bekend, dat ter voorkoming van kropziekte aan het voor de voeding gebruikte keukenzout een zeer geringe hoeveelheid kaliumjodide wordt toegevoegd, maar dan is die hoeveelheid jodide, op die manier ingenomen, belangrijk veel grooter dan bij 't gebruik van eenige kleine schepjes Kruschen Zout.

Het rapport van het onderzoek moet echter in zooverre worden gewijzigd, dat het bewuste zoutmengsel uiterst geringe hoeveelheden jodide bevat, die bij de gewone methode van opsporen van jodide niet worden aangetoond.

N. K.

CORRESPONDENTIE.

F. H. te O. Wij namen goede nota van uw belangstellend schrijven en zullen het gaarne aan het Bestuur onzer Vereeniging ter hand stellen. Ja, propaganda is zeer noodig, want wij vreezen dat de stand der kas een beletsel zal zijn voor de toepassing van de goede maatregelen, door u voorgesteld. Zie ook ons hoofdartikel in dit no.

Dank voor de gezonden advertenties ; wij houden ons aanbevolen.

Br. G. te O. Het apparaat, door u genoemd, kennen wij niet. Uit het u gezonden Maandblad kunt gij echter zien hoe wij over dergelijke toestellen ter desinfectie denken.

A. C. F. C. te A. Dank voor 't gezondene.

Dr. A. S. te R. Dank ; in het volgend no.

— Verscheidene stukken moesten blijven liggen.

Advertentiën.

SLECHTHOORENDEN
Het Centraal Magazijn
der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen. Tevens bureau van advies op allerlei gebied, voor slechthoorenden. Adres : Mej. TINE MARCUS, 2e Secretaresse der Vereeniging, Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

K 1 K 2

DE KWAKZALVERSMIDDELEN
HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,
volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor
DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.
Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam. K

NAAMLIJST

VAN DE LEDEN DER

Vereeniging tegen de Kwakzalverij
OP 1 JANUARI 1929.

Totaal 737 leden.

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr. P. W. de Koning, te Amsterdam, Voorzitter.

N. Keulemans, Apotheker te Amsterdam.

Secretaris-Penningmeester.

Mr. A. Lind, Advocaat te A'dam.

ALGEMEEN BESTUUR:

Mr. W. P. R. Bouman, Officier van Justitie te Rotterdam.

Mr. A. A. Cnopius, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem.

Mr. A. van der Elst, Ambtenaar O. M. te Leiden.

Ds. F. C. Fleischer, Voorzitter v. de Alg. Ned. Ver. „het Groene Kruis” te Utrecht.

E. J. Abrahams, arts, Wethouder te Amsterdam.

C. Nannes Gorter, Journalist te Alkmaar.

Mej. J. C. Rensing te Delden.

J. van Riel, Gepens. kolonel, Dirig. Mil. Apotheke, 's Gravenhage.

C. G. Baert, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Gravenhage.

H. van Gelder, te Amsterdam, Redacteur.

NEDERLAND.

E E R E L I D :

G. B. Schmidt, Apotheker te Amsterdam.

GEWONE LEDEN :

Aalsmeer.

E. A. J. Bou, arts.

Aug. Snethlage, tandarts.

W. Snethlage, arts.

Alfen a/d Rijn.

L. W. Hildernisse, med.-cand.

Alkmaar.

Dr. J. M. van Dam.

Dr. J. Degenaar arts.

C. Nannes Gorter, journalist.

B. Schouten, apotheker.

Amersfoort.

Gezondheidscommissie

Amsterdam.

E. J. Abrahams, arts.

Amsterdamsche Ver tot Bestrijding van Tuberculose.

Dr. B. H. de Beer tandarts.

W. Binnendijk, arts.

J. Blaauboer Jzn., apotheker.

P. H. Bon, apotheker.

Dr. C. F. Bosch.

Dr. W. G. Bouman, arts.

N. M. Bouvy & Zoon, apothekers.

Dr. C. J. Brekman, arts.

Mevr. v. d. Broek-Swart, apoth.

A. J. v. Bronkhorst, apoth.

Prof. Dr. H. Burger.

Dr. P. W. C. M. Busch, arts.

S. J. W. van Buuren.

Dr. J. van Campen, arts.

H. L. Coopman, arts.

Dr. I. van Daal, arts

B. van Dam.

Depart. Amsterdam van de Ned. Maatsch. tot bev. d. Pharmacie.

J. W. Dito, arts.

S. Engers, arts.

J. C. Filedt Kok, apotheker.

Dr. C. L. de Fouw, Inspecteur v/d. Volksgezondheid.

R. Gaasterland.

S. S. Gallée, apotheker.

H. van Gelder, gep. dirig. apotheker.

J. B. Gersons, apotheker.

P. H. G. v. Gilse, Arts.

J. v. d. Graaf.

H. D. de Haas, arts.

Dr. P. F. v. Hamel Roos.

J. H. Hemmers.

G. J. H. Hempenius, apotheker.

W. Holzhaus, arts.

A. de Hoop.

E. van der Hoop, arts.

J. H. van der Hoop, arts.

Dr. A. Huender, apotheker.

Mej. C. Hugenholtz, apoth.

Dr. C. Hymans, arts.

V. van Itallie, apotheker.

J. C. de Jong, apotheker.

M. de Jong.

Mevr. J. A. Jouwersma-Fey, apoth.

W. R. van de Kastele, arts.

N. Keulemans, apotheker.

M. C. Klaassen

J. Kok, apotheker.

Mr. P. W. de Koning.

P. J. Kruijse, apotheker.

Mevr. Kruijse-Rübsaam, apoth.

J. M. Kijzer, arts.

C. J. v. Ledden Hulsebosch, apoth.

Mr. A. Lind, advocaat.

W. v. d. Linden, apotheker.

Dr. M. Marsman, arts

H. Meijer, Arts.

E. Mogendoiff, arts.

J. Musaph, tandarts,

Ned. Maats. t. bev. d. Geneeskunde.

Ned. Maats. t. bev. d. Pharmacie.

Ned. Maats. t. bev. d. Tandheelkunde.

P. G. C. v. Oort.

A. Otto, arts.

E. J. Otto.

H. Pekelharing, apoth.

H. G. Pitsch, tandarts.

W. Polak, arts.

L. P. G. Postema, arts.

T. Potjewijd, apotheker.

B. Premela, arts.

Mevr. M. V. Redert, apotheker.

H. van 't Sant, apotheker.

G. Schipper, apotheker.

G. B. Schmidt, apotheker.

H. Schols.

H. Schouten, arts.

Dr. S. Simons, arts.

A. Speer

Dr. G. J. Stärke, leeraar M O.

Mevr. J. Stärke—Polenaar, arts.

H. Stoffers.

S. Stork, apotheker.

W. S. Stüven, veearts.

A. N. Swijghuisen Reigersberg, arts

Dr. F. Tekelenburg.

G. O. A. de Thouars, apotheker.

Vereeniging tot bev. d. Homoeopathie.

Jhr. H. Trip Jr.

P. Verbagen, arts.

J. H. Verhave, arts.

Dr. A. Welcker, arts.

Ed. Wiener, arts.

Dr. H. Woltring, arts.

Dr. S. A. Wycubeek, arts.

Wijnhoff & van Gulpen, scheik.

Andijk.

Dr. J. A. L. Heenk, arts.

Apeldoorn.

Gezondheidscommissie.

Mevr. A. G. Kerkhoven-Wijthoff

P. Persijn, apotheker.

A. de Vries, arts.

Appingedam.

Gezondheidscommissie.

Groene Kruis.

Arnhem.

Afd. Arnhem v. d. Ned. Maatschappij t. b. d. Geneeskunst.

Dr. W. H. Bloemendaal, Insp.

v. d. Volksgezondh.

R. de Boer, apoth.

Mr. A. Cnopius.

Mej. M. M. Couvée.

Dr. G. Fabius, arts.

Gezondheidscommissie.

Th. Hillen, apotheker.

Mej. G. Jongbloed, apoth.

Dr. H. C. Maats

Dr. J. P. v. d. Marel, mil.-apoth.

Dr. P. W. Meihuizen, arts.

E. Menthen, apotheker.

M. Pasmooij.

W. Renssen, Arts.

Dr. M. J. Schulte, apotheker.

Assen.

H. Cazemier, apoth.

Dr. E. H. la Chapelle, arts.

Mr. A. Hilbingh ten Oever.

Mr. W. P. C. Knuttel, Ambt.

O. M.

Avenhorn.

Witte Kruis

Avereest.

Groene Kruis.

Baarn.

Dr. P. V. Astro, arts.

Gezondheidscommissie.

Rud. Heijbroek, arts.

Mej. M. C. Julius, apotheker.

Dr. A. J. Thomas, arts.

Barchuz.

P. L. v. d. Harst, arts.

Bakkum.

Afd. Alkmaar Ned. Mij. ter Bev.

der Geneesk.

Dep. Noord-Holland der Ned.

Mij t. b. d. Pharmacie.

Barendrecht.

Gezondheids-Commissie.

Dr. J. van der Meulen, arts.

P. Westra, arts.

Barneveld.

S. J. v. Schuppen, Secr. Groene

kruis.

Barsingerhorn.

Witte Kruis.

Beetsterzwaag.

Dr. Bremer, arts.

Beilen.

Groene Kruis.

Benningbroek

Dr. G. A. Koeze, Arts.

Bergambacht.

Dr. Bouman, Arts.

Bergen.

Dr. J. A. Blok, arts.

Bergum (Fr.)

B. J. Hornstra, arts.

Berlikum.

Dr. J. Kwast.

Beverwijk.

A. Donker, apotheker.

Mej. Anna C. A. Sepp, apotheker.

Bilthoven.

Mej. J. E. van 't Rijk, med. stud.

Blaricum.

F. Catz, arts

Bloemendaal.

Mevr. wed. A. Kalff.

H. Lemstra van Beusekom, arts.

Mr. J. D. v. d. Piaats.

Dr. G. Romijn, Inspecteur v. d.

Volksgezondheid

Bodegraven.

Gezondheidscommissie.

Groene Kruis.

Boisward.

H. Beekhuis, arts.

Borculo.

Groene Kruis.

G. P. Scheij, arts.

Borne.

Groene Kruis.

Boxmeer

Gezondheidscommissie.

Brakel.

J. J. Warnsinck, arts.

Breda.

Groene Kruis.

R. Smagghé, groothandelaar.

A. v. d. Velde, Insp. Volksgez.

T. Wetselaar, apotheker.

Breukelen.

Dr. M. H. J. Adels

Brielle.

Gezondheidscommissie.

Afd. Voorne en Putten v. d. N.

Mij. t. b. d. Geneesk.

Buiksloot.

S. van Kempen, arts.

Buitenpost.

Gezondheidscommissie.

Burg (Texel.)

D. Boswijk, arts.

Witte Kruis.

Bussum.

Mr. J. P. C. van der Burgh.

W. F. A. Wijnen.

Castricum.

Witte Kruis.

Culemborg.

Groene Kruis.

Cuyck.

J. van den Broek, arts.

Delden.

H. C. M. Bloemen, arts

Dr. J. W. A. Gewin, arts.

Groene Kruis.

Mej. J. C. Rensing.

Delt.

Z. v. d. Belt, arts.

A. J. v. Gerrevink Gzn., apoth.

Groene Kruis.

Dr. A. Verhoeff, arts.

M. J. Wilwink, tandarts.

Denekamp.

A. J. Hondelink, arts.

Deventer.

Gezondheidscommissie.

P. Volders, apotheker.

Diemen.

W. Balfort, arts.

Dieren.

J. van Eijk, apotheker.

Leesgezelschap Elck wat wils.

Diever.

A. Léon van Eldik, arts.

Dinteloord (N.-H.).

J. M. van den Hoek, arts.

Dinxperlo.

Groene Kruis.

Dirksland.

Groene Kruis.

Doesburg.

Dr. J. Brand, arts

Doorn (U).

M. J. van Dam, arts.

Dordrecht.

J. J. Benjamins, arts.

Mr. P. Blussé v. Oud-Alblas, adv.

P. W. Brandt, uitgever.

S. M. Hugo van Gijn.

Afd. Dordrecht Ned. Mij. t. b. d.

Geneeskunst.

Z.-H. Ver het Groene Kruis.

Driebergen.

L. H.

Hellendoorn
Dr. B. J. Vos, arts.
Hem (gem. Venhuizen)
M. de Heer Kloots, arts.
Hendrik-Ido Ambacht
D. J. Kamberg, arts.
's Hertogenbosch
H. v. Baer, apotheker.
Dep. N.-Brabant Ned. Mij. t. b. der Pharmacie
Gezondheidscommissie
Afd. 's Hertogenbosch Ned. M. t. b. d. Geneesk.
Dr. W. P. J. Hoogveld, arts.
Heusden
Gezondheidscommissie.
Heythuizen
J. D. Smits, arts.
Hillegersberg
D. Heinike, arts.
Hilversum
Mevr. Feenstra—ten Seldam, apotheker.
Afd. Gooi en Eemland Ned. Mij. t. o. d. Geneesk.
A. J. v. Heemskerck Düker, apoth. G. Kasteleijn.
P. J. Honoré Metz, apotheker.
Mevr. C. W. C. v. d. Meulen—v. Manen.
Prof. P. van der Wielen.
Hoek (Zeeland)
A. J. Deyer, arts.
Hoofddorp
Dr. J. Nanninga, arts.
Hoogeveen
Gezondheidscommissie.
Hoogezaand
Gezondheidscommissie.
Hoogkerk
Groene Kruis.
Hoorn
Afd. West Friesland, Ned. Mij. t. bev. d. Geneeskunde
Hornu
P. J. Henneman, arts.
Huizum (Fr)
W. Fortuin, Arts.
Groene Kruis.
Dr. W. Sinnighe Damsté, arts.
Hulst
Gezondheidscommissie
J. A. van Lierop, arts.
Hummelo
Dr. B. J. Westerbeek v. Eerten, arts.
Kampen
P. Butter, arts.
Katwijk
A. v. d. Berg.
J. Huetingh, arts.
Kethel (Z.-H.)
G. Sauer, arts.
De Klomp
G. H. P. v. d. Meene, pharm. stud.
Klundert
J. H. Wilmiuk, Dierenarts.
Koog a. d. Zaan
M. Scheele.
Kollum (Fr)
Dr. de Jager.
Kortgene
L. G. Gelderman, arts.
Groene Kruis
Krabbendijke
H. Hondelink, arts.
Kralingsche Veer
H. v. d. Maden.
Krimpen a. d. IJsel
W. M. Blom, arts.
Krommenie
Witte Kruis.
Lage Zwaluwe
D. Dooremans, arts.
Leek
Groene Kruis.
Leeuwarden
Dep. Friesland v. d. Ned. Mij. t. b. d. Pharmacie.
Groene Kruis.
Mr. A. Menalda Hz.
J. H. Regenbogen, arts.
Dr. J. A. Römer, arts.
W. C. C. ten Veldhuis, arts.
Leeuwen bij Tiel
Dr. A. W. van Haagen.
Leiden
Mevr. Dr. D. Bakker, arts.
Th. H. C. Bos Otten.
J. P. A. Brand, tandarts.
Mr. W. K. Brevet.
Mevr. F. Briëd.
Mevr. J. L. van den Brink.
G. J. Craus, med. stud.
Mevr. Dr. W. J. v. Eerde.
Mr. A. van der Elst, ambt. O. M.
J. G. van Es, arts.
Mevr. A. Harmsma.
H. Hirschfeld.
Prof. Dr. J. van der Hoeve.
Prof. dr. L. van Itallie.
Jac. J. de Jong.
Prof. Dr. P. Th. L. Kan.
W. v. Krimpen.
J. J. Krijnen, med. stud.

Leidsche Tandheelk. Vereen.
Lie Giok Tjoan.
S. v. Nooten, med. cand.
G. H. Nijhoff, apoth.
A. A. M. F. Pannekoek, semi arts.
C. Pieck, oogarts.
Dr. T. Reddingius
Mevr. Dr. Stark.
Mevr. Dr. Steenhauer, apoth.
M. J. L. v. Straaten.
P. N. Tissot v. Patot, med. doct.
H. P. Veldhuisen, arts.
Prof. Dr. J. H. Zaaier.
Lemelerveld
H. C. Sauer, arts.
Lexmond
P. Bon, arts.
Lisse
D. Blok, arts.
Lith
J. Wiegiersma, arts.
Lochem
Gezondheidscommissie
Loenen a. d. Vecht
L. L. Po-thuma, arts.
Loosduinen
H. A. N. Vechman, arts.
Losser
J. G. Frederiks, arts.
Lunteren
Dr. W. C. Kimmijser, arts.
J. A. v. d. Vliet, arts.
Maastricht
A. H. Schmedding, arts.
Makkinga
Groene Kruis.
Maklum
E. Heckman, apoth.
Markeloo
J. S. B. Wanrooij, arts.
Medemblik
Witte Kruis.
Meerkerk
Dr. C. Spijkerboer, arts.
Meppel
Firma Brocades en Streeaman.
Gezondheidscommissie.
Middelburg
Dep. Zeeland der Ned. Mij. t. b. d. Pharmacie
Gezondheidscommissie.
M. J. Pienbroek, apoth.
Middelbarnis
Gezondheidscommissie.
Middelie
Witte Kruis.
Midwoud
Witte Kruis.
Molenaarsgraaf
J. de Konink, arts.
Monnikendam
C. J. P. v. Dijk, arts.
Moordrecht
J. Westendorp, arts.
Naarden
C. Heumes, arts.
Neede
Dr. P. E. Bos.
Ter Neuzen
Gezondheidscommissie.
Afd. N. Mij. t. b. d. Geneesk.
Nieuhove
Groene Kruis.
Nieuwendam
P. J. J. Honig, arts.
Nieuwesluis (Heenvliet)
W. F. de Priester, arts.
Nieuwe Tonge
C. van Gelder, arts.
Nieuw Helvoet
H. C. Sauer, arts.
Nieuwvennep
W. G. Schreuder.
G. v. Wijk, med. cand.
Nieuw-Weeringe
Groene Kruis.
Noordwijk
Dr. Coenraets Nederveen.
Numansdorp
C. Flohil, arts.
Nijmegen
J. J. W. v. Beck, tandarts.
R. van Gelder, arts.
J. W. Hoeffelman, arts.
G. Ph. G. Moeijs.
Ned. Ver. v. Huisvrouwen, afd. Nijmegen.
G. Noorduy, arts.
J. J. E. H. Oor.
Nijverdal
H. Slettenaar, arts.
Oegstgees
A. M. Blok, med. stud.
A. Querido, arts.
Oene
Groene Kruis.
Oisterwijk
Gezondheidscommissie.
Dr. A. J. van den Heuvel.
Olderkerk
Groene Kruis.
Ommen
Dr. C. J. Warnsinck, arts.
Oost- en West Souburg
C. E. Plugge, arts.

Oosterbeek
P. Leendertz.
G. H. O. v. Maanen, arts.
W. H. Zoetelief Norman.
Oosterwolde
J. G. Kijlstra, arts.
Oosterzee
Floris Hers.
Oostzaan
Witte Kruis.
Oppeendoes
Witte Kruis
Oss
Gezondheidscommissie.
Oude Pekela
Afd. Oldambt. Ned. Mij. t. b. d. Geneesk.
Oude Metering
A. v. d. Bijl.
Oud-Karspel
J. G. Vogelzang, arts.
Overveen
J. E. Schalkwijk.
Purmerend
B. H. Jurgens, apotheker.
Putten a. d. Veluwe
M. C. G. Middelburg, arts.
Puttershoek
Groene Kruis.
Raamsdonksveer
B. Knaap, arts.
Rauwerd
Gezondheidscommissie.
Reeuwijk (bij Gouda)
J. M. van Staveren, arts.
Renkum
Groene Kruis.
Dr. A. Bakhuisen Schuld.
Rhoon
Groene Kruis.
Ridderkerk
Afd. Z.-Holl. Eiland. Ned. Mij. t. b. d. Geneesk.
Groene Kruis.
Roekanje
D. F. Groenewoud, arts.
Roermond
Gezondheidscommissie.
F. A. Haan, apotheker.
Dr. H. J. Hoving.
J. Wiggelandam, arts.
Roosendaal
Gezondheidscommissie.
Rotterdam
J. Beker, apotheker.
Jac. Beker, apotheker.
Mr. W. P. R. Bouman, off. v. just.
Ph. C. Coppens, apotheker.
H. E. Ekker, tandarts.
R. Geel, arts.
C. Groenewegen, arts.
Dr. M. Kingma Boltjes.
Dr. P. H. Kramer, arts.
J. J. v. Leeuwen, arts.
Levensverz. Mij. R. V. S.
J. H. M. Lutz.
Dr. G. H. Moll van Charante.
Dr. L. B. de Monchy, arts.
Dr. R. P. Ofringa, arts.
Jac. v. d. Ree, med. cand.
Mr. A. Rombach, subst. offic.
van justitie.
Dr. W. v. Rijn, apotheker.
P. Schrameier Verbrugge, notaris.
Dr. P. Spaans, arts.
Dr. E. C. Tainzing.
Mr. J. A. de Visser, off. v. Just.
Dr. P. A. Vos, apotheker.
Wester Muziekschool.
B. J. A. Wolfson, arts.
H. C. Zeelt, apotheker.
J. M. Zindler, apotheker.
D. J. Zwaan.
Rozenburg
Groene Kruis.
Ruurlo
H. W. C. E. Hofstede, arts.
Rijnsburg
H. G. Jonker, arts.
Riessen
Groene Kruis
Rijswijk
P. Greup, arts.
Dr. B. J. de Haan, arts.
Mevr. M. v. Pol, verloskundige.
G. W. Reddingius, arts.
Santpoort
Mevr. J. W. Bokheven, apoth.
Prov. Ziekenhuis.
Sassenheim
Dr. P. le Grand.
Schiesberg
A. H. Claessens, apotheker.
Scheveningen
J. E. Brouwer, arts.
J. van Buuren, apotheker.
M. den Heijer, apotheker.
Dr. R. P. v. d. Kastele, arts.
Dr. C. Mol, arts.
A. H. Nooy v. d. Kolff, arts.
Dr. C. Oorthuys.
Dr. Westerman, arts.

Schiedam
W. Lomars, apoth.
Schiermonnikoog
J. S. Beekhuis, arts.
Schipluiden
Groene Kruis.
Schoonheven
Gezondheidscommissie.
Schoorl
S. G. Baron v. Fridag.
Witte Kruis.
Schrans Huizum
I. Hiemstra, arts.
Sexbierum
B. L. v. Albada.
Slidrecht
Dr. H. D. de Boer.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Dr. A. Prins de Baat, arts.
D. Zijp, arts.
Sneek
Gezondheidscommissie.
Soestdijk
J. Baart de la Faille, arts.
Speckholzerheide
M. Retera, arts.
Stad aan 't Haringvliet
P. Oosthoek, arts.
Steenwijk
Gezondheidscommissie.
Stompotoren (N.-H.)
Witte Kruis.
Streefkerk
Groene Kruis.
Ternaard
Groene Kruis.
Tholen
P. J. Duinker, arts.
Gezondheidscommissie.
Tiel
Afd. Tiel en Omstr. Ned. Mij. t. b. d. Geneesk.
Tilburg
M. J. M. Bijvoet, apotheker.
Th. N. Cloosterhuis, apoth.
Timmerum
S. Santema, dierenarts.
Twisk (N.-H.)
Witte Kruis.
Uden (N.-B.)
Dr. P. F. A. Peters, arts.
Uitgeest
H. J. Gulje, arts.
Uithoorn
L. Bieze.
Witte Kruis.
Utrecht
Guill. Beck.
Dr. J. H. G. Carstens.
C. Engel, med. stud.
Ds. Fleischer.
Gem. Geneesk. Dienst.
Mevr. C. M. v. Gendt.
Gezondheidscommissie.
W. G. de Haas, arts.
Dr. J. Hartog, arts.
Emile Hensen, pharm. cand.
Herwonen Levenskracht.
H. Hondelink, arts.
Dr. C. v. Hoogenhuize, arts.
G. H. de Kleyn, chirurg.
Prof. Dr. B. J. Kouwer.
Dr. L. T. van Lelyveld, arts.
Dr. E. H. B. van Lier.
Mevr. M. Myers, apotheker.
H. Offerhaus, arts.
D. Oskam, arts.
Pharmaceutisch Laboratorium.
Dr. Y. A. Popta, arts.
Afd. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d. Geneesk.
Dep. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d. Pharmacie.
R. E. Wieringa, arts.
Vaassen
Groene Kruis.
G. G. Windemüller, arts.
Valkenswaard
Frans v. Best.
Veen (bij Heusden)
J. E. Schmitz, arts.
Vendam
W. Boer, notaris.
Gezondheidscommissie.
Dr. Th. Tjabbes, arts.
Veenendaal de Klomp
G. H. de Waard, arts.
Veere
Gezondheidscommissie.
Velp (bij Arnhem)
Dep. Gelderland, Ned. Mij. t. b. d. Pharmacie.
Gezondheidscommissie.
Mevr. A. M. van Meerten.
Mr. L. H. D. baron de Vos tot Nederveen Cappel.
Dr. A. v. d. Willigen, arts.
Vlaardingen
Gezondheidscommissie.
Vlissingen
Gezondheidscommissie.
A. Staverman, arts.
J. J. Wolters, arts.
Voerborg
W. v. d. Horst, med. stud.
Dr. C. de Leeuw, arts.

J. F. Oortgzyzen, arts.
Vreeland
G. P. Itman, arts.
Vught
Geneesk. Gesticht voor Krankzinnigen
Waarder
Groene Kruis.
Wageningen
D. E. Janssen, apotheker.
Warum
Gezondheidscommissie.
Warmond
J. Jelgerhuis Swildens, apoth.
Wedde
Gezondheidscommissie.
Wesp
A. A. Knaap, arts.
Wervershout (N.-H.)
Witte Kruis.
Wester Blokker
J. J. Barnhoorn, arts.
Westwoud
J. Romeijn, Arts.
Westzaan
Dr. Jac. J. Vis.
Wierden
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Wildervank
Dr. D. Huizinga.
Winsum (Gr)
Dr. R. P. Brons.
Winterswijk
H. G. Enklaar, offic. v. gezondh.
Gezondheidscommissie.
C. v. Schothorst, arts.
Woerden
W. G. Haye Jr., apoth.
Dr. P. F. J. Baesjou.
Wolvega
Groene Kruis.
Th. Lütge, arts.
Workum
L. H. Bogtstra, apotheker.
Mevr. Wed. Dr. L. A. E. Sluiterman
Wijbe
Gezondheidscommissie.
Zaandam
D. K. Boom, arts.
Gezondheidscommissie.
J. W. de Goeje, arts.
A. M. Pelt, arts.
J. de Wit, arts.
Zalt-Bommel
J. A. v. Haafien, tandarts.
D. J. de Jong, apotheker.
Zeist
C. J. C. Burkenes, arts.
Dr. S. Heeg, arts.
N. A. Kortland, arts.
Dr. L. W. H. Tjeenk Willink, arts.
D. van Zante, apoth.
Zevenbergen
L. van der Linde, arts.
Zevenhuizen (Z.-H.)
Dr. H. J. de Wit, arts.
Zierikzee
Gezondheidscommissie.
Zoetermeer
Gezondheidscommissie.
Zuidbroek
Groene Kruis.
Zuidhorn
Gezondheidscommissie.
Zuid Scharwoude
Witte Kruis.
Zutphen
Afd. Zutphen Ned. Mij. tot bev. der Geneeskunst
Gezondheidscommissie.
Dr. H. Jonker.
Dr. J. Oudenaampsen, apotheker.
Zwolle
Dep. Overijssel Ned. Mij. t. b. d. Pharmacie.
Overijsselsche Vereenig. t. b. d. Tuberculose.
F. H. Hengeveld, arts.
R. Meulenhoff, oud-apotheker.
J. J. Tijl, uitgever.
Dr. G. J. van Thienen, arts.
NED. O. INDIE
Weltevreden (Java)
A. N. Erkelen.
F. Holzschuhler von Harrlach arts, Offic. v. Gez.
Bandoeng
Dr. H. Jakobs, Offic. v. G. le kl.
H. W. Borel offic. v. gezondh.
Sitobanda (Java)
G. A. Scheffer.
Galang
Dr. E. Smits, arts.
NED. WEST-INDIE
Paramaribo
R. D. G. Ph. Simons, med. stud.
ZUID-AFRICA
Nijlstrom
Gerrit Bakker.
Twijfel Fontein
Mr. H. de Munck.
ZWITSERLAND
Zürich
H. T. Liem, apoth.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCHHE DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Dankbetuiging.

Berichten: Gezondheidsraad. — Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

Mededeelingen van verschillenden aard: Koning Kassia. — Gezondheids-hersteller Solo. — Nobline Sirop.

Uit de Pers: Kwakzalverij. — Tegen de uitwassen op het gebied der specialités.

Ingezonden: Linealen van Wortelboer. — Kankerpoeder.

Rechtszaken: Hooge Raad.

Correspondentie.

Advertenties.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Mej. N. HUGUES, apotheker Amsterdam.

M. W. v. d. BERGE, arts Huizen (N.H.)

W. M. v. RINGELESTIJN, arts Dinxperlo.

H. C. SOUW, med. cand. Den Haag.

J. VEENENKOS, med. cand. Rotterdam.

In de ledenlijst leze men:

inplaats van

D. J. Kamberg,

Dr. D. J. Kamberg, Hendrik-Ido-Ambacht,

en Dr. G. J. Straeke inplaats van Dr. G. J.

Stärke Amsterdam.

CONTRIBUTIE BETALING.

Met dank aan de velen die hunne contributie per giro betaalden, dringt de penningmeester bij de overige leden er op aan eveneens per giro te betalen, postgiro 32237, of giro gem. Amsterdam K. 1672. —

De Secretaris-Penningmeester,
N. KEULEMANS.

DANKBETUIGING.

Een enkel persoonlijk woord. Van verschillende zijden heeft men de herdenking van mijn veertigjarig jubileum op 1 Januari j.l. tot een waren feestdag voor mij en de mijnen gemaakt, waarvoor ik zeer dankbaar en gevoelig ben.

Dankbaar ben ik het Bestuur onzer Vereeniging dat, bijna voltallig aanwezig, mij, met de treffende, hartelijke gelukwensen van onzen waardigen Voorzitter, een zeer doelmatig geschenk aanbod, dankbaar jegens Mr. de Koning voor zijn hooggestemd artikel (buiten mijn weten) geplaatst in het juist op den feestdag

verschenen nummer van ons Maandblad, dankbaar aan onzen volijverigen Secretaris, voor de vele moeite, die hij zich in zake de voorbereiding heeft getroost, dankbaar ten opzichte van de velen die mij persoonlijk hunne gelukwensen kwamen aanbieden en ten slotte dankbaar voor de talrijken, die mij schriftelijk van hun groote belangstelling deden blijken.

Aan deze allen heb ik reeds persoonlijk of kortelijk in geschrifte mijn oprechten dank betuigd. Waarom ik het thans, in het openbaar nog, in ons Maandblad doe?

Ik wilde mijne gevoelens ook in het mij zoo lief geworden blad blootleggen en daaraan tevens een verklaring toevoegen.

Van verschillende, zeer gewaardeerde zijden, is de wensch geuit, dat ik nog vele jaren mijn werkzaamheden aan het blad zou mogen voortzetten en dit heeft mij moed gegeven om voorloopig een taak te blijven vervullen, die mij na aan 't hart ligt. Ik zeg voorloopig, n.l. zoolang mijn gevorderde leeftijd mij veroorlooft mijn geheel persoonlijk ik in dienst te stellen van de zaak, die door de GEBRS. BRUINSMA zoo onverbeterlijk begonnen, door mij, naar mijn beste vermoogen — al kon ik hen niet evenaren — is voortgezet.

Maar vóór alles staat het belang onzer Vereeniging en van haar Maandblad. Dit zij genoeg gezegd: moge het jongere krachten in onzen strijd opwekken hunne wapenen eens terdege te wetten. Steun en voorlichting dezerzijds wordt hun volgaarne toegezegd door

HERMAN VAN GELDER.

BERICHTEN.

Gezondheidsraad. In No. 12 (Dec. 1928) van de Verslagen en Mededeelingen komt een beslissing van den Hoogen Raad voor, die wij t.a.p. onder de rubriek „Rechtszaken" laten volgen.

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. Verschenen is No. 16 van de „Mededeelingen", bevattende de uitkomst van talrijke onderzoekingen, die op geheimmiddelen betrekking hebben. Wij hopen in ons volgend no. weer gelegenheid te hebben met de vermelding van de verkorte resumés dier onderzoekingen te kunnen voortgaan.

Mededeelingen van verschillenden aard

Koning Kassia.

Van zeer bevoegde zijde ontvingen wij onderstaand schrijven:

„Onder toezending van bijgaande „Kassia"-tabletten, wordt U vriendelijk verzocht een onderzoek omtrent de samenstelling daarvan.

Deze tabletten worden hier op de markt verkocht als onfeilbaar middel tegen zware hoest, pijn in de maag enz., door een persoon bijgenaamd „Koning Kassia".

Door dezen persoon wordt dan als marktkoopman deze waar aangeprezen, met de bewering, dat ze is samengesteld uit de vruchten van de Kassiaplant, door hem als stuk van overtuiging vertoont in den vorm van een droge paling, bij ontleding waaruit te voorschijn worden gehaald pitten, in vorm en kleur overeenkomend met bijgaande tabletten. Tijdens zijn 12-jarig verblijf in Indië, is hem door de bevolking aldaar gewezen op de geneeskrachtige eigenschappen van deze vrucht.

Bijgaande wellicht onschuldige tabletten (snoepgoed?) worden verkocht per zakje van plm. ½ ons voor den niet geringen prijs van f 0.25.

Gaarne zagen we in Uw maandblad eens het resultaat van Uw onderzoek vermeld, met vermelding welk verschil of overeenkomst deze tabletten vertoonen met de Haverstroopastilles.

U bij voorbaat vriendelijk dankend enz."

De tabletjes lijken uiterlijk op de met moes omgeven pitjes van *Cassia Fistula* (een zacht laxermiddel, vroeger wel in gebruik) maar zijn, volgens het onderzoek van den heer N. KEULEMANS, niets anders dan *suikerballetjes*, met wat *anijsolie* en een klein beetje *zwartsel*; de suiker is gedeeltelijk in Caramel omgezet. Dus je pure *bedrog*.

De tabletjes komen derhalve niet met de vrij onschuldige hoest-ulevelen — haverstroopastilles — overeen. Van deze laatste verwachtte men evenwel ook geen bijzonders; gewone ulevelen doen hetzelfde nut.

Gezondheids-hersteller Solo.

Reeds eenige maanden geleden ontvingen wij het Kweekersblad van 3 September 1928, waarin de volgende advertentie was geplaatst.

**„Gezondheids-hersteller
Solo.**

De poeders genezen Rheumatiek, T.B.C., behalve longlijders.

Douwworm of ringworm, alle open beenen of zweren, Darmverstopping. —

Zij herstellen de gezondheid.

Attesten op aanvraag.

Verkrijgbaar bij:

P. Hofdijk, Oude Wetering.

Aan het verzoek van den inzender, (dien wij dank betuigen — onkosten zijn voor rekening der Vereeniging) om het middel aan een onderzoek te onderwerpen, konden wij in 't eerst moeilijk voldoen, daar men blijkbaar niet geneigd was ons het middel af te staan.

Op onze mededeeling daaromtrent aan den afzender, ontvingen wij van dezen, een medicus, een schrijven, waaruit wij het onderstaande overnemen.

„Ingesloten ontvangt U. in antwoord op uw schrijven van 13 December l.l. een pakje, inhoudende de gezondheidshersteller „Solo”. Een van mijn patiënten heeft een dochttertje van 3 jaar, dat wat achterlijk is in het loopen (door rachitis). Het kind waggelt nog en daarom heb ik de vader in den arm genomen, om op die wijze Solo te krijgen. Hofdijk is gekomen, heeft het kind onderzocht en gezegd, dat het geen t.b.c. was, maar dat het „klieren” waren. Hij gaf den vader 5 pakjes (waarvan 1 ingesloten) à raison van f 0.80 per pakje. Hofdijk ontving f 2.40, de resterende f 1.60 had de vader niet maar zou hij later wel betalen. Na een week zal Hofdijk weer bij het kind terugkomen. H. verklaarde nog aan den vader, dat hij de poeder tegenwoordig zelf maakt.”

Aldus in het bezit van Solo kon de heer N. Keulemans constateeren, dat dit middel bestond uit een grof mengsel van Zwavelzure magnesia (Engelsch zout), poeder van Zoethout en een vreemd soort zetmeel. Zoodat, als hoofdzak, een bekend laxermiddel werd aangetroffen.

Bij het pakje was nog een los papier gevoegd, waarop aan de eene zijde was gedrukt:

„VOOR TUBERCULOSE.

De poeder afroeren met 2 Theekopjes kokent water dan een lepel Stroop bijvoegen, innemen 2 × daags een paplepel.

N.B. Als er open wonden zijn kookt men Zoetemelk als het kookt een kopje azijn in doen en afzetten, neem de kaasgrom en smeer die op een neteldoekje, dan op de wond 4 à 5 × daags.

P. HOFDIJK.

Leimuiden.”

En andere zijde geschreven:

„10 Lood Witte nieswortelpoeder

Trekken op een

Flesch Azijn

Om de 2 dagen inwassen 3 × herhalen.”

Daargelaten nog, dat Witte nieswortel tot de vergiften behoort, is overigens van de geheele medicatie voor het beoogde doel geen heil te verwachten.

Dat Solo voor geneeskundig doel wordt verkocht is, afgaande op de advertentie en het opschrift op het pakje, o.i. vaststaande, zoodat misschien een vervolging wegens een overtreding van art. 30 van de pharmaceutische wet met succes zou kunnen worden ingesteld. Sulfas magnesianus (Magnesiumsulfaat, Engelsch zout) mag n.l. door onbevoegden niet beneden de hoeveelheid van 250 gram

worden verkocht en zóóveel zit er zelfs niet in vijf pakjes.

**NOBLINE SIROOP
GENEESMIDDEL TEGEN KLIEREN.**

Wettig gedeponeed

De gebruiksaanwijzing leert ons het volgende: „Nobline Sirop is een absoluut onschadelijk geneesmiddel en het geneest niet alleen klieren, maar ook T. B. C. tengevolge van klieren. Kinderen tot ± 6 jaar moeten 10 tot 12 flacons gebruiken. Vanaf 6 jaar tot ± 12 jaar ongeveer 15 flacons. Boven 12 jaar bij ernstige gevallen van klierziekte 15 tot 25 flacons.

Als het lichaam met wonden is overdekt, dan kunt U reeds na gebruik van 1 of meer flacons de genezing waarnemen aan het jeuken der wonden. Indien in dit geval na verloop van tijd zal schijnen of de ziekte ernstiger wil worden, maakt U dan niet ongerust, want het is het gewone verloop vóór de genezing. Eenige dagen dagen tot een week zal dit duren, waarna een algemeene verbetering in zal treden. Inplaats van bijv. 3 lepels Nobline Sirop per dag, kunt U gedurende dezen tijd 4 lepels gebruiken, om het genezingsproces eenigszins te verhaasten. Meer dan voorgeschreven is moet U anders niet gebruiken, daar Nobline Sirop nog al laxerend werkt. Na ± 10 flacons zijn de wonden verdwenen. Het verdient aanbeveling om hierna voorloopig door te gaan met het gebruik, om de ziektestoffen geheel uit het lichaam te verwijderen.

Bij zoogenaamde harde klieren kunt U de genezing waarnemen door het zachter worden, verminderen en tenslotte geheel verdwijnen der klieren.

In ernstige gevallen, bij klierstoffen op de oogen, als het dag- en nachtlamplicht niet verdragen kan worden, moet men de werking goed begrijpen. Na gebruik van eenige flacons zult U het volgende waarnemen: **De eene week is de ziekte iets beter, de volgende week iets erger.** (Dit komt bij de andere gevallen ook wel eens voor). De strijd tusschen het geneesmiddel en de ziektestoffen gaat nu beginnen en in deze periode van twijfel kunnen wij er niet genoeg op aandringen **om door te gaan met het gebruik.** Bij geregeld gebruik toch zult U de beste resultaten bemerken, daar bij een week niet gebruiken der Nobline Sirop U wel twee weken noodig zult hebben om weer op hetzelfde punt van genezing te komen.”

Wij gelooven, dat hier een met reden omkleede waarschuwing overbodig is, wanneer wij **alleen** vermelden, dat de heer Keulemans bevond, dat dit wondermiddel bestaat uit een eenigszins verdunde **keukenstroop**, die, per flacon van ongeveer 400 C.C. voor f 2.50 verkocht wordt. Schandelijk in één woord!

UIT DE PERS.

KWAKZALVERIJ.

Wij ontleenen, om eens aan een ander het woord te geven, het volgende aan *De Goede Raadgever*, Almanak voor 1929, van de Ned. Ver. tot afschaffing van alcoholh. dranken.

Wie eens de moeite neemt sommige van onze geïllustreerde bladen en tal van dag- en weekbladen na te gaan, vindt in de advertentiekolommen verschillende aanbevelingen van geneesmiddelen of behandelingswijzen tegen bepaalde ziekten, waarin, al dan niet onder vermelding van behaalde successen, den lijders genezing wordt beloofd. Gelukkig komt het — behoudens een enkele uitzondering — in ons land niet voor-

dat bevoegde medici op deze wijze reclame voor eigen zaak maken, al deze advertenties zijn afkomstig van **kwakzalvers.**

Hiermee dringt dadelijk de vraag zich op: wat is een kwakzalver? Ik zou met den naam van „kwakzalver” ieder willen betitelen die, wetende dat zijn of haar behandelingswijze niet doeltreffend kan zijn, toch tracht geldelijke belooning voor zijn of haar diensten te ontvangen. In de omschrijving van het woord „kwakzalver” wordt dus dadelijk iets minder goeds, iets misdadigs vastgelegd; aanstonds kom ik daarop nog ruimschoots terug. Niet misdadig is dus te noemen de goedwillende buurvrouw, die de moeder van een zuigeling, die maar niet groeien wil, goede raad probeert te geven, al blijkt dan ook vaak later, dat de raad, hoe goed ook bedoeld, verkeerde gevolgen heeft. Niet misdadig zijn natuurlijk zij, die den rheumatiekljder in hun omgeving allerlei smeerseltjes aan de hand doen, of goed bedoelde huismiddeltjes voor allerlei kwalen aanprijzen. Zij mogen de zieken er soms toe brengen nog te wachten met het invoeren van geneeskundige hulp, hun raad is steeds goed gemeend, en nooit is het hun bedoeling, er geld uit te slaan. Zij zijn allen nog beoefenaren van de oude volksgeneeskunst, die lang geleden, toen er nog geen geneesheeren waren, recht van bestaan had, maar nu toch wel overbodig is geworden.

De kwakzalvers doen heel anders — wel zonder uitzondering weten zij, dat hun middelen waardeeloos zijn, of dat in alle geval nooit die resultaten te verwachten zijn, die zij het goede publiek voorspiegelen. Op schaamteloze wijze prijzen zij hun middelen aan, maar al te vaak speculeeren zij op de ellende en radeloosheid hunner slachtoffers. Hun eenig doel is eigen welvaart — als hun beurs maar gespekt wordt, laat al de jammer der lijdende menschheid hun koud. Met recht nemen zij de lijfspreuk aan: De wereld wil bedrogen worden, welnu, bedrieg haar!

Verschillende methoden wendt de kwakzalver aan, ik denk bijv. aan den bekenden Healingmotor ter genezing van rheumatiek en tal van andere z.g. elektrische apparaten, maar de meeste kwakzalvers trachten toch geneesmiddelen aan den man te brengen en tot deze groep zal ik mij nu beperken.

Laat mij U enkele bekende kwakzalversmiddelen mogen noemen. Ik denk aan de Pinkpillen, die hun grooten naam hebben gekregen door de geweldige reclame, die er al jarenlang voor is gemaakt, die bij deskundig onderzoek uit dezelfde grondstoffen blijken te bestaan, waaruit de bekende staalpillen zijn vervaardigd, alleen bevatten ze maar de helft van de hoeveelheid ijzer, die in de Blaudsche pillen voorkomt. Een zeer bekend geneesmiddel dus, dat ook door de medici gaarne wordt aangewend, maar dat toch zeer zeker tot de gevaarlijke kwakzalversmiddelen moet worden gerekend, omdat tal van zwakke, bleke menschen, bijv. beginnende longlijders, aangelokt door de geweldige reclame, er vaak toe komen eerst zelf een tijd met die pillen te dokteren, vóór ze deskundige hulp, en dan soms te laat, invoeren. Waar tuberculose zoo vaak voorkomt, is het geen wonder, dat de kwakzalver van deze ziekte profijt tracht te trekken. Vandaar dat Eilers met zijn capsules, waarin teer en petroleum konden worden aangetoond, en de Engelsche kwakzalver Derk Yonkerman met zijn tuberculozine, waarin broomkali en bittere amandelolie, in ons land zooveel geld uit den zak van de t.b.c.-lijders hebben geklopt. Dat geld gunnen we hun graag, maar wat we hun niet kunnen vergeven is, dat ze de t.b.c.-lijders valsche hoop voorspiegelden van een zekere genezing, die

komen zou als ze de aangeprezen middelen maar lang genoeg gebruikten, terwijl de gunstige tijd voor een doeltreffende sanatoriumbehandeling ongebruikt voorbijging. Want wie eenigszins op de hoogte is, weet dat zeer vele t.b.c.-patiënten het slachtoffer van deze beide kwakzalvers geworden zijn.

Onder de lijders aan **suikerziekte** telt de kwakzalver ook vaak zijn klanten. Dank zij een nieuwe uitvinding uit den laatsten tijd, is de behandeling van deze ziekte wel veel meer doeltreffend geworden, maar nog steeds moet de patiënt een vrij streng dieet volgen. Tegen die dicetvoorschriften wordt helaas vrij vaak gezondigd; de patiënt wil er graag aan ontkomen, en dan staat de kwakzalver klaar en heeft een geneesmiddel met mooi klinkenden naam, de Orvietanose, dat heel uit Orvieto, uit Italie, heet te komen. Als de zieke dit kostbare middel maar geregeld gebruikt, behoeft hij geen dieet te houden, maar vroeg of laat wordt hij het slachtoffer van zijn kwaal en bij onderzoek blijkt, dat hij niet een heel bijzonder medicijn heeft gebruikt, maar slechts een afkooksel van varkensgras, een plantje dat ook in ons land heel veel voorkomt.

Een ander bekend middel is de **abdijsiroop**, volgens het etiket gemaakt naar een recept afkomstig uit het klooster Santa Paulo te Carthagena in Spanje. Dat klooster bestaat niet in Carthagena, noch ergens anders, het bestond slechts in de verbeelding van den fabrikant te Rotterdam, die op deze wijze getracht heeft een godsdienstig tintje aan zijn waardeloos product te geven. Want waardeloos mag ik dat stroopje wel noemen, dat slechts voornamelijk bestaat uit dik suikervan met kaneel en dat desondanks wordt aanbevolen bij hardnekkige verkoudheid, pleuritis en keelziekte. Hoeveel hoestende menschen, lijdende aan beginnende longtuberculose, hebben niet veel geld neergelegd voor meerdere flesschen abdijsiroop al eer ze een dokter raadpleegden? En juist als bij de Pinkpillen, dat weggegooid geld is niet zoo erg, maar dat ze rond bleven loopen met een kwaal, die juist in het beginstadium zoo makkelijk te genezen kan zijn, daarin schuilt het gevaar van deze kwakzalverij.

Ik zou veel meer kwakzalversmiddelen kunnen opnoemen, bijv. die werden aangeprezen voor lijders aan vallende ziekte of voor de genezing van geslachtsziekten — het bestek van dit artikelje laat het niet toe. Alleen deze vraag wil ik nog heel in 't kort beantwoorden: Hoe komt het toch, dat ondanks al de waarschuwingen die de Vereeniging tegen kwakzalverij verspreid, ons volk altijd nog genezing bij den kwakzalver zoekt?

In de eerste plaats wil ik U wijzen op den drang om te blijven leven, die in ons allen woont. Als een zieke, ondanks nauwkeurige geneeskundige behandeling, niet geneest, dan werpt hij zich vaak, niettegenstaande alle wetenschap, in de armen van den kwakzalver en hoopt van hem genezing te ontvangen. Daarnaast speelt het vertrouwen een groote rol bij de genezing — de kwakzalver maakt reclame, vertelt in vele advertenties van zijn wonderbaarlijke middelen, voegt vaak portretten er bij van patiënten, die baat gevonden zouden hebben. Bij onderzoek blijken die advertenties en attesten heel vaak niet waar te zijn, maar het publiek leest ze, vergeet dat het alles betaalde reclame is, en bestelt ook van die geneesmiddelen. En na gebruik van een of ander kwakzalversmiddel (ik zeg na gebruik, niet **door** gebruik) geneest ook wel eens een zieke, want er zijn tal van kwalen, die genezen, ook zonder geneesmiddelen, alleen door de natuurlijke verweermiddelen van ons lichaam. Op

deze wijze oogst de kwakzalver wel eens lauweren, die hem in geen deele toekomen.

Met 't oog op al de gevaren, die ik U maar heel in 't kort schetste, is het goed telkens en telkens weer te waarschuwen tegen kwakzalverij. 't Was daarom een goede gedachte van de redactie van „De Goede Raadgever”, om daarin eens een artikel tegen dit gevaar voor onze volksgezondheid op te nemen. Maar er is nog een andere zijde aan dit vraagstuk, dat ons drankbestrijders nog speciaal interesseert. Er zijn ook kwakzalvers, en deze hooren naar mijn meening wel tot de meest gewetenlooze, die misbruik maken van de ellende van hen, die verslaafd zijn aan alcoholhoudende dranken. Vooral familieleden van drankzuchtigen maken gaarne van deze middelen gebruik — ze kunnen hun man of vader er niet toe krijgen een Consultatiebureau te bezoeken, van opname in een sanatorium voor alcoholisten wil deze niets weten — en ten einde raad zoeken ze hulp bij den kwakzalver, die ook voor hen klaar staat en hun met veelbelovende reclame zijn middel aanprijst. Dan koopen ze voor veel geld het beruchte Cozapoeder, bestaande uit poeder van gentiaan en kalmoes, twee bittere stoffen, vermengd met zuiveringszout, dat wel voor enkele stuivers overal te verkrijgen is, maar waarvan toch nooit genezing van drankzucht is te verwachten! Of nog erger, ze prijzen 't Amerikaanse middel van Müller aan, dat naast verdoovende stoffen als morphine, 39 pct. alcohol bevat. Geen woorden zijn kras genoeg om een dergelijk optreden te brandmerken.

Aan het slot nog een opmerking: voor de dagelijks voorkomende ziekten staat de officieele geneeskunst klaar, die wel helaas niet steeds genezing kan brengen, maar er toch naarstreeft zoo mogelijk den zieke de gezondheid te hergeven — daarnaast staan de kwakzalvers, die veel beloven, maar weinig kunnen geven. Ook voor het alcoholisme hebben we een officieele geneeswijze: de orthouding, die bijna steeds genezing kan verschaffen. Maar de patiënt, en bovenal diens omgeving, wil er niet aan, en dan staan anderen soms klaar, die met, laat ik 't maar zeggen, kwakzalversmiddelen heil willen brengen en ze prijzen de matigheid aan, die den wil zal versterken, maar den patiënt niet geneest.

Laten we voor onze lichamelijke kwalen den kwakzalver ver van ons houden, maar laten we daarnaast het alcoholisme ook trachten te genezen door het officieele, beproefde geneesmiddel: de **onthouding!**

Utrecht.

R. E. WIERENGA.

Gemeente-arts.

Tegen de uitwassen op het gebied der specialité's. In de „Kassenärztliche Nachrichten” bestrijdt Dr. Nottbaum, de medische adviseur van het „Landkrankenkassenverband”, de uitwassen op het gebied der specialité's en besluit zijn betoog op de volgende wijze:

„De Deutsche artsenstand mag tegenover het schandelijk bedrijf, dat zich op de geneesmiddelmarkt afspeelt, niet langer toeschouwer blijven. Het is zijn zedelijke plicht, om tegen de hiervoren blootgelegde, invretende ziekte zeer energisch en doortastend op te treden.

De redacteuren der medische vakpers mogen in hunne bladen geen artikel over een geneesmiddel meer opnemen zonder de formeele schriftelijke verklaring van den schrijver, dat hij geen belang heeft bij het preparaat of bij de fabricerende firma, of zelfs bij een concurrerende firma en dat hij noch voor het artikel, noch voor de verrichte „onderzoekingen” een belooning geniet of genoten heeft.

De advertentiekolommen der vakpers moeten veel strenger bewaakt en gezuiverd worden. De uitsluitend geldelijke belangen van de uitgevers mogen niet voorgaan bij de ideële belangen van den artsenstand.

Aan de artsen moet verder raad gegeven worden, alle reclamepapieren ongelezen in den prullmand te werpen. Een medicus, die van een nieuw geneesmiddel eerst na eenige jaren, uit vrije mededeelingen in de vakpers, iets te weten komt, heeft in den regel niets verzuimd.

Aan de fabrikanten, welke de medici overladen met dure vriendelijkheden, moet eens flink duidelijk gemaakt worden, dat het zeer zeker doelmatig zou zijn, om de prijzen hunner fabrieken te verlagen, daar de kosten van vulpenen, aschbakjes, portefeuilles, enz. ten slotte toch door de patiënten der artsen moeten betaald worden. Tegen de toezending van goedkope voorwerpen van dagelijksch gebruik zou niet veel bezwaar bestaan; een gepaste reclame mag dan ook toegelaten worden. Wat moet een medicus echter met bijv. 10 vouwbeenen doen? Menig arts zou met den rommel, dien hij op dergelijke wijze in huis gekregen heeft, een snuisterijwinkelje kunnen opzetten.

In den laatsten tijd is nog een nieuw misbruik ingeslopen. De deuren der medici worden platgelopen door vertegenwoordigers van geneesmiddelenfabrikanten, die de middelen hunner firma komen aanprijzen en daarbij kosteloze monsters, een flinke hoeveelheid lectuur en soms nog een cadeau aanbieden. Dergelijke bezoeken zijn van zeer weinig nut; immers: hoe kan de arts bij een kort onderhoud met zo'n vertegenwoordiger, die meestal geen medicus is en die in den regel zijn van buiten geleerd lesje afdraait, zich een juist beeld van de werking en de waarde van het aangeprezen geneesmiddel maken? Wanneer een medicus al de „literatuur”, die hem aangeboden en toegezonden wordt, zou willen lezen, zou hij zijn praktijk moeten laten varen en „privatgeleerde” moeten worden.

(Naar Apoth. Zeit. door Ph. Weekbl.)

INGEZONDEN.

Zwolle, 2 Dec. 1928.

Hooggeachte Heer.

Tot mijn ergernis vond ik in de U hierbij toegezonden „Vacature” een aanbieding van linealen, bedrukt met reclame van de firma Jacoba Maria Wortelboer.

Men tracht dus de school, door tusschenkomst van Heeren en Dames Onderwijzers en Onderwijzeressen aan de kwakzalverij dienstbaar te maken.

Zou hiertegen niet geprotesteerd kunnen worden in de Onderwijzersbladen en bij de Inspectiën van Openbaar en Bijzonder onderwijs, Bisschoppelijke Inspecteurs der R. K. Scholen enz.

Hoogachtend,

Uw dwn.:

L. M. V.

Een dergelijk protest is reeds vroeger bij sommige autoriteiten ingediend; men zie daaromtrent het Maandblad van Maart 1923.

Toch vonden wij het gewenscht het bovenstaand schrijven ook thans op te nemen ten einde nogmaals de aandacht te vestigen op de misselijke reclame van de firma WORTELBOER.

Bij de eerstvolgende vergadering van het Bestuur onzer Vereeniging zullen wij de zaak te berde brengen.

Red.

Hierbij doe ik U toekomen een zgn. „kankerpoeder“ van een winckijker uit Rahisveld bij Berhen (Westfalen) Deze poeder wordt voor alle maagkwalen gegeven.

Gaarne had ik een analyse.

R.

Een dergelijke poeder is in 1926 door het Rijks-Instituut v. Ph. Ther. onderzoek beschreven. Zie Mededeelingen No. 12, 1926, blz. 109, 109.

Wij namen in ons blad daarvan het volgende over:

„De twaalf poeders, waarvan de inhoud het uiterlijk vertoont van een heldergroen, fijn verdeeld plantenpoeder, waren aan de patiënte gezonden, vergezeld van de volgende aanwijzingen: „gebruik is negen morgens achter elkaar een poeder nuchter innemen, en een uur nuchter blijven, dan tien dagen wachten dan weer drie morgens achter elkaar een poeder innemen, een glaasje water mag na gebruikt worden om de poeder weg te spoelen, twee maanden na het gebruik dezer poeders, al is het dan nog niet geheel genezen is, dan is het wel goed om de poeders dan nog eens te gebruiken, de kosten dezer zijn twee gulden.“

De poeders bleken te bestaan uit de gepulveriseerde bladeren van een Libiaat. Met vrij groote zekerheid kon uitgemaakt worden, dat we hier te doen hadden met de bladeren van *Tenacium chamaedrys* L.

Goedeel: Door deze koor volgens het voorschrift te volgen met de daarbij behorende herhaling wordt een eventueel noodige chirurgische behandeling vier maanden uitgesteld.”

RECHTSZAKEN.

HOOGE RAAD DER NEDERLANDEN.

Kamer van Strafzaken.

Zitting van 29 October 1928.

Art. 436 Strafr.

I.

Uit het feit, dat de tot de politie behoorende personen, die zich als patiënten kwamen aanmelden, verklaarden elders genezing voor hun kwalen te hebben gezocht, maar tervergeefs, kan niet worden afgeleid, dat requirante buiten noodzaak heeft gehandeld.

Immers is bewezen verklaard, dat gedurende het ter dagvaardiging bedoelde tijdvak meerdere bevoegde medische artsen te Zwolle de geneeskundige praktijk uitoefenden; dit sluit in, dat er geen noodzaak was.

De bewering, dat niet requirante, maar een aanwezige geneesheer, van wien zij slechts assistente was „de facto“ de behandeling deed, stuit af op de feitelijke beslissing, dat er ter dagvaardiging genoemde handelingen door de requirante zijn begaan.

Overigens hebben de getuigen in den laatsten zin verklaard. Een bewering van requirante om-

trent het aandeel van den geneesheer en het hare in de behandeling, kan niet voor het eerst in cassatie worden onderzocht.

2

De beslissing, dat requirant bij het verleen van den geneeskundigen bijstand aan de behandelde personen te kennen zou hebben gegeven, dat de ziekelijke aandoening, waaraan zij volgens requirant leden, door de verrichte handelingen kon genezen, is niet gegeven; alleen is beslist dat hij die handelingen verrichte met de blijkbare stickking kunne genezing daardoor te bevorderen. Deze laatste beslissing is voldoende gemotiveerd.

(P. G. bovendien: Het genezing in uitzicht stellen bij opgevolgden raad is te beschouwen als uitoefening der geneeskunst.)

W. v. h. R., No. 11901.

CORRESPONDENTIE.

K. 's-G. Eerst 29 dezer, dus te laat voor dit no. ontvangen.

Mej. J. C. R. te D. Dank. Zie over Haza's Laboratorium het Mbl. van Juli 1928.

Mej. C. M. v. d. P. te 's-G. De pillen van Dr. Gelauff zijn reeds behandeld in het Mbl. van Juni 1885. Zij bevatten aloë, rhabarber en guttegom. Wij komen er op terug.

A. A. K. te W. De wonderzalf tegen beenwonden bestaat, volgens het onderzoek van den heer Keulemans, uit een vetmengsel met poeder van benzoëhars.

W. N. K. te H. De heer Keulemans heeft aangetoond, dat het middel tegen doofheid: Huile de Dr. Molet, fabrick de Blaawe Vogel te 's-Gravenhage, bestaat uit ongeveer 1 deel Cajuputiolie en 2 deelen sesamolice. O.i. erg scherp en dus niet onschadelijk.

R. H. P. F. te V. en A. W. te D. B. Dank voor het gezondene. Over het Heil-Instituut Walraven schreven wij o.a. in de Maandbladen van April en Juli 1928.

A. T. V. te C. en K. S. te P. In een volgend nummer. Er is nu geen plaats.

E. L. te A. Zeker hebben ook wij de door U bedoelde opzienbarende reclames gelezen; hoe kon het ook anders? Talrijke bladen hebben voldoende bekendheid daaraan gegeven. Wat daartegen te doen?

Veroorloof ons uw vraag met een wedervraag te beantwoorden. Zijt gij wel eens flink verkouden geweest? Ongetwijfeld, en als er geen bijzonders bij kwam en gij u, wat men noemt, enigszins in acht hebt genomen, is die verkoudheid zonder een of ander geneesmiddel weer voorbijgegaan.

Indien gij echter gehoor had gegeven aan de aanbiedingen in kanten en een of ander z.g. geneesmiddel, zoo verlokkelijk als universeel aanbevolen, had aangewend, bestond er alle kans dat ge overgoed van uw verkoudheid waart herstelt. Dus door het middel? Geenszins maar na het gebruik. Het middel staat hier geheel buiten. Desniettemin is het aan te nemen, dat er

personen worden getroffen, die nu bij hoog en laag bij de doelmatigheid van het middel zweren en desgevraagd den bereider van het middel een gunstig attest ter hand stellen.

Is dit niet wat ondoordacht? Al zijn de afgevers van die attesten ook erg eerbiedwaardige, hoogstaande personen, al beoefenen zij, om maar wat te noemen, een of andere tak van kunst en wel met groot succes, er is maar de beoefenaar van één kunst n.l. die van de geneeskunst, die bevoegd is in het onderhavige geval een juist oordeel te vellen. Daarbij zijn, zelfs ter goeder trouw, afgegeven verklaringen van leeken niet altijd onschadelijk. Gesteld, wat ook voorkomt, dat er gevallen zijn van verkadheid, die de voorboden zijn van een ernstige ongesteldheid — voor den leek niet herkenbaar — waartegen de, met zoveel klem aanbevolen middelen, op grond van attesten, worden aangewend vóór men werkelijke geneeskundige hulp inroept; is, in dit geval, het gevaar dan denkbeeldig, dat men achter het net vischt?

J. de H. te 's-G. In antwoord op uw uitvoerig schrijven slechts dit: Inderdaad zijn de middelen van Mattei in het Maandblad van 15 Juli 1822 reeds besproken, nadat deze waren aangekocht in het depôt van Snabillie te 's-Gravenhage. Enkele werden door ons onderzocht met het gevolg, in het roode boekje bekend gemaakt.

Het is mogelijk dat daarbij stoffen over het hoofd zijn gezien, die, zooals bij homoeop. middelen, in zoon geringe mate aanwezig zijn, dat het aantoonen, langs chemischen weg, niet mogelijk is maar het onderzoek gaf ons geen enkele aanwijzing van wat onder Electrohomoeopathie te verstaan is. En dat weten wij nog niet, niettegenstaande alles wat er na dien tijd over geschreven is.

Ons standpunt tegenover deze geneesmethode is derhalve nog steeds ongewijzigd. Dat dit geheel afwijkt van het nwe, zal ieder begrijpen die weet, dat gij optreedt als „Vertegenwoordiger Electrohom. Mattei“ en dat gij uw best doet om propagande te maken. We willen gaarne aannemen dat gij in deze te goeder trouw zijt maar wij eischen tevens dat gij onze waarheidsliefde niet in twijfel trekt. Van verdere discussie moeten wij ons onthouden.

N. R. M. te B. Zie ons antwoord aan E. L. te A. hierboven. Een actie onzerzijds tegen de couranten geeft niets, dit weten wij bij ondervinding. Een optreden van verontwaardigde lezers — en er zijn er vele — door opzegging van het abonnement, zou misschien succes hebben.

J. J. H. B. te A. De pillen van Grootendorst bevatten, volgens onderzoek van den heer Keulemans, als meest werkzame bestanddeel het veel gebruikte aloë, een stof die in veel van de bekende, als laxermiddel aangewende huismiddelen voorkomt. We noemen slechts: Brillmanns pillen, Holoway's pillen, Urbanuspillen, Zwitsersche pillen, Beecham's pillen, pillen van Gelauff, Boom's slijm- en maagpillen, Schreuder's slijm en maagpillen om het hierbij te laten. In het algemeen oefenen deze pillen, bij matig gebruik de verlangde werking wel uit maar al menigmaal hebben wij erop gewezen, dat bij veelvuldige en voortgezette aanwending, kwade gevolgen niet achterwege blijven.

Wordt lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Advertentiën.

K 1

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oelgaard & Zoon **Wijnhandelaren**

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende contrôle van het BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone gelegenheid. Prijsconrant wordt gaarne toegezonden.

K 4 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op all-rei gebied, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereeniging,

Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K 3

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E Drukkerij EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Lezing over Kwakzalverij. — Gewaardeerde hulp. — Kwakzalvers advertenties.

Mededeelingen van verschillende aard: Rijks-Instituut voor Pharmaco-therap. onderzoek: Ver-
vaang van specialités. — Antipon. — Kruiden van Lappe. — Een misdadig bedrijf. — Stralen-Kwakzalverij. — Oordeel van „Zonnestraal".

Boekbespreking: „Naar het volle Leven." — Rechtszaken: Onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. — Een recepterend drogist.

Correspondentie.

Advertenties.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Mej. C. G. van Arkel, Apotheker, Haarlem.

Mevr. A. D. G. Suyver-Stoutjesdijk, Apotheker, Amsterdam.

J. v. d. Berg, Apotheker, Amsterdam.

Dr. Gommers, Arts, Ginneken.

Dr. E. Hollman, Insp. v. d. Volksgezondheid, Amsterdam.

H. B. Koldewijn, Apotheker, Amsterdam.

P. H. de Wit, Apotheker, Amsterdam.

BERICHTEN.

Lezing over kwakzalverij. Ons bestuurslid, de heer E. J. Abrahams, hield op 6 Februari j.l. een causerie over bovenstaand onderwerp voor de radio te Hilversum. De beknopte inhoud, opgenomen in de Radiobode van 1 Februari, luidde aldus:

„Het bedrog op het gebied der geneeskunst is een bijkans onuitroeibaar maatschappelijk euvel. Telkens ziet men menschen, die overigens niet van gezond verstand zijn gespeend, ten slachtoffer vallen aan de listen en lagen welke de reclame ten deze opstelt.

Het is een psychologisch raadsel, dat de kwakzalverij zich, spot en bestrijding ten spijt, door vele eeuwen heen heeft kunnen staande houden.

De oplossing van het raadsel is dat naast de zucht van den mensch om in het onwaarschijnlijkste te gelooven, de volmaakte onmacht bestaat om te beoordeelen aan welke omstandigheden gezendingen zijn te danken. Het publiek is niet in staat te beoordeelen waar de ernstige

behandeling ophoudt en het bedrog begint. Geneezingen, die in schijn door een bepaald middel of door een bepaalde methode zijn bewerkstelligd, vormen nog een extra gevaar.

Het publiek moet in deze nog wel degelijk tegen zich zelf worden beschermd."

Met tal van sprekende voorbeelden uit eigen ervaring werd het bovenstaande duidelijk gemaakt terwijl ten slotte werd aangedrongen om als lid onzer Vereeniging toe te treden.

Gewaardeerde hulp. Bij het convocatie-bijlet voor de Februari-vergadering van het **Departement Amsterdam** der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, was door welwillendheid van het Bestuur (dat wij hierbij hartelijk dank zeggen) onderstaande mededeeling gevoegd:

„Gaarne voldoen wij aan het verzoek van Collega N. Keulemans, Secretaris-Penningmeester van de **Vereeniging tegen de Kwakzalverij** om de volgende mededeeling onder uw aandacht te brengen:

Geachte Collega!

Het viel mij op, dat zoo weinig Amsterdamse Collega's lid zijn van de **Vereeniging tegen de Kwakzalverij!** Eene opwekking uwerzijds, om als lid van deze nuttige Vereeniging toe te treden, zou door mij zeer op prijs worden gesteld!

Apothekers toch komen in de praktijk zoo dikwijls in aanraking met personen, die door kwakzalverij schade leden of dreigen te lijden, dat zij zeer zeker onze Vereeniging behooren te steunen in den strijd tegen dit euvel. Het lidmaatschap kost f 3.— per jaar, het **Maandblad** wordt U dan regelmatig toegezonden, terwijl meerdere exemplaren van het blaadje, ter verspreiding, gaarne worden verstrekt.

Met collegialen groet,

w. g. N. KEULEMANS.

Secr.-Penningm. **Vereeniging tegen de kwakzalverij.**

Aanmelding voor het lidmaatschap kan geschieden bij collega Keulemans en bij het Secretariaat van het Departement."

Mogen wij dit verzoek ook gericht achten tot de leden van andere Departementen?

Kwakzalvers advertenties. Met veel genoegen maken wij melding van het volgend bericht, opgenomen in het no. van 9 Februari j.l. en volgende van het Weekblad **Voeding en Hygiëne:**

„Onze Advertentiën.

Wij willen in dit orgaan, dat de hygiënische belangen van het Nederlandsche volk wil dienen, geen reclame zien opgenomen voor gevaarlijke en schadelijke producten, zooals kwakzalversmiddelen; evenmin voor minderwaardige eet- en drinkwaren en voor levens- en genotmiddelen, die onder onjuiste aanduiding te koop worden aangeboden. Wij weigeren dus de opname goed te keuren van advertentiën, waarvan wij den inhoud voor misleidend houden of in strijd met de eerlijkheid in den handel. Dat wil echter niet zeggen, dat wij absolute juistheid van den inhoud der geplaatste advertentiën garandeeren, al hopen wij, dat de adverteerders rekening zullen houden met onzen wensch, dat hunne reclames inderdaad naar vorm en inhoud absoluut juist zijn.

RED."

Mededeelingen van verschillende aard

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

Vóór wij verder gaan met de onderzoekingen, zij 't ook in beknopten vorm zooals wij gewoon zijn, over te nemen laten wij hier onverkort een belangrijk artikel van **PROF. DR. A. A. HULMANS VAN DEN BERGH** volgen, waarmee No. 16 der „Mededeelingen" opent.

VERVANGING VAN BEKENDE GENEESMIDDELEN DOOR SPECIALITE'S.

De vooruitgang der Geneeskunde moet niet alleen aan de materiel bevoorrechten, maar aan alle lagen der bevolking ten goede komen. Niet ieder is evenwel in staat bij ziekte de geneeskundige hulp en hulpmiddelen uit de eigen loopende inkomsten te betalen. De meerderheid der bevolking van arbeiders en middenstanders hebben daarom de handen ineengeslagen; ten einde gewapend te zijn, als ziekte hunne woning binnentreedt, leggen zij reeds in gezonde dagen een kleine besparing opzij, om zich met behulp daarvan gemeenschappelijk tegen de geldelijke gevolgen van ziekte te verzekeren. Dit stelsel vormt den grondslag van het fondswezen. De hulpmiddelen, die de tegenwoordige Geneeskunde tot hare beschikking heeft, zijn kostbaar. Het zijn niet

meer, zooals vroeger, slechts eenige door den apotheker bereide medicamenten. Onze verdedigings- en bestrijdingsmiddelen zijn aanzienlijk in aantal en werkdadigheid toegenomen. Daar zijn in de eerste plaats chirurgische operaties, die ziekenhuisverblijf vereischen. Daar zijn diëetkuren; daar is de verpleging door geschoolde pleegzusters in Ziekenhuizen of thuis, die niet alleen voor de eigenlijke verpleging van den patiënt zorgen, maar tevens den geneesheer bij zijn observatie ondersteunen, waarbij zij hem in de gelegenheid stellen tot een juiste diagnose te geraken en hem waarschuwen, als er zich complicaties dreigen voor te doen. Bij longtuberculose heeft het verblijf in een Sanatorium of, als het kan, thuis met een rijklijke voeding en ligging met veel licht en lucht, bewezen gezinsing te kunnen brengen, waar alle medicamenten, van af het oude kreosoot, over het tuberculine heen, tot aan de goudpreparaten toe, niets vermogen. Eindelijk zijn er, juist in den laatsten tijd, nieuwe geneesmiddelen gevonden, die als een toovermiddel werken; want al genezen insuline en leverpreparaten noch de suikerziekte, noch de pernicioze anaemie, dat zij in staat stellen den toestand langen tijd te beheerschen, is aan geen twijfel onderhevig.

Al de opgesomde maatregelen en middelen en tal van andere, die ik niet noemde, zijn duur. Willen de Ziekenfondsen in staat zijn ze te verschaffen en dus hunne patiënten van deze, veel geld kostende behandelingen te laten profiteren, willen zij bovendien in staat zijn de doktoren en apothekers zoo voor hun diensten te beloonen, dat dezen hun arbeid met opgewektheid kunnen verrichten, dan moeten de bijdragen der leden met de grootste zorg worden beheerd. Elke onnoodige uitgave zal zich wreken; of wel, de fondsen worden gedwongen dokter en apotheker minder te betalen, of de contributie der leden moet verhoogd worden, wat voor velen de onmogelijkheid zou beteekenen zich volgens dit systeem goede geneeskundige hulp te verzekeren, of er zal niet kunnen worden voldaan aan den eisch van ziekenhuisopname, voor operaties of voor onderzoek van moeilijke gevallen, van Sanatoriumverblijf bij tuberculose, van insuline bij diabetes.

Er zijn tal van onoeconomische uitgaven, die de Besturen door een verstandige administratie en controle kunnen vermijden. Er is er echter eene, waartegen zij machteloos staan, te weten het voorschrijven van onnoodig dure geneesmiddelen door de artsen. Toch leert de ondervinding, dat dit maar al te dikwijls gebeurt, ja, somtijds op zoo groote schaal, dat enkele fondsen voor de dreigende noodzaak tot opheffing werden gesteld. Herhaaldelijk heeft men naar maatregelen gezocht om aan dit euvel een eind te maken; maar alle middelen, die van boven af worden toegepast, moeten, en zeker in ons land met zijn groote persoonlijke vrijheid, falen.

Men heeft voorgesteld lijsten te maken, waaruit de fondsgeneesheer gedwongen zou zijn zijn medicamenten te kiezen, dus derwijze, dat niet in de lijst voorkomende geneesmiddelen door den fondsapotheker niet mogen worden afgeleverd. Het stelsel is in de praktijk onuitvoerbaar. Zet men zich aan het werk om een ontwerp te maken voor zulk een lijst, dan blijkt deze al heel spoedig, wil men de vrijheid van den ernstigen geneesheer niet knotten, zoo wijd te moeten gemaakt worden, dat het doel verloren gaat. Evenmin blijkt het doelmatig commissies te benoemen, die bij het rijzen van moeilijkheden beslissen, welk medicament geacht mag worden al of niet voor een patiënt noodzakelijk te zijn. Ieder, die

er ondervinding van heeft, weigert in zulk een commissie zitting te nemen. Want wie zou een collega, op autoriteitsgezag, een medicament willen onthouden, als hij verklaart de vaste overtuiging te bezitten dit noodig te achten? Slechts één middel schijnt mij in staat de moeilijkheid te boven te komen: de jongeren onder ons te overtuigen van de dringende noodzaak rekening te houden met de financieele mogelijkheden van den patiënt of van het fonds, dat voor hem betalen moet.

De voornaamste, zij het ook niet de eenige oorzaak van het voorschrijven van onnoodig dure geneesmiddelen, is de in gebruik gekomen reclame der chemische artsenijfabrieken. Tegen den ongelukkigen invloed daarvan te vechten, is uiterst moeilijk. Niemand betwijfelt, dat het overstroomen van artsen en patiënten met een stortvloed van nieuwe zoogenaamde geneesmiddelen, een onheil is. Niemand is er, die zich over de wijze van reclame, waarmede dit geschiedt, niet ergert. En bijna allen weten wij, hoe zulke middelen maar al te dikwijls, op geheel onvoldoende gronden, worden aangeprezen. Toch kan de geneeskunde de fabrieken niet missen. Aan hen danken wij, dat vraagstukken, in het laboratorium begonnen, in het groot kunnen worden uitgewerkt. En indien het waar moge zijn, dat de overgrote meerderheid dezer pharmaka, waarvan in het prospectus wonderen worden verteld, na korten tijd op den rommelzolder verdwijnt, niet minder waar is het, dat enkelen ervan zich handhaven en voortreffelijke geneesmiddelen blijken te zijn. Zeker, het is moeilijk het kaf van het koren te onderscheiden. Maar wel kan ieder zich afvragen, alvorens zulke dure middelen op te schrijven, of de smakelijk verpakte, maar kostbare specialité nu werkelijk grotere geneeskracht bezit dan het eenvoudige, bijna niets kostende middel uit de apotheek. Hoe grondiger men bekend is met het kleine aantal — zeg twintig, dertig — dier eenvoudige medicamenten, des te minder zal men zijn toevlucht behoeven te nemen tot de pharmaka, waarvan men de kennis slechts dankt aan aanprijzingen op vloeipapierpjes en kalenders.

Een voorbeeld: Bij patiënten, die aan weinig ernstige decompensatieverschijnselen lijden, vind ik in 9 van de 10 gevallen een buitenlandsch digitalis-preparaat op hun beddetafeltje staan, dat ik niet noemen wil, omdat er anders uit mijn woorden misschien nog reclame wordt gemaakt. Is er ernstige stuwung, dan wordt gewoonlijk het digitalispoeder voorgeschreven of een infuus daarvan. Waarom doet men dat? Is het, omdat er aanwijzingen zijn, dat bij lichtere graden van stuwung het bedoelde buitenlandsche preparaat beter zou werken dan de digitalis zelf? Ik ken geen enkelen grond voor die meening. Of is het omdat, gelijk wel eens vermoed wordt, het preparaat milder werken zou dan het kruid, waaruit het vervaardigd is? Ook dit is moeilijk in te zien, als men bedenkt, dat men in de doseering van het vingerhoedskruid toch ook de intensiteit der werking in handen heeft.

Het komt mij voor, dat bedoeld preparaat in werkelijkheid zijn groote verbreiding dankt aan den vorm, waarin het gegeven wordt, aan de keurige verpakking en bovenal aan de reclame, ten gevolge waarvan het allerwege „ingevoerd” werd, zooals dat tegenwoordig heet.

Dat er inderdad aan het gebruik van zoodanig preparaat voordeelen bij orale toediening verbonden zouden zijn boven het pulv. fol. digitalis of het infuus daarvan, daarvoor is mij geen enkele steekhoudende grond bekend. Wil men nu, indien men althans van de gelijkwaardigheid

van het preparaat met pulv. fol. overtuigd is, het middel aan diegenen zijner patiënten opschrijven, voor wie het verschil in prijs onverschillig is, dan valt daar niets tegen in te brengen. Maar verkeerd is het, wanneer men zulke preparaten aan zijn fondspatiënten voorschrijft. Laat men niet te spoedig zeggen: Mijn ervaring heeft mij het buitenlandsch preparaat boven het pulvis doen verkiezen. Hoe moeilijk is het niet te oordeelen over de werking van een geneesmiddel, zelfs als men beschikt over een groote kliniek en al de medewerkers en hulpmiddelen, die deze ter beschikking stelt.

In elk geval bedenken men, dat het voorschrijven van het dure medicament (natuurlijk moet men zich de daardoor veroorzaakte kosten vele malen vermenigvuldigd denken) noodzakelijkerwijze andere, veel nuttiger en noodiger uitgaven in den weg moet staan, en daarom wil nog eens herhalen, wat ik in het begin heb gezegd: Met volkomen eerbiediging van ieders vrijheid wil ik den jongen geneesheeren dringend raden bij het voorschrijven van medicamenten de noodige zuinigheid in acht te nemen. Laten wij zorgen, dat de diabeticus, die insuline nodig heeft, het krijgen kan, dat de kinderen met praetuberculose in de gelegenheid kunnen worden gesteld, zoo noodig, in een Sanatorium te worden opgenomen. Laten wij daarom bij het voorschrijven van medicamenten aan fondspatiënten geen luxespecialité's verstrekken op een onbewezen en meerendeels verkeerd vermoeden, dat ze beter zouden helpen dan de eenvoudige geneesmiddelen uit de apotheek.

Deze bladzijden zijn niet vrucht eener theoretische beschouwing. De aanleiding er toe werd gegeven door de klacht van eenige fondsen, dat zij niet langer in staat waren huis te houden, als gevolg van de dure voorschriften van verscheidene medici. Zij richtten zich tot het Bestuur van ons Instituut, met het verzoek een leidraad te willen geven bij de samenstelling van een lijst van geneesmiddelen, waarbuiten de fondsgeneesheeren niet zouden mogen gaan, behoudens uitzonderingen, te beoordeelen door een daartoe in te stellen commissie.

Op grond van de overwegingen, die boven werden uiteengezet, acht het Instituut het samenstellen van zulk een lijst en het instellen van een dergelijke commissie, ongewenscht. Doch wij willen hopen, dat de bespreking van dit probleem den geneesheeren zelf moge overtuigen van de noodzaak met de geldelijke gevolgen hunner voorschriften terdege rekening te houden.

A. A. HIJMANS VAN DEN BERGH.

ANTIPON.

Wij ontvingen een schrijven waarop wij aanstonds terugkomen. Door onzen Secretaris werden dientengevolge de Maandbladen van April 1925 en 1926 aan den schrijver toegezonden, doch deze kwamen als onbestelbaar terug wegens onvolledig adres. Er rest ons dus niets anders dan de betreffende inhoud hier te laten volgen (hoezeer ook onze ruimte beperkt is) in de hoop, dat de schrijver op deze wijze kennis met ons antwoord zal maken.

De bedoelde brief luidde aldus:

„Heerlen, 7-2-29.

Mijnheer,

Op aanraden van een mijner kennissen zend ik U bijkomend reclame-etiket en 2 poeders Antipon. Ik heb 't gebruikt, maar 't geeft niets, alleen honger en pijn in de maag, net of de maag hol is. Misschien is dit iets voor Uw onderzoek.

Verpakking is rond carton doosje met 15 poeders prijs f 2.50.

Hoogachtend,

J. W."

„Antipon.

Allerlei advertenti's, g illustreerd, vestigen de aandacht van het Nederlandsch publiek op een Engelsch praeparaat tegen *vetzucht*, door *The „Antipon” Company* te Londen in den handel gebracht. Dit moet nu het middel bij uitnemendheid zijn, tegen een ziekte, die aldus angstverwekkend, wordt beschreven:

„*Corpulentie* is een van de meest gevaarlijke van alle kwalen en indien zij wordt verwaarloosd, leidt ze veelvuldig tot ernstige hartaandoeningen, waterzucht, nier- en verschillende andere kwalen de eene even ernstig als de andere. Degeen, die aan zwaarlijvigheid lijdt, is een gemakkelijk slachtoffer van buik-aandoeningen, long-ontsteking, asthma, suikersiekte en bronchitis.

De eerste symptomen doen zich gewoonlijk kennen door slaphed van het lichaam, hartkloppingen, te vlugge en korte ademhaling, hardlijvigheid, hoofdpijnen en veelvuldig nier- en blaaskwalen en als gevolg rheumatisme.”

„De lezer zal dus zien, dat corpulentie het geheele organisme van streek brengt en ziekten veroorzaakt, die dikwijls abusievelijk aan andere oorzaken worden toegeschreven.

Behalve al deze ernstige gevolgen, zal het den te corpulenten persoon onmogelijk zijn deel te nemen aan gewone sociale genoegens, terwijl elke ook maar eenigszins inspannende sport onmogelijk kan worden beoefend. Inderdaad wordt het leven een last.

Antipon heeft hierin verandering gebracht voor vele duizenden. Het kan zonder gevaar gebruikt worden, is aangenaam om in te nemen, heeft een zeker resultaat; het heeft zich juist daarom eene benijdenswaardige bekendheid verworven en geniet bovendien den grootsten verkoop ter wereld van elk geneesmiddel tegen overmatige dikte.”

Bijna overbodig te zeggen, dat alle andere middelen, vroeger aanbevolen tegen *vetzucht* niet in den gunst van de Engelsche firma kunnen deelen; men leze intusschen het prospectus:

„Antipon vervangt absoluut al de verzwakende en dikwijls gevaarlijke processen, behandelingswijzen en medicijnen, die tot op heden hebben dienst gedaan als geneesmiddel tegen corpulentie. Het voorziet de medici en het publiek van een krachtig en geheel onschadelijk middel, dat tot nu toe nog niet binnen hun bereik was.

Antipon is een behandeling op zichzelf en door zichzelf. Hierin wijkt het geheel af van zoogenaamde genezingen van den ouden tijd, die zelfs geheel niet in staat waren om eene tijdelijke gewichtsvermindering tot stand te brengen zonder de hulp van purgeermiddelen, turksche baden enz., zonder nog gewag te maken van dieetvoorschriften, waarbij iemand bijkans tot uithongering gedoemd werd.”

Wie 't niet direct gelooven wil tracht men op de gebruikelijke wijze, te overtuigen door attesten uit Londen, Leicester enz., met *initialen* ondertekend, die wel zeker op de lezers van de Nederlandsche brochure indruk zullen maken.

Die indruk was inmiddels op ons niet groot genoeg om niet te trachten iets meer van *Antipon* te weten te komen en daarom werd door de heeren KEULEMANS en LIEM een onderzoek naar de samenstelling verricht.

En wat bleek?

Dat het „krachtige middel” uit niets anders bestond dan uit een, met een anilinekleurstof gekleurde waterige oplossing van plm. 8,3 proc. *citroenzuur* met een geringe hoeveelheid *frambozen-essence*.

(Een andere flesch had een percentage van 8% *citroenzuur* terwijl *poeders*, die ook verkrijg-

baar worden gesteld, bestonden uit *citroenzuur* en de kleurstof.)

Dus: Antipon = *citroenzuur*. Wann er men u, lezer, zou z g g n : g bruik eenige mal n p r dag een paar citroenen en weg is de corpulentie met al haar gevolgen, zoudt ge 't dan gelooven?

Zoudt gij voor *waser* aannemen dat Antipon „de medici en het publiek voorziet van een krachtig en geheel onschadelijk middel, *dat tot nu toe „nog niet binnen hun bereik was”?*

Ge weet nu wel beter. Maar, zult ge zeggen, 't middel is toch onschadelijk!

Dat is nog de vraag. *Direct* zal het langdurig gebruik van *citroenzuur* door vele personen niet evengoed worden verdragen maar *indirect* is dikwijls gevaar te wachten.

De oorzaken van corpulentie zijn verscheidene en eerst als de oorzaak door een bevoegd deskundige is vastgesteld, kan naar het middel ter genezing worden gegrepen.

Wie maar in 't wilde, op gezag van een Engelsche Company, aan 't slikken gaat, loopt groote kans van een koude kermis thuis te komen.

Inmiddels namen wij in ons no. van April 1926 de volgende „Mededeeling” over van het **Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch** onderzoek:

(Tegen *vetzucht*.)

Fabrikant: The „Antipon” Co, London.

In den handel werden aangetroffen:

A. Antipon-vloeistof (opschrift in het Nederlandsch).

B. Antipon-powder (opschrift in het Engelsch).

A. Antipon-vloeistof.

Antipon is een 8%-oplossing van *citroenzuur* in water, waaraan een weinig *essence* en een roode kleurstof is toegevoegd.

B. Antimon-powder.

Bestaat uit poeders, die per stuk ongeveer 1 g. van door een kleurstof lichtrood gekleurd, *citroenzuur* bevatten.

Cordeel: De dieetvoorschriften zijn natuurlijk de hoofdzaak, het innemen van de middelen zelf zal een symbolische handeling zijn.”

Kruiden van Lappe.

Naar aanleiding van onze mededeeling in het no. van October 1928, vestigt men onze aandacht er op (waarvoor dank, dat door den schrijver deze kruiden ter onderzoek werden gezonden aan het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therap. onderzoek. In de Mededeelingen No. 15 vindt men daaromtrent vermeld:

„Het grof gesneden kruidenmengsel bevat de volgende bestanddeelen: brandnetelbladen (*Urtica dioica* L.) boschbessen, notebleden en bloempjes van de honingklaver (*Melilotus officinalis* Desr.)

Dit blijken dus andere kruiden te zijn dan die, welke van onzentwege werden onderzocht.

Een misdadig bedrijf.*)

Kort geleden werd ik geroepen bij eene moeder van 3 kinderen. Ze was gedurende hare zwangerschappen steeds zeer ziek geweest; haar man verdiende zoo weinig, dat zij om de boel knap te houden, uit werken ging. De periode was 2 maal weggebleven en ze dacht zich weer zwanger.

*) Wij ontvingen reeds in December j.l. het **Tijdschrift voor Practische Verloskunde** (waarvoor hartelijk dank) doch waren door plaatsgebrek niet eerder in de gelegenheid het onderstaand belangrijk artikel daaruit over te nemen.
Red. Mbl.

Ze zag in deze omstandigheden zoowel tegen de verdere zwangerschap als tegen haar vierde kind op en was naar een z.g. Sanitaswinkel gegaan om advies. Men had haar voor f 10, zegge tien gulden, een fleschje druppeltjes verkocht, „*secours aux femmes*”, z.g. ter bevordering van regelmatige menstruatie. Ze moest dat innemen op cognac. Sinds ze van die druppels had ingenomen was ze ziek gewonden en ze liet mij roepen, omdat ze zich zoo heel beroerd gevoelde, naar ze zei. Ik vond haar te bed; ze braakte groenachtig slijm, raakte langs de scheede groenachtig vocht kwijt en had tragen stoelgang. De buik was ook bij betasting overal pijnlijk, vooral de leverstreek. De urine zag er zeer donker uit. Temperatuur niet verhoogd. Huid en wit der oogen lichtgeel gekleurd. Ik dacht aan geelzucht en maagdarmlcatarrh, regelde het dieet en gaf Carlsbader zout mede voor de purgatie. Toch was ik niet geheel tevreden; de pijnlijke van den buik paste niet geheel in dit ziektebeeld. Eene zuster der vrouw bracht mij 's middags de gevraagde urine en achtte zich verplicht mij in het geheim te vertellen, wat haar zuster haar uit angst na mijn vertrek had toevertrouwd, n.l. dat ze die druppels had ingenomen en nu meende, dat zij vergiftigd was. Men was zoo verstandig mij dit te zeggen.

Het gelukte mij het resteerende deel dier druppels in handen te krijgen, ten einde ze na te gaan en op te zenden naar het Rijksinstituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. Ik zelf dacht aan eene mededeeling van dat instituut, opgenomen in den 29en jaargang van dit Tijdschrift, pag. 439 en vond daar aangegeven onder kwakzalversmiddeelen, een praeparaat bevattende *apiol* hetgeen ook voorkomt in het extract van *pieterselie-zaad*.

Hier stond verder: „*Pieterselie-extract* wordt in vele landen als een volksmiddel voor „het regelen der menstruatie” gebruikt. *Apiol* is zeer giftig! Een meisje werd na het gebruik ziek onder verschijnselen van buikvliesontsteking; abortus trad niet op.”

Onder bedrust en streng dieet is mijne patiente na plm. 3 weken genezen, genezen ook van haar zucht, om aan haar zwangenschap een einde te maken. En deze rust- en vast-kuur heeft ook gemaakt, dat hare zwangenschap ditmaal niet meer zoo kwellend is.

Ik heb het bewuste restant inderdaad opgezonden en kreeg bericht terug dat het door mij gezonden middel zeer waarschijnlijk een alcoholische oplossing is van *pieterselie* of *apiol*, gearomatiseerd met *pepermuntolie* en groen gekleurd door eene toegevoegde kleurstof.

Men had hier eene arme vrouw voor veel geld een gevaarlijk middel verkocht en bij haar verwachtingen opgewekt, die niet tot vervulling zijn gekomen. Zei ik te veel, toen ik hierboven schreef „een misdadig bedrijf”?

N-r.

Stralen-Kwakzalverij.

Op de bijeenkomst van de British Medical Association te Cardiff is menig hartig woord gevallen over de kwakzalverij die tegenwoordig in „schoonheidssalons” en kapperswinkels met allerlei stralen- en lichtbehandeling welig tiert.

Dr. Heald, geneeskundig ambtenaar belast met de leiding van de electro-therapeutische afdeling van het Royal Free Hospital te Londen, sprak van de gevaarlijke therapeutische maatregelen die volkomen onbevoegden tegenwoordig nemen.

Men beweerde weleens, dat niemand met een ultra-violet-lamp veel kwaad kan doen. Maar spr.

herinnerde zijn hoorders aan het merkwaardige ongeluk dat onlangs is gebeurd: de dood van een vrouw die een paar draadlooze hoofdtelefoontjes droeg en de hand uitstak om de verbinding af te zetten.

Men beweerde dat men in het eerste geval een lastige brandplek kon krijgen. Dit was een volkomen averechtsche opvatting. In het openbaar belang moest men eischen dat ultra-violette bestraling alleen door geoefende en ervaren personen wordt toegepast.

Prof. Dixon uit Cambridge betoogde, dat men uit brochures en advertenties den indruk kreeg dat zonnestralen een panacee voor alle kwalen waren. In werkelijkheid hadden vele patiënten er geen baat bij en anderen werden er ernstig door geschaad. Thans gebruikten kwakzalvers in Europa en Amerika allerlei soort van stralen, om op het publiek indruk te maken. Kappers passen ze vooral toe bij vrouwen. „Schoonheids-instituten” geven baden van „blauwe stralen” die over het algemeen een onschuldige bedrog zijn, ofschoon weleens ultra-violet-licht wordt toegepast.

Een ander spreker somde een reeks aandoeeningen op, waarbij ultra-violet-licht schadelijk werkt.

De slotsom was dat het publiek beschermd diende te worden tegen de gevaren van bestraling met zonlicht en ultra-violet-licht welke in sommige gevallen gelijk staat met de toediening van een vergif.

(t Nieuwe Sticht)
Weekblad voor Utrecht en omliggende Gemeenten.

Een oordeel van „Zonnestraal”.

Met genoegen en dankbaar ontleenen wij het onderstaande aan het belangrijke Tijdschrift Zonnestraal, officieel orgaan van de Nederlandsche Vereeniging tot het oprichten van arbeidskolonies voor tuberculoselijders in Nederland, dat, in het no. van 15 Februari j.l. o.m. het volgende bevat:

„Wij ontvingen ook een nieuw nummer van „Schakels”, het orgaan van de Instellingen voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Amsterdam (onder redactie van Mr. Everts) en dat van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij (onder redactie van H. van Gelder), beide zooals steeds zeer lezenswaardig, doch zij geven geen aanleiding hiervan artikelen in ons blad over te nemen.

Wij laten dit alleen na, omdat dezen keer niet speciale onderwerpen worden besproken, welke in meer direct verband staan tot het doel, dat wij beoogen. Echter zou een groote verspreiding van laatstbedoeld blad o.i. de volksgezondheid ten goede kunnen komen. Maand op maand wordt daarin gewaarschuwd tegen de talrijke kwakzalversmiddelen, die de goëgemeente het geld uit den zak kloppen en, wat nog erger is, de menschen weerhouden tijdig bevoegde hulp in te roepen. Dezen keer wordt er b.v. in gewaarschuwd

tegen de „gezondheidshersteller Solo”, dat verkrijgbaar wordt gesteld door P. Hofdijk, Oude Wetering; en dan volgt, in hoofdzaak, hetgeen wij in het Maandblad van Februari schreven.

De redactie besluit haar artikel aldus:

„Zoo tracht de Vereeniging tegen de Kwakzalverij met behulp van haar maandblad de menschen te weerhouden van het koopen van altijd waardelooze en soms gevaarlijke middelen en wij zullen steeds, wanneer wij daarbij artikelen aantreffen, die z.g. tuberculose moeten genezen, onze lezers daarvan op de hoogte houden.

Op dit gebied vinden wij in een, in bovengenoemd orgaan, overgenomen artikel in „De Goede Raadgever”, Almanak voor 1929, van de Ned. Ver. tot afschaffing van alcoholhoud. dranken, het volgende:

„Waar tuberculose zoo vaak voorkomt, is het geen wonder, dat de kwakzalver van deze ziekte profijt tracht te trekken. Vandaar dat Eilers met zijn capsules, waarin teer en petroleum worden aangetoond, en de Engelsche kwakzalver Derk Yonkerman met zijn tuberculozyne, waarin broomkali en bittere amandelolie, in ons land zooveel geld uit den zak van de t.b.c.-lijders hebben geklopt.”

Zooals gezegd, is het Maandblad tegen de Kwakzalverij niet slechts steeds lezenswaardig, maar zou een groote verspreiding er veel toe bijdragen, dat tal van menschen hun geld sparen en hun gezondheid bewaren.

BOEKBESCHOUWING.

„Naar het volle Leven”, orgaan der Vereeniging tot bevordering der belangen van Slechthoorenden. Kerstnummer van 22 December 1928.

Mosterd na den maaltijd? Wel zeker maar verschillende omstandigheden hebben er toe geleid, dat wij eerst thans aan het verzoek van den Uitgever, namens het Hoofdbestuur der Vereeniging en de Commissie van Redactie tot ons gericht, kunnen voldoen om enkele regels over dit no. in ons blad te willen schrijven.

Gewis „mosterd na den maaltijd” en daarom bepalen wij ons tot de mededeeling, dat het welverzorgde en fraai geïllustreerde Orgaan op ons een hoogst aangenamen indruk heeft gemaakt.

Het bevat, evenals de overige no.'s, veel lezenswaardigs.

Wat onze zaak betreft, laten we hier een gedeelte volgen, dat, voorkomende onder het hoofdstuk **kwakzalverij**, onze lezers zeker belang zal inboezemen, al hebben wij het eenigszins moeten bekorten:

„Rest mij nu nog eens den indruk te verlevendigen van onze oude vriend Wijnberg te Amsterdam.

In het vorig artikel in No. 22 heb ik gesproken van de „Galerij der Grootheden” op kwakzalversgebied. Hierin behoort ook deze, doch op een eigen, aparte plaats.

Ik acht hem in zeker opzicht den „gentleman” in dit gezelschap.

Immers hij spreekt zelf „van iets dat hem geschonken is,” van een „gave”. Wellicht meent hij dat ook. Als dit laatste zoo is, zal hij voor vele slechthoorenden nog suggestiever zijn dan

vele zijner collega's. Daar komt bij: Er verschijnen ook boekjes, van zijn hand, o populairere boekjes!, vlot geschreven, en met dien woordenyloed die vele menschen — zij mogen schrijvers of lezers zijn — voor de ware gave aanzien. Het kleurrijke en het geurtje wetenschappelijkheid dat indruk maakt en mode is, ontbreekt er ook niet aan. „Iets over Corsuizen” is een onderwerp buitengewoon bij ons in trek. De titel, zijnde „het beste brood in 't venster”, lokt, en de menschen staan voor zijn deur eer zij het weten.

Weet dan, nieuwe leden, en gij oude leden voor de zooveelste maal, dat velen onzer aan de andere zijde van die deur zijn geweest, dat schrijver dezer artikelen een jaarlang met groote nauwgezetheid alle voorschriften heeft gevolgd, doch dat niemand onzer ook maar een zweem van baat heeft gevonden.

Maar wij laten — of lieten — ons niets aanpraten. Wij bleven nuchter en wilden dat de reden constateerden, dat wij „zoo zeer vooruitgingen.” Dit bleef echter uit.

En zoo zijn onze getuigenissen buiten dat boekje-vol gebleven hetwelk U als het bestovertuigend bewijs wordt aangeprezen. Het boekje mist die overtuigendheid voor ons ten eenemale. Wij kennen er te goede voorbeelden uit. Voor en na komen er „genezenen” tot ons over. Zij loopen rond met door ons verschaftte hoortoestellen en staan tegelijk als „genezenen” in de boekjes van Wijnberg.

W. N. KLEIN.

RECHTSZAKEN.

Onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Voor het kantongerecht te Leiden heeft terecht gestaan de koopman H. S., te Leiden, terzake van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Twee getuigen werden gehoord, die bij verdachte waren gekomen, de een omdat zij o.m. last van zenuwen had, de ander omdat zij aan maagpijn leed. Tegen betaling had verdachte hun kruiden, een kleurloos vocht en korreltjes verstrekt. Baat hadden zij er niet bij gevonden.

De ambtenaar van het O. M. eischte twee geldboeten van f 150, te vervangen door tweemaal 30 dagen hechtenis.

Mr. Vryberghe de Coningh, verdachte's verdediger, pleitte, wijzend op verdachte's financieel toestand, clementie.

De kantonrechter heeft hem veroordeeld tot tweemaal f 15 boete of tweemaal 5 dagen hechtenis.

Een recepteerend drogist.

De drogist L. te Arnhem is door den kantonrechter aldaar veroordeeld tot f 40 boete, subs. 30 dagen hechtenis, wegens het onbevoegdheid op een recept, afgegeven door Dr. v. D., in zijn drogisterij een zalf doen klaarmaken en afleveren.

CORRESPONDENTIE.

W. H. B. te V. Dank. Over het optreden van den **Arnhemschen Wonderdokter**, laboratorium onder leiding van **Van der Craft en Dekker**, schreven wij uitvoerig in het Maandblad van Juli 1928.

Advertentiën.

K 1

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon Wijnhandelaren

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.
Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.
Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone gelegenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

K 4 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad
geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op all rlei gebied, voor slechthoorenden.
Adres: Mej. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereeniging,
Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERS MIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Puntingsmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K 3

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter; E. J. ABRAHAM, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—
Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.
Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E Drukkerij EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Groottekerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Jaarverslag over 1928. — Rekening en Verantwoording over 1928.

Berichten: Volksgezondheid. — Verslagen No. 1 en 2. — Geheimmiddelen. Tariet van invoerrechten. — Gezondheidscommissie te 's-Gravenhage.

Mededeelingen van verschillende aard: Mededeelingen van het Rijksinstituut voor Pharm. therap. onderzoek. — Akkertjes (Akker-Cachets).

Uit de Pers: Vitaminen in geneesmiddelen. Ingezonden: Wonderzalven uit Broekhuizen-voort.

Rechtszaken: Hooge Raad. Magnetiseur te Haarlem. — Wonderdokter te Leiden.

Varia: Hygiënische wandteksten. — Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Haarlemmerolie.

Advertenties.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Rekening en verantwoording over 1928.

Ontvangsten:

Contributie leden	f 2212.40
„ Maatschappij v. Geneeskunst	50.—
„ Maatschappij v. Pharmacie	25.—
„ Maatschappij v. Tandheelkunde	25.—
„ Afdelingen en Departementen Mij. v. Geneeskunst en v. Pharmacie ..	178.—
Abonnementen	379.20
Verkoop boekjes: de Kwakzalversmiddelen enz.	20.93
Rente Giro kantoor Amsterdam	13.38
Opbrengst Advertentien	17.64

f 2921.55

Het voordeelig saldo bedroeg op 31 Dec. 1927	328.46
Het voordeelig saldo bedraagt over 1928	48.24

Het voordeelig saldo bedraagt op 31 Dec. 1928	f 276.70
---	----------

Gezien en accoord bevonden:
w.g. C. HUGENHOLTZ.
w.g. Dr. COENRAAD HYMANS.
5 Maart 1929.

Uitgaven:

Redacteur	f 600.—
Onkosten redactie	62.11
Secretaris-Penningmeester	400.—
Porto's enz.	16.69
Aankoop kwakzalversmiddelen	10.76
Onderzoek	155.—
Innen van Contributies en Abonnementen	115.01
Contributie Groene Kruis	15.35
„ Congres Openbare Gezondheid	10.—
Drukken en verzenden v. h. Maandblad	1433.19
Onkosten bestuurs- en ledenvergadering	41.25
Diversen	13.95

f 2873.31

Voordeelig Saldo 1928	48.24
	f 2921.55

De Voorzitter
w.g. P. W. DE KONING

De vice-Voorzitter
w.g. A. LIND.

De Secretaris-Penningmeester
N. KEULEMANS.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Verslag over het jaar 1928.

Het werk van onze Vereeniging ging in het afgelopen jaar weer zijn gewonen gang en bestond evenals vorige jaren in het uitgeven van het Maandblad, het onderzoeken van kwakzalversmiddelen en het geven van vele adviezen over dergelijke middelen. Er werden een aantal daarvan onderzocht; van 30 werd het onderzoek gepubliceerd.

Het ledental steeg van 727 op 737, de penningmeester kon een klein batig saldo boeken.

In het Maandblad werden enkele veroordeelingen van onbevogde de geneeskunst uitoefenenden gememoreerd, het adverteeren van tot geneeskundig doel aangeprezen middelen in dag- en weekbladen ging onverminderd voort. Het daarop betrekking hebbende wetsontwerp schijnt te rusten onder het een of ander ambtelijk loodje.

Het Kamerlid Mevr. de Vries-Bruins bracht bij de behandeling der Staatsbegroting in de Tweede Kamer, het ontwerp ter sprake. — De hoop mag derhalve worden uitgesproken, dat in 1929 aan deze materie zal worden gearbeid.

Een poging om met medewerking van onze leden een overzicht te verkrijgen van hetgeen op één dag in de Nederlandsche pers wordt geadverteerd op 't gebied van kwakzalversmiddelen mislukte door gebrek aan deelname. Uit enkele steden en enkele provincies werd een vrij volledige verzameling gezonden. Uit andere deelen van het vaderland ontvingen we niets.

De Secretaris-Penningmeester,
N. KEULEMANS.

Dank zij weer de krachtige hulp, ondervonden van Prof. Dr. J. H. ZAAIJER te Leiden, dien wij daaromtrent hulde en dank brengen, kunnen wij onderstaand groot aantal nieuwe leden noteeren.

- Dr. U. P. van Ameyden, Arts, Oegstgeest.
- B. C. P. Jacques Baalde med. doct. Den Haag.
- L. C. Breebaart, med. cand. Den Haag.
- Z. Casinus, med. cand. Den Haag.
- T. H. Cheriex, med. cand. Den Haag.
- Guillaume Couvreur, med. cand. Den Haag.
- A. van Duyvendijk, med. cand. Oegstgeest.
- Mej. C. J. Gelderman, semi arts Leiden.
- W. J. de Graaf Jr., med. cand. Leiden.
- I. Groen, med. cand. Den Haag.

- L. P. A. de Hart, med. cand. Leiden.
- A. Hoedemaker, med. cand. Leiden.
- W. J. M. Jansen, semi arts, Leiden.
- M. W. Jongsma, med. cand. Leiden.
- C. E. Keilholz, med. cand. Den Haag.
- G. Kloosterhuis, med. cand. Den Haag.
- E. M. Kole, med. doct. arts Den Haag.
- C. Koning, med. cand. Zoeterwoude.
- Prof. Dr. W. A. Kuenen, Leiden.
- H. Lekkerkerker, med. cand. Leiden.
- H. H. Maas, Directeur Acad. Ziekenhuis, Leiden.
- Mej. H. I. Molenaar, med. cand. Leiden.
- J. M. Mulder, med. cand. Leiden.

N. Munting, med. cand. Alphen a. d. Rijn.
 E. L. Nauta, med. cand. Leiden.
 M. K. Polano, med. cand. Leiden.
 J. Prinz, med. cand. Leiden.
 M. Lietaart Peerbolte, med. cand. Leiden.
 A. J. v. Reeuwijk, semi arts Leiden.
 J. H. Rensing, med. cand. Leiden.
 W. W. de Regt Jr. med. cand. Leiden.
 P. J. E. Rhemrev, semi arts Leiden.
 W. F. Sap, med. stud. Leiden.
 G. A. Schouw, med. cand. Den Haag.
 R. C. J. ter Seldam, med. cand. Den Haag.
 P. A. M. Sengers, med. cand. Noordwijkerhout.
 A. N. Slotboom, med. cand. Den Haag.
 Mej. M. Sprey, semi arts, Leiden.
 Dr. W. F. Suermondt, Arts, Leiden.
 P. Swarts, med. cand. Den Haag.
 L. Vogelzang, med. cand. Leiden.
 A. Vunderink, med. cand. Leiden.
 G. P. A. van Waasbergen, med. cand. Leiden.
 Mej. C. Winsemius, semi arts, Leiden.
 J. M. P. de Winde, med. stud. Rotterdam.
 A. A. de Wolff Jr. med. stud. Den Haag.
 H. K. W. Wrede, semi arts, Leiden.
 Verder zijn als lid toegetreden:
 Mevr. M. M. Hertstein Schouten, Apotheker, Amsterdam.
 H. M. v. Linschoten, Apotheker, Amsterdam.
 Mej. C. A. Lubsen, Apotheker, Amsterdam.
 E. Monasch, Apotheker, Amsterdam.
 Dr. J. Temminck Groll, Lector a. d. Universiteit, Amsterdam.

BERICHTEN.

Volksgezondheid. No. 1 en 2 van de Verslagen en Mededeelingen, Januari en Februari 1929, zijn verschenen. No. 2 bevat de volgende beschikking:
 „De Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid heeft bij beschikking van 18 Februari 1929 (Ned. Staatscourant No. 34) **Dilaudide** aangewezen als **verdoovingsmiddel** bedoeld in artikel 2 onder 1, g, der Opiumwet (Stbl. 1928, No. 167) ”

Geheimmiddelen. Tarief van inkomrechten: De Minister van financiën heeft:

1. ingetrokken de bij beschikking van 21 Mei 1928 gedane aanwijzing als geheimmiddel van Grains amisés de charbon Tissot en van Mirion;
2. de bij beschikking van 13 Mei 1925 no. 153 gedane aanwijzing van geheimmiddelen aangevuld met: Leptomon. (St.ct.)

Gezondheidscommissie te 's-Gravenhage: Aan het jaarverslag over 1928 (voor welks toezending wij dank betuigen) ontleenen wij het volgende:

Uitvoering en handhaving van wetten en verordeningen.

De periodiek verschijnende advertenties van zekeren „Stolk”, zich noemende „Uroscop” en gevestigd te dezer stede, hadden de aandacht getrokken van een der leden van de Commissie. De advertentie werd doorgezonden aan de Inspectie van de volksgezondheid, met verzoek tegen dezen *onbevoegden beoefenaar der geneeskunst te willen optreden.*

Tot haar voldoening mocht de Commissie op 29 November van den Hoofdinspecteur, Dr. Terburgh, vernemen, dat tegen Stolk vnd. proces-verbaal is opgemaakt wegens overtreding van art. 3 der wet van 1 Juni 1865, Stbl. 60, regelen-de de uitoefening der Geneeskunst.

Mededeelingen van verschillenden aard

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg.)

GOBERT'S FLECHTENSALBE.

Fabrikant: Ernst Gobert, Hannover-Kleefeld.
 Vertegenwoordiger voor Holland: Dr. med. Robert Hahn & Co., Groningen.

Reclame: tegen alle soorten van huiduitslag.

Gebruiksaanwijzing: 2 tot 3 maal daags de zieke huid inwrijven. Gedurende de kuur mag de zieke plek onder geen voorwaarde met water aangeraakt worden. Eventueel reinigen slechts met zuivere spijsolie.

Samenstelling volgens den fabrikant: Cerussa pulv., Tutia praeparata, Lapis calaminaris, Oleum Olivarium, Acidum.

Uitkomsten van het onderzoek: Bruinviolet gekleurde zalf, waaruit zich bij staan een waterheldere, kleurloze vloeistof afscheidt, die afgeschonken kan worden. Deze vloeistof bestaat uit een waterige oplossing van aan azijnzuur gebonden lood met een loodgehalte van 8%.

Door omroeren is de zalf te homogeniseeren. In het hierdoor ontstane zalmengsel (dat *quantitief niet* in samenstelling overeenkomst met de zalf, zooals die door den fabrikant wordt afgeleverd, want ongelijke deelen van ontmengde componenten waren bij het openen van den zalfpot verloren gegaan) werden de volgende bepalingen gedaan:

Rest bij verbranding	38,0 %
Watergehalte, bepaald door destillatie met xylol	14,2 %
Vet	49,98 %
Gehalte aan lood (Pb)	28,5 %
In verdunde zuren onoplosbare stof	3,6 %

Van de aanwezigheid van een vrij zuur, hetgeen uit de aanduiding „acidum” zou moeten worden afgeleid, bleek niets. Dit behoeft trouwens niet te verwonderen: het zuur, dat aanvankelijk wellicht aanwezig is geweest (azijnzuur?) moet zich met de overmaat loodcarbonaat tot zout (loodacetaat) hebben omgezet.

Oordeel: Zooals GOBERT'S Flechtensalbe ons ten onderzoek werd aangeboden, bestond zij dus uit: loodcarbonaat, onzuiver zinkoxyde of zinkcarbonaat, vette olie en azijnzuur, welke componenten ten deele onderling verbindingen hebben aangegaan. Bovendien was nog een kleine hoeveelheid talk aanwezig.

Aang-zien eezemen in verschillende toestanden verschillende middelen ter genezing noodig hebben, in het vochtige stadium b.v. andere dan in een droog schilferend stadium, en er zelfs toestanden zijn waarin elke zalf schadelijk werkt, is een aanprijzing van deze zalf als middel „tegen alle soorten van huiduitslag” zeker niet toelaatbaar.

Bovendien behoren loodbevattende zalven niet in handen van leeken thuis. Gevaar voor schadelijke loodwerking is daarbij geenszins uitgesloten.

NEURACETYL.

Zie Mededeelingen No. 14, blz. 215. (Mbl. Mei 1928).

Uitkomsten van het onderzoek: De capsules bevinden zich in dezelfde verpakking als bij ons vorig onderzoek, doch op het etiket staat thans de samenstelling als volgt vermeld: Phenacetin 0,12, Antifebrin 0,12, Coffein, pur. 0,05, Magnes. usta q.s.

Het aschgehalte bedroeg gem. 40%, het in spiritus oplosbare deel van het poeder 57% van het totale gewicht van den inhoud der capsules.

Qualitatief bleek deze inhoud overeen te komen

met de opgegeven samenstelling. Ook bij ons vroeger onderzoek werd gezocht naar de aanwezigheid van acetanilide, doch dit kon niet door ons worden aangetoond. Nu viel de isonitrireactie positief uit, zoodat wellicht sinds dien de samenstelling gewijzigd is.

(Wordt vervolgd.)

„AKKERTJES” (Akker-Cachets).

„tegen Hoofdpijn, Lendenpijn, Rheumathiek, Tand- en Kiespijn, Zenuwpijn, Stijfheid, kortom tegen pijn in algemeene zin en tegen al die klachten, welke met het zenuwstelsel verband houden.

Wat is een Cachet?

Een Cachet is een medicijn-ouweldoosje d.w.z., de ouderwetsche ouwels door moderne machines omgewerkt tot een gemakkelijken en prettigen vorm voor het innemen van geneesmiddelen.

De voordeelen van Cachets zijn:

- a. Zij houden de geneesmiddelen in hun origineelen vorm, zoodat deze niet behoeven te worden samengeperst.
- b. De onaangename smaak der geneesmiddelen, die er zich in bevinden, wordt volkomen bedekt.
- c. Een Cachet wordt zacht in den mond en is dus gemakkelijker dan te slikken dan de harde en groote tabletten.
- d. Een Cachet is de ideale vorm voor het innemen van geneesmiddelen, omdat de in te nemen stoffen rechtstreeks in de maag worden gebracht, alwaar het omhulsel, het zoogenaamde Cachet (ouwel), volgens wetenschappelijke onderzoekingen, onmiddellijk oplost.

Samenstelling.

De „Akkertjes” (Akker-Cachets) zijn van chemisch zuivere samenstelling en ongeëvenaard in hun genezende werking. Daar geen enkel vergif erin aanwezig is, zijn zij volkomen onschadelijk en kunnen zij verdragen worden door personen, wier maag andere middelen weigert.

Eischt van Uwen Apotheker of Drogist de echte „Akkertjes”, voorzien van de bekende Akker-ruit.

Gebruiksaanwijzing.

Bij het ontstaan der pijnen late men een Cachet in den mond zacht worden, waarna men het doorslikke met behulp van een half glas water. Indien noodig neme men een tweede cachet twee uur na het eerste. Men neme niet meer dan vier Cachets per etmaal en wachte steeds circa 1½ uur na eenigen maaltijd met het innemen.

Alom verkrijgbaar: Proefdoosjes, 10 cent.

Doozen van 6 Cachets, 50 cent.”

Ziehier, Lezer, de beschrijving van het allernieuwste *Akkerproduct*, gevoegd bij het nieuwe middel, dat u op de hoogte brengt, voor zooverre de verschillende advertenties uwe aandacht mochten zijn ontgaan.

AKKER is toch een veelzijdig man, die steeds blijkbaar (?) het welzijn zijner medemenschen op het oog heeft. Waar tegen de talrijke kwalen door hem verschillende middelen zijn verkrijgbaar gesteld, met de wonderdoende *Abdijsiroop* en *Kloosterbalsem* vooraan, waar dit, vooral in den tegenwoordigen griep-tijd, tot vervelens toe den volke wordt kond gedaan, daar stelt hij zich met dit alles nog niet tevreden en zint voortdurend op middelen om nog meer te verkoopen? Neen, zoo willen wij het niet noemen: zou de uitdrukking „om der lijdende menschheid ter wille te zijn” niet juister zijn?

En het succes van zijn overdenkingen? De exploitatie van de *Akkertjes*, op de wijze hierboven beschreven.

Maar scherts ter zijde. Onze lezers kunnen weten, dat wij, hoe handig AKKER ook zijne

zaken drijft, op deugdelijke gronden, zijn optreden voortdurend hebben afgekeurd, jazelfs meermalen als gevaarlijk voor de zieken hebben beschouwd. In tal van Maandbladen en Strooibiljetten hebben wij ons gevoelen uitvoerig uiteengezet zoodat wij het niet noodig achten daarop nogmaals terug te komen.

Hoe staan wij nu tegenover de *Akkertjes*?

Juist zoo als tegenover de andere producten uit dezelfde fabriek. Met de verhandeling „Wat is een cachet?” hebben wij ons niet bezig te houden. Die vorm om een slecht smakend geneesmiddel beter in te nemen is *geen* uitvinding van AKKER maar wordt tegenwoordig (vroeger deed een ouwel dienst) veelvuldig aangewend, zooals wij als bekend mogen veronderstellen. Ieder apotheker kan u de, door den arts voorgeschreven geneesmiddelen, in dien vorm leveren.

Wij willen liever op de *samenstelling* van den inhoud letten en dan heeft het onderzoek van de heeren N. KEULEMANS en J. DE JONG aange- toond, dat ieder Cachet, wegende ongeveer 500 mgr. bevat: ongeveer 375 mgr. *Acetylsalicyl- zuur* (Aspirine), ongeveer 125 mgr. *Phenacetine* en een geringe hoeveelheid *Coffeine*.

Die samenstelling wordt nu genoemd: „*ongee- venaard in hun genezende werking*” en „*volkomen onschadelijk*.”

Wij zijn het daarmee geenszins eens. Het is waar, dat dit mengsel (soms ook enkele der bestanddeelen) door geneeskundigen bij sommige kwalen met succes wordt aangewend maar de verdienste van die „*uitvinding*” komt in geen opzicht aan AKKER toe. Reeds lang vóór de exploitatie van de *Akkertjes*, werd van deze *ongeevenaarde* middelen gebruik gemaakt daar, waar de medicus dit gewenscht oordeelde. Waar deze in bepaalde gevallen van het gebruik nut verwachtte, decreeteert AKKER het middel als ongevenaard in al die gevallen hierboven ge- noemd.

En dan kunnen wij het mengsel alles behalve *volkomen onschadelijk* noemen. Een voortdurend en vooral *onoordeelkundig* gebruik van aspirine en phenacetine is lang niet van gevaar ontbloeit (al meent het publiek soms anders) en vooral wat de laatste stof betreft, luistere men naar de woorden, die Dr. H. PINKHOF en Prof. P. VAN DER WIELEN neerschrijven in hun *Pharmaco-therapeu- tisch Vademecum*:

„Voorzichtig bij zwakke, menstruerende en „tuberculeuze personen.”

„*Tegengaan van het gebruik van dit en dergelijke „middelen zonder geneeskundig voorschrift!*”

Wij willen het hierbij laten; men zij voldoende gewaarschuwd!

Op iets fraais willen wij ten slotte nog even wijzen:

In een der betreffende advertenties worden „*Gratis* aan de abonné's van „*Het Volk*” als 250 prijzen, elk van 4 doosjes” aangeboden. Hoe vindt men zoo'n methode om het middel, als iets bijzonders, ingang te doen vinden?

Buitenlandsche kwakzalvers hebben een der- gelijke reeds lang toegepast.

UIT DE PERS.

Vitaminen in Geneesmiddelen.

In het *Algem. Handelsblad* van 15 December 1928 (Avondblad, Derde blad) vonden wij, in de *Medische Kroniek*, een artikel van den beken- den „L. K. W.” handelend over „*Vitaminen in genees- en voedingsmiddelen*” waarvan overne- ming in ons blad, vooral wat de eerste soort be- treft, ons zeer gewenscht voorkwam.

Na verkregen toestemming, zoowel van Prof.

Wolff, als van de Hoofdredactie van het Handels- blad, waarvan wij dankbaar melding maken, mo- ge hier een uittreksel volgen:

Wat men onder vitaminen verstaat en de ver- schillende soorten, die men daarvan onderscheidt, mogen wij bij onze lezers wel als bekend veron- derstellen.

Prof. W. wijst er uitvoerig op en geeft tevens aan, welke soort voedingsmiddelen en preparaten in de beschaafde landen vervaardigd en in den handel worden gebracht. Bij een groot deel daar- van zijn wij nog niet zoover, dat wij goed geijkte preparaten in den handel hebben, wat de schrijver als een eerste vereischte beschouwt.

„Hier ligt”, zegt hij, „het terrein nog braak; maar aangezien de naam „vitaminehoudend” een goeden reclameklank heeft en het quantitatief onderzoek van de vitaminhoudende genees- en voedingsmiddelen moeilijk is, ziet men meer en meer preparaten aangekondigd, waarvan het bij nadere beschouwing waarschijnlijk is, dat zij voordeliger zijn voor den fabrikant dan voor den gelruiker.

Ik zou het heel jammer vinden als door minder nauwgezette firma's het vitaminegebruik in dis- crediet kwam en de aanleiding van het schrijven van deze kroniek is dan ook in hoofdzaak om mijn lezers er op te wijzen, hoe belangrijk deze quaes- tie is en hoe wenschelijk het zou zijn, als zij van meetaf wettelijk werd geregeld.”

Na een beschouwing van de gevitamiseerde levensmiddelen komt de schrijver tot de **vitami- nehoudende geneesmiddelen en preparaten**, welk betoog wij hier onverkort laten volgen:

„Ook hier kan men eigenlijk hetzelfde waarne- men als bij de voedingsmiddelen; ook hier is het alleen weer maat en getal, die de waarde van het preparaat bepalen; ook hier wordt maar al te zeer het *qualitatieve* naar voren geschoven door sommige fabrikanten en het *quantitatieve* ver- geten.

Toch komt het ook hier veel meer aan op het *quantitatieve*.

Ook nu weer een voorbeeld. Ik neem eens aan, dat er een preparaat gelanceerd wordt, dat in ge- concentreerden vorm alle vitaminen zou bevatten. Zien wij in het attest, hoeveel weer van het vita- mine A aanwezig is, dan blijkt b.v., dat ongeveer 50 mg. van het preparaat noodig zijn voor den goeden groei van jonge ratten. Boven vermelde ik al, dat van levertraan ongeveer 20 mg. nood- dig zijn, zoodat het preparaat altijd nog 2½ keer minder bevat dan levertraan.

Gewone runderlever bevat echter zooveel vi- tamine A, dat hiervan ongeveer 60 mg. per dag voldoende zijn voor den groei van een jonge rat (van gedroogde lever is dit 12 mg). Voegt men hier nu nog aan toe, dat levervet, dat men ge- makkelijk uit lever kan extraheeren, dertig keer rijker is aan vitamine A dan lever, en dat dus ongeveer 2 mg. hiervan voldoende zijn om hetzelf- de effect te bereiken als met 20 mg. levertraan, dan is het wel heel duidelijk, dat het bewuste pre- paraat allerminst een „concentraat” van vitami- nen is, maar integendeel maar betrekkelijk wei- nig van deze stoffen bevat. Men zal zulk een pre- paraat dus alleen dan kunnen aanbevelen, als het zeer gering in prijs is.

Erg erger nog dan preparaten, zooals ik boven be- schreef, zijn sommige middelen, die ook al vita- mine als lokmiddel gebruiken. Ook hiervan een voorbeeld, en nu één uit de werkelijkheid. In ons land wordt den laatsten tijd nog al eens reclame gemaakt voor Irving's Gist-tamine-tabletten on- der het motto: Gist doet leven.

Deze tabletten bevatten volgens onderzoek ge- droogde gist. Gedroogde gist is een heel goed- koope stof, die inderdaad aanmerkelijke hoeveel- heden vitamine B bevat. Toevoeging van kleine hoeveelheden gedroogde gist (b.v. tot 5%) aan brood, is misschien wel aan te bevelen; het brood behoeft hiërdoor bijna niet duurder te worden. Wie meent vitamine B noodig te hebben is na- tuurlijk het goedkoopste uit, als hij deze gedroog- de gist als zoodanig koopt; als kippenvoer wordt het tegenwoordig zeer veel gebruikt. Maar zeer onverstandig doet degene die gist-tamine als vitamine B gaat gebruiken.

Behalve gedroogde gist bevat dit preparaat nl. phenacetine, pyramidon, acetanilide en kalium- bromide in lang niet geringe hoeveelheden; het preparaat kan bij sommige menschen een zeer schadelijke werking hebben. Voor iedereen is het trouwens verkeerd dergelijke sterkwerkende geneesmiddelen geregeld te gebruiken.

Intusschen, deze laatste ontboezeming, die ge- dachtig aan het „*Frappez, frappez toujours*”, te- gen middelen als dit me uit de pen moest, raakt niet direct den hoofdinhoud van mijn kroniek. De hoofdzaak daarvan kan ik kort samenvatten als volgt:

Bij de vitaminen, evenals bij vele andere on- derwerpen van de biologie, is de quantiteit hoofd- zaak: alleen de quantiteit van de werkzame stof bepaalt de waarde van een voedings- of genees- middel. Men eische dus opgave van deze qua- ntititeit van iederen fabrikant, die preparaten met vitaminen in den handel brengt; men vrage waarborgen, dat deze opgave inderdaad met de werkelijkheid overeenkomt.”

INGEZONDEN.

WelEd. Heer.

Te *Broekhuizenvoort* woont een zekere boer P. J. WIJNHOFEN, die het goedgeloofig mensch- dom — dat tevens op wonderen belust is — zoo- genaamde wonderzalf verkoopt, tegen eczsem, borstontsteking en alle mogelijke hardnekkige ontstekingen. Zijn apothek bestaat uit 2 soorten zalf, een bruine en een roode. Hebt U wellicht ooit monsters van dezen leverancier ter onder- zoek ontvangen?

Het verhaal gaat, dat meermalen de zalf was onderzocht, maar dat het geheimzinnig genezende bestanddeel tot heden door de heeren apothekers en chemici niet ontdekt was kunnen worden. Het zou mij niet verwonderen als het z.g. geheim van deze zalf reeds lang U bekend is geworden door eigen onderzoek. Zoo niet, dan zal ik trachten een hoeveelheid machtig te worden. Vermoedelijk zit er kwik in. Uw antwoord zeer op prijs stellend en U bij voorbaat hartelijk dankzeggend voor de te nemen moeite.

Hoogachtend,

Uw dwnr.:
J. M. W.

De heer N. KEULEMANS heeft het onderzoek op zich genomen met het volgend resultaat: *De Dagzalf* bestond uit *ijzeroxyde*, *loodoxyde*, *zetmeel* en *vet*; de *Nachtzalf* uit *menie* en *vet* (boter).

Onnoodig te zeggen (men zie ook de mede- deeling in dit no. van het Rijks-instituut voor Ph. therap. onderzoek, bij *Govert's Flechtensalbe*) hoe weinig aanbevelingswaardig bij eczeem en dergelijke, bedoelde zalven zijn. Wij zonden ze, in sommige gevallen, als *gevaarlijk* beschouwen.

Red.

RECHTSZAKEN.

Hooge Raad.

De Hooge Raad heeft vernietigd een vonnis van de rechtbank te Haarlem, waarbij A. K., magneetiseur te Haarlem, wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, was veroordeeld tot f 300 boete (Zie Mbl. van Juni en Juli 1928) en de zaak verwezen naar de rechtbank te Amsterdam.

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

Wij geven hier nog enkele bijzonderheden van de strafzaak tegen H. S. te Leiden, in het laatste nummer van ons blad vermeld.

Bij het voorloopig onderzoek van een klacht tegen S. heeft de politie verschillende personen gehoord en wel:

1°. T. S. Deze leed al jaren aan bloedarmoede. Op raad van haar zuster riep zij de hulp van S. in. Deze vroeg of zij last van rugpijn had; op haar bevestigend antwoord schreef S. een aftreksel van zijn kruiden voor, waarvoor zij 3 of viermalen vijf gulden betaalde. T. S. verklaarde, dat zij wel eenigszins baat van den drank had gevonden; zij merkte dat haar lichaamsgestel wel iets beter was geworden.

2°. T. de L. Deze patiënt is al sinds haar kinderjaren eenigszins doof en heeft veel last van haar zenuwen. S. verklaarde dat hij haar wel van haar doofheid kon genezen en schreef haar druppels voor om in te nemen. Ook het zesjarig zootje van T. de L., die erg zenuwachtig is en veel last heeft van klieren, kreeg een fleschje met druppels, dat S. bij zijn bezoek te voorschijn haalde. Kosten f 4.— Het drankje voor de moeder had den smaak van brandewijn. Toen deze drankjes bleken niets te helpen, kreeg de moeder poeders, waarvan de smaak saccharinezoet was en het zootje kruiden om het aftreksel in te nemen. Toen ook die poeders niet hielpen, kreeg ook de moeder kruiden. Daarvan verklaarde deze, was haar zenuwgestel wel wat rustiger geworden; overigens had noch zij, noch haar zootje door het gebruik dezer middelen genezing gevonden. Totaal der kosten was f 9.50.

3°. Joh. de L. wier maag niet in orde was en tevergeefs daarvan geneeskundig was behandeld, kreeg van S. een doosje met kleine witte, zoetsmakende korrels — prijs f 2.50.— Dit middel baatte niets. Zij kreeg toen, ook weer tegen betaling van f 2.50, een fleschje met bruin vocht om 3 x daags 3 druppels daarvan in te nemen. Ook dit middel baatte niets. S. verklaarde daarna dat patient een abces in haar buik had en zond haar tegen rembours van f 5.— een pak kruiden en een fleschje „druppels”.

Na het geregeld gebruik van het kruiden-aftreksel gedurende eenige dagen, vertoonde zich op de beenen van patiente een huiduitslag. Zij liet deze aan S. zien, waarna deze onwikkeling niet in water en azijn gedrenkte doeken voorschreef. Dit hielp echter niets. De huiduitslag ging „hoe langer hoe verder”, verklaarde de

patiënte, „totdat bijna mijn geheele lichaam „daarmede was bedekt tot zelfs tusschen mijn „hoofdhaar”. Pat. vond 't toen noodig een heusehen dokter te raadplegen. Deze verklaarde dat de huiduitslag een kwaadaardig eczeem was, die een langdurige genezing zou vorderen. Zij is daarvoor al eenige weken onder behandeling van bedoelden geneesheer.

4°. H. H. Is ongeveer 4½ jaar geleden geopereerd voor galstenen. Daarna bleef zij pijnlijk. is 3 jaar later in een ziekenhuis ter observatie verpleegd en naar huis gezonden met den raad, zich onder behandeling te stellen van haar huisdokter. Deze verklaarde, dat zij rust moest houden, veel pijn zou moeten lijden en dat hij er niet veel aan kon doen; haar lever deugde niet. Toen werd S. er bij geroepen; deze verklaarde te trachten haar op te knappen. De voorgeschreven druppels hielpen wel; de pijn werd minder. S. zeide, dat patiente lijdende was aan kanker van haar lever en schreef weer druppels voor, die patiente geregeld is blijven gebruiken en waardoor zij zich zeer goed gevoelt. Zij heeft in 't geheel geen pijn en haar huiswerk kan zij weer evengoed verrichten als voorheen. Zij betaalt drie gulden per maand voor de door S. verstrekte geneesmiddelen.

Bij zijn verhoor heeft verdachte aan de politie verklaard, dat hij drie maanden gevangenisstraf heeft ondergaan wegens afdrijving. In de laatste 2½ jaar verkoopt hij kruiden en geneesmiddelen nadat hij toevallig een vrouw die een open wond aan het been had — zenuwontsteking was dit zeide S. — daarvan zou hebben genezen met een middel dat zij bij een drogist kon krijgen. Daarna kreeg hij verschillende aanvragen om geneesmiddelen, die hij kosteloos voorschreef. Toen dit te druk ging loopen, kon hij dat niet meer kosteloos blijven doen. Hij betreft zijn geneesmiddelen van het klooster van den Heiligen Jozef te Heerlen en ook wel uit den „plantentuin” te Noordwijk. Verdachte zegt velen van hun ziekten te hebben genezen en ook kruiden enz. ter genezing voor te schrijven. Dat patiente T. de L. geen baat vond van zijn middelen, verklaarde S. verder, is haar eigen schuld, omdat zij met het gebruik van zijn geneesmiddelen niet is doorgegaan. Aan J. de L. heeft hij niet gezegd, dat zij een abces in haar buik had, wel, dat zij onzuiver bloed had. „Het „is echter geen wonder, dat zij na het gebruik „van de door mij aan haar verstrekte genees- „middelen genaamd „gezegende distel en jenever- „houtolie” eczeem heeft gekregen. Dit wijst er „in elk geval op, dat haar bloed onzuiver is. „Indien zij met het gebruik van mijn genees- „middelen was doorgegaan, dan had ik haar „weer een ander geneesmiddel gegeven en was „zij in 3½ maand van het eczeem genezen ge- „weest.”

Ten slotte ontkende S. de wet te hebben overtreden; „ik doe hetzelfde, wat een drogist doet; „die verkoopt ook geneesmiddelen en ik doe „dat ook.”

VARIA.

Hygiënische Wandteksten.

Door het *Centraal Bureau der A. N. V.* (Groene en Witte Kruis) zijn deze teksten, ten getale van 29, verkrijgbaar gesteld. Een tweetal, voor onze zaak van belang, volgt hier:

Een middel uit de krant.
Voor alle kwalen nut,
Brengt goud in duivelsland
En slikkers in de put.

Die naar den wonderdokter gaat,
Komt bij den arts meestal „te laat”.

CORRESPONDENTIE.

Jhr. Mr. F. I. J. v. R. te B. De middelen zullen van onzentwege worden onderzocht en het resultaat in het *Maandblad gepubliceerd*. Kosten uwerzijds zijn daaraan niet verbonden. Wel zal het ons aangenaam zijn, wanneer bij de middelen nog gedrukte of andere papieren verstrekt zijn, deze te ontvangen.

— Het Verslag der bevindingen en handelingen van de Gezondheids-commissie zettende te Boxmeer, over het jaar 1928, in dank ontvangen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Haarlemmerolie. Op verzoek van een onzer lezers, wien het was opgevallen, dat dit middel nog zoo algemeen wordt verkocht, zelfs bij verscheidene apothekers, nemen wij onze vroegere waarschuwing nog eens op:

Dit is een van de weinige oorspronkelijke Nederlandsche geheimmiddelen en dagteekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor allerlei zoowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o.a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof, die in de apotheken onder den latijnschen naam **bal-samum sulfuris terebinthinatum** voorkomt en bestaat uit lijnolie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinig goede uitwerking van het praeparaat en schrijven het hoogst zelden, en dan altijd in geringe hoeveelheden voor. Men wachte zich het in eenigszins groote hoeveelheid te nemen; de **scha-delijke gevolgen** van het gebruik zijn reeds meermalen met volkomen zekerheid aangetoond.

Wordt lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Advertentiën.

K 1

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon

Wijnhandelaars

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone gelegenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

K 4 K 2

SLECHTHOORENEN

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad

geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op alle rlei gebied, voor slechthoorenden.

Adres: MeJ. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereeniging, Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K 3

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

— onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; MEJ. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—
Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Sec.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.
POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E Drukkerij EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Volksgezondheid. — Geheimmiddelen. — Maatregelen in Duitsland. — Wonderdokter. — Kwakzalvers—Eeredoctoraten. — Practische bestrijding in de Vereenigde staten. — Volkenbond en Venetische ziekten.

Mededeelingen van verschillenden aard: Mededeelingen van het Rijksinstituut voor Pharm. therap. onderzoek. — Kruiden van H. Jonkers. — Citrovannie. — Silvikrin. — De gevaarlijke huisgenoot. Rechtszaken: Hooge Raad. — Wandelen als geneesmiddel. — Kantongerechtzitting ten huize van een getuige.

Correspondentie.
Advertenties.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Nieuwe leden:

Jhr. L. Schorer, Culemborg.

Th. v. d. Sluis, Arts, Alkmaar.

J. M. P. de Winde, Med. Cand., Rotterdam.

BERICHTEN.

Volksgezondheid. Verschenen is No. 3 van de *Verslagen en Mededeelingen* (Maart 1929) bevattende o.m. het Jaarverslag van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek over 1928.

Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten. De minister van financiën gezien zijne beschikking van 17 November 1928, waarbij voor de toepassing van het tarief van invoerrechten onder meer het geneesmiddel Tuypens' hoestpillen werd aangewezen als geheim middel, heeft

1o. ingetrokken de bij voormelde beschikking gedane aanwijzing als geheimmiddel van Tuypens' hoestpillen;

2o. de bij de beschikking van 13 Mei 1925 gedane aanwijzing van geheime middelen aangevuld met:

Biosana, Menstruatiedruppels prof. du Roxin; Potter's Kiespijndruppels.

Special Remedy, Irregularities & Suppressions Invincible from dr. C. Wilson. (St.ct.)

Duitsland, Maatregelen tegen den zondvloed van geneesmiddelen. (*Dt. Med. Wochschr.* v. 8 Febr. d. *Tijdschrift v. Geneesk.* 1929, 1169). De „Haupt-ausschuss", (Centrale Sectie) van den Pruisischen Landdag heeft de volgende voorstellen aange-

nomen: „Het Staatsministerie wordt uitgenoodigd, scherpe maatregelen te nemen ter bestrijding van den onwettigen geneesmiddelhandel. De overstrooming van de markt met nieuwe geneesmiddelen bij de ziekenfondsen maakt het noodzakelijk, van staatswege een inrichting tot contrôle in het leven te roepen, die in wetenschappelijk en practisch opzicht een objectief oordeel moet vormen over de samenstelling, de geldelijke waarde en de hoedanigheid der aangeboden geneesmiddelen en pharmaceutische bereidingen. Het Staatsministerie wordt derhalve uitgenoodigd, de noodzakelijke middelen ter beschikking te stellen, opdat het bureau voor het onderzoek van voedingsmiddelen te Berlijn door uitbreiding van het laboratorium en aanstelling, van de gewenschte wetenschappelijke medewerkers zich met deze onderzoekingen zal kunnen belasten. Daartoe zal het noodig zijn, een nieuw gebouw te doen oprichten.

Verder werd aangedrongen op maatregelen tegen de gevaren, welke de bevolking bedreigen door de hand over hand toenemende kwakzalverij, en op het bevorderen van voordrachten en demonstraties over fysieke therapie en voedings-therapie bij artsencursussen. Ook werd aanbevolen, fysieke therapie onder de vakken van het artsexamen op te nemen.

(*Pharm. Weekbl.*)

Wonderdokter. De *N.R.Ct.* van 31 Maart meldt: Wij lezen in de *Deli Ct.* van 6 Maart:

Hij stond voor den plaatsvervangenden land-rechter mr. Kan vanochtend: Raden Wiriodihardjo, een slanke, gracieuze verschijning in keurige sarong en kebaja. In een fraai bewerkten gordel stak een kris: een mooi stuk Javaansche kunst... A perfect gentleman.

Raden Wiriodihardjo is wonderdokter. En hij bevindt zich sinds korten tijd te Medan om de argelooze menigte te imponeeren met zwaar-wichtig, quasi wetenschappelijk gedoe.

De geruchten, die wij over hem hoorden zijn, nogal kras. Niet dat de resultaten van zijn medische manipulatiën kras zijn, daar weten we niets van. Maar er zijn aangiften bij de politie ingekomen, volgens welke de wonderdokter er niet voor terugschrikt, om de meest delicate gevallen gewoon op de openbare straat te behandelen.

Maar daarvoor staat hij intusschen niet terecht.

Hij heeft de geneeskunde uitgeoefend door kiezen te trekken en door injecties toe te dienen. Daarbij werkt hij met een gewone „huis-, tuin- en keuken"-naald en een obatie.

De plaatsvervangende landrechter onderhield het wondermensch over zijn optreden. Hij bekende, maar hij dacht, dat het wel mocht... Op Java practiseerde hij al lang, enne... er was nog nooit iemand van gestorven! Ook heeft hij een en andermaal pogingen gedaan om een vergunning los te krijgen om te mogen practiseeren, maar dat ging niet door.

Mr. Kan wees erop, dat hij wel obat mocht verkoopen, altijd met de gebruikelijke vergunning van den burgemeester natuurlijk, maar dat hij niet de geneeskunde mocht uitoefenen.

Het wondermensch was zeer wel ter tale. Met een radheid en een geestdrift, die aan het wonderbaarlijke grensden, argumenteerde hij tegen de vereenigde linies van mr. Kan en den fiscaal-griffier op. Het ging zeldzaam levendig toe... Hij wist altijd wederwoord.

Wat kan men in zoo'n geval doen? Men kan zich ietwat nijdig maken, maar meer kan men ook niet. Raden Wiriodihardjo trok zich nu niet zoo bijster veel aan van het hamerkloppen van mr. Kan.

En toen eindelijk het vonnis viel: / 40.— boete, met de aanzegging, dat hij stellig de toetoeplan in zou draaien als hij nog eens werd gesnapt, stapte de wonderdokter waardig door de menigte heen op een sado af en reed heen, gevolgd door eenige inlandsche wielrijders, die eenvoudig niet van hem waren af te slaan.

Kwakzalvers-Eeredoctoraten.

Dr. H. Pinkhof schrijft in het *Ned. Tijdschr. v. Geneesk.*:

De menschenkenner Hille, die met zijn Lukutate valsche verwachtingen heeft ingeblazen aan menschen, die zich in hun komenden ouderdom niet wisten te schikken, heeft vergoeding gevonden voor de teleurstellingen, die hij in zijn ondankbaar vaderland heeft ervaren, dat hem met vonnissen en verbodsbepalingen te lijf is gegaan, doordat de „Université polytechnique" te Brussel hem het „eeredoctoraat" in de geneeskunde heeft toegekend. Het blijkt, dat België nog meer zulke Amerikaanse instellingen bezit, zooals de „koloniale hoogeschool te Luik", de „bedrijfschool" te Verviers, de „Vredesschool" te Bergen en de

„School der geleerde geschriften" te Namen. Tot voor korten tijd kregen de diploma's dier scholen een soort bevestiging door stempel en ondertekening van het Belgisch ministerie van Buitenlandse Zaken. Sedert ruim een jaar wordt het stempel weliswaar verleend, maar een onderschrift luidt: „Sans valeur legale" (Deutsche med. Wochenschr., 14 December). Het publiek verneemt intusschen niets anders dan het feit, dat zoo een mijnheer een eeredoctoraat heeft gekregen, en het ministerie maakt zich medeplichtig aan bedrog. Maar dit nu eens aan de kanselarij-heeren duidelijk te maken!

(Mbl. t. d. Vervalschingen.)

Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Praktische bestrijding der kwakzalverij. „Reduc-it" is de naam van een middel, dat het „Denver Research Laboratory" te Denver aan den man tracht te brengen. Het doet den verhoogden bloeddruk afnemen, voorkomt beroerte, verlamming, nierziekte, reumatiek, eczeem, steenpuisten en vele andere ziekten, veroorzaakt door hoogen bloeddruk en onzuiver bloed. Een doos Reduc-it kost slechts 2,75 dollar, portvrij.

De directie der posten heeft het laboratorium uitgenoodigd, den 25sten Januari te komen bewijzen, dat die mededeelingen geen bedrog bevatten, anders zouden zij als bedriegerij beschouwd worden. Het laboratorium bleef weg en reeds den 19den Februari werd door den Postmaster-General gelast, dat alle stukken, die aan het laboratorium zouden worden geadresseerd, zullen worden teruggezonden aan den afzender, voorzien van het stempel „Fraudulent". Dus geen geld en bestellingen kunnen het laboratorium door middel van de post bereiken.

Dit Research Laboratory blijkt te bestaan uit een éénkamerwoning met badkamer, waar een gewezen mijnwerker huist met zijn vrouw. Samen stellen zij voor „de bevoegde apothekers", die het middel samenstellen en toezicht op uitvoeren, waarvan men in de advertenties kan lezen. De schapen, die zich door hen lieten scheren, kregen ook formulieren toegezonden, met ter invulling al hun klachten en kwalen. Zulke formulieren worden weder verkocht aan andere kwakzalvers, die aan de beurt komen als de eerste firma haar bekoring heeft verloren. Dan zien die meteen, aan nekhaar, slaapmuts of regenboogvlies tot verbazing van gezegde schapen, al wat deze mankeeren. Nu in ons land ook zulke ondernemingen met formulieren bestaan, behoort het publiek van deze slimmigheid goed op de hoogte te worden gebracht.

Het *Pharmaceutisch Weekblad*, dat deze mededeeling aan het *Tijdsch. v. Geneesk.* ontleende, voegt, in een volgend no., daaraan toe:

Wij deden daarbij blijkbaar slechts een greep uit de reeks van maatregelen, die op dit gebied door de Amerikaansche overheid genomen worden. Van verdere strekking is het optreden van het Dept. voor Landbouw, tegen de geneesmiddelen aanbevolen tegen influenza.

Onder dit departement ressorteert de „Food, Drug and Insecticide Administration", die zich zal wenden tegen de geneesmiddelen, welke aanbevolen worden ter genezing van „influenza, la grippe, pneumonie en daarmede verwante ziekten." Ongelukkigerwijze is tegen bedriegelijke advertenties in de pers of op circulaire, wanneer die niet met de „geneesmiddelen" zijn verpakt, niets te doen. Daar echter door medische autoriteiten over de geheele wereld erkend wordt, dat er geen geneesmiddel bestaat, om griep te voorkomen of te genezen, zal elke, een middel vergezellende, aanduiding, waarop beweerd wordt,

dat het middel de bedoelde eigenschappen bezit, als „misleidend" beschouwd en volgens de „Food and Drug Act" vervolgd worden.

Er mag echter niet verzwegen worden, dat een aantal fabrikanten weten aan welk gevaar zij zich zouden kunnen blootstellen en het daarom verkiezen, om die bedriegelijke aanbevelingen niet op de middelen zelve te herhalen.

Volkenbond en venerische ziekten. Naar wij in *De Telegraaf* lezen, heeft in de Volkenbond-commissie tot bestrijding van den Vrouwenhandel, de Belgische gedelegeerde o.m. voorgesteld: „het adverteeren van kwakzalversmiddelen tegen venerische ziekten strafbaar te stellen."

Het zou een geluk zijn, wanneer deze maatregel werd aangenomen.

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch

Onderzoek.

(Vervolg).

GETS IT.

(Tegen eksterogen).

Fabrikant: „Gets It", Inc. Chicago.

Samenstelling volgens den fabrikant: Salicylzuur 14%, zinkchloride 2,6%, aether 7,2%, alcohol 9,0%, collodium flexile q.s.

Uitkomsten van het onderzoek: Lichtgele, strooperige, naar aether, alcohol en kamfer riekende vloeistof, die zuur reageert, bij mengen met water een vliezige afscheiding geeft en bij verdampen een elastisch huidje achterlaat.

Aangetoond werden collodium, kamfer, vette olie, salicylzuur, zink en chloor.

Bij quantitative bepaling werd 14,9% salicylzuur (bromometrisch) en een hoeveelheid zink (als zinkoxyde) gevonden overeenkomend met 2,73% watervrij zinkchloride.

„Gets-It" bevat dus de door den fabrikant opgegeven samenstelling; vermoedelijk is door verdamping van een weinig van het oplosmiddel het gehalte aan werkzame bestanddeelen eenigszins verhoogd.

BUCKFASTER ABDIJTABLETTEN.

Volgens het etiket vervaardigd door de Benedictijner Monniken uit de Abdij van Buckfast.

Samenstelling: Niet vermeld.

Reclame: Uitstekend middel tegen onzuiverheid van het bloed, zenuwhoofdpijn, algemeene zwakte, overspanning. Tegen zenuwzwakte zijn zij onfeilbaar.

Uitkomsten van het onderzoek: Grauw gekleurde, gecandeerde tabletjes, die 240 mg. per stuk wegen. Na verwijdering van de dunne candeerlaag blijven zeer bitter smakende bruin gekleurde tabletjes achter. Deze zijn ongeveer onoplosbaar in water.

Aangetoond werden: kinabast, zetmeel, kininesulfaat en bindmiddel. Bij alkaloidenbepaling werd een opbrengst van ongeveer 5% verkregen.

(Anthrachinonderivaten, aloë, phenolphthaleïne, arseen en ijzer zijn afwezig).

TALLÈN.

Fabrikant: Victoria-Apotheke, Zurich.

Reclame: „Wirksamstes Entfettungsmittel". Volgens het prospectus is Tallèn vrij van alle vergiften en bevat het geen jood, joodkalium of schildklier.

Uitkomsten van het onderzoek: Gecandeerde, bruin gekleurde tabletten met een gemiddeld gewicht van 750 mg. en een aschgehalte van 12,0%. De inhoud der tabletten is donkerbruin van kleur en smaakt bitter. Zij is grotendeels oplosbaar in water; hetgeen achterblijft bestaat uit plantenpoeder. Aangetoond kon worden de

aanwezigheid van emodine en van een spoor jodium. Het plantenpoeder bestaat uit poeder van *Fucus vesiculosus* en elementen van *Cascara sagrada*. Waarschijnlijk wordt de inhoud der tabletten gevormd door een mengsel van dit plantenpoeder met droog extract, dat wellicht uit dezelfde ingrediënten is bereid.

Fucus vesiculosus werd door het Instituut reeds in talrijke vermageringsmiddelen aange-toond.

LEICHNER'S SCHLANKHEITSBAD Nr. 1001.

Fabrikant: L. Lechner, Berlijn.

Samenstelling: Niet vermeld. 1 pakje te gebruiken per bad.

Uitkomsten van het onderzoek: Wit, zeer fijn, aromatisch riekend poeder, dat slechts ten deele in water oplost. Deze oplossing reageert alkalisch op phenolphthaleïne, bruist met zuren op en smaakt loogachtig.

Het poeder laat bij verbranden ongeveer 13% asch achter; deze asch reageert sterk alkalisch en bruist met zuren op.

Het poeder bestaat uit een mengsel van rijstzetmeel, natriumcarbonaat, natriumbicarbonaat en borax.

Z.G. „SCHUIMBAD" VOOR VERMAGERINGS-RINGSKUR.

Uitkomsten van het onderzoek: De witte stof is slechts ten deele oplosbaar in water. Dit oplossen geschiedt onder koolzuurontwikkeling. Het badzout blijkt te bestaan uit een mengsel van borax, wijnsteenzuur, natrium(bi)carbonaat en rijstzetmeel.

Bij verbranding blijft een asch achter van 11,4%. 70% van het mengsel blijkt uit zetmeel te bestaan.

GLÜCK'S HAARREGENERATOR.

Volgens het prospectus zou het preparaat grijs haar de oorspronkelijke kleur teruggeven. Een medicus vraagt naar aanleiding van optredende verschijnselen (lusteloosheid, enz.) bij een zijner patiënten na gebruik van het middel, of dit wellicht loodhoudend is.

Uitkomsten van het onderzoek: Het middel bestaat uit een schudmixtuur van zwavel in een naar rozen riekende waterige vloeistof, die glycerine en 1,2% lood bevat.

Oordeel: Hoewel hier geen duidelijke loodvergiftiging aanwezig is, en evenmin in de literatuur zekere gevallen bekend zijn van typische loodvergiftiging door het gebruik van loodhoudende haarkleurstoffen, maken experimentele ervaringen met ratten (SOLLMANN) het niet onwaarschijnlijk, dat reeds zeer minieme hoeveelheden lood schadelijken invloed — zij het dan ook geen typische loodvergiftiging — kunnen uitvoeren. De voorzichtigheid gebiedt daarom, de niet noodzakelijke loodhoudende haarkleurstoffen uit het verkeer te weren.

ODO-RO-NO.

Fabrikant: The Odorono Co., Cincinnati U.S.A.

Doel van het middel: „Ends perspiration annoyance".

Samenstelling: Niet vermeld. Volgens GEHE'S Codex is het een oplossing van 33% aluminiumchloride en werkt het op de huid als geconcentreerd zoutzuur.

Uitkomsten van het onderzoek: Rood gekleurde vloeistof, die sterk zuur reageert. De vloeistof blijkt een oplossing van aluminiumtrichloride te zijn, die vrij zoutzuur bevat en waaraan een roode kleurstof is toegevoegd.

TUYPEN'S HOESTPILLEN.

Fabrikant: Pharm. Laboratoria Tuypens, St. Niklaas-Waas (Belgie).

Gebruiksaanwijzing: Alleen voor volwassenen; 4 pillen daags, telkens een kwartier voor het eten.

Samenstelling volgens vermelding op het etiket: Op. ext. 0.0015, Hyosc. ext. 0.015, Bell. fol. pulv. 0.015, Codein. phosph. 0.0035, Terp. hydr., Mel. alb. q. s.

Uitkomsten van het onderzoek: Blauw gekleurde pillen, waarvan de lichtbruine inhoud omgeven is door een witte laag van talk en zetmeel. Gemiddeld gewicht: 345 mg. Aschgehalte: 32,9%. Het kwalitatieve onderzoek wees uit, dat de pillen inderdaad de door den fabrikant vermelde bestanddeelen bevatten.

BULLRICH MAAGZOUT.

Fabrikant: A. W. & C. W. Bullrich, Berlijn.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Wit, fijn kristallijn poeder, dat zout en loogachtig smaakt en dat bijna geheel, doch melkachtig troebel in water oplost. De reactie dezer oplossing is zwak alkalisch.

Het poeder bruist met zuren op; de oplossing wordt daarbij helder.

Het maagzout is vermoedelijk een mengsel van natriumbicarbonaat, magnesiumoxyde en keukenzout en wel onderscheidenlijk 96—2 en 2% der genoemde bestanddeelen.

MAAGPOEDER.

Dit maagpoeder zou afkomstig zijn van iemand uit Flakkee.

Uitkomsten van het onderzoek: In het bitter smakende, niet homogene, bruinig-witte poeder werden aangetoond: poeder van gentiaanwortel, carbonaat, bismuth, magnesium en natrium. Aschgehalte: 60,5%. Gehalte aan bismuth 18,0% aan magnesium 15,75%.

Waarschijnlijk is het maagpoeder samengesteld als volgt: basisch bismuthcarbonaat, magnesiumcarbonaat (en/of magnesia?), natriumbicarbonaat en poeder van gentiaanwortel.

(Wordt vervolgd).

KWAKZALVERIJ MET KRUIDEN.

Kruiden van H. Jonkers.

Reeds dikwijls hebben wij onzen lezers het verzoek gedaan: „zend ons toch de plaatselijke nieuwsbladen, indien gij meent, dat daarin advertenties voorkomen, waarvan de kennisneming voor ons van belang is”. Veel meer dan in de groote pers wordt daarin op de lichtgeloovigheid van de bewoners van sommige streken gespeculeerd en men begrijpt, dat het voor ons niet mogelijk is al die bladen na te gaan.

Door enkelen, wij erkennen het dankbaar, wordt reeds menigmaal aan dit verzoek voldaan maar hun aantal kon veel grooter zijn en zij zouden een goed werk doen.

Zou werden wij, door toezending van *Het Nieuwsblad van het Noorden* in kennis gesteld van het bestaan van H. Jonkers, van Echtenstraat A 6 te Hoogeveen, zich noemende *Specialiteit in Geneeskundige kruidencombinaties*. Wil men weten wat men van dezen specialiteit te wachten heeft, men leze slechts het begin van de advertentie, die een groot deel van een bladzijde van genoemd Nieuwsblad in beslag neemt.

Dit luidt:

„ZIEKEN!

Zou ik U vragen: „welke middelen hebt U alzo ingenomen in de meening, dat ze U zouden genezen?” dan zou vrij zeker Uw antwoord bestaan uit een lange opsomming van alle mogelijke en onmogelijke middelen, die U in den loop der jaren honderden guldens gekost hebben, zonder Uw wrakke, lichaam ook maar enigszins te herstellen. En toch behoefte dit géén verwondering, om de eenvoudige reden, dat de mensch als het meest volmaakte deel der Natuur bezwaarlijk door onnatuurlijke middelen genezen

kan. DE WET DER NATUUR LAAT ZICH NIET BEDRIEGEN!!! Daarom raad ik U in Uw eigen belang laat de Natuur U genezen en U geneest grondig. Lijdt U aan een der hieronder omschreven kwalen, aarzel dan niet om onmiddellijk de daarvoor benodigde kruidencombinatie te bestellen en ook U zult spoedig — als zoovele honderden anderen — ervaren, dat slechts de milde Natuur vermag genezing te brengen, waar alle andere middelen falen.

Waar ik principieele bezwaren heb tegen het annouceren van dankbetuigingen (gezien de groote zwendel op dit gebied) daar zal het hun, die door mijn bekende kruidencombinaties genezen zijn en nog genezen zullen, begrijpelijk zijn, dat zij mij méér van dienst kunnen zijn met een aanbeveling mijner natuurgeneesmiddelen, aan andere zieken, dan door een dankbetuiging, hoezeer ik de daad zélf ook apprecieer. Op verzoek worden echter gaarne diverse adressen ter informatie verstrekt.

Inmiddels, een ieder gaarne ten dienste, teken ik

Hoogachtend,

H. JONKERS.”

Het vervolg van de reclame bestaat in hoofdzak uit de vermelding van „Eenige der méést voorkomende ziektegevallen met aangeving „der middelen, die door deze te genezen zijn.” Van die gevallen noteren wij: Aambeien, Bloedarmoede, Bronchitis, Galstenen, Ischias, Wormen, Zwakke Maag, Zuurbranden, Nierontsteking, Trage ontlasting, Suikerziekte, Zenuwzwakte, Slapeloosheid. Het gaat nog al zouden wij zeggen.

Verder lezen wij in de advertentie dat Jonkers spreekuren houdt te Groningen en te Hoogeveen, alsof er geen geneeskundige wetten bestaan.

Het getal kruidencombinaties bedraagt, voor zoover wij konden nagaan, ongeveer dertig, zoodat een onderzoek van al deze mengsels van ons niet geveerd kan worden. Voorloopig hebben wij ons bepaald tot combinatie 28, *Ziekte trage ontlasting*.

De bespreking van enkele andere combinaties volgt later.

In dit pakket, ongeveer 110 gram, vond de heer N. Keulemans sennabladen, *anijsvruchten*, *venkelvruchten* en *vlierbloemen*.

Wat er *natuurlijks* steekt in deze oude bekende geneesmiddelen in ons een raadsel en zonder de dure combinatie van Jonkers heeft menigeen wel eens sennabladen (dit is het meest werkend bestanddeel) aangewend bij trage ontlasting.

Of hij er echter verstandig aan deed dit te doen zonder advies van zijn geneesheer, blijft de vraag.

„CITROVANILLE

is het sinds tientallen van jaren met succes toegepaste middel tegen Hoofdpijn, Migraine, Neuralgie, Tandpijn, verder voorbehoedsmiddel tegen Griep en Verkoudheid.

„Citrovanille” is zelfs bij verhoogde dosis onschadelijk en werkt zonder stoornis op hart en maag.

„Citrovanille” werkt snel en betrouwbaar en is onovertroffen bij hoofdpijn, veroorzaakt door rooken of gebruik van alcohol.

„Citrovanille” werkt verzachtend op het verloop van de menstruatie.

Gebruiksaanwijzing: Men neme 1 poeder met een slokje water en rust ca. 10 Minuten.

Prospectus gratis. 1 pakje van 5 poeders f —.65”.

Aldus luidt de aanbeveling voor een onovertroffen middel tegen de kwalen hierboven ge-

noemd, alsof er nog niet genoeg van dat soort, op de meest opzienbare wijze, in de bladen worden aangekondigd.

Maar misschien is 't wat nieuws en wat bijzonders?

Het onderzoek van den heer Keulemans geeft hierop het antwoord:

Citrovanille bestaat uit *dimethylamido-antipyrine*, *citroenzuur*, *suiker*, *poeder van citroenschil* en heeft de geur naar *vanille*.

Elke poeder weegt ongeveer 1 gram.

Dus wel iets nieuws, zou men zeggen? Het lijkt meer dan het in werkelijkheid is. Aan het citroenzuur, de citroenschillen, de suiker en het vanillegeurtje zal men, hoe aangenaam deze stoffen somwijlen de smaakorganen streelen wanneer zij in niet te groote hoeveelheden worden gebruikt, toch niet een werkelijke geneeskracht tegen de genoemde kwalen mogen toeschrijven.

Rest dus de dimethylamido-antipyrine. Wanneer wij nu dit middel bij zijn meest gebruikelijken naam noemen, n.l. bij dien van *Pyramidon*, dan blijkt het, dat wij niet alleen met geen nieuw middel te maken hebben maar met een, waarvan in de verste verte niet mag worden gezegd, dat het „is zelfs bij verhoogde dosis onschadelijk „en werkt zonder stoornis op hart en maag.” De grootste gift, die onze Pharmacopee toelaat, is 300 mgr. per keer en 1 gram per etmaal en een enigszins voortdurend gebruik, op eigen hand, zonder advies van den medicus, als voorbehoedsmiddel tegen „griep en verkoudheid”, zal menig een zich te laat beklagen.

Silvikrin.

In de Maandbladen van Juli en Aug. 1926 werd in de rubriek „Openlijke Correspondentie” behandeld het haargroeimiddel Silvikrin.

Toen kon in de vloeistof geen eiwitachtige stof worden aangetoond — geen stikstof en slechts een spoor zwavel.

Naar aanleiding van een vraag van een onzer leden, werd het onderzoek nogmaals verricht en thans toonde ondergeteekende een flinke hoeveelheid gebonden stikstof en zwavel aan en gelukte het aan Dr. J. Temminck Groll om Cystine aan te toonen.

Bovendien vernamen we van zeer bevoegde zijde, dat er dermatologen zijn, die eenig succes verwachten van uitwendige behandeling met een oplossing van haarbestanddeelen.

De methode van verkoopen van het middel is niet fraai. Men vraagt op een advertentiebon gratis monster en ontvangt dat maar bovendien een fleschje, waarvoor men verzocht wordt f 3.60 te betalen.

N. KEULEMANS.

De gevaarlijke huisgenoot.

Een onzer leden die, wij erkennen het dankbaar, reeds zoo menigmaal zijn belangstelling in onze Vereeniging en haar Maandblad heeft getoond, zond ons, reeds eenigen tijd geleden een nummer van 31 Augustus 1928 van het Zuid-Afrikaansche geïllustreerde weekblad: *Die Huisgenoot*. Gebrek aan plaatsruimte is oorzaak, dat wij er eerst thans eenige woorden aan kunnen wijden. Het blad ziet er goed verzorgd uit maar wordt ontsierd door zoo'n hoeveelheid kwakzalversadvertenties, als wij nog zelden, Amerikaanse bladen uitgezonderd, in eenig weekblad hebben aangetroffen. Om een voorbeeld te noemen, wijzen wij slechts op de eerste pagina, waar wij, onder de rubriek: *Geneesmiddels* de volgende reclames aantreffen:

„Rumatiek word genees deur dr. Zinsser se Rumatiek-Tee. Vra om getuigskrifte. Prys 4/6 per

pakkie, posvry. Uitsluitend verkrygbaar van Felix Smallwood, Bus 962, Johannesburg.

„Retiefse Mengsel vir Brongietis, Influenta en alle Longaandoenings. Werk soos toorkuns vir lyers aan Asma en Tering. Duisende bottels gedurende Donker Oktober 1918 gebruik. Gemaak van Suid-Afrikaanse Krui en Olie. — Verkrygbaar by M. Tohill, Apteker, Kasteelstraat, Kaapstad. Posvry 6/6.”

„Hare wat uitval. Daar is nog nooit tevore 'n waarborg gegee met enige middel teen hierdie beswaar nie. 'n Nuwe uitvinding genoem „Nugroth” word gewaarborg. Nugroth laat die uitval van hare ophou, en verban skilfers. As u nie tevrede met die uitwerking is na u die bottel gebruik het nie. zal u geld teruggestuur word op ontvangs van die leë bottel. Prys 3/6 posvry. Norwood Coaker, Geneeskundige Fabrikant, Pos bus 89, Ladybrand.”

„Blindheid van Diere. Skryf dadelik om 'n gratis monster van Ophthalmik Solution, die onoortrefbare middel vir Seer Oe van Skape, Beeste en Perde. 'n Bottel saam, met Spuitjie, wat die oe van 1.000 Skape sal behandel, 7/6 posvry. Party winkeliers hou dit ook in voorraad. — H. S. Coaker, Gemagtigde Regeringsveearts, Ladybrand.”

„Watersug genees. Of dit te wyte is aan hartkwaal of nierkwaal, daar is nie 'n veiliger of sekerder middel voor as Karroo-Middel vir Watersug nie. Mevr. J. D. Venter, Bethulie, skrywe: „Ek bedank u met geheel my hart vir die Karroo-Mengsel vir Watersug. Ek was geswel van my voete tot my hoof, en nadat ek een bottel gebruik het, was die geswel heeltalweg.” Prys 12/6 posvry van W. C. Turpin, Karroo Aptek, Bus 30, Middelburg, K.P.”

„Genees Doofheid en verban oorgeraas met behulp van die Radium-Oor. Die Radium-Oor is van silwer en byna onsigbaar in die oor. Besonderhede gratis verkrygbaar van The Radium Ear Co. (Regd.), Bus 6254, Johannesburg.”

„Suikersiekte blywend genees. Die nuutste ontdekking „Insulin” hou alleen die siekte te solank as dit gebruik word. Maar Karroo-Middel vir Suikersiekte bewerk 'n blywende genesing soos die volgende getuigskrif bewys. Mnr. W. Ollerman, P.K. Waterberg, via Pietermaritzburg, skryf: „Omtrent 2½ jaar gelede het ek u Karroo-Middel vir Suikersiekte gebruik, en was heeltalweg genees, en die dokter hier het my tweemaal ondersoek na dit en hy kry nie 'n teken van suiker in my bloed nie.” Prys 20/6 posvry van W. C. Turpin, Karroo-Aptek, Middelburg, K.P.”

Maar dit alles haalt nog niet bij hetgeen wij midden in den tekst lezen: Meer dan twintig, meestal geïllustreerde reclames voor middelen tegen allerlei kwalen (wij zagen o.a. eenige bekende als *Vicks VapoRub*, *Kruschen zout*, *Zambuk*) worden op de meest overtuigende wijze aanbevolen. Het lust ons niet alle kwalen te noemen waarvoor algeheele genezing wordt beloofd en nog minder de namen op te geven van die mid-

delen; ons blad mag geen gelegenheid geven daarvoor gratis reclame te maken.

Wij volstaan met op het gevaar te wijzen dat er bestaat in de aanbieding van dergelijke genezingsmethodes in een weekblad, dat ongetwijfeld veel gelezen wordt; dit blijkt uit het opschrift: „Gewaarborgde sirkulatie 30,000.”

RECHTSZAKEN.

Hooge Raad.

De procureur-generaal heeft geconcludeerd tot verwerping van het cassatieberoep van: Fenia H. die door de rechtbank te Utrecht is veroordeeld tot een geldboete van f 300.—, omdat zij, niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van een beroep, waartoe de toelating vereischt wordt, buiten noodzaak dat beroep heeft uitgeoefend (het behandelen van een meisje, dat aan asthma leed).

De uitspraak werd bepaald op 13 Mei.

De procureur-generaal bij den Hoogen Raad heeft verder geconcludeerd tot niet-ontvankelijkverklaring van den officier van Justitie te Leeuwarden in zijn cassatieberoep, gericht tegen een vonnis van de rechtbank aldaar, waarbij J. B. is vrijgesproken van hem ten laste gelede overtreding van art. 451 ter Wetboek van Strafrecht (het in grooten getale doen verspreiden van kaarten met aanbeveling van middelen ter voorkoming van zwangerschap).

De Hooge Raad zal 13 Mei arrest wijzen.

(N.R.C.)

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

Voor het Kantongerecht te Breda diende de strafzaak tegen F. L. M. te Gr., wonende te Ginneken, verdacht van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde hier te lande.

Verdachte was ten laste gelede, dat hij op 3 Aug. j.l. onder de gemeente Breda, terwijl hij niet was toegelaten tot de uitoefening van het beroep van geneeskundige hier te lande, buiten noodzaak dat beroep als bedrijf heeft uitgeoefend, door Catharina Elisabeth Ledebor, die zich, met klachten over haar gezondheidstoestand, tot verdachte had gewend en die verdachte, na daartoe te zijn ontboden, reeds eenige malen had bezocht, voor welke bezoeken door verdachte per dag een bedrag van twee gulden is in rekening gebracht en ontvangen, ter genezing van die ongesteldheid den raad te geven, dat zij moest gaan wandelen.

In deze zaak werd als getuige gehoord D. N. destijds dienstbode, verblijvende ten huize van genoemde patiënte.

Zij had volgens haar verklaring o.a. verdachte op den bewustens datum in het huis van haar mevrouw gezien en gehoord, dat verdachte de patiënte aanraade te gaan wandelen. Getuige had niet gezien wat verdachte bij patiënte deed. Wel had zij gezien, dat verdachte een kruik vulde met warm water.

Verdachte verklaarde dat hij de patiënte niet had geraden om te gaan wandelen; wel had hij tegen haar gezegd: „Zoudt u niet eens gaan wandelen”. Verder was door hem niet op wandelen aangedrongen. Verdachte meende f 2.— of f 3.— destijds te hebben ontvangen doch ontkende de geneeskunde uit te oefenen. Het geld had hij ontvangen voor zijn tijd. Die moet worden betaald. Raad had hij niet gegeven.

De ambtenaar van het Openbaar Ministerie, achte de ten laste legging bewezen en oordeelde, dat hier een strenge straf moest worden toegepast. Hij eischte daarom de maximum straf, n.l. f 300.— boete of 5 maanden hechtenis.

De Kantonrechter wees mondeling vonnis en veroordeelde verdachte tot f 125.— boete of 125 dagen hechtenis.

(Utr. Nieuwsblad.)

Kantongerechtszitting ten huize van een getuige.

Te Zaandam heeft zich voor den kantonrechter te verantwoorden gehad de natuurgeneeskundige W. S. aldaar, terzake van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. In verband met den gezondheidstoestand van de hoofdgetuige, mej. A. Giere, heeft deze buitengewone zitting te haren huize in de Oranjestraat plaats gehad.

De vrouw verklaarde dat zij reeds vele jaren aan reumatiek leed en zich ten einde raad in November tot S. had gewend. Deze stelde vast, dat zij niet aan reumatiek leed en hoopte haar beter te kunnen maken. Op diens advies zette zij onder een stoel met rieten zitting een brandend gascomfoor, waarop een pan met water geplaatst moest worden. Na hierop eenigen tijd te hebben gezeten moest zij gedurende korten tijd in een teil met koud water plaats nemen.

Dr. J. C. v. d. Loo, als getuige gehoord, verklaarde, de vrouw gedurende vele jaren voor reumatiek behandeld te hebben, en is van oordeel dat zij aan chronische reumatiek lijdt.

Verdachte gaf het tenlastegelede toe en merkte op, dat hij verschillende mensen, die elders geen baat vonden, heeft genezen.

De ambtenaar van het O. M. eischte f 100.— boete of 50 dagen hechtenis.

Over 14 dagen zal schriftelijk vonnis worden gewezen.

(N. Rot. Ct.)

CORRESPONDENTIE.

G. v. H. te W. Het Maandblad van Juli 1926, en de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharm. therap. onderzoek, handelende over de *mcgpot*, verkrijgbaar bij de firma Ponne en R o e m e r, zijn u toegezonden. In een volgend no. komen wij nog eens op deze zaak terug.

J. G. te V. Dank voor uw schrijven aan den heer Abrahams, dat ons werd toegezonden. Zooals zij, onder „Rechtszaken” ziet, hebben wij dit bericht geplaatst. Uw verder schrijven moeten wij, tot onzen spijt, laten liggen hoezeer wij het met u eens zijn. Het behandelt zaken, die wij, omdat ons blad in talrijke huishoudingen wordt gelezen, slechts met de grootste scrupule bespreken. Inmiddels houden wij ons aanbevolen.

Ihr. Mr. v. R. te B. Het onderzoek, dat nogal omslachtig is, is nog niet afgevoerd. Voorloopig kunnen wij mededeelen, dat de heer N. Keulemans vond, dat de tabletten bestonden uit 0,5 gram *Hexamethyleentetramine* (Urotropine), een bekend geneesmiddel, bij nieren- en blaasstenverschijnselen veelvuldig aangewend. Voor 30 tabletten inderdaad veel te ruim betaald.

In de kruiden O. Z. O. N. O. werden, behalve een wortel, die nog niet herkend werd, aange-troffen: *Rosmarijnbladen*, *Saliebladen*, *Althaf-bladen* en *Goudsbloemen*. In een volgend no. meer hierover.

G. B. te B. Het resultaat van het onderzoek, verricht door den heer Keulemans, is o reeds door dezen mededeeld: de vloeistof bestond uit niets anders dan *teer*, (Pix liquida). Onkosten zijn aan het onderzoek, uwentwege, niet verbonden. Wij zullen deze zaak spoedig verder behandelen.

Mej. A. M. v. M. te V. Wij ontvingen uw zeer waardeerd schrijven met groot genoegen en danken u alsnog hartelijk.

— Het Verslag van de Gezondheidscommissie, gezeteld in *Achtkaarspelen* over 1928 en het *Officieel Blad* van het *Algemeen Belgisch Geneesheeren-verbond* in dank ontvangen.

Advertentiën.

K 1

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon

Wijnhandelaars

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A°. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone gelegenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

K 4 K 2

SLECHTHOORENDE

Het Centraal Magazijn

der Vereniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad.

geeft inlichtingen over kwakzalversadvortentien en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuif bijeen.

Tevens bureau van advies op alle rlei gebied, voor slechthoorenden. Adres: Mej. TINE MARCUS, 2e Secretaresse der Vereniging, Middelwijkstraat (Rijkstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN, volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916)

Prijs f 1,25, franco per post f 1,37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgrijs 32237, Amsterdam.

K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Volksgezondheid. — Weer een eeredoctoraat. — Familie Haverhoek.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharm. therap. onderzoek.

Ingezonden: De maagpot uit Heerenveen. Boekbeschouwing: Dokter en Publiek.

Rechtszaken: De Haverhoeks. - Hooge Raad. - Magnetiseur te Tiel. — Id. te Alkmaar. — Staphorster Boertje.

Correspondentie.

Advertenties.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe Leden zijn toetreden de heer:

L. Klopman te Zaandam.

De Gezondheidscommissie te Breda.

BERICHTEN.

Volksgezondheid. Verschenen is No. 4 (April 1929) van de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid.

Weer een Eeredoctoraat. In aansluiting aan onze vorige mededeeling over dit onderwerp, nemen wij het volgende redactionele bericht over uit de *Velpsche Courant* van 15 Mei j.l., voor welker toezending wij dank betuigen.

„**Dr. J. W. Beereboom benoemd tot eeredoctor in de Natuurwetenschappen.** VELP. De heer J. W. Beereboom, die in het binnen- en buitenland een reputatie verworven heeft door zijn zeer bijzondere gaven als magnetiseur en eerste-klasse-verpleger, mocht zijn verdiensten naar waarde bekroond zien door de Université Philotechnique de Bruxelles.

De heer Beereboom heeft dezer dagen ontvangen het eere-doctoraat, wat juist tezamen valt met de herdenking van het feit, dat Dr. Beereboom 30 jaar geleden in de verpleging is gegaan.

We kunnen niet nalaten Dr. Beereboom met deze onderscheiding geluk te wenschen. Het bericht namen we over uit „de Gelderlander”. Université Philotechnique de Bruxelles = kunstlievende hoogeschool te Brussel.”

Van je familie moet je het hebben.

Dankbaar voor de toezending, geven wij gaarne plaats aan de volgende advertentie, die een nadere kijk geeft op het verhandelde onder de rubriek Rechtszaken in dit no:

„GENEZEN ??? DANKBETUIGING OF MISLEIDING ???

In eenige bladen kwam dezer dagen een „dankbetuiging” voor, wegens een genezing van galstenen, die bewerkt zou zijn door Mevr. HAVERHOEK-FRANSSSEN te Utrecht.

Deze vrouw is mijn wettige vrouw, al leeft zij nu niet meer met mij.

Zij weet dat ik gedurende reeds 40 jaar zeer velen van ernstige gevaarlijke ziekten heb afgeholpen, maar zij kan nog geen dropwater van teer onderscheiden als geneesmiddel.

Laat U dus niet misleiden en smijt Uw geld niet weg.

Indien ge raad en baat wenscht bij ernstige ziekten, wendt U dan tot den ouden heer R. HAVERHOEK, vroeger wonende te Utrecht Stationsstraat 18, maar sedert Juli 1928 Weteringkade 22a Den Haag. Zoo noodig komt hij ten uwent.”

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg.)

ZENUWDRANK VAN ROLAND.

De drank wordt door epileptici gebruikt.

Uitkomsten van het onderzoek: Het middel bestaat uit een waterige, groen gekleurde oplossing van plm. 19% kaliumbromide

ZALF VAN HET STAPHORSTER BOERTJE

Een patiënt met reumatiek in de beenen kreeg voor de somma van 2 gulden een potje met zalf van Stegeman, het Staphorster boertje. Na gebruik kwam hij echter met een gezwollen gezicht en dermatitis op knieën, handen, borst en nog enkele andere plekken van het lichaam bij een huidarts terecht.

Uitkomsten van het onderzoek: Groene, naar laurierolie riekende zalf van een vrij vaste consistentie. Zij bevat bruine partikeltjes, die herkend werden als fragmenten van den vruchtwand van laurierbessen.

De zalf bestaat waarschijnlijk uit een mengsel van laurierolie met was

MIDDELEN VAN HET INSTITUUT HEMMES.

Een patiënte met klachten over pijn in het been (waarschijnlijk claudicatio intermittens) bezocht het „Instituut Hemmes”, waar een „professor” haar onderzocht en constateerde, dat zij „te veel bloedvaten” had. Zij kreeg een drankje dat druppelsgewijs ingenomen moest worden, en pillen. Kosten: consult 5 gld., pillen 5 gld., drankje 3 gld.

Zie voor middelen van het Inst. Hemmes: Meded. No. 12, blz. 112 (kruiden) en Meded. No. 14, blz. 225 (tabletten). (Maandbl. van Oct. 1927 en Sept. 1928).

Uitkomsten van het onderzoek: a. Drankje. De vloeistof bestaat uit een alcoholisch aftreksel van cochenille. Andere bestanddeelen werden niet gevonden.

b. Pillen.

De tabletten wegen gemiddeld 180 mg. en hebben een aschgehalte van 16,8%. Zij zijn omgeven door een laagje van chocolade. De inhoud bestaat waarschijnlijk uit een slecht gemengde massa van zouten, succus liquiritiae en misschien nog andere plantenextracten.

Waarschijnlijk bestaan de tabletten uit chloriden en sulfaten van alkaliën en magnesium met een of meer plantenextracten.

MIDDEL TEGEN FURUNCULOSE VAN

L. J. HEMMES.

Het fleschje, waarin zich het middel tegen furunculose bevindt, is voorzien van een etiket, waarop gedrukt staat de herkomst:

„Fabriek van Chem. Pharm. Praep. en wettig gedep. Spécialités. Inrichting voor Scheik. Microscopisch en Bact. Onderzoek, Urine-Onderzoek. L. J. Hemmes, Hillegersberg. H. van Meer, Arts. Apotheek.”

Gebruiksaanwijzing: „3 maal daags 15 druppels in een lepel water.”

Uitkomsten van het onderzoek: De samenstelling der kleurloze, met pepermuntolie gearomatiseerde vloeistof komt overeen met die van Liquor arsenicalis Fowleri, doch met een gehalte, dat de helft van dat der Ned. Pharmacopee bedraagt (dus 0,5% As²O³).

PILLEN VAN „INSTITUUT BIJSTERVERELD” TE ROTTERDAM.

Nadat van een patiënt de diagnose, door het instituut gesteld uitsluitend na urine-onderzoek, luidde: maagkwaal, werden pillen verstrekt, waarvan uiterlijk en samenstelling geheel over-

eenkwamen met die der pillen afkomstig van hetzelfde Instituut en beschreven op blz. 47. Mededeelingen 11, en blz. 225, Mededeelingen 14. (Mbl. April 1927 en Sept. 1928).

De conclusie aldaar was, dat de pillen bevatten: bismuth, natrium, carbonaat, salicylzuur en emodine, terwijl in het aanwezige plantenpoeder fragmenten van rhabarberwortel herkend werden. Ook ditmaal was er een vage aanduiding op de aanwezigheid van een alkaloïde.

POEDERS TEGEN „SLECHTE NIEREN”.

Een kwakzalver met drukke klandizie, wonende even over de Duitse grens, had deze poeders tegen „slechte nieren” verschaft aan een patiënt.

Uitkomsten van het onderzoek: De poeders bleken te bestaan uit de gepulveriseerde bladeren van een Labiaat, met groote waarschijnlijkheid *Teucrium chamaedrys*.

POEDERS TEGEN NIERSTEENEN.

Deze poeders worden zonder recept verstrekt door een apotheker te Amsterdam, aangewezen door een medicus daar ter plaatse. Zij zouden een speciaal en geheimmiddel van den medicus zijn tegen nierstenen, die met bekwamen spoed er door worden afgedreven.

Uitkomsten van het onderzoek: De poeders bestaan uit citroenzuur, natriumbicarbonaat en suiker.

MIDDELEN VAN EEN KWAKZALVER BIJ NIERTUBERCULOSE.

Nadere bijzonderheden omtrent herkomst der middelen, enz. ontbreken.

Uitkomsten van het onderzoek: a. Kruidenmengsel.

Het mengsel bestaat uit: *Radix Liquiritiae*, *Petala Rhoeados*, *Folia en Radix Althaeae*, *Folia Orthosiphonis* en kersenstelen.

De eerste 4 ingredienten vormen te zamen de *Species pectorales* (Borstkruiden) der *Pharmacopee*, terwijl *Fol. Orthosiphonis* een bekend middel vormen tegen nier- en blaasziekten. *Stipites Cerasorum* zijn soms gebruikt als diureticum.

b. Pillen.

Deze pillen zijn door graphiet omgeven kreosootpillen, die bereid zijn met behulp van geel was en poeder van *althaeawortel* en die bovendien calciumcarbonaat bevatten.

Oordeel: De middelen bevatten dus (afgezien van de hoestmiddelen) gebruikelijke geneesmiddelen respectievelijk bij aandoeningen der urine-wegen en bij longtuberculose. Men kan niet verwachten dat deze middelen een specifieke werking tegen de niertuberculose zullen uitoefenen.

(Wordt vervolgd).

INGEZONDEN.

WelEdelGeboren Heer.

Gaarne had ik eenige mededeeling van Uwe „Vereeniging tegen de Kwakzalverij” omtrent het, den laatsten tijd in mijn praktijk, door eenige mijner patienten (maagpatienten) gebruikte middel tegen „alle” (!) maaglijden: *de maagpot*.

Deze maagpot is verkrijgbaar bij de firma PONNE EN ROEMER, Apotheek te Heerenveen, welke firma als gebruiksaanwijzing opgeeft: 's morgens en 's avonds een oierlepeltje.

Het middel is een zwarte massa, in witte potjes uitgegeven, met een reuk naar drop of zoethout.

U zult mij verplichten met eenige mededeeling omtrent de samenstelling, en of werkelijk eenig succes is te verwachten b.v. bij maagzweer. In één geval zag ik duidelijk het tegengestelde, n.l. een hevige maagbloeding, zich openbarende, toen het middel, een week was gebruikt, in een fik-

sche bloedbraking en bloederige ontlasting. Moet ik mijn patienten tegen dit middel waarschuwen?

Hoogachtend,

Uw dwnr.

G. v. H.

Over dien maagpot vermeldde het Maandblad van Juli 1926:

„Volgens het onderzoek van den heer KEULEMANS bestond de inhoud van den pot uit *ijzerpoeder*, *reduceerbare suiker* (honig?), *anijszaad* en *drop*.

Het mengsel giste de zalfpot uit.”

In No. 11 van de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek, lezen wij op blz. 57:

„Het middel bestaat uit een zwartbruine massa, die de consistentie heeft van een dik extract. De reuk herinnert aan dien van drop en anijs, de smaak eveneens. De reactie is zeer zwak zuur. Gedroogd op het waterbad, laat de massa een verdampingsrest achter van 53,0%. De verbrandingsrest is 17,9%, is roodbruin en reageert alkalisch. De stof bleek 10,45% ijzer te bevatten, aanwezig als ijzerpoeder. Met behulp van anijs- en droppoeder was dit tot een massa gekneet.”

Den schrijver van het Ingezonden stuk, die zelf medicus is, behoeven wij op zijn vraag „of hij zijn patienten tegen dit middel moet waarschuwen?” niet te antwoorden. Hij zal het met ons eens zijn, dat het ondoelmatig en zelfs, in sommige gevallen, hoogst gevaarlijk is, zooals ook hij, volgens zijn mededeeling, ondervonden heeft.

Reeds in het door ons aangehaalde van Juli 1926 hebben wij onze verwondering geuit, dat een apotheker zich met de vervaardiging en verkoop van den pot belast.

BOEKBESCHOUWING.

Dokter en Publiek. *Een reeks actueele vraagstukken* door Dr. W. B. HUDDLESTON SLATER. I. Uitgevers Maatschappij „Drukkerij Kusters”, Rotterdam. Prijs gebonden f 2.90; ingenaaid f 2.50.

Op den titel afgaande, zou men meenen, dat een bespreking van dit boekwerk, buiten het kader van ons Maandblad valt; bij lezing komt men spoedig tot een andere overtuiging. Het boek bestaat, met eenige aanvulling, uit een reeks artikelen, onder genoemden titel, als medische voorlichting geplaatst in „De Maasbode” en wij achten het (met Dr. H. PINKHOF in het Voorwoord) een gelukkige gedachte, dat deze artikelen, die het lezen overwaard zijn, in een beteren vorm dan in een courant kunnen worden bewaard.

Bevat het werk, in 't algemeen, zeer veel belangrijks, voor onze lezers willen wij vooral wijzen op de tien laatste artikelen, waarin over *kwakzalverij* wordt gehandeld en waarin de Schrijver het bewijs levert, dat hij, in hoofdzaak, geheel aan onze zijde staat, waar hij tegen de kwakzalvers optreedt.

Laten wij enkele der onderwerpen, door hem behandeld, hier slechts bij name noemen:

Bovennatuurlijke krachten. De onmogelijke taak en de roemlooze roeping. — Wat is genezen? Dokters en kwakzalverskennis. — Toeval in de geneeskunde. — Een respectabel troepje. — Methoden aan de geneeskunde ontleend. Natuurgeneeskunde. — Nerveuze stoornissen. Suggestie. — Hoe men een kwakzalver ontmaskert. De waarde van attesten. — Kwakzalversmiddelen. Misbruik van het godsdienstig gevoel. — Vrome

gebruiken en afschuwelijke misbruiken. — Gevolgen op ander gebied.

Het kost ons moeite weerstand te bieden aan den lust, om van enkele van die onderwerpen een en ander over te nemen, ten einde daardoor de waarde van het besprokene nader aan te toonen maar wij zouden, bij de beperkte ruimte in ons blad, te uitvoerig worden.

Wij willen echter den lezers van ons blad den raad geven: *leest het boek*; gij zult u de niet groote uitgave zeker niet beklagen en, met ons, met verlangen uitzien naar het verschijnen van het volgend deel, niettegenstaande dit, evenals de overige hoofdstukken van het thans besproken deel, geen kwakzalverij direct behandelt. Want het geheel is, in alle opzichten, zeer interessant en met kennis van zaken geschreven.

RECHTSZAKEN.

DE HAVERHÖEKS.

Een sensationele rechtszaak.

Dank zij de welwillendheid van de Redactie en Administratie van het *Utrechtsch Nieuwsblad* en van een ons goedgezind lezer van ons blad (waarvoor wij oprechten dank betuigen) zijn wij in staat in het onderstaande een beeld te geven van de werkwijze van een man, waartegen wij, alsmede tegen zijn echtgenoot, reeds herhaalde malen hebben gewaarschuwd. Niet dat het hier direct de uitoefening van kwakzalverij betreft maar het zal onzen lezers in staat stellen zich een denkbeeld te vormen omtrent de wijze van optreden van de personen, die wij, in het algemeen belang, zoo met kracht bestrijden.

Wij moeten derhalve uitvoeriger dan gewoonlijk deze zaak behandelen en ontleenen daarom grootendeels het volgende aan het *Utrechtsch Nieuwsblad* van 8 Mei j.l., welk artikel wij slechts in enkele bijzaken eenigszins bekort hebben.

Een sensationele rechtzaak.

Twee getuigen gearresteerd.

Voor de Arrond. Rechtbank te Utrecht gepreseed door mr. T r i e z e n b e r g, diende een zaak, welke zoo oogenschijnlijk een zeer eenvoudig karakter droeg, doch die een wel zeer sensationeel verloop nam dat leidde tot de arrestatie van twee getuigen, die men als verdacht van meeneed in voorarrest stelde.

De eigenlijke verdachte in deze was de kooper van het huis Stationsstraat 18, dat eens den heer H a v e r h o e k senior toebehoorde.

Aan dit perceel deed verdachte een bord slaan, waarop geschreven stond: „Homoeopatische Geneesmiddelen, Haverhoek”. Die geneesmiddelen werden daar verkocht door getuige de Wit—Haverhoek die het recht had, de aanduiding „Homoeopatische geneesmiddelen Haverhoek” als handelsmerk te voeren en dit recht overdroeg aan den kooper van het huis.

Deze erkende het feit en erkende ook tevens, dat hij van het recht gebruik had gemaakt om den heer Haverhoek de streken in te peperen, die hij ten nadeele ook van verdachte had uitgehaald.

De kwestie van dat bord was eerst voor den kantonrechter behandeld. Deze had verdachte veroordeeld tot f 100.— boete of 30 dagen hechtenis.

Toen kon verdachte in appèl gaan, bijgestaan door mr. B. F. L. S i m o n.

Mr. Simon toch was opgekomen voor de partij Haverhoek—Franssen, de echtgenoot van den ouden heer Haverhoek, die haar man een echtscheidingsprocedure aandeed. Aanvankelijk werd door H. wat uitbetaald aan zijn van hem gescheiden levende echtgenoot, doch die betaling hield op, toen ongeveer terzelfder tijd een briefje aan partij Haverhoek—Franssen mededeelde „dat het faillissement nu rijp was”, hetgeen betekende, dat op uitkeering niet meer te rekenen viel.

Aan mr. Simon was het nu, eerstens om de procedure tot een goed einde te brengen en voorts aan te toonen, dat het zoogenaamde faillissement van Haverhoek senior slechts een methode was om aan betalingen en uitkeeringen te ontkomen.

Mr. Simon had daarvan de overtuiging en had tevens de overtuiging, dat Haverhoek senior, die zeide zijn zaak aan Haverhoek junior verkocht te hebben in waarheid bezitter was gebleven van de zeer bloeiende affaire met den zeer gezeten boedel. Mr. Simon wist echter, dat de heeren Haverhoek nimmer tegenover elkaar voor welken rechter ook, een getuigeverklaring zouden af bevoelen te leggen, een beroep als ze zouden kunnen doen op het „verschooningsrecht“, dat hun de gelegenheid bood over de onderlinge zakelijke verhouding eenvoudig te zwijgen.

Wel zouden ze tot getuigenverklaringen moeten komen, wanneer ze als getuigen werden opgeroepen in de zaak tegen een derde en een dusdanige zaak nu werd uitgelokt door het aanslaan van dat bord waarna de heer Haverhoek junior, als „eigenaar“ van de affaire Haverhoek een klacht indiende, een klacht waarop in dit geval met smart werd gewacht.

Nu zou en de jonge en de oude Haverhoek onder eede moeten verklaren, dat de jonge Haverhoek eigenaar van de zaak was. Deden ze dit, dan stond Mr. Simon gereed, meinede aan te toonen, deden ze dit niet en gaven ze toe, dat toch eigenlijk de heer Haverhoek senior bezitter van het zaakje was, dat nu in den Haag aan de Weteringkade is gevestigd, dat wist Mr. Simon bij wie men moest aankloppen om de contanten, bij procedure te vorderen, te weten den heer Haverhoek senior, die het tot dusverre deed voorkomen, dat hij een arm man was, die door zijn zoon onderhouden werd, een verzekering, die „getuige à décharge“ Haverhoek senior ter zitting dan ook met stelligheid herhaalde.

Spoedig bleek, dat Haverhoek senior noch Junior van plan waren toe te geven, dat, naar uit de getuigenverhooren was op te maken, Haverhoek senior ondanks den zoogenaamden verkoop bezitter was gebleven van zijn bezittingen.

Het verhoor

bepaalde zich eerst tot den eersten en eenigen getuige à charge, den heer Haverhoek junior.

Deze verklaarde o.m. dat hij de zaak van zijn vader kocht voor f 300.—, zegge drie-honderd gulden. Daarvoor was hij werkzaam in zijns vaders zaak voor een f 60.— tot f 70.— per week.

In zijn vaders betrekking was hij niet. Hij beschouwde zich als deelgerechtigde. Toen zijn vader failliet werd verklaard, kocht hij met bespaard geld de meubelen en den auto op en alles werd overgebracht naar het perceel den Haag, dat hij huurde doch waar zijn vader ging wonen, bediend door personeel dat getuige weer betaalde, evenals den chauffeur van den auto, waarmede zijn vader het meeste reed. Kortom, alhoewel zijn vader in het huis woonde temidden van de kostbare meubels, wilde getuige toch doen gelooven, dat hij dat alles bekostigd had en nog bekostigde. Zijn vader gaf, om toch ook nog wat te doen gratis adviezen waarop hij den menschen de geneesmiddelen verkocht.

De president verzocht den griffier tijdens deze verklaring enkele malen de woorden van getuige uiterst nauwkeurig op te teekenen. Aan getuige zelf voegde de president toe, dat hij, die met zijn vader de Justitie nu lang genoeg getreiterd en om den tuin geleid had, bijzonder op zijn woorden moest passen.

Mr. Simon liet zich inmiddels ook niet onbetuigd en informeerde naar het feit, dat getuige zijn vader langs civielrechtelijken weg een vordering van f 12.000.— had doen toekomen wegens nog te ontvangen salaris. De vordering kwam binnen toen de heer Haverhoek Sr. failliet was verklaard, doch Mr. Simon zeide, getuigen te kunnen voorbrengen, die konden verklaren, dat het indienen van die vordering tevoren door vader en zoon besproken was. Later, na het faillissement, schonk de zoon den vader de f 12.000.— cadeau.

Mr. Simon legde getuige een drietal boeken voor, waarin getuige een boekhouding had gevoerd, waaruit mocht blijken, dat het inkomen van Haverhoek Sr. tusschen de 40 en 50.000 gulden jaarlijks bedroeg.

Getuige verzekerde telkens, zich van al het gebeurde, van alle afspraken, eigenlijk niets meer te kunnen herinneren, waarop de president tot de conclusie kwam, dat getuige door zijn vader als strooman werd gebruikt, die nu ook weer hier ter zitting het lesje moest opzeggen, dat hem was voorgezegd.

In de wachtkamer van de zaak, welke dan van getuige moest zijn, vond men reclamekaarten van Haverhoek Sr., verlicht met diens portret, doch met een inhoud, welke, naar de presi-

dent veronderstelde, wel een bijzonderen kijk op de firma Haverhoek gaf.

— Wat is mijn dank, had Haverhoek Sr. na een veroordeeling, op die reclamekaart uitgeroepen:

Geen toevloed van geld van alle kanten om aan armen steun te verlenen, maar afzetterij door middel van zoogenaamde boete, geen eerbewijzen, maar een verachtelijke wraak van de Justitie, die de waarheid niet dulden kan of onder de oogen durft zien, geen publieke eerbewijzing, maar publieke verdachtmaking, geen aanmoediging om met moed en kracht de strijd door te zetten, maar een verachtelijk vonnis in naam der Koningin.

Voor zoiets moet men hier in Nederland zijn; h'er verbergt zich laagheid, willekeur, hoogmoedswaanzin die duizenden menschen 't leven kost, en onrecht, achter 't masker van recht en onder de toga der zoogenaamde rechters. Want ik had toch mijn geheimen voor den kanker en voor besmettelijke klierstof de regeering aangeboden, maar daarover werd afwijzend beschikt, ja Nederland, je bent in alles eenig op de geheele wereld, maar wij zullen maar denken de mensch wikt, maar God beschikt.

Gezegend is het land, waar 't kind zijn moer verbrandt. — — —

Wanneer men met getuige klaar is voorloopig, stelt Mr. Simon er prijs op, dat deze onder politie-toezicht apart wordt gehouden, zoodat getuige niet in de gelegenheid is met zijn vader te confereren.

De officier, Mr. Oosting, wiligt het verzoek in en geeft de noodige bevelen.

Dan komt Haverhoek senior de zaal binnen als eerste van de zeventien getuigen à décharge, door Mr. Simon opgeroepen.

De heer Haverhoek maakt een diepe buiging voor de Rechters.

— U behoeft hier geen plechtige buigingen te maken, zegt de president, — daar houden we hier niet van en bovendien, dat is weinig in overeenstemming met den inhoud van uw reclamekaart, die ik hier voor mij heb liggen. Wat is uw beroep?

— Geen beroep, antwoordt getuige, een „doktersbrieffje“ voor den dag halend, waaruit blijkt, dat hij suikerziekte heeft. (*)

— Maar, dat belet u toch niet te spreken, nietwaar?, meent de president, waarop getuige sterk bevend en trillend de onderscheidene vragen gaat beantwoorden.

Jawel, hij is huisbewaarder in het huis van zijn zoon, hij heeft kost en inwoning en krijgt zoo nu en dan wat geld. Als tegenprestatie geeft hij den cliënten gratis adviezen.

Wanneer de vragen van den president en Mr. Simon zich gaan bewegen op het terrein, dat even tevoren Haverhoek junior angstvallig trachtte te ontzeilen, zegt ook deze getuige, dat hij alles niet meer zoo weet.

— Uw zoon weet niets en u weet niets, merkt de president op, doch samen schijnt u het toch heel goed te weten.

Wanneer men vraagt of getuige dat briefje schreef, waarin hij zijn echtgenoot te kennen gaf, dat het faillissement „rijp“ was, verzekert getuige niet te kunnen schrijven.

Met moeite kan hij zijn naam zetten.

Nr. Simon legt getuige aanstonds eenige proeven van getuige's handschrift voor, waarover getuige zich zeer boos maakt en de veronderstelling uit, dat de advocaat zeker bij een zoon van getuige is geweest waarmede getuige niets te maken wil hebben. Getuige geeft dan toe „tusschenbeiden“ wel te kunnen schrijven.

Getuige verzekert voorts, dat hij op de vragen van Mr. Simon, dien hij een „deugniet“ noemt, niet meer wil antwoorden.

— U zult hiet moeten antwoorden op hetgeen u gevraagd wordt, merkt de president kalm op.

— Was uw inkomen niet van veertig tot vijftig duizend gulden 's jaars? vraagt dan Mr. Simon.

— Ik wou dat ik het had, zegt getuige.

— Dan herinner ik u er aan dat de Fiscus u ambtshalve voor een inkomen van f 26.000.— heeft aangeslagen en een vordering van f 7.000.— indiende zegt Mr. Simon.

Getuige verder ondervraagd verzekert dat hij, toen hij na zijn „faillissement“ naar hij het noemt, niets meer bezat, nooit meer een dubbelteje heeft ontvangen. De getuigen, die anders komen verklaren noemt getuige „pebs“, dat valsche eeden aflegt.

Ook getuige wordt dan weggeleid en onder

toezicht van een Rijksveldwachter apart gehouden.

Dan volgt het verhoor der overige getuigen à décharge o.w. zich bevinden de echtgenoot van Haverhoek senior, diens zuster, die in het huis Stationstraat den handel in Haverhoek's geneesmiddelen voort zette, de echtgenoot en een zoon van Haverhoek junior, welke beide laatstgenemden op de ernst van het misdrijf van meined gewezen moeten worden omdat ze ontkennen, ooit gezegd of geweten te hebben, dat de oude Haverhoek maar voor den schijn zijn zaak en zijn goederen aan den jongen Haverhoek had verkocht, iets, wat ze volgens Mr. Simon wel degelijk wisten en er zelf over spraken.

Nadat de familieleden van de beide heeren Haverhoek zijn gehoord, zoomede nog een paar leden van het huispersoneel van Haverhoek senior gaat de Rechtbank

in Raadkamer

teneinde nauwgezet proces-verbaal op te maken van de verklaringen, door de beide Haverhoeks onder eede afgelegd. Deze conferentie vordert ruim anderhalf uur tijds. Om zeven uur wordt de zitting geropend en beveelt de president voorgeleiding van Haverhoek junior

Diens verklaring wordt door den griffier Mr. Wilkens, langzaam voorgelezen.

— U heeft nu geruimen tijd tot nadenken gehad, zegt nog de president, — blijft u bij die verklaring?

— Ja, antwoordt getuige, de pen grijpend om te teekenen.

Nog even klinkt de stem van Mr. Oosting, de officier: — U heeft zich goed bedacht? dat, wat daar staat en door u onderteekent zal worden is de volledige waarheid?

— Jawel, zegt de getuige en teekent het proces-verbaal.

Dan richt de president zich tot getuige met de mededeeling, dat de rechtbank thans een gerechtelijk vooronderzoek gelast.

De officier voegt er aan toe, dat getuige als verdacht van meined in voorloopige bewaring wordt gesteld, waarop de heer Haverhoek junior door twee veldwachters de zaal wordt uitgeleid.

— Haverhoek senior! roept de president.

De spanning in de rechtzaal neemt toe. Men begrijpt, dat, wat zich zoeven afspeelde, herhaald zal worden.

Zoodra de heer Haverhoek senior voor de rechters staat, dient hij zijn beklag in over het feit, „dat men hem van zijn vrijheid heeft beroofd“.

— Ik ben een eerlijk man, geen dief, zegt hij.

De griffier leest nu ook voor, wat deze getuige verklaarde.

Deze schijnt temauwernood te luisteren. Eensklaps richt hij zich tot Mr. Simon met een van woede vertrokken gezicht.

— Dat kost jou je toga, zoowaar als er een God in den hemel is, bijt hij den advocaat toe.

Zich vervolgens weer plotseling tot den president wendend, zegt hij: — Ik heb geen verklaring afgelegd.

— Luistert u nu maar, maant de president.

— Het is voor u van het grootste belang, dat u goed luistert naar hetgeen daar wordt voorgelezen, zegt nog rechter Havelaar.

Maar getuige is druk doende met zijn portefeuille, stotterend en bevend onverstaanbare woorden uitend, totdat hij weer luid op verzekert, dat deze kwestie door den minister of anders door H. M. de Koningin moet worden uitgemaakt.

De voorlezing is inmiddels beëindigd.

Getuige verzekert eerst zijn hand niet te kunnen zetten.

— Probeert u het maar, zegt de president.

Dan teekent de heer Haverhoek senior, de pen op het inktstel smijtdend.

Onmiddellijk deelt de president hem mede, dat een gerechtelijke instructie tegen hem geopend zal worden.

De officier deelt zijnerzijds mede, dat getuige als verdacht van meined wordt gearresteerd en dadelijk door spr. zal worden gehoord, evenals getuige's zoon.

— Gaat u nu maar mee, zegt de president, wanneer twee veldwachters op den heer Haverhoek toetreden.

— Goed, ik zal meegaan, zegt deze, een zekere waardige houding aannemend, waarmede hij, met een „dag heeren“, tot de journalisten gericht de rechtzaal verlaat.

De president schorst dan de zaak tegen den verdachte, die met het simpele bord op het huis Stationsstraat, den voormaligen bewoner van dat perceel „uit zijn tent“ had gelokt, naar Mr. Simon ook nader toelichtte, voor onbepaalden tijd en sluit dan om half acht de zitting.

(*) „Intertijd had H. Sr. op zijn huis te Utrecht een groot zwart met goud bord staan, luidende o.a.: gratis advies tegen kanker, lupus, suikerziekte enz.“

In verband met deze zaak, vestigen wij de aandacht op een keurig geteekende, geestige plaat van **TON VAN TAST**, in de rubriek: *De Deverende Dingen*, opgenomen in de *Hecqsche Post* van 18 Mei j.l.

Hooge Raad.

De Hooge Raad heeft niet ontvankelijk verklaard het beroep van den officier van justitie te Leeuwarden, gericht tegen een vonnis van de rechtbank aldaar, waarbij J. B. is vrijgesproken van hem ten laste gelegde overtreding van art. 451 Wetboek van Strafrecht (het in grooten getale doen verspreiden van kaarten met aanbeveling van middelen ter voorkoming van zwangerschap).

(Men zie ons vorig no.).

Magnetiseur.

Voor den kantonrechter te Tiel heeft terecht gestaan de magnetiseur G. W. te Tiel, verdacht van onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Volgens de dagvaarding had verd. buiten noodzaak geneeskundigen raad en bijstand aan C. B. en diens echtgenoot verleend. Dezen werden als getuige gehoord en bewoorden dat zij nu van hun kwalen verlost zijn. Geen geneeskundige hulp had mogen baten. De man leed aan asthma, de vrouw aan beenrheumatiek.

Het O. M. achtte verd. niet bevoegd tot uitoefenen van de geneeskunde en eischte twee geldboeten van f 150.— subs. tweemaal 50 dagen hechtenis.

De raadsman van verd., mr. Hoogbrugh uit Urecht, pleitte nietigverklaring van de dagvaarding op grond van een vormgebrek. Wijzende op de groote waardeering welke de herstelden aan den dag legden drong pl. op vrijspraak, subs. veroordeeling zonder toepassing van straf aan.

(N.R.C.)

Wederom f 300.— boete gecvorderd tegen een magnetiseur.

De zoo langzamerhand in het arrondissement Alkmaar zeer bekende heer J. F. v. d. P., magnetiseur te Amsterdam, moest al weder voor het kantongerecht aldaar terecht staan wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, gepleegd te Limmen gedurende de laatste helft December '28 tot Maart '29. Verdachte was niet verschenen. Hij had gedurende dien tijd mej. Maartje Houterbos, echtgenoot van den tuinier Corn. Metselaar, die aan chronische zenuwhoofdpijn leed behandeld door de bekende handbewegingen, gevolgd door een gebaar, als of iets onzichtbaars werd weggeworpen en telkens als hij deze behandeling had toegepast daarvoor f 2.— honorarium aangenomen. Mej. Metselaar, als getuige gehoord, verklaarde, dat zij geruimen tijd zonder succes was behandeld voor haar aandoening door den plaatselijken geneesheer arts van Oppen. Op aanraden van een kennis had zij zich onder behandeling gesteld van den

heer van P. en daarbij zooveel baaf gevonden, dat haar hoofdpijn was genezen.

De ambtenaar reeveerde in zijn requisitor, dat nog 'n ernstig geval eerlang tegen dezen z.g. magnetiseur zal moeten worden behandeld, ernstig, omdat de patiënt, gedurende de behandeling van verdachte is bezweken. Het ziet er naar uit, dat het hier een strijd wordt tusschen van P. en de justitie, wie tonslotte aan het langste eind zal trekken en waar hier als bewezen kan worden aangenomen dat door v. P. voor de door hem gemaakte visite's 'n belooning is aangenomen, schroomt het O. M. niet ook hier weer de maximum straf n.m. f 300.— boete subs. 300 dagen hechtenis te requireeren.

Verd. werd veroordeeld tot f 10. boete of 10 dagen hechtenis.

Op 28 Mei j.l. is deze zaak, in hooger beroep, behandeld voor de meervoudige strafkamer te Alkmaar. De uitspraak deelen wij later mede.

Staphorster Boertje.

De 61-jarige heer Lambertus St., bekend als het „Staphorster Boertje” is door het Kantongerecht te Den Helder veroordeeld wegens boven aangegeven overtreding. Hij heeft medisch behandeld zekere mej. Genet, die leed aan zenwzwakte en deze 51-jarige dame het gebruik van een door hem voorgeschreven en vervaardigde poeder voorgeschreven waarvoor f 3.— was verschuldigd.

Appellant is van het vonnis, waarbij hij tot f 400.— boete is veroordeeld, in hooger beroep gekomen bij de rechtbank te Alkmaar en wordt alsnu verdedigd door Mr. Buiskool van Schagen.

Verdachte had op 30 April zittag gehouden en bedoelde juffr. Genet heeft hem alstoen geconsulteerd.

Ook heeft verdachte behandeld mej. Dame, die eveneens lijdende was, peders kroeg en f 3.— betaalde.

Hij houdt nog steeds hier en daar spreekuren, aldus het antwoord van St. op de vraag van den Officier.

Laatstgemelde beschouwt de handelingen van verdachte als bedrijf en requireert bevestiging, ook wat de straf f 400.— boete betreft, van het door den kantonrechter gewezen vonnis.

Mr. Buiskool breekt een juridische lans voor zijn cliënt en brengt in het midden, dat door een samenloop van omstandigheden, door pleiter nader gereleveerd, de geneesheer, die steeds de zittingen bijwoonde, op 30 April '28 niet aanwezig was en dit feit op verdachte een ander licht werpt.

Hij heeft andere patiënten om die reden niet geholpen en zonder advies weggestuurd.

Pleiter wijst voorts op de gunstige reputatie die het Staphorster Boertje, eerst de vader en nu weer de zoon geniet.

Met een enkel woord becritiseert pleiter de houding van den dokter, die verdachte geregeld

assisteerde, op den bewusten datum heimelijk wegbleef en bovendien de politie waarschuwde, dat hij op de spreekuren van verdachte afwezig zou zijn. Pleiter noemt dit verraad en verzoekt op die gronden een sterk verlichte straf in den vorm van een geringe boete.

De dokter, die nu verdachte assisteert, is zelf door verdachte genezen van een hardnekkige bronchitis.

De Officier betwijfelt of de aanwezigheid van een medicus de strafbaarheid van verdachte wel opheft. Alsmede is spreker sceptisch gestemd omtrent de geneeskraft der verstrekte kruiden en persisteert bij zijn requisitoir.

In zijn dupliek blijft Mr. Buiskool volhouden dat de kruiden onschadelijk zijn en zijn samengesteld onder toezicht van een geneesheer.

Bekl. werd veroordeeld tot f 200.— boete of 30 dagen hechtenis.

Ook voor het Kantongerecht te Zwolle heeft **STEGEMAN** dezer dagen terecht gestaan. Op deze zaak komen wij in het volgend no. terug.

CORRESPONDENTIE.

W. J. M. L. te 's G. Wij zijn er nog niet ingeslaagd een onderzoeker te vinden, die een positief antwoord op uw vraag kan geven. Wij blijven echter diligent; gij moet dus nog wat geduld oefenen.

Jhr. Mr. F. I. J. v. R. te B. Het onderzoek van de tweede soort kruiden is nog niet ten einde gebracht.

C. N. G. te A. Dank voor het gezondene. Zie over dien *Arnhemse Wonderdokter* het Maandblad van Juli 1928.

De artikelen uit *Groot Arnhem* komen bij gelegenheid wel te pas.

L. G. S. te R. Voorloopig kunnen wij u mededeelen, dat het onderzoek van *Kola*, ingesteld door den heer **KEULEMANS**, heeft aangetoond, dat het mengsel veel overeenkomst vertoont met een praeparat, onder den naam van *Sirupus Cola compositus*, opgenomen in de Voorschriften van *Spécialité's*, uitgegeven door de Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie.

Zonder voorkennis van uw geneesheer, is het niet geraten dit sterk werkend middel klakkeloos in te nemen.

Wij hopen in 't volgend no. op deze zaak terug te komen.

Drogist te R. Het gezondene in dank ontvangen. Gij kunt ons gerust uw naam toevertrouwen; deze blijft, zonder uw toestemming, volkomen geheim.

— De *Kemper Courant*, het *Officieel Blad* van het *Algemeen Belgisch Geneesheerenverbond* en de Verslagen over 1928 van de Gezondheidscommissie zetelende te *Aalsmeer* en van de Prov. Gron. Ver. „Het Groene Kruis” in dank ontvangen.

— Veel moest tot een volgend no. blijven liggen.

Advertentiën.

K 1

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon **Wijnhandelaren**

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HURLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone gelegenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

K 4 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad

geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op all-relei gebied, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. **TINE MARCUS**,

2e Secretaresse der Vereniging,

Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERS MIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN, volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916) Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; MEJ. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonneés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Klöveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCHHE DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.
Hooftartikel: Oude middelen, nieuwe reclame.
Berichten: Volksgezondheid. — Waarschuwing vanwege de politie. — Magnetiseeren, onwettig uitoefenen der geneeskunde in Frankrijk.
Mededeelingen van verschillende aard: Overbek's Rejuvenator. — Radox Badzout. — Clarks' vermageringszout. — Teer tegen dauwvorm. — Aan het verkeerde adres. — Goed voorbeeld van de „Kamper Courant".
Rechtszaken: Nog steeds de magnetiseur J. v. d. P. — Schriftelijke vonnissen. — Een magnetiseur te Haarlem.
Correspondentie.
Herhaalde Waarschuwingen: Oprechte Wortelboer's kruiden.
Advertenties.

geluk aan 't slikken. Men zij met 't gebruik voorzichtig. Teer is in 't geheel niet een zoo onschadelijke stof als het door Guyot en zijn opvolgers genoemd wordt. Terwijl sommige menschen verscheidene teercapsules zonder schade schijnen te kunnen gebruiken, zijn ons meerdere gevallen voorgekomen waarin het gebruik, zelfs van een of twee stuks, onpasselijkheid te weeg bracht. In één geval zelfs bleef de hardnekkige braking nog den volgende dag voortduren. Men zij dus gewaarschuid, vooral ook omdat de teercapsules door vele zwakke borstlijders worden gebruikt. Bij een teringlijderes in 't laatste tijdperk zagen wij een hardnekkige braking van tijd tot tijd telkens terugkeeren. Bij onderzoek bleek, dat het meisje, op aanraden van een der familieleden, steeds volhield buiten weten van haar geneesheer twee of drie teercapsules 's morgens te nemen. 't Gevolg was, dat de maag het zoo hoogst noodige voedsel nog eerder weigerde dan de aard van het longlijden meebracht.

Een langdurig voorgezet gebruik schaaft zeker altijd zoowel de maag als de beurs."

En wat lezen wij, nu kort geleden, in *De Telegraaf*?

„DE TWEE METHODES.

Vroeger: Om zich tegen verkoudheid, hoest, bronchitis te beschermen, nam men mantels, cache-nez, shawls, omslagdoeken, parapluies, enz...

Thans: is het voldoende de Capsules Guyot te nemen.

Het gebruik der Capsules Guyot van zuivere Noorsche teer, 2 of 3 capsules bij elken maaltijd, is inderdaad voldoende om in korten tijd de hardnekkigste verkoudheid en de meest ingewortelde bronchitis te doen verdwijnen. Soms slaagt men er zelfs in, reeds geopenbaarde tering te stuiten en te genezen, want de teer houdt de verrotting der longtuberkels tegen, daar zij de slechte microben, die er de oorzaak van zijn, doodt.

Verkrijgbaar bij alle goede apothekers en drogisten.

Depot N.V. Pharmakon, Jac. Marisplein 23, Amsterdam."

Men leze nu de eerste waarschuwing en oordeele zelf!

Pillen van Gelauff. Eenige maanden geleden werd ons advies gevraagd omternt deze pillen, onder toezending van een boekje, groot 8 bladzijden, bevattende een:

„Bericht en gebruiksaanwijzing van de met roem bekende Gal- en Slijmafvoerende Maag en Ingewanden versterkende Pillen volgens recept van den Geneesheer J. P. G. Gelauff."

Eerlijk gezegd, was de naam van die pillen ons wel bij gebleven maar *bijzonderheden* schoten ons niet weer te binnen; wij dachten, dat zij niet meer geëxploiteerd werden.

Oude jaargangen van ons blad nagaande, vonden wij in het nummer van Juni 1885 een uitgebreid artikel, waaraan wij, korthedshalve, slechts het volgende ontleenen:

't Is wonderlijk hoe er met purgeermiddelen kwakzalverij gedreven wordt. Een reeks van middelen, vooral pillen, hebben we zoo voor en na genoemd, die hun „succes" — wij bedoelen het goed resultaat van den verkoop voor den verkoper — aan niets anders danken dan aan de purgeerende werking. Dit geldt ook voor de pillen onder den naam van *Gelauff's pillen* bekend.

Wij willen niet zeggen dat het bevorderen van de ontlasting nu en dan niet zeer nuttig kan zijn maar men zal dit, zoo noodig, licht door de inrichting van het dieet of door eenig ander middel, door den geneesheer voorgeschreven, bereiken. Het voortdurend gebruiken van de door de kwakzalvers aanbevolen pillen kan groot nadeel veroorzaken. Al die pillen bevatten *aloë*, *rhabarber*, *guttegom*, of *podophyline*, soms ook twee of meer dezer stoffen gezamenlijk en reeds meermalen hebben wij op het gevaarlijke daarvan gewezen.

De *Gelauff's pillen* bestaan uit drie der genoemde stoffen, *aloë*, *rhabarber* en *guttegom*, zooals gebleken is bij het onderzoek, dat in 1883 is ingesteld op verzoek van de rechtbank. Zij kunnen dus zeker purgeerende werking uitoefenen, maar bezitten ook al het gevaarlijke dat aan dergelijke middelen eigen is.

Terwijl wij zouden kunnen volstaan met deze waarschuwing, willen wij hier het een en ander aan toevoegen over de wijze waarop deze pillen aan den man gebracht worden. Dit geschiedt, voor zoover wij weten, niet met behulp van advertenties, maar door de verspreiding van een boekje, (hetzelfde dat ons nu, in 1929, werd toegezonden), vol krasse aanbevelingen van deze pillen. De eerste bladzijde van dit boekje, de titel, is zoo curieus dat wij die hier in zijn geheel afdrucken. Men moet zich hierbij, een paar kleine afbeeldingen denken.

De zieken zitten voor den Tempel van Isis

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

De secretaris-penningmeester verzoekt brieven, stukken enz. voor de Vereeniging bestemd en van 14 Juli tot 8 Augustus verzonden, te willen adresseeren aan den redacteur van het Maandblad, Groenburgwal 26, Amsterdam.

OUDE MIDDELEN, NIEUWE RECLAMES, Capsules Guyot.

Pillen van den Geneesheer Gelauff.

Zoo nu en dan worden wij opgeschrikt door boekjes of advertenties, waarin oude middelen, waaraan wij het gebruik geheel of ten minste bijna geheel afgeschafte dachten, opnieuw worden aanbevolen.

Zeker, kwakzalversmiddelen hebben een taai leven. Wie herinnert zich niet de *Capsules Guyot*!

Reeds in ons Augustusno. van den *eersten* jaargang treft men een waarschuwing aan tegen deze Capsules en wel in de volgende bewoordingen:

„Nadat de geneeskunde vroeger nog al gebruik van teer en teerwater had gemaakt, heeft zij deze tegenwoordig grootendeels laten varen, daar andere stoffen beter de vereischte werking te weeg brengen, al kunnen de toebereidingen somtijds eenig nut doen. Indien de geneesheer tegenwoordig nog teer of teeraftreksel wil laten gebruiken, kan hij bij iederen apotheker die tot teerpillen laten verwerken. De capsules bestaan uit teer met een laagje gelatine omgeven. Bij een geringe verkoudheid, die echter ook zonder geneesmiddelen, indien men een goeden leefregel volgt, gemakkelijk geneest, kan het gebruik van enkele capsules geen kwaad. Veel heil verwachtte men echter niet van teer en niet ieder ga op goed

om den raad der voorbijgangers en de voorschriften der priesters in te winnen; ingeboren zelfsliefde was de bron om pijnen en kwalen te verzachten.

De geneeskunde mag met regt een schild des tijdelijken geluks van den mensch genoemd worden, daar zij gezondheid aanbrengt, de grootste schat, waarin alle mogelijke genoegens zich bevinden.

Esculaap roept den lijder toe: maak ook gebruik van de PILLEN en BALSEM van den Geneesheer GELAUFF, die dezelve door langdurige ervaring ondersteund zijnde, tot heil en nut der Lijders, in Januarij 1863 in algemeen gebruik heeft gebracht, waardoor dit Etablissement is opengesteld."

Natuurlijk sloegen wij, dit boekje onder de oogen krijgende, terstond de lijsten van geneeskundigen in ons land op, om dezen geneesheer J. P. G. Gelauff daar te zoeken; maar te vergeefs. Niet te Nieuwer-Amstel (zooals op den titel vermeld stond) en evenmin ergens elders konden wij een geneeskundige genaamd J. P. G. Gelauff vinden. Wel zal er zoo een bestaan hebben, doch hij is dan waarschijnlijk reeds sinds jaren overleden. Eigenaardig is het — en kenmerkend voor dit soort van handel — hoe men het in de genoemde boekjes, die nog steeds herdrukt worden, laat voorkomen alsof deze geneesheer nog leeft. Natuurlijk moest vermeld worden waar de pillen te krijgen zijn en nu men de brieven niet aan eenig heer Gelauff kan adresseeren, wordt een „compagnon” geschapen, aan wien men de brieven moet adresseren. Zie hier de kennisgeving die aan het slot van het boekje te vinden is:

„De pillen zijn in cartonnen doozen en worden niet anders dan met een ondertekende gebruiksaanwijzing verzegeld door de reeds bekende Depothouders afgeleverd."

Wanneer men de middelen, om welke redenen ook, niet onmiddellijk kan verkrijgen, of twijfele aan dezelve echtheid, dan wendde men zich met franco brief en het bedrag per postwissel aan het adres van den Compagnon, den heer G. WIARDA, woonplaats mede Overtoom, Wijk K, No. 26, te Nieuwer Amstel, die dezelve door geheel Nederland toezend.

Denkelijk is de hier genoemde „compagnon” de man die de geheele zaak drijft.

Dat men 't nog altijd wil laten voorkomen alsof de heer Gelauff in leven is en zelf de pillen verzendt, wordt ook door een vergelijking van meerdere exemplaren van de boekjes waarschijnlijk gemaakt. De zich noemende geneesheer en vroedmeester J. P. G. Gelauff spreekt namenlijk, in verband met de aanprijzing van zijn pillen, van een verandering van standplaats, van Aalsmeer naar Werkendam, en daarbij wordt tweemaal als het jaar waarin die verhuizing geschiedde 1830 genoemd, waaruit zou blijken, dat de geneesheer dan nu reeds een vrij hoogen leeftijd zou bereikt hebben. In een later gedrukt exemplaar van het boekje lezen wij evenwel (— als drukfout? —) beide keeren in plaats van 1830 het jaar 1880!

Dat deze verandering echter niet voldoende is om de feiten 50 jaar later te doen plaats hebben, blijkt op een andere plaats, waar het jaar 1824 als het jaar waarin reeds, zoo het heette, genezingen door de pillen waren tot stand gebracht, is blijven staan.

Wat dunkt u Lezer, zijt gij thans voldoende ingelicht? Mogen wij het hierbij laten?

BERICHTEN.

Volksgezondheid. Verschenen is No. 5 (Mei 1929) van de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid.

Waarschuwing vanwege de politie. De N. Rott. Ct. bevatte onlangs de volgende:

„W a a r s c h u w i n g.

De commissaris van politie te Vlissingen verstigt in het Algemeen Politieblad de aandacht op zekeren Joh. de B., geb. te Bodegraven, 2 April 1878, die voorgeeft handelaar in pillen te zijn en te wonen in Vlissingen. Hij maakt over het geheele land er zijn werk van hoeveelheden pillen (ook genaamd Urbanuspillen) te p'aaften bij kleine winkeliers, vooral ten plattelande, onder voorwaarde, dat, wanneer de pillen niet voldoen of onverkoopbaar blijken: terugzending aan zijn adres te Vlissingen kan plaats vinden en teruggave van het besteede bedrag dan zal volgen. Daar intusschen de B. sedert jaren niet meer te Vlissingen woont en zijn tegenwoordig adres niet bekend is — hij werd destijds aldaar ambtshalve in de bevolkingsregisters afgeschreven en zwerft vermoedelijk van de eene plaats naar de andere — blijven reclames of verzoeken om restitutie van ge'd, steeds onbeantwoord, zoodat tenslotte de afnemers blijven zitten met een hoeveelheid onverkooptbare pillen.

De B. is reeds in 1928 en ook dit jaar ter zake dezer praktijken gesignaleerd in het Algemeen Politieblad. Herhaaldelijk wordt de tusschenkomst van den commissaris van politie te Vlissingen verzocht door menschen, die zeer tot hun schade op deze wijze met de B. in relatie zijn getreden.

Bovengenoemde commissaris ontraadt dan ook met de B. zaken te doen".

Magnetiseeren. Onwettig uitoefenen der geneeskunde. De Strafkamer van het Hof van Cassatie te Parijs heeft beslist, dat het handopleggen en het magnetiseeren van personen beschouwd moet worden als het onwettig uitoefenen der geneeskunde.

Alsdus meldt het *Handelsblad*. Bij ons blijkt men er anders over te denken (Zie „Rechtszaken.”)

Mededeelingen van verschillenden aard

OVERBECK'S REJUVENATOR.

Groote „Ingezonden Mededeelingen” in de dagbladen hebben het publiek in kennis gesteld met een „opzienbarende ontdekking van een scheikundige”(?) „een belangrijke uitvinding op electrisch gebied”.

En 't is niet minnetjes men oordeele zelf.

„De heer O. Overbeck, een bekend Engelsch scheikundige, die een groot deel van zijn leven aan wetenschappelijke onderzoekingen wijdde, heeft een instrument uitgevonden, dat een omwenteling beteekent voor het lijdende menschen.

Dit is allermintst overdreven, want het levend bewijs hiervoor is de uitvinder zelf.

Herwonnen gezondheid.

Eenige jaren geleden was de heer Overbeck totaal „op”. Hij stond „met één been in het graf”. Op het oogenblik is hij weer vol levenslust en energie. Hij interesseert zich weer voor alles, eet flink, bij heeft de spieren van een atleet en is onvermoeibaar.

Dit alles dankt hij uitsluitend aan het electrische instrument, dat hij heeft uitgevonden en gepatenteerd en dat hij „Overbeck's Rejuvenator” heeft genoemd."

Dat wi' wat zeggen, zouden wij denken maar, door de ervaring geleerd, stonden wij sceptisch tegenover deze mededeelingen. Om iets meer te weten, wendden wij ons tot het Agentschap voor Nederland, v. Leeuwenhoeksingel 24, te Delft, waar wij een „rijk geillustreerd boek” aanvroegen. dat in de aankondiging gratis werd aangeboden. Wij ontvingen een brochure, inderdaad zeer fraai geillustreerd, die ons in staat moest stellen alle twijfel omtrent de waarde van het instrument weg te nemen maar toch... dat lukte niet.

Wat er ook voor mooi's in de brochure te lezen viel, de uitvoerige beschrijving van de doelmatigheid van het apparaat: „een nieuwe electrische levenstheorie”, de beschouwing over „veroudering, herstelling en verjongering” en, zooals van zelf spreekt, de talrijke, waardeerende attesten, zij waren niet in staat ons met blijdschap over de nieuwe ontdekking te vervullen. Want men leze de volgende bladzijde uit de brochure: „Overbeck's Rejuvenator is met groot succes in de volgende gevallen toegepast:

Algemeene zwakte, Asthma, B'aaazwakte, Bronchitis, Catarrh, Doofheid, Engelsche ziekte, Haaruitvallen-verkleuring, Hardlijvigheid, Hartkwalen, Heeschheid, Hoofdpijn, Indigestie, Ischias, Jicht, Kiespijn, Knobbels, Koliek, Kramp, Kropgezwel, Lichaamszwakte, Menstruatiestoringen, Nachmerries, Nerveuse gelaatsvertrekking, Neurasthenie, Ongeregelde bloeddruk, Parap'egia, Rheumatiek, Rimpels, Sexueele impotentie, Slapeloosheid, Spit, Stotteren, Suizingen in het hoofd, Verlamming, Winterhanden, Zenuwontsteking, Zenuwuitputting, Zenuwzwakte, Zwaarlijvigheid, Zwakke oogen, enz. enz."

Dat „Enz. Enz.” is prachtig! Alsof er nog geen kwalen genoeg zijn, waarbij het apparaat met „groot succes” is toegepast.

Juist die hulp voor *alles en nog wat* vervult ons met groot wantrouwen. Ondervinding leert.

Gaarne hadden wij, door het onderzoek van het toestel onze lezers willen overtuigen of dit wantrouwen gegrond is of niet maar voorloopig zijn wij daartoe niet in de gelegenheid. Het goedkoopst apparaat compleet, met nieuwe batterijen hiervoor, kost f 120.50 en wij mogen de kas onzer Vereeniging niet met een dusdanig groote uitgaaf voor één middel bezwaren.

Wij moeten derhalve afwachten. 't Is meer gebeurd, dat personen, die een min of meer duur toestel aanschafte en met het resultaat niet tevreden waren, ons dit later, ter onderzoek, afstonden. Wie weet?

Radox Badzout.

In de *Telegraaf* vonden wij onder de „Ingezonden Mededeelingen” enkele reclames voor bovengenoemd zout, waarvan wij hier een laten volgen:

„Zuurstof om vet te verwijderen, zegt Parijs thans.

De laatste bladen uit Parijs maken melding van een wonderbaarlijke nieuwe methode die thans aangewend wordt om het vet te doen verdwijnen. Het is de inspuiting van Zuurstof onder de huid die het vet op verrassende wijze oxydeert of „verbrandt”.

Niet noodig om naar Parijs te gaan dames. U kunt de behandeling direct hier in Holland toepassen, maar in een veiliger, goedkooper en aangamer vorm. Alles wat U te doen hebt

is zes eel'pels Radox (verkrijgbaar bij alle drogisten) in Uw heet bad op te lossen.

In water opgelost maakt dit eigenaardige preparaat vele malen zijn eigen gewicht aan Zuurstof vrij, die de poriën binnendringt en het overtollige vet „oxydeert". Ponden lichter stapt U uit het bad. De snelste, veiligste, zekerste weg om slanker te worden."

Wij moeten zeggen: „t is handig". De vervaardigers van het onze lezers zeker wel bekende *Krusschen zout* hebben reeds vroeger (zie Maandbl. van October 1927) bij hun *inwendig* aan te wenden middelje een voor *uitwendig* gebruik in de wereld gebracht, bestemd voor *lijders aan voetgebreken*, waaromtrent wij naar het aangehaalde Maandblad moeten verwijzen. Dit middel is het *Radox badzout*.

Of nu, misschien door de vele concurrentie op dit gebied, het zaakje niet naar wensch ging, er *moest iets anders gevonden worden*, er werd blijkbaar naar iets anders gezocht, om het zout meer in gang te doen vinden en daar kwam het *Bericht uit Parijs*.

Dat lijkt heel mooi... maar wij twifelen sterk aan deze „snelste, veiligste, zekerste weg om slanker te worden."

Die twijfel berust op het onderzoek van het bedoelde badzout, verricht door den heer KEULEMANS en vermeld in ons blad van October 1927.

Dit onderzoek heeft als samenstellende deelen aangetoond:

Natriumcarbonaat (soda)	plm. 65%
Natriumbicarbonaat (zuiveringszout) .	plm. 15%
Borax	plm. 20%

Verder werden aangetroffen een parfum en een *zuurstofafgevend* stof, vermoedelijk een peroxyde.

Dat de kleine hoeveelheid *zuurstofafgevend* stof in staat zou zijn „de poriën binnen te dringen en het overtollige vet te onydeeren" (het beetje ontwikkelde zuurstof zal in het warme water wel verlichtigen!) geloove het wie wil.... maar wij niet.

Clarcks' Vermageringszout.

Een concurrent van *Radox*. Wat wordt er tegenwoordig al niet gedaan om de menschen in de verwachting te brengen, dat zij *door middelen* hun lichaamsgewicht kunnen verminderen, *zonder schade voor hun gezondheid* en wat is het resultaat?

Clarcks' zout wordt o.a. aldus in een geïllustreerde advertentie aanbevolen:

„Om te vermageren spoedig, zonder gevaar, zonder dieet, neemt men elke twee dagen een bad met Clarcks' Vermagerings-Zout hetwelk er altijd in slaagt omvang van buik en heupen te verminderen en zonder een enkel ongemak elke overmatige vetaanzetting te verwijderen.

Per doos, inhoudende kuur van 12 baden f 5.50. Generaalagenten: Firma B. Meindersma Den Haag".

In een brochure, waarin tevens *Clarcks' Vermageringszalf* wordt verkrijgbaar gesteld (waarvoor is die nog nodig?) en waarin als vervaardigster van het zout wordt genoemd de *Société des Sels Clarcks*, heet het:

„Clarcks' Vermageringszout doet het vet smelten en oplossen evenals suiker in water oplost".

Wat zit er dan in dat zout?

De heer KEULEMANS heeft geconstateerd dat het bestaat uit ongeveer:

84 proc.	koolzure soda (gewone soda).
½ „	keukenzout.
14 „	water.

peroxyde, voorkomende in *Radox*, is afwezig.

Wij vragen nu, afgaande op dit resultaat, zou niet een bad, met een handjevol *soda*, niet het-

zelfde doen... of liever niet doen wat ervan beloofd wordt?

En dat behoeft geen f 5.50 te kosten.

Smeersel tegen dauwworm.

Een Med. Stud., lid onzer Vereeniging, schrijft ons het volgende:

„Bij deze kom ik U beleefd vragen of U misschien zoo goed wilt zijn om bijgesloten vloeistof te onderzoeken. Het geschiedt voor een gezin hier ter stede dat zoo onverstandig was om met een kind, lijdende aan dauwworm, naar een kwakzalver te gaan; zooals U begrijpt bleven de gevolgen niet uit, het kindje kwam onder groote zweren te zitten met het gevolg dat de Moeder — meenende dat ik „er wel verstand van had" — (het is een eenvoudig arbeidersgezin) mij vroeg de stof te onderzoeken hetgeen ik natuurlijk moest weigeren. Ik beloofde echter mijn best voor haar te doen.

De kwakzalver heet Vermeulen en woont te Gilze".

Aan het verzoek werd gaarne voldaan en het bleek den heer KEULEMANS, dat de vloeistof uit niets anders bestond dan uit *teer*, (Pixliquida) een stof, op allerlei wijzen door kwakzalvers aangewend.

Dat de gevolgen van het gebruik niet uitbleven behoeft geen verwondering te baren.

Aan het verkeerde adres.

Onze Secretaris ontving onlangs onderstaand schrijven:

„Mijn Heer.

Met deze bericht ik u even of u mede wil werken met mij. Een verbeterd middel tegen Klieren. De uitwerking is uitstekend. Mijn vrouw is er geheel van genezen, ze had klieren op de oogen en is er geheel af, uitstekend. En het kan veel goedkoop verkocht worden, dan bij Rotgas te Schagen, als u nu een Professor op de hand weet te krijgen. Dan gaan we er mee de wereld in. En dan zal u eens zien. Wat we daar mee verdienen. Maar het geheim gauw ik voor mezelf...

En maak het zelf klaar. Maar zelf heb ik geen vermogen om het de wereld in te krijgen. Nu moet u maar zien. En ik verwacht spoedig bericht van u. Maar het moet zoo gauw mooi luk voor mekaar. De naam zal dan worden Mengelienen.

Gaarne zie ik uw schrijven tegemoet en u medewerking.

Hoogachten

J. v. d. H.

Wij vonden dezen brief, waarvan wij *voorloopig*, uit medelijden, den naam van den schrijver verzwijgen, te kenmerkend om hem niet te publiceren met het antwoord, daarop gezonden:

„Mijnheer.

Met uw brief van 31-5-'29 was U aan het verkeerde adres.

Wanneer Uw kliermiddel „Meuggelienen" in den handel komt, zal het me een genoegen zijn te trachten de samenstelling te onderzoeken en het dan in het Maandblad der Vereeniging tegen de Kwakzalverij te bestrijden.

N KEULEMANS."

Een goed voorbeeld.

De *Kamper Courant*, die telkens blijk geeft goed nota te nemen van den inhoud van ons Maandblad en haar lezers daarmede in kennis stelt (een voorbeeld, dat wij zoo gaarne door andere bladen zagen gevolgd) schrijft in haar no. van 14 Juli j.l.:

„Het Maandblad tegen de Kwakzalverij levert in elk nummer een bewijs hoe weelderig de kwakzalverij bloeit. Onder Mededeelingen van ver-

schillenden aard, welke zelf noemt van het Staphorster boertje, middelen van Instituut Hemmes, pillen van Instituut Bijsterveld, poeders tegen „slechte nieren enz. Onder Rechtszaken waaronder vermeld staan een veroordeeling van het Staphorster boertje door den Kantonrechter te Helder, een vervolging van een magnetiseur te Tiel voor het Kantongerecht aldaar, een veroordeeling van een collega uit Amsterdam door den Kantonrechter aldaar, waarvan beroep is bij de Rechtbank te Alkmaar, een tot voor den Hoogen Raad gekomen kwestie: het in grooten getale doen verspreiden van kaarten met aanbeveling van middelen ter voorkoming van zwangerschap.

Zoo is de rubriek Ingezonden en zoo is die van Boekbeschuwing. Het jongste nummer, de Juni-aflevering, maakt deel van den 49sten jaargang. En is in die bijna halve eeuw heel wat gebeurd en onderste boven geworpen. Er is vier jaren wereldoorlog gevoerd, misschien mee een middel om den wereldvrede te bevorderen. Maar de kwakzalverij trekt zich van dat alles niets aan. En het Maandblad blijft zijne kolommen wijden aan de bestrijding, de heer H. van Gelder blijft onvermoed in het redigeren!"

RECHTSZAKEN.

Steeds de magnetiseur J. v. d. P.

Wederom heeft zich de Amsterdamsche magnetiseur J. v. d. P. voor het kantongerecht te Alkmaar te verantwoorden gehad wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Hij had gedurende het najaar 1928 tot Januari 1929 mej. Cath. V., huisvrouw van J. G. H. te Limmen behandeld voor reumatiek in den arm en voor keel- en oorspijn. Verschillende artsen en specialisten hadden haar reeds eerder daarvoor zonder goed resultaat behandeld, zoodat zij ten slotte heil had gezocht bij den magnetiseur, die haar twee maal per week behandelde en daarvoor telkens f 2.— honorarium aannam, soms een rijksdaalder. Het resultaat der behandeling was bevredigend geweest. De vrouw verklaarde, dat zij haar arm nu weer normaal kan gebruiken.

Het O. M. achtte deze zaak niet van bijzonder ernstigen aard, maar wees er op, dat niet elke ziekte door den magnetiseur kan worden behandeld en zelfs één patiënt na behandeling is overleden door gemis aan doeltreffende middelen. Spr. eischte veroordeeling tot f 200.— boete of 100 dagen hechtenis.

De kantonrechter wees allereerst schriftelijk vonnis in de zaak tegen denzelfden verdachte, twee weken geleden behandeld en waarin de ten lastelegging luidde: het in behandeling nemen van mej. M., geboren Houten, te Limmen, wegens zenuw hoofdpijn. Daar uit de verklaring ook van deze getuige was gebleken, dat zij genezen was door de behandeling zonder geneesmiddelen, meende spr. dat de strafmaat daarmede rekening moest houden. Hij veroordeelde verdachte daarom voor die overtreding tot f 25.— of 12 dagen (de eisch was f 300.— of 300 dagen.)

Onmiddellijk uitspraak doende in de nieuwe zaak, veroordeelde de kantonrechter den verdachte tot f 10.— of 10 dagen, rekening houdend met dezelfde gronden als bovengenoemd.

(N.R.C.)

Dezelfde magnetiseur heeft later voor het zelfde kantongerecht terechtstaan, thans o.m. ook beschuldigd van het overlijden van een patiënt aan bloedvergifting, door zijn behandeling, op zijn geweten te hebben. Eisch f 300.— boete of 100 dagen hechtenis. Uitspraak 5 Juli. In ons volgend no. uitvoeriger.

Meervoudige strafkamer te Alkmaar.

De magnetiseur J. F. v. d. P. te Amsterdam had appel aangeteekend tegen het vonnis van den Kantonrechter te Alkmaar, die hem op 11 April had veroordeeld tot f 300.— boete of 100 dagen wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. (Zie ons vorig no.).

Appellant had namelijk het 10-jarig dochtertje van den tuinder H. Dokter te Limmen, dat leed aan een hinderlijke ooraandoening op verzoek van den vader behandeld door voort te schrijven wasschongen met water en groene zeep en het verstrekken van een flesch met vocht dat uitwendig gebruikt moest worden. Hij had voor deze behandeling, die niet magnetisme niets te maken had, eenmaal f 2.— aangenomen.

Verdachte erkent het feit en beweert in Hooger beroep te zijn gekomen, omdat de boete hem rijkelijk hoog toescheen. Het door hem verstrekte oorwater bestond volgens zijn opgaaft uit venkelwater en was volkomen onschuldig. Baat heeft het kind, volgens den vader, bij de behandeling niet gevonden. De officier achtte het vonnis in eerste instantie juist geweest, ook wat de straf betrof en requitreeerde bevestiging.

Op 4 Juni uitspraak doende, heeft de Rechtbank v. d. P. veroordeeld tot f 150.— boete, subs. 75 dagen hechtenis.

Schriftelijke vonnissen.

De Kantonrechter te Alkmaar heeft bekrachtigd de door hem bij verstek gewezen vonnissen in de strafzaken contra J. F. v. d. Putten, oud 32 jaar, magnetiseur te Amsterdam veroordeeld tot 2 geldboeten respectievelijk f 10.— subs. 10 dagen en f 25.— subs. 12 d., ter zake overtreding artikel 436 W.v.S. Het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde 2 maal gepleegd te Limmen. doch ten aanzien van de opgelegde straffen overwegende dat het zonder meer uitoefenen van een geneeskundige behandeling als magnetiseur, dus zonder het toedienen der geneesmiddelen als anderszins niet kan worden afgekeurd, doch dat het begrijpelijk is te achten, dat lijders die op andere wijze geen baat vonden, gebruik hebben gemaakt van deze geneeskraft, heeft de Kantonrechter gemeend, in beide zaken geen straf te moeten toe passen.

Hierbij dient echter met nadruk te worden opgemerkt, dat een dergelijk clement vonnis niet kan worden verwacht, indien een magnetiseur zijn zuiver magnetische behandeling overschrijdt door het toedienen van geneesmiddelen of het verichten van handelingen, die met magnetisme in geen enkel verband staan.

GERECHTSHOF TE AMSTERDAM.

Een magnetiseur.

Voor het gerechtshof heeft zich een magnetiseur uit Haarlem te verantwoorden gehad ter-

zake van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. De Haarlemsche kantonrechter had den magnetiseur op 1 Augustus 1928 veroordeeld tot een boete van tweemaal f 300.— subs. tweemaal 10 dagen hechtenis. De rechtbank te Haarlem had op 13 December dit vonnis veranderd in een boete van tweemaal f 30.—, subs. tweemaal 10 dagen hechtenis.

Verd. had vrouwen gemagnetiseerd. Nadat zij hem verteld hadden, of door haar begeleidende personen hadden laten vertellen, aan welke kwalen zij leden, had hij ze op een rustbank doen plaats nemen; vervolgens had hij, sprekend, bewegingen gemaakt over de gevoelige plek, zonder echter de patiënten aan te raken. Verd. verklaarde echter uitdrukkelijk, dat hij dit gedaan had om de patiënten rust te geven, niet om ze te genezen.

Uit het getuigenverhoor bleek, dat allen baat bij de behandeling hadden gevonden. Een vrouw, die geen genezing kon vinden voor pijn in haar been, was 8 jaar geleden onder behandeling van verd. gekomen, die haar om de 3, 4 maanden magnetiseerde, zoodat de pijn telkens geruimen tijd wegbleef. De vrouw betaalde bij iedere visite f 0.50. Een andere betaalde f 1.— per visite.

De procureur generaal mr. baron van Harinxma thoe Slooten, concludeerde, dat verd. inderdaad geneeskundigen bijstand had verleend, zonder dat hij hiertoe bevoegd was. Maar hij acht de straf van den kantonrechter te hoog. Immers de betaalde honoraria zijn van dien aard, dat niet van winstbejag kan worden gesproken, en de getuigen verklaren allen, baat bij de behandeling te hebben gevonden. Spr. acht het derhalve niet gewenscht, de wet op het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde in al haar gestrengheid toe te passen. Eisch: een boete van tweemaal f 30.—, subs. 10 dagen ghechtenis.

Mr. Groen uit Haarlem zeide dat het om een principieele kwestie gaat. Verd. heeft geen geneeskundigen bijstand of raad verstrekt. Immers verd. wil geen genezing brengen, maar uitsluitend rust. Hij heeft nooit de getuigen hoop gegeven, dat hij van haar kwalen zou genezen. De menschen kunnen wel het gevoel gehad hebben, dat zij genezen waren maar dat is niet de strekking van verdachte's behandeling.

Zijns inziens kan er niets anders dan vrijpraak volgens. Het eenige waarin pleiter het met den procureur-generaal eens is, is, dat het magnetisme blijkbaar een aanvulling is van de geneeskunde.

Verdachte zelf verklaarde nog, dat hij de patiënten, die bij hem kwamen, zeer uitdrukkelijk verklaarde, magnetiseur en geen dokter te zijn. Hij liet ze zel's een stuk onderteekenen, waarin duidelijk omschreven stond, dat ze wisten bij een magnetiseur te komen, die rust brengt.

(N. R. Ct.)

Het Hof heeft het vonnis van de rechtbank

vernietigd en verd. veroordeeld tot f 60.— boete, subs. 10 dagen hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

Red. Kamper Courant. Dank.

L. G. S. te R. De heer KEULEMANS heeft in Kola aangetoond: *Coffeine* (een bestanddeel van Cola) *kinine*, *ijzer*, *suiker* en *phosphorzuur*, zooals ook voorkomt in de stroop, die wij in ons vorig no. noemden. In die stroop is echter aanwezig een geringe hoeveelheid *strychnine*, die, in de weinige stof die ter onderzoek beschikbaar was, niet werd gevonden. Met dit al, is voorzichtigheid geboden.

Jhr. Mr. F. I. J. v. R. te B. en V. K. te A. Het onderzoek van de kruiden gaat met zóóveel bezwaren gespaard, dat wij, tot ons leedwezen, het resultaat nog niet kunnen mededeelen.

B. D. te A. Zie over *Wortelboer's Kruiden* de Herhaalde Waarschuwingen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

OPRECHTE WORTELBOER'S KRUIDEN.

Deze kruiden, die n.b. met jenever moeten worden ingenomen, ook door vrouwen en kinderen, worden aangeboden als het **beste huismiddel** tegen **ongesteldheden** en zij mogen (volgens de aanbeveling) in geen huisgezin ontbreken. Zij bevatten: **galanga**, **gentiaan** en **kalmoeswortel**, verder **kinabast**, **sennabladen** en..... raadt ge 't niet?..... het brood der kwakzalvers..... **aloë**.

Nu, er gaat bijna geen jaar voorbij, waarin wij niet wijzen op het gevaarlijke van het voortgezet gebruik van aloë en wanneer wij nu nagaan, dat van een aftreksel van deze kruiden dagelijks 3 lepels moeten worden gedronken, dan behoeven wij niet nader uiteen te zetten, dat het gebruik van de kruiden op den duur schadelijk moet werken.

Behalve verder de sterk laxeerend werkende sennabladen zullen de andere stoffen geen kwaad doen; zullen ze echter goed doen?

Als het doen is om — met de jenever — een **bittertje** te bereiden, dan zal men zijn doel wel bereiken, maar als men daarvan genezing verwacht in tal van ziektegevallen, zooals Mej. WORTELBOER belooft, dan zou men zich zeer teleurgesteld zien.

Zelfs van een beetje kina, in de kruiden aanwezig, heeft men niets te verwachten.

Blijven dus over de laxermiddelen **aloë** en **sennabladen**. Nu zullen wij geenszins ontkennen dat, somwijlen een huismiddel, als laxermiddel genomen, ook zonder raad van den geneesheer, goede diensten kan bewijzen maar men behoeft, wil men daarvan gebruik maken, niet bij de fabrikante uit Oude Pekela te markt te gaan.

DOKTER EN PUBLIEK

EEN REEKS ACTUEELE VRAAGSTUKKEN

door

Dr. W. B. Huddleston Slater

met 'n voorwoord van Dr. H. Pinkhof.

In het vorig nummer van dit maand-

blad schrijft de redactie: „Het kost

ons moeite weerstand te bieden aan

den lust een en ander over te nemen.

Leest het boek: gij zult u de niet

grootte uitgave zeker niet beklagen.”

Ingenaaid: f 2.50; geb. f 2.90.

KUSTERS UITGEVERS-MIJ.

Saftlevenstraat 29 - Rotterdam

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon

Wijnhandelaars

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende contróle van het BUREAU

VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van

Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone ge-

legenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

K 4 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest

heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den

handel zijn, in voorraad

geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschu-

wing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op all rlei gebied, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereniging,
Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Hoofdartikel: De reclame voor het Instituut Walraven.

Berichten: F. C. Fleischer, hulde en rouw. — Gezondheidsraad.

Mededeelingen van verschillende aard: Geneeskundig Instituut voor Pharm. therap. onderzoek. — Overboek's Rejuvenator.

Uit de Pers: Revolutie.

Rechtszaken: De magnetiseur J. v. d. P.

Correspondentie.

Feuilleton: Bij de somnambule.

Advertenties.

DE RECLAME VOOR HET INSTITUUT WALRAVEN TE ROTTERDAM.

Over het instituut zelf willen wij het ditmaal niet hebben; in de no's van April en Juli 1928 is door ons een en ander daarover geschreven. Een aanhaling uit het blad van April laten wij hier echter volledigheidshalve volgen. Zij luidt:

„In de Haagsche Courant van 3 Maart j.l. is bijna een geheele bladzijde gevuld met „Dankbetuigingen, verklaringen van doktoren en predikanten”.

Het instituut meldt zich daarin aan als „Heil-instituut Walraven”. Speciaal-behandeling van chronische ziekten onder eerste-klas medisch toezicht van arts met binnen- en buitenlandsch diploma” en geeft dan verklaringen omtrent wonderbaarlijk genezen lijdens, o.a. aan open beenen, verdooving en verlamming van armen en beenen, jarenlange doofheid, ernstig heuplijden, eczeem, allen gevallen waarbij de hulp van den geneesheer geen baat bracht. Het is voor den denkenden mensch te mooi om zoo maar voetstoots als waar aan te nemen en het instituut is wel zoo verstandig al die verklaringen met initialen ondertekend te doen opnemen, waardoor ons de mogelijkheid tot nader onderzoek onthouden wordt.

Wel staat in de reclame:

„De origineele dankbetuigingen, de verdere „verklaringen en de foto's zijn in ons instituut „ter inzage”, maar wij zullen geen moeite doen om ons die inzage te verschaffen. Geleerd door ervaring, weten wij wat wij van al die fraaie attesten te wachten hebben. Nogmaals gezegd: ze zijn te mooi om ze niet op gelijken lijn te stellen met de ons bekende talrijke kwakzalversattesten.”

Waarschijnlijk is op dit gezegde vuur gevat en zou men ons beter leeren.

In een onlangs ons toegezonden, geïllustreerd

boek, uitgegeven door het Heil-Instituut Walraven, dienende om daarvoor reclame te maken, worden ruim 100 bladzijden van de 135 blz. groote brochure ingenomen door attesten; dankbetuigingen, waarvan o.a. bij sommige met vette letters wordt vermeld dat zij door de politie zijn onderzocht, ook wat de feiten betreft. Wij moeten dit wel aannemen, zoolang de politie daar niet tegenop komt.

Maar heel anders staan wij tegenover talrijke van de andere, ook met initialen geteekende attesten. Deze zijn voorzien van de volgende notarieele verklaring:

„Ondergeteekende, Mr. Johannes Leopold, notaris te Rotterdam, verklaart, dat hem ter inzage is verstrekt het origineel van bovenstaand geschrift, hetwelk door hem is gewaarmerkt, en dat hij zich ervan heeft verzekerd, dat dit origineel was ondertekend door den persoon, die onder dit geschrift met zijne initialen is aangeduid.

Rotterdam, 1 December 1928.

(w.g. J. LEOPOLD

Notaris.”

Bij deze verklaringen, van welke wij (taalkundig gewijzigd, waar het een vrouwelijk attest betrof) een vijf en twintigtal in het boekje vonden, wenschen wij even stil te staan.

Wat verklaart de Notaris? Niets anders, dan dat, hij het origineele attest gezien heeft, dat dit door hem is gewaarmerkt en hij zich verzekerd heeft dat dit origineel ondertekend was door hem of haar, die onder het geschrift is aangeduid.

Meer niets. Over den inhoud van het attest, de daaraan te hechten waarde en de wijze waarop het is verkregen geen woord. En daar komt het o.i. juist op aan.

Wij gelooven best wat de Notaris verklaart maar wij staan sceptisch tegenover de mededeelingen van talrijke patiënten, dat, bij de behandeling in het instituut de resultaten zijn bereikt, die door dat instituut met zooveel ophef worden verkondigd. Een jarenlange ervaring is hier onze leidsvrouw.

Het instituut heeft ons in geen enkel opzicht bekeerd tot de erkenning van de juistheid van den inhoud der gepubliceerde attesten en wij hopen, dat wij bij onze lezers den indruk hebben gewekt, dat men, niet-

tegenstaande alle mooie verklaringen, niet voorzichtig genoeg kan zijn met geloof te slaan aan mededeelingen van personen of inrichtingen, die verklaren bijna alle ziekten en nog wat op bijzondere wijze te kunnen genezen.

BERICHTEN.

F. C. Fleischer. Hulde en rouw. Op 1 Juli j.l. mocht het geacht lid van ons Bestuur, Ds. F. C. FLEISCHER te Utrecht terugzien op een 25-jarig Redacteurschap van het bekende en alomgelezen Maandblad „Het groene en het witte Kruis”.

In dit orgaan is den onvermoeiden strijder voor het algemeen welzijn een terechtverdiende hulde gebracht door sommige zijner medestrijders op het uitgebreide gebied, dat hij tot levensdoel heeft gekozen.

Ook te dezer plaatse moge een woord van oprechte waardeering niet ontbreken, te meer waar de geachte Jubilaris, ook in zijn geschriften, getoond heeft een ernstig tegenstander te zijn van de kwakzalverij met geneesmiddelen en geneesmethodes en ons in onze bestrijding, menigmaal zijn zeer gewaardeerde hulp heeft verleend.

Moge hij nog tal van jaren lust en kracht gevoelen zijn gezegende arbeid in het belang van de lijdende menschheid voort te zetten!

Het heeft niet mogen zijn.

Pas nadat het bovenstaande voor dit no. geschreven was, (wij wenschen daarin niets te veranderen) bereikte ons de tijding, dat Ds. FLEISCHER plotseling, op bijna 61-jarigen leeftijd was heengegaan. Verpletterend was dit bericht in velerlei opzichten, waar wij nog in Januari j.l. het geluk hadden hem, in welstand en vol levenslust de hand te mogen drukken. Wat de waardige Afgestorvene voor onze Vereeniging was, is hierboven reeds in 't kort, geschetst.

Ruim 20 jaren lid van het Bestuur, was hij een getrouw bezoeker der vergaderingen, waarin hij, door zijne degelijke en zakelijke adviezen, een eerste plaats bekleedde terwijl zijn gemoedelijke en vriendschappelijke omgang een ieder voor hem innam.

Wij zullen hem noode missen.

Hij ruste in vrede, na een leven vol rusteloozen arbeid!

Gezondheidsraad. Verschenen is No. 7, Juli 1929, van de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid, bevattende o.m. het *Beknopt Verslag* van de werkzaamheden van den Gezondheidsraad in 1928.

Wat onze zaak betreft, ontleenen wij daaraan het volgende:

Geheimmiddelen.

Wederom werden talrijke adviezen uitgebracht nopens aanwijzing van producten als geheimmiddel in den zin van de bijzondere bepalingen van post 43 der Tariefwet en hunne plaatsing op of afvoering van de desbetreffende lijst. De Commissie voor algemeen pharmaceutische aangelegenheden, die dit onderwerp behandelde, ondervond bij haren arbeid de gewaardeerde medewerking van het Rijks Pharmaco-therapeutisch Instituut.

De Minister van Financiën stelde den Raad in kennis met de beschikkingen inzake aanwijzing van producten als geheimmiddel en betreffende intrekking van zoodanige aanwijzingen.

Kwakzalverijen posterijen.

De Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie deed aan 's Raads Voorzitter bericht toekomen aangaande de hem gestelde vraag in zake het oordeel van de afdeling Deventer der Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, dat het te betreuren is, dat, terwijl de Staat jaarlijks miljoenen uitgeeft voor de bevordering van de volksgezondheid, aan den anderen kant de posterijen meewerken om daaraan schade te doen door de verspreiding van geschriften welke inhoud de kwakzalverij tracht te bevorderen.

De Directeur-Generaal gaf te kennen, dat slechts op wettelijke gronden stukken van verzending per post kunnen worden uitgesloten. In verband daarmee kon de aanneming ter verzending per post van stukken als bedoeld door de afdeling Deventer evengenoemd niet worden geweigerd.

's Raads Voorzitter heeft de afdeling Deventer met dit antwoord in kennis gesteld.

FEUILLETON.

BIJ DE SOMNAMBULE. *)

Het regende al den geheelen morgen. Niet flink en krachtig vielen de waterstralen uit de lucht maar zoo geniepig dun, wat men een stofregen belooft te noemen en zoo aanhoudend, zoo zeurend dat het weer was om iemand, al behoeft hij er niet door, mistroostig te maken.

Ik moest er door. Oom zou komen met nicht, die aan 't sukkelen was, om een somnambule te bezoeken en ik stelde mij disponibel als wegwijzer.

Ik was dus op tijd aan den trein en na de gebruikelijke begroetingen moest ik hun den weg wijzen naar mevrouw....., de naam doet er niet toe, ze zijn allen met één sop overgoten.

Coba, zoo heet mijn nicht, een meisje van even 26 jaar, had in den loop der laatste jaren een verstijving of zoiets in de beenen gekregen zoodat het loopen haar steeds moeilijker werd en zij nu in een toestand is, die niet aangenaam kan genoemd worden. Nog jong en verder gezond, is het wel te begrijpen dat alles in het werk werd gesteld om zoo mogelijk genezing te vinden.

Verscheidene doctoren werden reeds geraadpleegd doch zij konden de oorzaak der ziekte niet vinden, dus ook niet genezen.

Zooals het maar al te dikwijls gaat, nam ook nicht haar toevlucht tot diverse specialiteiten (?) zelfs het Staphorster boertje kwam er bij te pas, maar ook deze geleerde (!) moest na het opstrijken van vele guldens de zieke „opgeven“.

Als het zoover is dat dit „boertje“ de zieke „opgeeft“, nou, dan kan je er eigenlijk wel mee uitscheiden met al dat dokteren, heusch!

*) De schrijver van de volgende schets, geplaatst in No. 45, 6 Juli 1925, van de *Velsche, Rhedensche, Steegsche, Ellecomsche en Dierensche Courant* was zoo beleefd ons deze toe te zenden, vermoedelijk met de bedoeling, dat wij in ons blad van dit stuk melding zouden maken. Wij hebben reden te vermoeden, dat wij in dit opzicht juist geraden hebben, omdat de heer B. in vroegere jaren menigmaal in ons blad, onder pseudoniem, artikelen heeft geschreven en nog steeds aan onze zijde toont te staan.

Wij plaatsen daarom het bovenstaande (eenigszins verkort) gaarne, temeer daar, in deze zomerdagen, een afwisseling van onze meestal zware kost met wat lichtere onze lezers niet onaangenaam zal zijn.

Red.

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. (Vervolg).

POEDERS TEGEN KANKER.

De poeders waren door een „Duitsch professor“ te Winterswijk na urineonderzoek verstrekt aan een patiënt lijdende aan carcinoma op luetischen bodem.

Uitkomsten van het onderzoek: De poeders bleken te bestaan uit de gepulveriseerde bladeren van een Labiaat. Zeer waarschijnlijk hebben we hier te doen met de bladeren van *Tuecium chamaedrys* L.

(Zie ook Mededeelingen No. 12, blz. 109).
(Mbl. October 1927).

HIMROD'S ASTHMA CURE.

Fabrikant: Himrod Manufacturing Co., Jersey City, U. S. A.

Reclame en gebruiksaanwijzing: Tegen asthma, hooikoorts, influenza, enz. Het poeder aansteken en de rookgassen inhaleeren.

Samenstelling volgens literatuur: Volgens *The Extra Pharmacopoeia I* (1924) bestaat het middel uit een mengsel van tot poeder gebrachte stramonium-, lobelia- en theebladeren met salpeter, terwijl met anijsolie gearomatiseerd is. Volgens ARENDS werd een geringe hoeveelheid poeder van anijsvruchten aangetroffen, volgens GEHE's Codex in plaats daarvan tot poeder gebrachte venkelvruchten.

Uitkomsten van het onderzoek: Het asthamiddel bestaat uit een mengsel van tot grof poeder gebrachte stramoniumbladeren met kaliumnitraat. Aschgehalte: 32,6%. Lobeliabladeren en thee zijn afwezig.

Eén hoop was er echter nog. Nicht had van iemand die het goed wist, gehoord van de slaapster of somnambule en nu zou ze dat eens probeeren.

Dit alles vertelde oom, terwijl wij naar den uitgang van het station liepen, want nicht verzet maar heel langzaam haar onderdanen, wat men noemt „voetje voor voetje“.

Wij werden kort daarop met ons drietjes binnegelaten in een vuil rommelig vertrek waar „mevrouw“ zetelde en nadat de vraag of er iets tegen was, dat ook ik de séance bijwoonde, ontkenkend was beantwoord, namen wij plaats.

„O neen, volstrekt niet, u mag er wel bij zijn, ik maak er niets geen geheim van, neemt u plaats,“ aldus „mevrouw“.

De zieke moest dicht bij „mevrouw“ zitten en na eenige vragen omtrent de ziekte nam de voorstelling een aanvang.

Oom werd verzocht bij de tafel te gaan zitten met potlood en papier, om op te schrijven wat de slaapster zou voorschrijven als medicijn.

Ik keek het kamertje eens rond en kreeg door den rommel, den indruk van groote slordigheid der huisvrouw.

Op de tafel lag een groote geldbeurs naar het scheen goed gevuld, vlak bij „mevrouw“ en verder was er geen open plekje, want de geheele tafel was belegd met adreskaarten van drogisten en een aantal beschreven enveloppen van brieven, waarschijnlijk dankbetuigingen, of brieven van zieken, waarvoor „mevrouw“ moest „slapen“.

De dame die ons te woord „zat“, want staan kon zij niet van wege de enorme omvang van haar corpus, zei, dat zij aan 't verhuizen was en daarom was het zoo rommelig.

„O, dat is niets mevrouw, wij komen geen inspectie houden, doch voor de ziekte van deze jonge dame,“ zei ik om toch maar wat te zeggen.

„Ja,“ zei de slaapster, „wij hebben een villa cadeau gekregen en daar verhuizen wij thans heen; maar laten we beginnen.“

Nu sprak de dame een soort gebed uit, waarin ettelijke woorden in 't Latijn, maakte dan met de handen eenige tierelantijntjes voor haar gezicht waarna zij deed alsof zij „weg“ was, buiten westen! De diep in 't vet liggende oogjes waren gesloten en toen ging zij de zieke betasten. „Heb je hier pijn? Heb je daar pijn? Heb je hoofdpijn? Handschoenen uit doen! Pijn in de rugstreng? Als je het hoofd voorover buigt, knapt er dan iets in je nek?“

Bijna alle vragen werden met „neen, mevrouw“

Het mengsel riekt naar anijs. Waarschijnlijk is met anijsolie gearomatiseerd, want sporen van anijs- en venkelvruchten werden niet gevonden.

Oordeel: Mongsels als het hier gebodene zijn herhaaldelijk als rook-middel bij asthma aanbevolen.

KRUIDEN VAN EEN HELDERZIENER.

Het fijnverdeelde plantenpoeder zou kruiden bevatten tegen gal, jicht en migraine.

Uitkomsten van het onderzoek: Met zekerheid kon in het uiterst fijn verdeelde, bruingele mengsel slechts de aanwezigheid geconstateerd worden van poeder van viooltjes, rozenbladen en curcuma-wortel. Er zijn nog meer componenten aanwezig, die echter niet herkend werden.

LAMERS' BORSTKRUIDEN „HERBAVITINE“.

Fabrikant: N.V. A. J. Lamers, Pharm. Fabriek, Breda.

Reclame: „Het beste middel tegen hoest, bronchitis, griep en influenza. Ontlast de luchtpijpen van slijm en geeft een spoedige verlichting bij benauwdheden.“

Gebruiksaanwijzing: 3 à 4 eetlepels als thee een half uur laten trekken op 1 L. kokend water. Aftreksel warm door zeef gieten en meermalen daags, liefst warm, een kopje gebruiken.

Uitkomsten van het onderzoek: Het kruidenmengsel bestaat uit de volgende grof gesneden ingrediënten: Iersch mos, lindebloesem, jenevervruchten, anijsvruchten, zoethoutwortel, rosmarijnbladeren, bladeren van het klein hoefblad (*Tussilago Farfara* L.) en Lieve-vrouwen-bedstroo (*Asperula odorata* L.).

KRUIDEN VAN NURSE KRAJENBRINK.

Aan een patiënte met pyelocystitis chronica

beantwoord, wat licht te begrijpen is, want de ziekte zit in de beenen, die langzamerhand verstijven. De slaapster, die even zweeg en dacht, sprak opeens: „U hebt het aan de lever, de nieren en 't hart.“

Dat is me zoo nogal wat, dacht ik. De slaapster zel wel niet, wat of nicht aan al die edele deelen had, maar het is toch zeker wel zoo klaar als de dag, als een zomersche dag zonder regen, dat als je toch „hèt“ aan de nieren, aan je levertje en je hartje hebt, dat zulks dan voldoende is om niet te kunnen loopen met een paar stijve beenen!

Zooals ik er dan ook uit begreep is dat „hèt“ een leelijke ziekte was, zeker weer zoiets nieuws!

Nu noemde de slaapster, want zij sliep nog steeds onder het gesprek, „Levenvoet 15“.

Oom, die als secretaris dienst zou doen en op dat onverwachte dictee niet voorbereid was, zei: „wat zeg u, leverworst?“

„Och pa,“ zei nicht, „levervoet 15; pa is een beetje doof.“

„Levervoet 15“ zei de slaapster onverstoortbaar kalm.

Ik moet hier even opmerken, dat als ik de namen der kruiden niet goed schrijf, dit de schuld is van oom, want diens briefje heb ik later nageschreven. Bovendien doet het weinig ter zake.

Het ging nu achtereenvolgens: „Muntblaren 20, Wit Kaneel 20, Hartkruiden 10, Gezegende Distelen 20, (dit moest zij herhalen, zoodat nicht rood werd van schaamte, omdat pa het alweer niet verstond).

Crocus mattes 20, „hoe?“ zei oom weer en hetzelfde werd herhaald.

Klerks 20, Gentiaan 20, Schaafstroo 30, Borstkruiden 30, Althost 20, Zoethout 30.

Nadat de slaapster nog even gedacht had en blijkbaar niet meer wist op te noemen, sprak ze maar weer een geïmproviseerd gebed uit, waarna zij zich zelf wakker maakte, op de volgende wijze.

Met de linkerhand zat zij voor haar gezicht te grijpen, alsof zij ze zag vliegen, of beter gezegd, alsof zij een spinrag voor haar gezicht weg nam en, terwijl zij met vinger en duim klapte, als riep zij een hond, kwakte zij alles, waar *wij niets* van zagen, op den grond.

Deze manoeuvre herhaalde zij zoo ongeveer twintigmaal, rilde toen even, zuchtte diep en deed de kleine vettige oogjes open, waarmede ze ons aankeek als vragende: Wel, hoe heb ik 'm dat geflikt?

waren deze kruiden warm aanbevolen, doch alvorens ze te gebruiken wendde zij zich om advies tot den medicus, die ons de kruiden ter onderzoek toezond. Zij zijn afkomstig van „Nurse Krajenbrink”, Malang, Java, die tegen velerlei ziekten medicinale kruiden in den handel brengt. De kruidenmengsels dragen verschillende benamingen en varieeren in prijs van 4 tot 10 gld. Het kruidenmengsel, dat ons hier aangeboden werd, draagt den naam „Vena” en was vergezeld van de volgende aanwijzingen:

„„Vena” geef ik voor spruw in de mond en verder voor alles waarbij het slijmvlies is aangedaan. Men kookt 1 eetlepel Vena op 2 glazen water (400 gr.), en verkookt dit tot op de helft (200 gr.). Daarna giet men alles door een zeefje en drinkt van het aftreksel de helft 's middags om 6 uur; de rest gebruikt men den volgenden morgen op den nuchteren maag.

De inhoud van een blikje is voor 16 dagen.

w.g. Mevr. Krajenbrink.”

Uitkomsten van het onderzoek: De kruiden zijn zeer fijn verdeeld en rieken aromatisch. Herkend werden: daon semboeng (Folia Blumeae, afk. van Blumea balsamifera DC.); poelasari (Cortex Alyx iae, afk. van Alyxia stellata R. et S.) sintok (bast van Cinnamomum Sintok Bl.); mesoji (bast van Massoia aromatica Becc.); babakan poelé (bast van Alstobia scholaris R. Br.); pala lelaki (een soort mannetjesnoot, afkomstig van Myristica argentea Warb.); temoe lawak (rhizoom van Curzuma xanthoriza Roxb.); tai angin (korstmos, waarschijnlijk Usnea barbata Tr.).

„Vena” bevat dus enkele bekende geneesmiddelen tegen spruw. In verband met de ziekte

der patiënte rijst hier onwillekeurig de vraag of niet bij vergissing „Vena” in plaats van „Venera” gegeven is, onder welken naam volgens Nurse Krajenbrink's prijslijstje een kruidenmengsel voor „ziekte der urinewegen” in den handel is.

(Wordt vervolgd.)

Overbeck's Rejuvenator.

Het gaat er mee, zooals wij verwacht hadden. Nadat onze aanvraag om de brochure (zie ons vorig no.), zooals te begrijpen is, zonder bestelling bleef, ontvingen wij, kort daarop, met andere stukken, den volgenden brief:

„Geachte Heer,

U verlangt naar een uitstekende gezondheid, bevrijd van de kwalen, die uw tegenwoordig leven zoo lastig maken. En die is ook werkelijk voor U te verkrijgen.

Uw pogingen om uw vroegere gezondheid weer terug te krijgen, waren teleurstellend; er is echter niet de minste reden om wanhopig te worden of den moed te verliezen.

U kunt weer volkomen gezond worden.

Wat is de reden van uw ongesteldheid?

Die reden is, dat er, zooals de nieuwste wetenschappelijke onderzoekingen aantoonen, elektrische kracht in uw lichaam ontbreekt. Dat en niets anders is de oorzaak van al uw ongesteldheden en zenuwziekten.

Hoe kunt U weer beter worden?

U kunt genezen door uw elektrische krachten weer in evenwicht te brengen — door uw energie weer op te wekken — door dus alle werkelijke oorzaken van pijn, leed en ellende weg te nemen.

nog veertien dagen boven Indië, voegde zij er met een minzaam lachje bij.

O, ja, ik ben overal bekend; ik heb in de vijf jaar, dat ik er mij aan wijd, al meer dan 15.000 ziekten genezen, ja, ja, dat is nogal wat.”

Ik als gast, bemoeide me niet met het gesprek, maar dacht toch: wat zit je toch dom en gemeen te liegen „mevrouw!”

Als men toch een gewoon sommetje maakt en het jaar op 300 werkdagen rekent, dan komt men tot het getal van 10 zieken per dag genezen. Dat moet je niet uit vlakken!

De slaapster vertelt nogmaals van het groot aantal ziekten, welke zij alle tegelijk heeft gehad en besluit dan:

„Wanneer u dus schrijft, zal ik voor haar slapen en stuur ik u de kruiden op onder rembours, waarbij dan drie gulden voor mij is, buiten de kruiden en nu kost het consult twee gulden.”

Zonder een cent af te dingen betaalde oom, waarna „mevrouw” op brutalen toon zei: „denkt u ook om het busje voor de arme blinden?”

Wie die arme blinden vertegenwoordigt, behoeft men niet te vragen en dus ook niet, wie den inhoud van dat busje nog als een extra duitje er uit slaat.

Oom gaf ook een geldstukje voor de „arme blinden” en weldra stonden wij weer buiten... in den regen.

Het eerst wat oom tegen mij zei was: „Wat denk jij er van Willem?”

„Zwendel oom, gewetenlooze zwendel, bedriegerij van de domme menigte.”

Dit was nu wel geen compliment aan oom en niet, maar ik sprak natuurlijk in 't algemeen.

„Ziekten houden zich, als een drenkeling aan een stroohalm, zoo gaarne vast aan de minste hoop op genezing, die men ze inblaast en dat is de reden dat een bende gewetenlooze bedriegers, als waterkijkers, slaapsters, somnambules en belezers, waarbij nog vele anderen gerekend kunnen worden, met een beetje of in 't geheel geen flauw begrip van iets medicinaals, zich een gemakkelijke geldwinning hebben verschaft.

Zooals uit het volgende blijkt, is alles wat de slaapster oplepelde niets dan een van buiten geleerd lesje.

De kruiden moesten bij een bepaalden drogist worden gekocht, waarvan de slaapster natuurlijk weer haar procenten heeft.

In de veronderstelling dat de slaapster een van buiten geleerd lesje opzei, werd ik nog ge-

Hiertoe stelt het gebruik van Overbeck's Rejuvenator U in staat.

Van menschen van alle standen, over de geheele wereld verspreid, stroomden de attesten en de bewijzen binnen van de wonderbaarlijk genezende kracht van dit apparaat.

Grijp deze gelegenheid aan om uw gezondheid volledig te herstellen. Doe het nu. Vul heden nog ingesloten formulier in en zend het aan mij, onder overmaking van het verschuldigde bedrag.”

Zeker, het door ons gecursiveerde mag niet ontbreken. Ons wantrouwen is niet opgeheven.

UIT DE PERS.

Revolutie.

Er zijn altijd zieken geweest; of liever al eeuwen lang (want de overlevering vertelt, dat de aartsvader Jacob de eerste mensch is geweest, die met ziekte te kampen had.)

Al eeuwen lang zijn er ook dokters, en daar zij nooit in staat zijn geweest alle zieken beter te maken, ontstond naast het beroep van geneesheer, het beroep van kwakzalver.

Sinds eeuwen zijn er menschen, die liever de pillen en kruiden van kwakzalvers slikken, dan de voorschriften van den bevoegden geneeskundige opvolgen.

Op die neiging der menschen hebben de kwakzalvers altijd gespeculeerd en in onzen tijd van industrialisatie is de kwakzalver uitgegroeid tot fabrikant van pillen, tabletten en drankjes, die, naast den reëelen fabrikant van geneesmiddelen, zijn clientèle weet te vinden.

Maar de geneeskunde maakt hoe langer hoe

sterkt, toen wij bij den drogist kwamen.

Deze, een vriendelijk spraakzaam man, woog de kruiden spoedig af op de volgende wijze, die toch zeker wel aantoonde dat het dagelijksch werk is en alle zieken dezelfde of ongeveer dezelfde kruiden krijgen.

De bussen met kruiden staan alle vlak bij de schaal en zonder deksel er op. Een jorjen doet de kruiden, welke door den drogist van het briefje worden opgelezen, in de schaal en de drogist weegt.

Zoo snel kan de baas niet oplezen of de jongen heeft de bus te pakken en werpt een partijtje van den inhoud in de schaal. In den tijd dat de jongen de eene bus wegzet en de andere grijpt, gooit de baas de schaal leeg in een groote bak, waarin alles later wordt dooreen geroerd, waar het mengsel in vier zakjes wordt verdeeld, elk zakje voor twee dagen innemen bestemd.

Uit een en ander bleek mij duidelijk dat er een vaste volgorde was en begreep ik dat alle bedrogenen dezelfde recepten kregen te slikken. Het zoodje kruiden moest als thee worden getrokken en het aftreksel een paar maal per dag worden ingenomen.

Voor het gemak, wordt er een gedrukte gebruiksaanwijzing bij gedaan, anders mocht u 't eens vergeten!

Oom betaalde voor de kruiden en extra voor P. K. L. Wij vertrokken met de gedachte weer tien procent van het totaal voor de slaapster te hebben gestort. Nicht veronderstelde, dat er wel meer procenten van getrokken zouden worden.

Enfin, zoo wordt er aan alle kanten getrokken. De drogist trekt een zoet winstje; de slaapster trekt de procenten; nicht trekt de kruiden en wij trokken huiswaarts.

Als de lezeressen en lezers nu maar voordeel weten te trekken uit dit schetsje, dan zullen hun oogen open gaan en hun portemonnaie gesloten blijven.

Zoo juist ontving ik een kaart met bericht, dat oom ook inzag dat het bezoek bij de slaapster niets dan last en geld had gekost en de praatjes van die dame niets dan bedriegerij waren.

Ik feliciteer hem en hoop dat er meer zoo zullen zijn. Doch helaas, mundus vult decipi, de wereld wil bedrogen zijn. Ergo decipiatur, derhalve worde zij bedrogen.

Velp.

W. H. BOOMGAARD.

minder gebruik van de toediening van eigenlijke geneesmiddelen; zij behandelt vele patiënten op andere wijze dan door de toediening van bepaalde chemicaliën en bovendien voltrekt zich gaandeweg deze revolutie, dat de geneeskunde zichzelf overbodig maakt door zich te onderwerpen aan hare jongere zuster, de hygiëne.

De gezondheidstoestand van den beschaafden mensch wordt steeds beter, het sterftecijfer daalt, de artsen hebben het niet druk.

Dit alles als gevolg van de toepassing van de voorschriften der hygiëne.

Zoo ziet het er voor de kwakzalverij veel minder gunstig uit dan vroeger.

Maar wat nood! De listelingen, die vroeger in de schaduw van de geneeskunst leefden, zij hebben begrepen, welke revolutie zich tegenwoordig voltrekt en zij weten daaruit de juiste conclusies te trekken. Zij vangen aan hun leven te leiden in de schaduw van de hygiëne.

Toen de toepassing van de electriciteit voor de bestrijding van bepaalde ziekten werd geprobeerd, maakten de kwakzalvers elektrische ringen, elektrische kettingen en wat dies meer zij.

Nu men in hygiënische kringen voorzichtig nagaat of wellicht het diët der menschen kan worden verbeterd, nu men spreekt over rauw- en gekookt voedsel, over basische en zure levensmiddelen, over vitamines, nu dagen de moderne kwakzalvers op en pogen geld te verdienen door hunnerzijds verbeterd voedsel of de middelen ter verbetering van voedsel in den handel te brengen.

Bij den huidigen stand van zaken, nu tal van voedingsproblemen niet zijn opgelost maar nog worden bestudeerd, weten deze kwakfabrikanten al precies wat het mensdom noodig heeft.

Zij hebben er belang bij de beslechting van de nog altijd bestaande verschillen van meening in de wetenschappelijke wereld te bemoeilijken en zij doen dit door naast de gangbare, nieuwe termen, nieuwe begrippen te lanceren en die onder de in discussie zijnde vraagpunten te mengen.

Daarnaast beweren zij die problemen te hebben opgelost en zij bieden het publiek allerlei heerlijks, te kust en te keur, waarvan de consumptie werkelijke en vermeende kwalen voorkomt.

De moderne kwakfabrikant is een heel ander type dan de ouderwetsche kwakzalver. Deze vertelde, dat de officieele geneeskunst het toch maar niet wist, dat zij zich zoo vaak vergiste, dat zij... larie was. Gene aanvaardt de resultaten der wetenschappelijke vorschers, stelt hunne werkzaamheid in zijn dienst, maakt reclame met hunne deskundige uitlatingen.

Maar in wezen is de kwakfabrikant van dezelfde makelij als de kwakzalver. Hij poogt geld, veel geld te verdienen met quasi-wetenschap.

Zoo regent het in onze dagen reclamegeschriften voor tal van diëtetische levensmiddelen; zoo

adverteert men thans door het publiek half- of niet-begrepen formules.

En evenals vroeger de kwakzalver gemakkelijk klanten kreeg, zoo krijgt de kwakfabrikant thans licht afnemers.

Wij zullen voortgaan met tegen dit moderne euvel te waarschuwen, ook al weten wij, dat het domheid was en is naar kwakzalvers te loopen, dat het domheid is, die producten der kwakfabrikanten te koopen en dat... zelfs de goden tevergeefs tegen domheid strijden!

v. R.
(Voeding en Hygiëne.)

RECHTSZAKEN.

Nog eens de magnetiseur J. v. d. P.

In aansluiting aan ons kort bericht in ons vorig no., laten wij het onderstaande, ontleend aan de N.R.C., hier volgen:

De heer J. F. v. d. P., 32 jaar oud, zich noemend magnetiseur en wonend te Amsterdam, wiens naam den laatsten tijd op bijna elke zitting van het Alkmaarsche kantongerecht genoemd wordt, heeft een tijdlang voornamelijk in de gemeente Limmen de reputatie genoten van een wonderdokter te zijn. Daaraan had hij het te danken, dat in November 1928 zijn hulp werd ingeroepen bij den groentenhandelaar T. A., aldaar, die reeds langen tijd ziek was en door dr. van Oppen te Limmen behandeld werd. De man leed aan chronische jicht en had bovendien een wond aan het been die een afscheiding veroorzaakte, zoodat hij al een paar jaar patient was. Toen het dr. van Oppen niet gelukte, de jicht te genezen (de beenwonde had hij dicht gekregen), werd de familie van A. ongeduldig en riep de hulp in van den magnetiseur-wonderdokter, die zich bereid verklaarde tegen twee gulden per visite den man onder behandeling te nemen.

Zulks geschiedde. A. werd gemagnetiseerd en moest bovendien nog „geneesmiddelen” slikken, zijnde een aftreksel van tamarinde, venkel, knoflook en selderiepoeder, hetwelk door de vrouw des huizes bereid kon worden. Aan de wonde aan het been, die inmiddels weer was opengegaan, deed de „dokter” niet anders dan er een droge lap over leggen, „want dit weer open gaan was juist goed om de kwade stoffen uit het lichaam af te scheiden”. De patient zou volgens den heer v. d. P. in 10 maanden tijd zoover hersteld zijn dat hij zelf zijn werkzaamheden weer kon uitoefenen.

Echter, de tijd leerde anders: de beenwonde werd ernstiger, zoo zelfs dat de familie van den patient zich weer tot de officieele geneeskunst wendde en dr. van Oppen, die tijdens de behandeling door den „wonderdokter” was weggebleven, weer te hulp riep. Deze zag onmiddellijk dat het met A. zeer slecht gesteld was en er ernstig levensgevaar bestond. Een paar dagen

later is de patient gestorven, en dr. v. d. Sluys, een specialist uit Alkmaar, bevestigde bij de lijk-schouwing de diagnose van dr. v. Oppen.

Tegen den magnetiseur werd een vervolging ingesteld ter zake van overtreding van art. 436 W. v. Str. en deswege had de man zich weer voor den kantonrechter te Alkmaar te verantwoorden.

Er waren drie getuigen gedagvaard: de vrouw en de zoon van den overledene en dr. van Oppen. Laatstgenoemde verklaarde dat de patient nog jaren had kunnen leven als de wonde aan het been maar steriel was behandeld geweest; thans was bloedvergiftiging ingetreden als gevolg van infectie.

De familieleden getuigden dat v. d. P. f 2.— per visitie had aangenomen en deze sprak dat niet tegen.

De ambtenaar van het O. M., mr. de Brueys Tack, eischte de hoogste boete, die de wet in een geval als dit toestaat, zijnde f 300.— of 100 dagen hechtenis.

Aan verdachte, die eenige minder welvoegelijke uitdrukkingen bezigde aan het adres van den geneesheer, werd door den kantonrechter het zwijgen opgelegd.

Verdachte's verdediger, mr. Rits uit Amsterdam, haalde verscheidene gevallen aan waarin verdachte met succes hulp had verleend, en zei o.m., dat de dokter in Broek in Waterland met belangstelling de aldaar door verdachte behaalde genezingen controleert. Spr. pleitte clementie.

Bij de uitspraak werd verdachte tot f 200.— boete subs. tien dagen hechtenis veroordeeld. De kantonrechter overwoog in zijn vonnis, dat verdachte in het onderhavige geval handelingen had verricht, die geheel buiten zijn taak als magnetiseur stonden en zonder eenigen twijfel vielen onder de bevoegdheid van een geneesheer.

CORRESPONDENTIE.

L. M. V. te Z. Wij zijn dankbaar voor de gezonden bladen. Enkele van de geadverteerde middelen zullen wij spoedig behandelen.

R. D. te A. De Berliner Universal Tee van Carl, Julius, Hermann Haberecht, om mager te worden, bevat volgens het onderzoek van den heer KEULEMANS ongeveer 90 proc. Sennabladen, verder venkel- en anijsvruchten en duizendguldenkruid. Wanneer men maar flink van dit laxermiddel inneemt, bestaat er wel kans van mager te worden. Maar hoe?

A. J. v. H. te 's-G. In dank ontvangen. Wij komen er op terug.

F. M. D. te S. Een uitvoerige waarschuwing tegen de Magic Foot Draft Cy, opgenomen in ons Maandblad van Febr. 1927, wordt u toegezonden.

L. G. G. te K. Van de Brochure aan huidlijders wordt werk gemaakt.

— Omtrent enkele zaken wordt nog het resultaat van het ingestelde onderzoek afgewacht.

DOKTER EN PUBLIEK

EEN REENS ACTUEELE VRAAGSTUKKEN

door

Dr. W. B. Huddleston Slater

met 'n voorwoord van Dr. H. Pinkhof.

In het vorig nummer van dit maand-

blad schrijft de redactie: „Het kost

ons moeite weerstand te bieden aan

den lust een en ander over te nemen.

Leest het boek: gij zult u de niet

grootte uitgave zeker niet beklagen.”

Ingenaaid: f 2.50; g.b. f 2.90.

KUSTERS UITGEVERS-MIJ.

Safflevenstraat 29 - Rotterdam

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon **Wijnhandelaren**

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU

VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van

Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone ge-

legenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden. K 4 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad

geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op all reik gebied, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereeniging,

Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; MeJ. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Hoofdartikel: Kwakzalverij in Zuid Afrika.

Berichten: Volksgezondheid.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharm. therap. onderzoek. — Advertenties in de Wereldkroniek. — Radioclerin. — Belgisch Nationaal Comité tegen de Kwakzalverij.

Uit de Pers: Behandeling van Kwakzalverste Florence op het laatst der 16e eeuw. — De wonderdokter Asuero in Spanje.

Rechtszaken: Onbevoegde te Tiel.

Correspondentie.

Bladvulling: Doornen.

's Land's wijs, 's Land's oer.

Van een belangstellend lid, die ons reeds menigmaal van die belangstelling deed blijken, ontving wij ter kennisneming een exemplaar van *De Hervormer*, officieel orgaan van de Nederduitsche Hervormde Kerk van Afrika.

Zooals te verwachten was, leverde de inhoud van het blad geen onderwerp van bespreking in ons Maandblad op maar anders was het met de weinige advertenties, waarvan een zestal aanbevelingen van kwakzalversmiddelen het blad ontsierden. De wijze waarop dit geschiedde was, bij vijf daarvan, zoo opvallend, dat deze wel indruk op eenvoudige zielen moest maken.

Het zou ons te ver voeren, wanneer wij die advertenties, waarvan één een geheele en een andere een halve bladzijde bedroeg, onverkort overnamen; wij moeten ons om onze lezers een kijkje in de zaak te geven, tot een uittreksel bepalen:

„Hoe om Maagkwale te Ontduik. Die voorkoming en Genesing deur 'n beroemde middel. Gedurige liggaamlike of geestelike oorwerk, angs en ander kwellingen het ongetwijfeld 'n nadelige uitwerking op die Maag en Ingewandslewens. Soda die Maagvlies en die Kliertjies wat daarin le, nie die nodige Senu-krag kry nie dan word daar nie die nodige sappe in die Maagkrop en Ingewande uitgegiet om die nodige werk van Spysvertering behoorlik te vo'toi nie. Dus kan hier aangehaal word dat die grondoorsack van Slegte Spysvertering aan die gedurige inspanning van die hedendaagse lewe te wyte is.

As die voedsel nie deeglik deur die sappe van die Maag op die Maagkrop verteer word nie, dan het die Ingewande die dubbele werk om dit te verrig, wat mettertjyd ook nie volkome gebeur nie. Voedsel wat op die Maagkrop gis, is hooge nadelig, want die sterke suurstowwe wat dus se ontwikkel

word, mag die Maagvlies deur brand en also die oorspronklike rede vir die kroniese siekte genoem Rou-seerplek op die Maagkrop (Eng. Gastric Ulcer) is. Die loopbaan van Maagkwale is verredelik want elke nuwe verskyning mag iets meer droewig werwek.

Die Opvolgers van Slegte Spysvertering. Dit kan nie streng genoeg uitgedruk word dat Slegte Spysvertering alhoewel dit juis die teenswoordige moeilikheid is, nie die grootste gevaar is nie, maar as die verswakking van die Maag vir jare lank oorgesien word, sonder om toepaslike stappe te neem om hulp te verskaf, dag mag dit na ernstige en ongenesbare kwale oorslaan. Die volgende kwale het almal hulle oorsprong in Maagverswakking. Sommige kan heeltemaal genees word, terwyl ander nie genees kan word nie, maar in elke geval kan hulle verbeter word, wanneer Slegte Spysvertering u't die weg geruim word. Daar word dan ook natuurlik 'n gelyktydige groot verligting aan die pasiënt verleen.

Rumatiek, Suikersiekte, Galstene, Galblaas-Ontsteking, Grootderm-Kwaal, „Gastric Ulcer", Aambeie, Lewerkwaal, Kanker.

Die Voorkoming van Maagkwale. Hierdie gewensde toestand kan alleen teweeggebring word deur die gebruik van toepaslike en gesonde voedingstowwe. Gesonde reëls van ete moet gevolg word en oordrywende geestlike inspanning moet vermy word. (Deskundige voedingreëls word met elke bottel van *Dr. Heinz Maag Drank verskaf*.)

„Die Natuur Verskaf 'n Geneesmiddel vir elke kwaal in die Wereld. Vir elke kwaal waaraan die mens onderhewig is, verskaf die Natuur 'n geneesmiddel. As medisyne wat deur die mens gemaak word, misluk, sal die Natuur se wonderlike krue 'n blywende genesing teweegbring."

Hierop volgen verskillende attesten terwyl de advertentie aldus eindigt:

„Ruimte laat nie toe dat ons meer briewe publiseer nie, maar Keatings Medicines Ltd. het honderde ander van dankbare mense wat vroer lyers was en wat nou volkome genees is. Ook u kan genees word. Moenie wanhopig word nie-skrif vandag om die boek „Keating se Kruiemiddels." Hy gee besonderhede van verskillende kruiemiddels en hy sal posvry gestuur word aan enige lier.

Skrif aan die Hoof-Kruiekenner, Keatings Medicines Ltd., Posbus 641, Kaapstad."

„Beecham's Pille reinig suiver en versterk die Liggaem".

(Wij herinneren er aan, dat Beecham's pillen in hoofdzaak bestaan uit het zeer sterke laxeer-middel aloë. Red. Mbl.)

„Genees daardie Verkoue Nou. Uitstel is gevaarlik. Winterverkoues ontwikkel spoedig influensa en talrike ander kwale soos sinkings, tandpyn en senuwee-pyne.

U behoef nooit 'n verkoue te hê as u *zink pijn specific* in die huis hou nie.

Neem 'n dosis by die heeleerste tekens van 'n verkoue, en 'n tweede een 'n bietje later en die verkoue sal *vergoed* verdwyn."

„Martin's Apol & Steelpills. Een Frans Middel voor alle Ongeregelheden. Duizende Dames houden een doos Martin's Pillen in huis, zodat bij het eerste teken van enige ongeregelheid een dosis tijdig kan worden toegekend. Allen die ze gebruiken bevelen ze aan. Van alle Apotheken en Magazijnen postvrij voor Martin, Southampton End."

Hoe 't mogelijk is, dat deze laatste advertentie in het genoemde blad terecht komt, verklaren wij niet te begrijpen maar, dit daargelaten, mogen wij veronderstellen, dat wij er in geslaagd zijn onze lezers een blik te doen slaan op de gevaren, waaraan onze stamgenooten, van de zijde der kwakzalvers zijn blootgesteld.

En deze poging staat lang niet alléén. In ons no. van Mei j.l. hebben wij, onder den titel „De gevaarlijke huisgenoot" een bloemlezing gegeven van kwakzalvers-advertenties, voorkomende in één nummer van het Afrikaansche geillustreerde weekblad *Die Huisgenoot*, om te wijzen hoe bij onze Zuidelijke broeders op hun lichtgeloovigheid wordt gespeculeerd.

Wij weten het, niet altijd en overal is bevoegde geneeskundige hulp ter plaatse maar *juist* daarom is het streven der kwakzalvers zooveel te gevaarlijker. Men grijpt spoediger naar hetgeen zoo aanlokkelijk wordt aangeboden.

Het ware te wenschen, dat de verstandigen en welwillenden zich aangorden om hunne landgenooten tegen de bestaande gevaren te waarschuwen en dat religieuse bladen zich onthielden van aan gewetenlooze kwakzalvers de behulpzame hand te bieden!

BERICHTEN.

Volksgezondheid. Verschenen is No. 8 (Aug. 1929) van de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid.

Mededeelingen van verschillenden aard

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg.)

DERMOLIN.

Fabrikan: Dr. E. J. Swaab, Amsterdam.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Een licht geelgrijsachtig wit, vettig aanvoelend poeder, dat zeer zwak aromatisch riekt.

Microscopisch zijn te herkennen: lycopodium, zetmeel (tarwe) en speksteenpoeder.

Het poeder laat na verbranden ongeveer 60% asch achter. Deze asch is voor ongeveer 40% in zoutzuur oplosbaar; de onoplosbare stof bestaat uit talk. De in zoutzuur oplosbare verbinding is blijkens analyse zinkoxyde.

Conclusie: Dermolin is vermoedelijk een mengsel van talk (ongeveer 36%), zinkoxyde (24%), lycopodium en tarwetzetmeel, met een kleine hoeveelheid wolvet en benzoëbestanddeelen.

EPITHERMIN-PREPARAAT.

Ingezonden door Dr. H. te A.

Het preparaat werd gebruikt door een patiënt met arthritis deformans. Het werd in een waterbad gesmolten, daarna op de pijnlijke plaats gebracht en met water bedekt. De prijs van een busje met een inhoud van 200 gram bedraagt f. 7.50. Volgens een bijgevoegde advertentie, waarin de „Epithermine Preparaten worden aangekondigd, zijn deze afkomstig van het Ambulatorium, Inst. v. Phys. Therapie, Amsterdam, Toegepast bij 100° C. genezen deze preparaten „door Hyperaemie” snel en zeker, zelfs in hopelooze gevallen, reumatiek en zenuwpijnen, spataderen, open beenen en wonden, huidaandoeningen en eczeem. Met welke der drie E No. 1, E No. 2 en E No. 3 genoemde preparaten we hier te doen hebben, meldt ons de inzender niet.

Uitkomsten van het onderzoek: Geparfumeerde, zwak geel gekleurde stukken, die in uiterlijk gelijken op vaste paraffine.

Waarschijnlijk bestaat het middel uit met aetherische olie gearomatiseerde vaste paraffine.

„SPIRAEA-KRUIDENDRANK A.

Zie Mededeelingen No. 9, blz. 37 en No. 12, blz. 100. (Maandbl. Nov. 1925).

Thans ingezonden door Dr. S., arts te R. omdat een zijner patiënten den drank gebruikt om grooter te worden en de dokter de vrees koesterde, dat er schadelijke bestanddeelen in zouden kunnen aanwezig zijn.

Kruidendrank van denzelfden fabrikant, ditmaal gemerkt: V. Samenstelling en doel van het middel niet vermeld.

De drank bestaat weder uit een bruine, troebele vloeistof, die veel schimmels bevat. De reuk is onbepaald, de smaak zwak bitter. Alcohol kon niet worden aangetoond.

Aan den zwak zuur reagereenden drank is door aether salicylzuur te onttrekken. De aanwezigheid van alkaloiden werd niet gevonden.

SPJRAEA-KRUIDENDRANK.

Ingezonden door Dr. H. K. te S.

De medicus vond het middel bij een patiënt, lijdende aan diarrhoe na bestraling (Röntgen) voor metastasesaroom in abdomine. De drank zou laxeerend werken.

Door het Instituut werden reeds eerder kruidendranken van de N.V. Spiraea onderzocht.

Zie voor kruidendrank gemerkt „V”: Mededeelingen No. 12 blz. 100. (Mbl. Nov. 1925).

De uitkomsten van het onderzoek van de nu ingezonden vloeistof, gemerkt „D” zijn de volgende:

Zwak troebele, groenbruine vloeistof, die zuur reageert, eigenaardig riekt en bit'er smaakt. Op den bodem bevindt zich een weinig bezinksel, dat behalve uit schimmeldraden en -sporen uit plantaardige weefselementen bestaat. Pollenkorrels, klierharen en typische één- en meer-cellige groote kegelharen zijn aanwezig, doch de herkomst daarvan kon niet worden vastgesteld.

De verdampingsrest der vloeistof bedraagt 2,6%, de asch 0,5%. Zwarte metalen, alcohol, emodine en alkaloiden werden niet gevonden. Slechts de aanwezigheid van een weinig salicylzuur kon worden aangetoond.

Het Maandblad t. d. Kwakzalverij van October 1928 gaf eenige bijzonderheden over de N.V. Spiraea en de daarmee in relatie staande kruidkundigen Ooms (moeder en zoon) en bevatte voorts een verslag van een onderzoek van een Spiraea-kruidendrank „L”, verricht op het Centraal Laboratorium te Utrecht. De plantenresten uit dien drank verzameld, maakten het zeer waarschijnlijk, dat men hier te doen had met een aftreksel van de moeraspiraea (Spiraea Ulmaria L.). De door ons bij bovengestand onderzoek gevonden plantenresten vertoonden geen overeenkomst met plantenpoeder van de genoemde Spiraea-soort.

(Wordt vervolgd).

WOORD EN DAAD.

Van zeer gewaardeerde zijde ontvingen wij het volgend schrijven:

Op het titelblad van de „Wereldkroniek” van 27 Juli 1929, uitgave van Nijgh en v. Ditmars Uitgevers Maatschappij, las ik:

„Aan Advertenties in de Wereldkroniek kan het volste vertrouwen gegeven worden. Reclames van twijfelachtigen aard en aankondigingen van kwakzalversmiddelen worden geweerd”.

Ik was al blij maar door ondervinding geleerd toch een beetje wantrouwend. Ik bladerde eens verder en vond onder de advertenties:

„Voorkomen is beter dan genezen. Daarom vanaf z'n 50ste jaar de tabletten D.W.R. tegen Aderverkalking. Verkrijgbaar in voornamen drogisten-zaken en bij Dr. Willmar, Schwabe, Zaandam”.

De volgende week 3 Augustus kwam de bewuste tirade over de advertenties niet meer in het blad voor, maar wel vond ik nog:

„Aambeienzalf D.W.R. Een prachtzalf voor deze allernaarste aandoening. Verkrijgbaar in voornamen drogisten-zaken en bij Dr. Willmar, Schwabe Zaandam”.

En „Mijnhardt's Hoofdpijntabletten 50 en 60 c. Laxeertabletten 60 c.; Zenuwtabletten 75 c.; Staalttabletten 90 c.; Maagtabletten 75 c., bij Apothekers en Drogisten” en daaronder een blijkbaar van de uitgevers uitgaande annonce: „Koopt bij onze Adverteerders.”

Dus zijn „D.W.R.”-tabletten en -zalf” en „Mijnhardts Tabletten” geen kwakzalversmiddelen anders zouden zij uit de Wereldkroniek geweerd worden. Nu weten wij het!

RADIOSCLERIN.

Reeds in April j.l. ontvingen wij den volgenden brief:

„WelEdelGeboren Heer,

Ik doe u toekomen twee brochures en een reclame-papier betreffende *Radiosclerin*.

Is dit een kwakzalversmiddel, doch vooral: „Zit er inderdaad aantoonbaar radium in?”

Wanneer men de lectuur naleest, valt het op, dat wel gesproken wordt van de heilzame werking van radium op de mede opgesomde ziekten en kwalen, doch daarom behoeft dit preparaat nog niet die uitwerking te hebben.

Is het na te gaan of die tabletten werkelijk radiumhoudend zijn of inderdaad iets bevatten, dat emaneert of uit de verte zelfs maar gelijkt op radium.

Hoogachtend,

W. J. M. L.

Abonné op het Maandblad”.

Het scheikundig onderzoek, verricht door den heer KEULEMANS, gaf de volgende resultaten:

De gezonden tabletten, wegende ongeveer 1,4 gram; ontwikkelden bij oplossing in water koolzuur. Verder werden aangetoond: *wijnsteen-zuur*, een overmaat van *natrium-bicarbonaat* (zuiveringszout), *natriumchloride* (keukenzout), *natriumphosphaat*, geringe hoeveelheden *kaliumzout*, *magnesia* en *zwavelzuur* en een spoor *ijzer*.

Daar dit resultaat ons niet in staat stelde de ons gestelde vraag te beantwoorden, riepen wij de hulp in van het *Antoni van Leeuwenhoekhuis* en ontvingen van daar, begin Augustus, het volgend bericht, waarvoor wij onzen dank betuigen:

„Zeer geachte Heer,

Tot mijn spijt heeft door vacantie en drukke bezigheden van mijn medewerker Dr. Walch de meting van het Radiosclerin lang op zich laten wachten. Thans zijn we klaar gekomen met onze proeven op het Natuurkundig Laboratorium, waar wij dergelijke onderzoekingen verrichten.

Het bleek ons, dat het Radiosclerin duidelijk Radioactief was en volgens de emanatie-schudmethode van Mache Schmidt een isonisatiestroom gaf van 0,079 E.S.E. (electrostat. eenheden). Dit komt overeen met een hoeveelheid emanatie van 79 Mache eenheden voor onze oplossing van 1 pastilles in 650 cc water, of met 10,3 M.E. voor 5 pastille in 1000 cc.

Een hoeveelheid emanatie van 1 M.E. in 1000 cc. komt overeen met $3,64 \cdot 10^{-10}$ Curie = $3,64 \cdot 10^{-10}$ Gr. Radium, dus 1 pastille komt dan overeen met $0,375 \cdot 10^{-5}$ mgr. Dit getal is van dezelfde orde van grootte als de op het busje voorkomende aangifte; wel is er een vrij groot verschil met onze bepaling, maar Radioactiviteit is dus zeker aanwezig.

Hoogachtend,

D. DEN HOED”.

De vraag aan het slot van den brief van den heer L., beantwoorden wij dus bevestigend. Toch geeft de advertentie ter aanbeveling van het middel en de lectuur van de verkrijgbaar gestelde brochure ons aanleiding tot eenige opmerkingen.

De advertentie luidt aldus:

„*Radiosclerin*. Een belangrijk middel tegen slagaderverkalking en hare voortekenen en verschijnselen, zoowel van jicht, reumatiek, neuralgie, bloeddrukafwijkingen, enz. Lit. op aanv. Imp. fa. DE GROOT, Mathenesserlaan 171, R'dam, Tel. 33214.”

Aan de brochure en deze vergezellende papieren, waarin tevens het nut van de aanwending bij jicht, reumatiek enz. wordt uiteengezet, ontleenen wij omtrent de uitstekende werking van *Radiosclerin*, gestaafd, zooals te verwachten was, door talrijke attesten, o.m. het volgende met betrekking tot aanwending bij *aderverkalking*:

„Geruimen tijd is er ernstig naar gestreefd om een doelmatig wapen tegen Arteriosclerosis

(slagaderverkalking) te vinden en het is in het belang der lijders bedroevend, dat alle tot nog toe aangewende middelen, welke de verkalking der aderen moesten tegengaan, of geheel en al te kort schoten, of door hunne schadelijke nevenwerking meer onheil stichtten dan voordeel brachten.

Ongetwijfeld kleven aan alle tot nog toe aangewende procédés niet zelden gevaarlijke gebreken, zoodat een ieder zich voor het gebruik van een geneesmiddel de volgende vragen moet stellen :

- 1e. Is de weg, welken wij zullen inslaan, wetenschappelijk onderzocht en zonder eenige bedenking?
- 2e. Wordt de kuur door geen andere bijwerkingen beïnvloed of van haar waarde beroofd?
- 3e. Is de strijd tegen de slagaderverkalking zonder eenige beroepsstoring en zonder bijzonder streng diët mogelijk?

De eigenschap bezit en verenigt een drinkkuur door middel van Radiumzouten, welke na een jarenlang onderzoek in den vorm van

RADIOSCLERIN

in den handel zijn gebracht.

Radiosclerin is wetenschappelijk onderzocht en goed gevonden, trouwens er zijn talrijke attesten van beroemde artsen, welke gelijkluidend gunstige resultaten bij ernstige patienten, lijdende aan aderverkalking, zelfs na ataques, (dat zijn lichte gevallen van beroerte) bevestigden.

„*Radiosclerin* lost, door de gelukkige keuze van hare bestanddeelen op een tot nu toe nog niet bereikte wijze, het raadsel van een machtig en onschadelijk wapen tegen de slagaderverkalking op”.

Men ziet het : de gewone methode. Alle andere middelen afkeuren en het aangeboden als onfeilbaar aanbevelen. *Dit*, men houde het ons ten goede, maakt ons min of meer, *wantrouwend*.

Het groote publiek echter, dat de brochure leest, is, wij weten het uit ervaring, spoedig geneigd alles voor juist aan te nemen.

Dat publiek raden wij, in zijn eigen belang, aan :

Raadpleeg uw geneesheer !

Belgisch Nationaal Comité tegen de Kwakzalverij.

Aan het *Officieel Blad van het Alg. Belgisch Geneesheerenverbond* ontleenen wij het volgende :

Vergadering van 23 Juni 1929 ter gelegenheid van de geneeskundige dagen.

De Voorzitter Dr. Brandligt verwelkomt de leden der Geneeskundige commissies die de vergadering van het Nationaal Comité tegen de kwakzalverij bijwonen.

Hij herinnert kortbondig hoe het Nationaal Comité tot stand is gekomen en hetgeen men er mag van verwachten. Hij spreekt ook over den rol dien de Geneeskundige commissie gebeurlijk in den schoot van het Nationaal Comité zouden kunnen vervullen en zegt enkele woorden over de inrichting van het Comité.

De Secretaris, Dr. R. Boisson, geeft lezing van zijn verslag over de werkzaamheid van het Comité gedurende de verlopen maanden, eerst en vooral over de betrekkingen met de Geneeskundige commissies die, in 't algemeen, de verschillende uitingen van het Nationaal Comité goed opnemen.

De betrekkingen met de beroepsverenigingen zijn enkel van financieelen aard, maar dat is niet voldoende.

Het zou wenschelijk zijn dat de verschillende beroepsverenigingen vrijwillig het Nationaal Comité tegen de kwakzalverij bij middel eener bijdrage van vijf frank per jaar zouden onder-

steunen. Nu een woord over de afgehandelde zaken.

Twaalf zaken van onwettig uitoefenen in verschillende deelen van het land werden aan het Nationaal Comité bekend gemaakt; gevolg werd er aan gegeven. Deze zaken hebben aan het Nationaal Comité toegelaten den weg te vinden die dient gevolgd voor zijne bepaalde organisatie.

De Secretaris dringt aan op de onafwijsbare noodzakelijkheid die er bestaat voor het Nationaal Comité de herziening der wet van 1818 op de geneeskunst te bekomen.

Dr. Gunzburg prijst het opmaken aan van een statuut van het Nationaal Comité tegen de kwakzalverij en van de regeling der werking van dit organisme in den schoot van het A.B.G.V. (Alg. Belg. Geneesheerenverbond.) Hij zegt ook dat een akkoord zou moeten gesloten worden met de apothekers om de misbruiken te doen verdwijnen. Eindelijk zet hij het Nationaal Comité aan een wensch uit te drukken, wensch te zenden naar den Minister om zoo spoedig mogelijk de herziening der wet op de geneeskunst te bekomen.

Ten einde ook het toepassen van straffen te vergemakkelijken drukt hij den wensch uit dat de beroepsverenigingen als burgerlijke partij zouden optreden in de verschillende rechtsvorderingen ingespannen in hunne omschrijving.

Dr. Van de Weghe zegt dat de Parketten zeer dikwijls verwaarloozden de Geneeskundige Commissie te verwittigen als eene zaak moet voorkomen en dat het alzoovoor die Commissies heel moeilijk is het A.B.G.V. op de hoogte te houden.

Dr. Koenig spreekt ook over de onverschilligheid der Parketten tegenover de eischen en klachten der Geneeskundige Commissies wier optredingsmiddelen zeer beperkt zijn.

Dr. Delmarcel, Voorzitter der Geneeskundige Commissie van Leuven wijst op den rol der Geneeskundige Commissies, op de hun noodzakelijke documentatie wat de rechtsvordering betreft ten einde hunne gebeurlijke macht te kennen.

Dr. Koenig vraagt dat de macht van de Geneeskundige Commissies, in deze gevallen zou vastgesteld worden; twee wijzigingen dringen zich op:

1°) Dat de onderzoekers zouden beëdigd zijn;

2°) En dat zij van ambtswege een rechterlijke officier zouden mogen opvorderen.

Men bespreekt daarna de kwestie te weten of het onmisbaar is dat de Geneeskundige Commissies deel uitmaken van het Nationaal Comité tegen de kwakzalverij en er een afgevaardigde naar toe zenden. Na eene tamelijk lange bespreking is men 't akkoord dat de Geneeskundige Commissies niet moeten vertegenwoordigd zijn in den schoot van het Nationaal Comité tegen de kwakzalverij. Zij zullen officieus uitgenoodigd worden op de volgende vergaderingen van het Nationaal Comité, daar de wet hun verbiedt Congressen te houden.

Zoo doende zal het Nationaal Comité een organisme blijven uitgaande van het Algemeen Belgisch Geneesheerenverbond en handelende in zijnen naam en de Geneeskundige Commissies zijn uitgenoodigd de werken van dit Comité bij te wonen. Al de documentatie van dit Comité zal hun daarbij, voor inlichting, regelmatig overgemaakt worden.

KWAKZALVERIJ.

Te veel kwesties van kwakzalverij worden niet vervolgd of eindigen met vrijspraak, alleenlijk omdat het Comité tegen de kwakzalverij niet verwittigd geweest is.

Het is volstrekt onontbeerlijk de klachten en bewijsstukken, hetzij naar het Algemeen Belgisch

Geneesheerenverbond, hetzij naar Dr. Boisson, 35, Belliardstraat, te Brussel, Secretaris van het Nationaal Comité tegen de Kwakzalverij te zenden. Dit Comité zal al het noodige verrichten.

De leden der geneeskundige Commissies worden insgelijks verzocht het bovengenoemd Comité, in geval van klachten, te waarschuwen.

UIT DE PERS.

Eerst thans kunnen wij (wegens plaatsgebrek) overgaan tot het opnemen van de volgende mededeelingen :

In de *N. Rott. Ct.* van 26 Mei j.l. is een feuilleton verschenen van den heer 'B. HEIJMANS, getiteld : *Een Spaansch Kwakzalver*, handelende over een kwakzalver te Florence, die aldaar zijn praktijken uitoefende. Ofschoon zeker van geschiedkundige waarde, is de zaak zelf, als waarschuwmiddel, voor onze lezers niet meer van belang; echter is het interessant om te weten, hoe reeds in 1590 tegen de kwakzalvers werd opgetreden. Wij laten dit gedeelte, het slot van het feuilleton, hier volgen :

„Het toestroomen van vreemde marktschreeuwers en kwakzalvers voor Florence was een ware plaag geworden.

En daarom werden er door de Signoria strenge maatregelen tegen die heeren genomen. Met zweepslagen en op een ezel gezeten werden zij uit de stad gedreven, nadat zij eerst een groote boete hadden moeten betalen.

Voor al in de verordening van 21 Juli 1599 komt met groote duidelijkheid en nauwkeurigheid van uitdrukking aan den dag, hoe de Acht (de Regeering) over die heeren dachten.

Die verordening was, zooals het luidde, gericht „contro, birboni, vagabondi, cantimbanchi, cerretani ed altresimili persone oziose, che vengono di stati alieni a mendicare in pregiudizio dei poveri della città, inabili a lavorare e guadagnarsi il vitto” (tegen de schavuiten, vagebonden, kwakzalvers, marktschreeuwers en andere dergelijke hatelijke personen, die uit andere streken hier komen om te bedelen, tot nadeel der armen in de stad, ongeschikt om te werken en hun brood te verdienen.)

Als belooning voor de wonderbare weldader, welke zij aan de burgerij wenschten te brengen, werd hun toegedacht :

voor volwassen mannen : vijftien jaren door te brengen op de galeien ;

voor jongeren : den eersten keer zweepslagen, en bij herhaling eveneens vijftien jaren galeistraaf ; terwijl vrouwen met zweepslagen uit de stad zouden worden gejaagd.

Voor alle zekerheid werd aan de verordening toegevoegd, dat alle die personen door geen logementhouders, herbergiers, gasthuizen of particuliere personen in huis mochten ontvangen worden.

Want — dat was eveneens in die verordening te lezen — de aalmoezen, die in de stad worden gegeven, en de goede werken, die verricht worden, geschieden voor haar eigen armen „e non per i birboni e mandantiche vengono a stamarsi” (en niet voor de schavuiten en bedelaars die hier komen, om zich den buik vol te eten).

Aan duidelijkheid lieten de bepalingen der oude Florentijnen gewoonlijk niet veel te wenschen. — Wat nu juist niet van al onze tegenwoordige wetsartikelen kan worden getuigd.”

De tweede mededeeling gaat over een wonderdokter ASUERO van *San Sebastian*, waaromtrent wij, aan een correspondentie in het *Alg. Handelsblad* van 21 Juni j.l. van den heer G. NIJPELS,

het onderstaande, eenigszins verkort, met wellende toestemming van de Hoofdredactie, ontleenen. De correspondentie is getiteld: Spanje's laatste „Ja!” en „Nee!”

„Inmiddels zijn de Spanjaarden weer „revenus a leur moutons” en kunnen de bladen weer alle ruimte en aandacht besteden aan hun groote quaesties: aan stierengevechten, voetbal, en... Asuero!

Wat de eerste beiden voor den Spanjaard zijn, weet de lezer, of meent hij te weten. Daar kan ik het dus ook nog eens later, in koeler oorden en op mijn gemak, over hebben.

Heden wil ik alleen iets zeggen over de brandende quaestie van Spanje: over de vraag of de gevierde en verguisde wonderdokter van San Sebastian, don Fernando Asuero, een van de allergrootste geleerden en weldoeners van de menschheid is, dan wel een kwakzalver, en de Spanjaarden, die in hem gelooven, hysterische gekken.

Thans gaat alles om dokter Asuero, den „Magiër van de Geneeskunde”. Volgens de groote Spaansche geneeskundigen: Ramon y Cajal en Maranon, en volgens de liberale bladen: een kwakzalver; volgens de conservatieve bladen en die van het directorio een groot geleerde en volgens een van zijn Sevillaansche collega's niet meer of minder dan „de grootste komst op, en weldaad voor de wereld, sedert de geboorte van Jezus-Christus”. (Volgens een open brief, gepubliceerd in de Spaansche bladen van 12 dezer.)

Spanje spreekt en schrijft over niets anders meer dan over Asuero en over de cauterisaties, die deze verricht in de achterste neusholte op een van de vele uiteinden van de zenuw, die zich na verlaten van den schedel, in drieën verdeelt en in het Spaansch trigemio heet. Eén deel gaat naar de oogen en het voorhoofd; een tweede naar de bovenkaak en de neusholte; de derde naar de benedenkaak.

Volgens een Fransch medicus, Bornier (ik haal al deze wijsheid uit een der vele geschriften over het geval-Asuero) zouden de aftakkingen van dezen tweeden tak van den „trigemio” ook holten en organen hebben, die in verbinding staan met bepaalde zones, waarvan de verandering of het „verlies van evenwicht” de eerste oorzaak vormen van alle ziekten.

In een schematische voorstelling van die neusholte vond ik naast elkaar alle plekken aangegeven: die van de asthma, hooikoorts, emphiseem, bronchitis, doofstomheid, gezichtsneuralgien, hoofdpijnen, tics, oogziekte, diabetes, hemoïden, spataders, bloeddruk, hartkloppingen, angina pectoris, Basedowsche ziekte, maag en andere kwalen. Alle ziekten hebben hier hun centrum bij elkaar liggen, en, zooals een sceptisch dokter heden schreef: als een individu ooit een zweer kreeg op de plek, waar al die centra verenigd zijn op een paar centimeter, zou dit het

effect moeten hebben van een bom in een elektrische centrale.

Inmiddels tijgen van heinde en ver de zieken en ongelukkigen in treinen en auto's naar San Sebastian en Asuero cauteriseert ze, en de bladen, mitsgaders vele behandelde vullen kolommen met wonderbaarlijke genezingen: lammen loopen, stommen spreken, suiker en hooge bloeddruk verdwijnt, wonderbaarlijk!

„Asuero Si; Asuero no!” Trigemiosi! en trigemiono!, vervullen heel Spanje.

Het lijkt krankzinnig.

Iedereen kiest partij.

Primo de Rivera is Asuerista en zond reeds 16 Mei j.l. aan dr. Asuero het volgende telegram:

„Ik wensch u van harte geluk met de genezingen, die u zooveel roem brengen. Daar ik belang stel in een zieke verzoek ik u mij te melden of deze naar San Sebastian kan vertrekken en of gij zoo goed wilt zijn hem te ontvangen.”

Dr. Asuero antwoordde, dat hij hem helpen zou en dat hij t.z.t. zich wenden zou tot den chef der regeering, teneinde de voldoening te vragen, die zijn eer eischt van de „ellendingen, die op schurkachtige wijze, met goedkeuring van de censuur, tegen hem gehandeld hebben.”

Geleerden van naam als dr. Maranon geven lange interviews, waarin gewezen wordt op het ontbreken van elke verklaring of wetenschappelijke contrôle op de z.g. genezingen, en op de algemeen bekende suggestieve werking van wonderdokters op ziekten met hysterischen en auto-suggestieven ondergrond. Anderen wijzen op het algemeen bekende verschijnsel van het vatbaar zijn der Spanjaarden voor dergelijke psychische massa-infecties, gevolg van hun nog rudimentair ontwikkeld critisch gevoel.

De si-brullers, alles wat conservatief en ouderwetsch is beklagen zich, dat alle groote mannen en alle groote uitvinders zoo door de officieele wetenschap zijn aangevallen: Galilei, Pascal, Archimedes, Columbus....

Grootvorstinnen en hertoginnen gaan naar San Sebastian, en nog hogere zijn van plan dit voorbeeld te volgen: ministers en gezanten bewerden er genezen te zijn van alles en nog wat....

Asuero si! Asuero no!

Het was 30 Mei j.l. de naamdag van Asuero: San Fernando. Heel San Sebastian huldigde dien dag den Magiër van de Neus-cauterisaties. Men verzamelde in één dag 30.000 handteekeningen in een album. Vrouwen knielden op straat voor hem neer, kusten zijn handen. Duizenden telegrammen en bouquetten stroomden in zijn huis en kliniek. Geen stierenvechter heeft ook zoo'n ovatie en zulke krankzinnige adoratie gekend.

In een dorp bij Bilbao is een arme zieke, die tevergeefs trachtte den wonderdokter te benaderen. Hij besloot daarom zich zelf te cauteriseeren,

schroefde een elektrische lamp los en bond aan elke pool een draad, stopte die achter in zijn neus en beval zijn vrouw de knop van het licht aan te draaien: Hij sloeg achterover en ligt met een verschrikkelijke brandwond en zenuwshock in zijn bed, maar leeft nog.... Zoo is de Spanjaard.

Asuero si! Asuero no!

Ik ben benieuwd welke si! en no! ik hooren zal bij mij volgend bezoek aan Spanje!

RECHTSZAKEN.

De rechtbank te Tiel heeft uitspraak gedaan in de zaak van Q. W. aldaar, die terechtstond wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, en veroordeelde hem tot 2 maal f 200 boete of 2 maal een maand hechtenis.

(Zie Mbl. van Juni jl.)

(N. R. Ct.)

CORRESPONDENTIE.

Mevr. W. te N. Opnieuw betuigen wij u onzen dank voor de verscheidene plaatselijke bladen ons toegezonden. Enkele advertenties waren nieuw voor ons en gaven aanleiding tot nader onderzoek. Eigenaardig viel ons op een reclame voor *Overbeck's Rejuvenator*, die n.b. een geheele bladzijde van het *Nieuwsblad van het Noorden* besloeg. Er wordt wel gewerkt.

Pertusin en *Vasenol* zijn geen kwakzalversmiddelen; *Poeders A. M.* beschouwen wij wel als zoodanig.

L. M. V. te Z. Ook u weder dank.

Mej. J. v. d. S. te K. Uwe zending ontvingen wij in goede orde, begrijpen echter uwe bedoeling niet. Aan wien moet het reclameboekje omtrent *Overbeck's Rejuvenator* worden gezonden? Alleen wij hebben in de Maandbladen van Juli en Augustus daarover geschreven en blijven verder een oog in 't zeil houden.

Aan de verspreiding van het bedoelde boekje, dat wij als een gevaarlijke reclame beschouwen, kunnen wij niet medewerken.

Het Maandblad van Juli j.l., dat ons standpunt voldoende weergeeft, zenden wij u toe.

— De *Kamper Courant*, het blad *H.O.R.A.* en het *officieel Blad* van het Alg. Belgisch Geneesheerenverbond in dank ontvangen.

BLADVULLING.

DOORNEN.

(Ingezonden.)

Magnetiseurs en clairvoyances,

En de slaap-madam-séances.

„Kwak-gezalf” van land tot stad,

Doornen op 't geneeskundig pad.

H. A. E.

DOKTER EN PUBLIEK

EEN REEMS ACTUEELE VRAAGSTUKKEN

door

Dr. W. B. Huddleston Slater

met 'n voorwoord van Dr. H. Pinkhof.

In het vorig nummer van dit maand-

blad schrijft de redactie: „Het kost

ons moeite weerstand te bieden aan

den lust een en ander over te nemen.

Leest het boek: gij zult u de niet

grootte uitgave zeker niet beklagen.”

Ingenaaid: f 2.50; g-b. f 2.90.

KUSTERS UITGEVERS-MIJ.

Saftlevenstraat 29 - Rotterdam

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon

Wijnhandelaren

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende contrôle van het BUREAU

VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van

Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone ge-

legenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest

heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den

handel zijn, in voorraad

geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschu-

wing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op all-relei gebied, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereniging,

Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN

DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

(Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

K 1 Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Voorstellen voor de Alg. Vergadering.

Hoofdartikel: Verwachting? Wetsontwerp tot aanprijzing enz.

Berichten: Geheimmiddelen; Tarief van invoerrechten.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharm. therap. onderzoek.—Abdijsiroop reclame.—Wat in geen huisgezin mag ontbreken.

Ingezonden: Kruiden van de dames v. d. Brink.—Een markt-kwakzalver.

Rechtszaken: Een zalfverkooper.—Magnetiseuse. Wonderdokter—Nederlanders in België veroordeeld.

Correspondentie.

Advertenties:

gang van ons blad. Het optreden van MEVR. DE VRIES BRUINS in deze gaf den toenmaligen Minister aanleiding zijn, voor de bestrijding der kwakzalverij, teleurstellende houding kenbaar te maken.

Zou de verandering van Ministerie ons nader brengen tot de vervulling van onze wenschen in zake deze materie?

Wat lezen wij in de Troonrede?

„Op Uwe medewerking zal een beroep worden gedaan ter behandeling van de thans aanhangige wetsontwerpen, voorzover zij daartoe, gewijzigd dan wel ongewijzigd, in aanmerking komen.”

Dat is alles. Zal daartoe ook het Wetsontwerp behooren, dat wij hier op het oog hebben?

Wij hopen het... maar gezien de opsomming van de talrijke onderwerpen, die in de Troonrede ter behandeling worden aangeboden en met name worden genoemd, vreezen wij, dat de ons bedoelde *Bepalingen* wel weder op den achtergrond zullen geraken, gedachtig aan de woorden van den vorigen Minister, dat hij het ontwerp had laten liggen, omdat hij andere dingen belangrijker vond.

O, mochten wij ons vergissen! Want het behoort, hier ter plaatse, niet nog opnieuw uiteen te worden gezet, hoe door het weren van de *leugenachtige reclame* ten behoeve van de talloze kwakzalversmiddelen, een reclame — wij constateeren het telkens — die met den dag toeneemt, het mes wordt gezet in den kanker der kwakzalverij met geneesmiddelen, die nog steeds, niettegenstaande onophoudelijke waarschuwingen, in onze maatschappij voortwoekert.

BERICHTEN.

Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten. De minister van financiën heeft de bij de beschikking van 13 Mei 1925, no. 153 (Verzameling no. 2591) gedane aanwijzing van geheime middelen aangevuld met: Dr. Med. C. FRIEDRICH MULLER'S Volksgeneesmiddel, LANGDALE'S concentrated Medicinal Essence of cinnamon, Proktosol-Haemorrhoidal Zäpfchen, Promonta, Summers's Pills, Thorraduran Radium-voedingszout en Yggdrasyl.

(St.crt.)

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg).

MEURINS ANTIFELLIN.

Wederom werd ons dit galsteenmiddel ter onderzoek aangeboden, ditmaal ingezonden door arts H. B. te s-Gr. Reeds in October 1912 verscheen in het Maandblad tegen de kwakzalverij een waarschuwing tegen Antifellin (bereider ap. E. Meurin Mannheim) dat toen bekend was als „Galsteenmiddel van de Hoogte Kadijk” en destijds werd afgeleverd door J. Smaling Amsterdam. Thans fungeert als hoofdagent J. Dwarshuis te Groningen wiens portret op het karton prijkt en die zelf blijkbaar een der vele gelukkigen is, die door het wondermiddel van hun kwaal zijn bevrijd. Herhaald onderzoek (zie Meded. Mo. 7 en Maandbl. Kwakz. No. 6 1923) wees uit dat de „galsteen in geweekten toestand”, die de patiënt meende kwijt te raken, met gal en galsteen echter niets hebben uit te staan en slechts bestaan uit bolletjes van het ingenomen vet van Antifellin II.

De samenstelling van het middel blijkt in hoofdzaak gelijk. Antifellin I is een infuus van Sennabladen, waaraan verschillende en soms gewijzigde stoffen zijn toegevoegd, Antifellin II is een vette olie van telkens gewijzigde samenstelling. De uitkomsten van het nu verrichte onderzoek wijken wat de hoedanigheid der olie betreft, af van de resultaten in Meded. No. 7 gepubliceerd:

Antifellin I was ook ditmaal weer een sterk beschimmeld plantenaftreksel. De vlocistof gaf sterke anthrachinon-reactie. Enkele haren in het grootendeels uit schimmeldraden bestaande bezinksel wijzen op het gebruik van Sennabladen als een der grondstoffen van het aftreksel; ook de reuk herinnert aan Senna, bovendien eenigszins aan zoethout.

Alkohol, glycerine en salicylzuur konden niet worden aangetoond.

Antifellin II bestaat ditmaal uit een helder rood gekleurde, heldere olie-achtige vloeistof.

Antifellin II bestaat uit sesamololie bevattende vette olie.

KAWASANTAL CAPSULES.

Importeur: Fa. H. J. Straten, Denneweg, Den Haag.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

De jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging zal vermoedelijk in de maand November plaats vinden.

Leden, die voorstellen op die vergadering ter tafel wenschen te brengen, worden verzocht deze vóór 15 October a.s. bij den Secretaris-Penningmeester, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, in te dienen.

Zij, die met het nieuwe vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren gelieven zich reeds thans aan te melden. Hun zullen dit en de volgende Nummers van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

VERWACHTING?

Telken jare zien wij met verlangen het verschijnen van de Troonrede tegemoet, om te vernemen hoe het staat met het reeds ruim vier jaar aanhangige wetsontwerp houdende *Bepalingen omtrent het met openlijke aanprijzing in verkeer brengen van middelen tegen ziekte.*

Dat wij in het afgelopen zittingsjaar niet veel hoop mochten koesterden op de behandeling van dit ontwerp in de wetgevende vergaderingen bleek reeds bij de bespreking in de Tweede Kamer van Hoofdst. X. Arbeid, Handel en Nijverheid, van de Staatsbegroting 1929, eenigszins uitvoerig vermeld in No. 3 van den huidigen jaar.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Groen gekleurde, elastische gelatinecapsules, met plm. 200 mg. van een dikvloeibaren, helderen, bruin-gelen, olieachtigen inhoud. Deze riekt naar sandelolie.

De opgeloste hars kan kawa-kawahars zijn.

LITHO-KLEIDOSE.

Ingezonden door arts A. H. v. G. te B.

De pillen zijn een geneesmiddel tegen galstenen.

Fabrikant: niet vermeld. De prijs is volgens den inzender grof-hoog.

Uitkomsten van het onderzoek: Zwartbruine pillen met een aschgehalte van 15.2%. Naast de gewone vormgevende bestanddeelen (zoethout, drop, talk) werd slechts de aanwezigheid geconstateerd van salicylzuur (in zoutvorm), terwijl bovendien positieve ijzerreactie werd verkregen. Daar bovendien vrij veel Natrium aanwezig is, ligt het vermoeden voor de hand, dat het salicylzuur in den vorm van natriumsalicylaac is bijgemengd.

In No. 10 van Jaargang 1917 van het Maandbl. uitgegeven door de Ver. t. d. Kwakzalverij staat onder de correspondentie:

„A. B. te Z. Volgens een nieuw onderzoek van den heer N. KEULEMANS bevatten de Lithokleidose-pillen inderdaad Radix Zedoariae; Uw vermoeden was dus juist. Curcuma werd niet aangetroffen.”

In de thans onderzochte pillen waren geen bestanddeelen van Zedoaria, Curcuma of een anderen Gemberachtigen wortelstok te vinden. Er was tamelijk veel zetmeel aanwezig, doch dit was afkomstig van tarwe.

MIDDELEN VAN EEN MARKTKOOPMAN.

(Klinkers alias De Arnhemsche Wonderdokter).

Ingezonden door den rijksveldwachter H. H., wonende te L. alwaar de middelen op de markt aangeprezen en verkocht werden.

a. *Hoofdpijnpoeders*. 7 poeders in een zakje, waarop vermeld staat: Laboratorium Klinkers, onder leiding van Gebrs. Spaan van der Graft, Antwerpen. Gebruik: bij hoofdpijn 1 poeder met een slokje water.

b. *Kiespijntinctuur*. Op het etiket staat vermeld: De Arnhemsche Wonderdokter, Laboratorium van Chem. Producten, Arnhem. Gebruik: men spoelt de mond met lauw water, drenkt een watje in deze tinctuur, drukt dit goed in holle tand of kies en zijt gij niet hersteld in 2 minuten, dan wordt de kostprijs terugbetaald.

c. *Naturel*. „Geneest u van iedere reumatiek, bloedarmoede, verval van krachten, bleekzucht, zenuwzwakte en slapeloosheid”. Ook dit middel is afkomstig uit het laboratorium van den „Arnhemsche Wonderdokter”, dat volgens dit etiket staat onder leiding van Van der Graft en Dekker. Gebruik: op uw nugteren maag 5 druppels op een glas warme melk.

Voor deze drie middelen te zamen moest 1 gulden betaald worden.

De vereeniging t. d. Kwakzalverij kwam reeds tot de conclusie (zie Maandblad No. 7 1928), dat hoogstwaarschijnlijk het „Laboratorium Klinkers” en „De Arnhemsche Wonderdokter” één en dezelfde onderneming zijn. Deze veronderstelling wordt door den verkoop van de verschillende middelen door één en denzelfden marktkoopman bevestigd.

Naturel werd reeds vroeger door ons onderzocht (zie Meded. No. 15, blz. 156). De destijds ingezonden „Naturel” was afkomstig van het „laboratorium Klinkers”. De uitkomst luidde toen: waarschijnlijk Malagawijn, waaraan vluch-

tige oliën (pepermunt- en cajepulolie) zijn toegevoegd. De nu ingezonden „Naturel” was daarmee niet geheel identiek.

Uitkomsten van het onderzoek: a. De poeders hebben resp. een nettogewicht van 446, 343, 322, 439, 346 en 535 mg. Zij bestaan uit een mengsel van phenacetine, coffeine en acetanilide. Deze uitkomst komt overeen met die, gevonden door de Ver. t. d. Kwakz. (Maandbl. No. 7, 1928). De verhouding, waarin de bestanddeelen in de genoemde volgorde aanwezig zijn, schatten wij ongeveer 6.5 : 2.5 : 1.

b. Heldergele vloeistof, die riekt naar kreosoot, brandspiritus en naar een aromatische stof, waarvan de geur aan kruidnagelolie herinnert. Het onderzoek wees uit, dat we hier waarschijnlijk inderdaad te doen hebben met een oplossing van kreosoot en kruidnagelolie in den blauw gekleurden spiritus.

c. Bruine vloeistof, die naar pepermuntolie en naar wijn riekt. De vloeistof is ook na schudden helder en bij staan verzamelt zich aan de oppervlakte geen olie-achtig laagje, zooals dit bij ons vorig onderzoek het geval was. De vloeistof bevat alcohol en reduceerende suiker en is dus een wijnachtige vloeistof, gearomatiseerd door pepermuntolie. Alkaloiden of andere werkzame bestanddeelen werden niet aangetroffen.

TWEE SOORTEN PILLEN VAN HET „INSTITUUT BIJSTERVELD”.

Ingezonden door Dr. S., arts te R.

De pillen waren door het Instituut verstrekt aan een patiënt met recideverende lumbago.

Uitkomsten van het onderzoek: a. Vuilwit gekleurde, uit een zachte kneedbare massa gemaakte pillen.

De met een gomachtig constituens bereide pillen bestaan voor ongeveer 75% uit natriumsalicylaac en bevatten codeïne.

b. In lycopodium gewikkelde, harde, zeer onregelmatige pillen, die naar terpentijn rieken.

Het zijn met behulp van geel was en suiker bereide terpentijnpillen, die bovendien codeïne bevatten.

MIDDEL TEGEN GALSTEENEN.

Ingezonden door arts J. M. te St. P.

Het middel, dat zeer gunstig heet te werken bij galsteenziekte en een operatie overbodig zou maken, is afkomstig van een Amerikaanschen homoeopaath te Paterson N. J. De medicus was niet genegen van het recept afschrift te geven.

Gebruiksaanwijzing: 15 druppels p. c.

Uitkomsten van het onderzoek: Het druppelfleschje bevat een bruingele vloeistof, die riekt naar een alcoholisch plantenaftreksel. Bij verdampen van de vloeistof blijft een vuilgelige volumineuze kristallijne massa achter, waarvan het gewicht ongeveer 30% van dat der vloeistof bedraagt. De asch weegt 9.4%. Bij verbranding ontwijken phenoldampen.

Het middel bestaat uit een oplossing van 28.3% natriumsalicylaac in een alcoholische vloeistof, die waarschijnlijk plantaardige extractiefstoffen bevat, waarvan de aard niet kon worden vastgesteld.

POEDERS TEGEN GALSTEENEN.

Ingezonden door arts J. S. d. B. te D.

Herkomst onbekend. De poeders werden verstrekt om galstenen af te drijven.

Uitkomsten van het onderzoek: De inhoud van de ingezonden poeder weegt 2,6 gram. Deze inhoud is wit fijn kristallijn en hygroscopisch, en smaakt zout. Het poeder lost geheel in water op en blijkt uitsluitend van anorganischen aard te zijn. Aangetoond werden: carbonaat, sulfaat, chloride, natrium en kalium.

Het poeder bestaat waarschijnlijk uit een mengsel van natriumbicarbonaat, natriumchloride en de sulfaten van natrium en kalium.

(Wordt vervolgd.)

Abdijsiroop-reclame.

Wie kent niet de Abdijsiroop en de reclame, die reeds sedert meer dan 25 jaar daarvoor wordt gemaakt? Bijna elke lezer van couranten, onverschillig van welke richting, of van verschillende tijdschriften zal daarvan weten mee te praten en de lezers van ons blad zullen er zeker genoeg van hebben. Dat wij er thans nog eens op terugkomen vindt zijn reden in een omstandigheid, aan het slot van dit artikel vermeld.

Over de stroop zelve slechts weinige, noodzakelijke woorden, bestemd voor onze leden en lezers van den lateren tijd.

Reeds in ons no. van Augustus 1903 schreven wij:

„Wat bijzonders” is de Abdijsiroop niet:

In ons No. van Mei 1902 hebben wij al medegedeeld, dat uit het onderzoek van de heeren A. J. WIJNNE, toen te Middelburg en H. VAN GELDER te Haarlem is gebleken, dat het middel bestaat uit een oplossing van circa 55 proc. suiker (voornamelijk glucose, zooals bij aardappelstroop voorkomt), lichtbruin gekleurd en riekende naar kaneel, bij welke oplossing een beetje salicylzuur is gevoegd. Andere bestanddeelen konden niet worden aangetoond.

Bij een hernieuwd onderzoek, dezer dagen door dezelfde heeren ingesteld, werd behalve vrij salicylzuur, ook de aanwezigheid van een weinig gebonden salicylzuur (vermoedelijk salicylzure soda, salicylas natricus) aangetoond. De lichtbruine kleur is vermoedelijk van een plantenaftreksel afkomstig; andere werkzame plantenstoffen en looizuur werden echter niet gevonden.

Blijven dus als hoofdbestanddeelen: aardappelstroop met een weinig vrij en gebonden salicylzuur.

Welnu, die aardappelstroop, hoe doelmatig dikwijls om een hoestprikkel te verzachten, zooals b.v. een glas suikerwater of een stukje kandij doet, is geheel onwerkzaam als geneesmiddel bij borst- en longaandoeningen, klierziekte, Engelsche ziekte en andere ongesteldheden, waartegen de Abdijsiroop in de advertentie als „het eenig tot dusver afdoend middel” wordt aanbevolen en het toegevoegde beetje salicylzuur en zijn verbinding zullen dit wonder evenmin teweeg brengen.”

„Maar wat die bijvoeging wel kan doen? Zij kan gevaar voor de gezondheid der verbruikers opleveren. In 't buitenland is de toevoeging van zelfs zeer kleine hoeveelheden salicylzuur verboden als conserveermiddel voor spijzen en dranken; juist om de schadelijke nevenwerking.

En zoo iets wil men onze kinderen en zieken maar geregeld, zonder medisch advies, laten gebruiken! 'T Is schandelijk! En dat als een gave uit een Abdij voor te stellen!”

En wij hebben, wat onze waarschuwing betreft steun gevonden bij het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek, dat, in zijn Mededeelingen No. 4 (1922) na het uitvoerig onderzoek van Abdijsiroop (in Fransche verpakking) zijn oordeel aldus formuleert:

„Het is niet mogelijk bij den tegenwoordigen stand der wetenschap met zekerheid uit te maken, of bij de bereiding der Abdijsiroop gebruik is gemaakt van de verschillende plantaardige stoffen in het prospectus genoemd. Zooveel is echter zeker, dat deze, evenmin als de geringe hoeveelheid natrium-benzoaat en salicylzuur die kunnen worden aangetoond, in staat zijn die genees-

krachtige werking uit te oefenen, welke in de advertenties en in het prospectus der Abdijsiroop worden voorgespiegeld".

Wanneer wij er ten slotte op wijzen, dat de Abdijsiroop dit gemeen heeft met andere kwakzalversmiddelen, dat bij *ernstige ongesteldheden*, in de aanbeveling genoemd, het gebruik op eigen hand, de *aanwending van doelmatige medische hulp* verhindert of vertraagt, dan kunnen wij, dunkt ons, voor ditmaal van het middel afstappen,

En thans de reclame. Deze heeft, zoowel in het Binnen- als in 't Buitenland zoo 'n uitgebreidheid verkregen — trouwens de dagbladlezers weten het — dat wij ons moeten bepalen tot de middelen, die in de laatste tijden worden aangewend.

Alleen willen wij er nog even op wijzen dat de naam van de siroop zelf een vrij obscuur reclame-middel is. Het *Klooster Sancta Paulo te Carthago*, uit welks Abdij het wondermiddel heet afkomstig te zijn, *bestaat niet*. Wanneer men daarheen schrijft, met adres van afzending er op, komt de brief als onbesteld terug.

Wij moeten nu verwijzen naar de *Correspondentie* aan E. L. te A. in het no. van Februari van dezen jaargang.

Wij hadden het daarin over de in de advertenties gepubliceerde verklaringen van met name *genoemde, bekende kunstenaars*, die allen een attest afgaven omtrent de gunstige werking verkregen *door of na* het gebruik van de Abdijsiroop. Wij konden toen niet nagaan (wij hadden vermoeden doch geen zekerheid, van navraag bij de ondertekenaars der attesten was geen heil te verwachten), in hoeverre de afgegeven attesten op verzoek van AKKER, de vervaardiger van de siroop, waren verkregen.

Thans zijn wij verder :

Van een onzer hooggeachte en getrouwe medewerkers ontvingen wij den onderstaanden brief, *gezonden aan een welbekenden en hoogstaanden landgenoot*, die hem ter inlichting aan onzen medewerker zond. Deze laatste stelde hem ter onzer kennis, misschien kunt ge hem gebruiken? vroeg hij :

Welzeker, hier hebben wij *zekerheid*, ontrent de gedragslijn, die gevolgd wordt.

De brief, (ontdaan van naam van geadresseerde en datum van verzending) luidt aldus :

Rotterdam, 1928.

„Hooggeachte Heer,

De kleineerende toon, waarop dikwijls over het begrip „populariteit” wordt gesproken, heeft zonder twijfel U niet minder dan mij herhaaldelijk onaangenaam getroffen. Bij U, wiens naam in breede kringen bekend is, en dien ik dus stellig mag rekenen tot de populaire burgers van ons vaderland, hoop en verwacht ik dan ook „Anklang” te vinden voor mijn vaste overtuiging, dat er ook verdiende populariteit bestaat.

Ik doel uit den aard der zaak niet op de zeer tijdelijke gunst, die een deel van de massa nu en dan na een buitengewone prestatie aan het favoriet van het oogblik toedeelt. Populariteit, blijvend en stevig gefundeerd, wordt slechts gewonnen na veel inspanning, door buitengewone karaktereigenschappen, met veel moeite, ja dikwijls ten koste van veel leed.

Dat ik deze dingen eens vrijelijk tegenover U meen te moeten uitspreken, vindt zijn oorzaak in een brief, dien ik dezer dagen van een bekend tijdgenoot mocht ontvangen, en waarin ik nogmaals de bevestiging vond van mijn persoonlijke

ervaring van omstreeks veertig jaren, een tijdperk, waarin ook mij de afgunst van concurrenten, de tegenwerking van allerlei zijden niet bespaard bleven, maar waarin niettemin mijn naam, dank zij de zaak, die ik voorstond, allerwege bekend werd, en — ik mag het met bescheiden trots zeggen — door zeer velen dankbaar genoemd is.

Ik denk nu in het bijzonder aan een der door mijn organisatie in den handel gebrachte pharmaceutische middelen, de Abdijsiroop. Dit zeer deugdelijke, ziektekiem-doodende en slijmoplossende middel tegen opkomende keelpijn, heescheid en verkoudheid, is door mij nu tal van jaren in de gezinnen gebracht en wordt nog dagelijks meer populair, omdat zeer velen, waaronder een groot aantal sprekers van naam, er baat bij hebben gevonden.

U zult mij wellicht tegenvoeren, dat de bekendheid van Akker's Abdijsiroop een gevolg is van een uitgebreide reclame-campagne, en ik zal niet ontkennen, dat ik daaraan inderdaad veel zorg besteed. Maar deze propaganda door het gedrukte woord is vrijwel uitsluitend herinnering aan het bestaan van dit middel. Men kan met een advertentie het publiek hoogstens brengen tot het nemen van een proef; is het daartoe eenmaal overgegaan, dan moet de kwaliteit over de resultaten van die eene proef beslissen.

Ik zie deze theorie in de practijk bevestigd, want dagelijks bereiken mij brieven van zeer velen, — en daaronder zijn tal van zeer bekende personen in den lande — die hebben ervaren, van hoe groote beteekenis Akker's Abdijsiroop is bij het tegengaan en voorkomen van keelpijn en verkoudheid. Wetenschappelijk onderzoek zijn hand in hand gegaan bij een zoodanige samenstelling van geneeskrachtige kruiden, dat velen daarvan getrouwe gebruikers zijn geworden.

Ik zou nu ook Uw onomwonden oordeel over mijn Abdijsiroop op hoogen prijs stellen, temeer, daar ik mij voorstel, eerlang een aantal van deze beoordeelingen te verzamelen en te publiceren onder den titel „Wat groote Nederlanders van Abdijsiroop zeggen”. Mocht U mijn preparaat nog niet kennen uit persoonlijke ervaring, dan zal ik, wanneer U mij even bericht zendt, zoodra zich de gelegenheid voor een proefneming voordoet — een verkoudheid, heescheid, keelpijn, enz. — U gaarne geheel gratis van het noodige kwantum Abdijsiroop voorzien. Totdat U mij kunt berichten, dat U er volkomen baat bij heeft gevonden, kunt U bij mij over de benodigde Abdijsiroop zonder eenige kosten beschikken. Ik vertrouw evenwel, dat de proef niet lang zal duren, en dat U mij reeds spoedig Uw algeheele beterschap zult kunnen mededeelen.

In afwachting van Uw gewaardeerd bericht, waarvoor ik gefrankeerde enveloppe insluit, teeken ik

Hoogachtend,

LEO L. AKKER.”

Een belangrijk en leerzaam stuk, nietwaar?

Onze medewerker meldde ons tevens, dat hij den geadresseerde geraden had op dit schrijven niet te antwoorden, welke raad gevolgd is.

Een verstandig advies, voorzeker. Men kan met sommige lieden niet voorzichtig genoeg zijn.

Wat in geen huisgezin mag ontbreken.

Curieus vinden wij in de *Oerijsselsche Crt.* deze beide aanbevelingen vlak onder elkaar :

„Gebruikt *Wortelboer's Kruiden* en *Wortelboer's Pillen*. Zij voorkomen vele ongesteldheden en mogen daarom in geen huisgezin ontbreken.”

Moeders zorgt dat de maaltijden van iederen dag de noodige voedingsstoffen bevatten. Zoofs Gij weet, zijn de bestanddeelen onzer voeding: water, eiwitten, koolhydraten, (meel en suiker), vetten, zouten en stoffen die men vitamines noemt. Het eiwit wordt in hoofdzaak geleverd door melk, vleesch, visch en eieren, de koolhydraten door meel, brood en aardappelen, de vetten door boter en vet, de zouten en vitamines door groenten en fruit. Zorgt dus dat elk bestanddeel op het dagelijksche menu in behoorlijke hoeveelheid vertegenwoordigd is.

GEZONDHEIDSRAAD.”

INGEZONDEN.

Amsterdam, 13 Sept. '29.

Geachte Heer.

Inliggend zend ik u een monster van een kruid, dat te Apeldoorn door de dames v. d. BRINK wordt verkocht als genezend middel tegen galsteenen.

Ik herinner mij niet of het soms reeds in het Maandblad tegen de Kwakzalverij besproken is. Mocht dit niet 't geval zijn zoudt u het dan willen onderzoeken en zoo mogelijk utimaken wat het is en wat uw oordeel is over een mogelijke werkzaamheid en dit in 't Maandblad berichten?

Bij voorbaat dank.

Hoogachtend,

Uw dnr.,
Dr. D. M.

In het Maandblad van Aug. 1927 schreven wij :

De kruiden waren ons niet onbekend; het blijkt dat er verschillende personen zijn, die er genezing van verwachten. Reeds vroeger waren ze ons verstrekt maar toen in zoo'n verdroogden en gepoederden toestand, dat het niet mogelijk was een onderzoek, met gunstig resultaat, in te stellen.

Het thans gezonden monster was gaver en wij vonden den heer JOHS. JELGERHUIS SWILDENS, een bekend pharmacognost, vroeger te *Amsterdam* nu te *Warmond*, bereid het onderzoek op zich te nemen. Deze constateerde, dat, behalve enkele, verdwaalde onzuiverheden, de kruiden geheel bestaan uit *Orthosiphonbladen* (Folia *Orthosiphonis*), de bladen en stengelknoppen van *Orthosiphon stamineus Benth.*

Deze bladen, in onze pharmacopee vermeld, zijn een product uit N.O.-Indie en de plant wordt daar genoemd *koemis koetjing* en ook *remoeek djoeng*.

Volgens het *Pharmacotherapeutisch Vademecum* van Dr. PINKHOF en Prof. VAN DER WIELEN worden de bladen - of een bereiding daarvan - gebruikt als diureticum bij ziekten der urine-wegen, jicht en niergruis, of zij ook dienst kunnen doen tegen galsteenkolië staat ons niet vrij om te zeggen; dit is aan de medici overgelaten. Wat ons echter *wel* vrij staat is de verklaring, dat het bij een ernstige ziekte als de genoemde (en wie stelt de diagnose vast?) hoogst onverstandig, jazelfs gevaarlijk is, op eigen hand, zonder deskundig onderzoek, aan het dokteren te gaan.”

Red.

Lieve lezers(essen).

Het gebeurde op de markt, in D.

Terwijl ik zoo rondwandelde, werd ik plotseling opgeschrikt, door het luiden van een groote bel, die met een groot gebaar werd geklepel, door een . . . . . dokter.

U zult, begrijpelijke wijze, u verbaasd afvragen, dat een dokter, op zoo'n zeer ongewone

wijze de publieke aandacht op zich trachte te vestigen, alzo beweging moest.

Maar luister ik wil het u verklaren.

Alvorens verder te gaan, zal ik u een kleine persoonsbeschrijving geven. Hij was gekleed in een groenrood pak, dat eeuwen geleden, zwart geweest was. Een hoed die ernstig deed vermoeden, dat hij reeds gebruikt was door een straatjongens elftal. Zijn broek werd opgehouden, door een stof, die onder gewone omstandigheden touw genoemd wordt. Zijn schoenen wezen voortdurend met hunne neuzen naar den hemel en het leek of ze gaapten van hunger. Een paar welverzorgde handen, nagels die in de rouw waren, een neus die schijn gaf als van een rood kerstlampje en zijn oogen deden me denken aan den Zondvloed, ze liep ten minste geregeld over, ik vermoed jenevertranen. Dat alles te samen verried de afkomst eener polderwerkersfamilie, die aan lager wal geraakt was.

Hij begon met een stem, die eenigszins op een roestige scharnier leek, te spreken, als volgt:

„Dames en heeren, ziedaar het volk, dat zich verzamelt om die muzikante, luisteren naar de muziek, stumpers, dommen.”

En dan met een droevige klank, „Ach luisterden ze toch naar mij, naar mij de wereldberoemde wonderdokter, zullen we hem noemen. Ik die overall genezing breng „tegen hardnekkigste kwalen”.

En dan vervolgt hij met donderende stem, Uilskuikens, stommers kom dan tot mij, ik breng u geluk, genezing”. En dan volgde een reeks vreeselijke kwalen, die hij onfeilbaar genas. Met zijn wonderdrank. Een thee met veel melkachtige massa. Scheldende op de dokters, die toch niets wisten, zag hij dan kans eenige fleschjes, van den machtigen wonderdrank te verkoopen. Het is gewoon onbegrijpelijk dat er menschen zijn, die van zoo'n verlept, verzopen type nog drankjes koopen. Ik geloof dat zij, die het innen, veeleer kans op een colaps hebben, dan op genezing.

Ik herinner me dat een meisje eens last kreeg van haar blindedarm, (appendicitis) er werd een wonderdokter gehaald. Die liet haar veel koek eten en de daarop volgende dag een groote dosis wonderolie innemen. Om zoo verklaarde hij later de darmen goed te laten functioneeren. En daarna moest ze een glas water met een dosis zuiveringszout, (natrium bicarbonaat) leegdrinken voor de zuivering der darmen.

En het resultaat was een „acute appendicitis” met 39° tmpr. en spoedoperatie.

Mijns inziens moest er een einde komen, aan dat moordend gedoe.

Deze dokters moeten gemijd worden.

Tot heil voor de menschen die nog dom zijn.

Met achting,

A. W.

Wij vonden het bovenstaande, blijkbaar zoo uit het hart gegrepen, te aardig, om het niet bijna ongewijzigd op te nemen. Red.

RECHTSZAKEN.

Onbevoegd uitoefenen der geneeskunst Rechtbank te Rotterdam.

De 64-jarige koopman C. M. was in appèl gekomen van een vonnis van den kantonrechter te Rotterdam, waarbij hij wegens overtreding van art. 436 S.W.B. — het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst — was veroordeeld tot f 300.— boete subs. 30 dagen hechtenis.

Verdachte ontkenne twee vrouwen in behandeling te hebben genomen, zooals de dagvaarding hem ten laste legde. Hij gaf echter wel toe aan beide vrouwen zelf te hebben verkocht. Bij het verdere verhoor gaf verdachte toe, dat de vrouwen bij hem waren gekomen en hadden geklaagd over pijn in den rug. Verdachte had haar toen aangeraden zijn zelf te gebruiken.

De president: Maar dat mag nu juist niet.

Verdachte: Maar ik moet toch mijn zelf verkoopen.

De president: U mag uw zelf verkoopen, maar op de manier, zooals een drogist het doet.

In deze zaak waren tien getuigen gedagvaard, waarvan alleen een der behandelde vrouwen werd gehoord. Zij verklaarde, dat verdachte haar, voor hij haar de zelf had gegeven, had betast en onderzocht. Ook haar dochter had hij op deze wijze behandeld.

Verdachte gaf toe geen bevoegdheid te hebben de geneeskunst uit te oefenen en ook, dat er voor de vrouwen geen oogenblikkelijk levensgevaar bestond.

Het O.M. eischte daarop bevestiging van het vonnis, waartoe verd. door de rechtbank ook veroordeeld werd. (N. R. Ct.)

Een magnetiseuse.

De 40-jarige N. C. V., gescheiden vrouw van H. W. J. T., heeft zich in hooger beroep voor de Rechtbank te Rotterdam te verantwoorden gehad terzake overtreding van de wet van 1 Juni 1865. Bij deze wet wordt het voeren van geneeskundige titels door onbevoegden strafbaar gesteld. Verdachte had zich in een advertentie in een plaatselijk blad magnetiseuse genoemd en was deswege vervolgd. De kantonrechter alhier had haar echter vrij gesproken doch van dit vonnis was de ambtenaar bij het O. M. in appèl gekomen.

Het O.M. was het met den ambtenaar eens, dat magnetiseuse gerekend moet worden tot de geneeskundige titels. Het eischte vernietiging van het vonnis en verdachte's veroordeeling tot f 25.— boete subs. 10 dagen hechtenis. (N. R. Ct.)

Een wonderdokter.

De rechtbank te Leeuwarden heeft den z.g. wonderdokter Jan Monsma uit Rinsumageest, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde tot een maand gevangenisstraf veroordeeld.

(N. R. C.)

Nederlanders in België veroordeeld.

De rechtbank te Gent (België) heeft twee Nederlanders J. de F. en C. V. uit Hoek (Zeeland) veroordeeld tot f 50.— boete subs. 15 dagen gevangenisstraf ter zake van het fabriceren van geneesmiddelen, die bij gebruik volkomen waardeeloos bleken te zijn. De tweede verdachte V. had deze geneesmiddelen in de omstreken van Eecloo en Bessevelde ten verkoop aangeboden.

(N. R. C.)

CORRESPONDENTIE.

G. B. te B. Uw briefkaart hebben wij doorgezonden aan onzen Secretaris, die ongetwijfeld voor de regeling zal zorg dragen.

A. v. D. Jr. te O. Van uw, in dank ontvangen advertentie wordt werk gemaakt. *Klinker's laboratorium* is o.a. behandeld in het Maandblad van Juli 1928. Voor uwe mededeelingen houden wij ons gaarne aanbevolen.

L. M. V. te Z. Uwe zending advertenties in dank ontvangen. Het zijn, zooals gij zelf schrijft, meestal oude bekenden, maar het is verschrikkelijk zooals daar in het Noorden mee wordt gewerkt. Vooral ook die Maatschappijen, zooals „De Noorderpost” en tal van dergelijke, zijn een euvel, waarvan wij niet begrijpen, dat vanwege de bevoegde macht daartegen niet strenger wordt opgetreden.

Een enkele advertentie wordt in het volgend no. behandeld.

Tegen de middelen van *Braskamp*, genaamd de middelen van Dr. J. B. MEENK, hebben wij reeds herhaaldelijk gewaarschuwd, het laatst nog in het *Maandbl.* van November 1928.

W. J. A. de V. te 's-G. Wij betuigen u onzen dank voor de gezonden advertenties uit de *Katholieke Illustratie* en houden ons verder aanbevolen. 't Is bar maar het blad staat in dit opzicht helaas niet alleen; werp maar eens een blik o.a. in de verschillende andere illustraties die in Nederland worden uitgegeven, van de buitenlandsche niet eens gesproken. Toch is het treurig, dat zoo'n blad zich daartoe leent.

De aanbevolen middelen, waartoe behooren: het middel van *Wijnberg tegen doofheid*, *D. D. D. Overbeck's Rejuvenator*, *Duo Formula*, *Gets-it*, *Boom's magpoeder*, *Mijnghard's middelen* en *Gramuline* zijn allen, vroeger of later, reeds door ons onder handen genomen.

Omtrent hun betrekkelijke waarde of liever *onwaarde* bestaat geen twijfel.

L. W. H. te A. Dank voor de advertentie. Een wonderdokter van dien naam is, voorzover wij kunnen nagaan, nog niet door ons besproken. Wij zullen nader informeren.

H. A. E. te D. In een volgend no.

DOKTER EN PUBLIEK

EEN REEKS ACTUEELE VRAAGSTUKKEN

door

Dr. W. B. Huddleston Slater

met 'n voorwoord van Dr. H. Pinkhof.

In het vorig nummer van dit maandblad schrijft de redactie: „Het kost ons moeite weerstand te bieden aan den lust een en ander over te nemen. Leest het boek: gij zult u de niet groote uitgave zeker niet beklagen.”

Ingenaaid: f 2.50; g. b. f 2.90.

KÜSTERS UITGEVERS-MIJ.

Saftlevenstraat 29 - Rotterdam

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon Wijnhandelaren

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone gelegenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

K 4 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad

geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op allerlei gebied, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereniging,

Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN, volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

(Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

K 11 Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; MeJ. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialiteiten worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grotekerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Verslagen en Mededeelingen betreffende Volksgezondheid. — Vicks Vapo-Rub. — De oude heer Haverhoek.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut voor Pharm. therap. onderzoek. — De wonderdokter Monsma. — Hoe men kwakzalvert. — Gevaarlijke aanbevelingen.

Uit de Pers: Nog eens Dr. Asuero.

Rechtszaken: Magaetiseuse. — Urinekijsker.

Correspondentie.

Feuilleton: Een van de velen.

Advertenties:

1 monster Klinkers hoofdpijnpoeder: mengsel van antipyrine en phenacetine.

1 monster Klinkers maagpoeder, bestaande uit: pepermunt, nitras bismuth. bas., carb. calc., carb. magnesic. en kool (ger. onderzoek).

3. door den Inspecteur VAN DER VELDE:

1 monster kruiden bestaande uit Folia Boldo en Polygonum aviculare (ger. onderzoek).

1 monster tabletten bestaande uit doode gist.

1 monster Klinkers kiespijntinctuur, bestaande uit kreosoot, aan loog gebonden.

1 monster Klinkers maagpoeder, bestaande uit carb. calc., carb. magnesic., spoor bismuth, pepermunt.

6 monsters Klinkers hoofdpijnpoeder: phenacetine.

1 monster „naturel”, bestaande uit phosphaat, ijzer, spoor calcium.

1 monster hoest- en keelpijnbalsem van Klinker, bestaande uit saccharose, water, menthol en een vetachtige stof.

1 monster „Ohaveze”, een haarkleurwater, bestaande uit een gearomatiseerd plantenaftrek.

1 monster maagpijnpoeder, bestaande uit carb. calc., carb. magnes., en pepermunt (ger. onderzoek).

1 monster Klinkers hoest- en keelpijnbalsem, bestaande uit saccharose, water, menthol en een vetachtige stof (ger. onderzoek).

4. door den Inspecteur Dr. J. W. DE WAAL:

1 monster maagpijnpoeder „Haza”. Gevonden werd:

Nitras bism. bas., kool, pepermunt, carb. calc. en carb. magnes.

Tenslotte werd met machtiging der Inspectie een gerechtelijk onderzoek ten behoeve der justitie verriicht van:

1 monster „Stoma”; dit bleek te bestaan uit Nitr. bism. bas., bicarb. natr., rad. rhei, saccharose en ol. anisi.

1 monster „Cachets du Dr. Faivre” bestaande uit phenacetine, coffeine, pyramidon, sulfas chin., oxydum magnesicum.

1 monster „Pil périod. du Dr. Rufus”, bestaande uit gecandeerde tabletten bevattende Stigmata Croci en aleuronhoudend zaad.

Dr. BROEKMAN, Den Haag, zond in:

1 m. kruiden (voor diabetici), bestaande uit Folia Boldo en Polygonum aviculare en 1 monster tabletten bestaande uit doode gist.

Vicks Vapo-Rub.

Voor dit middel, wordt de laatste dagen weer met veel ophof reclame gemaakt. Wij herinneren er aan, dat wij, in de Maandbladen van November en December 1928, daartegen hebben gewaarschuwd.

Bij meer plaatsruimte zullen wij die waarschuwing herhalen.

De oude heer Haverhoek.

Onze lezers herinneren zich misschien nog de rechtszaak HAVERHOEK, die wij, onder het hoofd „Een sensationele rechtszaak” uitvoerig besproken hebben in ons n.o. van Juni j.l.

Bij de behandeling verklaarde de zoon van H., dat hij de zaak van zijn vader gekocht had en dat deze daarin werkzaam was. Misschien in overeenstemming daarmee, adverteert de vader thans: „WAARSCHUWING

De oude heer R. HAVERHOEK geeft thans alleen Lekstraat 73 te Den Haag (nabij station Staatspoor), Telefoon 73378 gratis advies tegen: Kanker, Lupus, Huidziekte, Suikerziekte, Verlammingen, Breuken, Dauwworm en alle andere ziekten.

Spreekuur dagelijks van 9 tot 2 uur, Zondags gesloten. Geheel en al vrijgesproken bij den Hoogen Raad der Nederlanden. Dus alleen: Lekstraat 73, Den Haag”.

't Is toch geraden voorzichtig te zijn!

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg).

POEDERS TEGEN ASTHMA.

De poeders waren door Weneker's apotheek te Rotterdam gegeven aan een patiënt met asthma. Uitkomsten van het onderzoek: De twee ingezonden poeders wogen resp. 470 en 590 mg. Zij bestonden uit suiker (saccharose) met 6,6% phenylaethylbarbituurzuur (Luminal). Per poeder van 0,5 g. is dus 33 mg. phenylaethylbarbituurzuur aanwezig.

KRUIDEN VAN DE HAAS.

De kruiden zijn compreskruiden, die op azijn moeten worden getrokken en dienen moesten voor een tuberculeuze knie.

Uitkomsten van het onderzoek: We blijken hier enkel en alleen te doen te hebben met Verbena

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren gelieven zich reeds thans bij den Secretaris-Penningmeester, Kloveniersburgwal 82, aan te melden. Hun zullen dit en het volgend Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

BERICHTEN.

Volksgezondheid. Aan No. 9 (September '29, van de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid, ontleenen wij het volgende:

„Pharmaceutische onderzoekingen en onderzoek van kwakzalvers- en andere middelen.

Kwakzalversmiddelen (aantal 26).

Ingezonden werden de volgende monsters:

1. door den Hoofdinspecteur Dr. COEBERGH: Tuppens hoestpillen. Gevraagd werd of deze pillen opiumextract (0,0015 p. p.) bevatten. De pillen bleken morphine te bevatten, terwijl meconzuur naast de plantaardige bestanddeelen niet kon worden aangetoond.

2. door den Inspecteur Dr. BLOEMENDAL:

1 monster bruine vloeistof (abortivum?) die een geur naar kruidnagelen en kaneel had, aanwezig: spiritus. Afwezig: alkaloiden en chrysohaanzuurderivaten of abortiefmiddelen.

1 monster eener kleurloze vloeistof: pepermuntolie.

officinalis L., verontreinigd met enkele fragmenten van grassen en ander onkruid.

Verbena officinalis, waarvan de gedroogde bladeren en bloeiende stengeltoppen de Herba Verbenae vormen, was reeds in de oudheid beroemd als geneeskrachtig kruid en als zoodanig is het als volkmiddel nog steeds in gebruik, vooral als wondkruid. Verder zou het gunstig werken bij koorts, enz. en blaasstenen afdrijven. Volgens BOURDIER is in de bloeiwijzen een niet giftig glucoside „verbenaline” aanwezig, dat bij het drogen der plant echter ten deele verdwijnt, en verder looisoffen, bitterstof, invertine, emulsine, enz. Wij hebben hier dus weer een voorbeeld hoe lang oude volkmiddelen in gebruik kunnen blijven, soms te pas, meestal — zooals in dit geval — te onpas.

KRUIDEN TEGEN GALSTEENEN EN NIER-STEENEN.

De kruiden zijn afkomstig van de drogisterij De Goudsche Gaper te Gouda.

Uitkomsten van het onderzoek: Het mengsel van tamelijk grof verdeelde plantendeelen bevat: duizendguldenkruid, gezegende-distelkruid, senna bladen, driekleurig-viooltjeskruid, rosmarijnbladen, pepermuntbladen, kwassiehout, gentiaanwortel en tamarindemoes.

GENCYDO HEUSCHNUPFENMITTEL.

Fabrikant: Internationale Laboratorien A. G., Arlesheim (Schweiz).

Vertegenwoordigers voor Nederland en Koloniën voor de Internat. Lab. A. G. en het Klinisch Therapeutisch Instituut te Arlesheim: Handelsonderneming „Weleda”, 's-Gravenhage.

Het middel berust, evenals Unfludo, Scleron en Biodoron, besproken in Meded. No. 7, blz. 69 en 70 en Meded. No. 8, blz. 78 (Maandbladen van Maart en Sept. 1924) en afkomstig uit dezelfde laboratoria, „op ideeën, welke voortvloeien uit de Anthroposopische geneeskunde van Dr. Rudolf Steiner”, hetgeen zou neerkomen op een poging „om datgene wat in een oude geneeskunde omtrent den samenhang tusschen ziekte en geneesmiddelen, uit mineralen-, planten- of dierenrijk afkomstig, instinctief beleefd werd, langs bewustens weg terug te vinden.”

Het middel Gencydo is volgens een begeleidend schrijven samengesteld „uit plantaardige stoffen, wier werking op het organisme een zoodanige is, dat de verwekende, kalkverarmende neigingen worden tegengegaan”. Bij lichte gevallen kan men volstaan met een locale zalf- of vloeistof-behandeling van het neusslijmvlies, bij langdurige en zwaardere gevallen geeft men Gencydo-injecties, die gedurende langeren tijd 3 malen per week worden toegediend. Het prospectus definieert de samenstelling nader als volgt: „Bestanddeelen van Pomeen en Rutaceen, die rijk aan organische zuren, kalk en kalkzouten zijn”, terwijl in de bespreking van het middel in het Maandblad tegen de Kwakzalverij van Nov. 1925 de samenstelling aldus wordt geciteerd:

Ampullen: Succus citri, Mucilago cydoniae, Natr. chlorati (sol. physiolog.)

Zalf: Lanolin, Vaselin, Acid. citr., Acid. boric., Gentiopikrin, Glic., Aq. dest.

Vloeistof: Acid. citr., Acid. boric., Gentiopikrin, Glic., Aq. dest., Spir. vini 20%.

Uitkomsten van het onderzoek: Ampullen: Inhoud waterige, heldere en kleurlooze vloeistof, die zuur reageert. Verdampingsrest kristallijn, gewicht 1,05%. Bij verbranding treedt even verkoling op. Na en Cl konden worden aangetoond, echter geen citroenzuur. Ook de reacties op alkaloiden waren negatief.

De ampullen bevatten waarschijnlijk psycio-

logische zoutoplossing, waarin een organische stof is opgelost, die niet nader herkend is.

Zalf: Aangeetoond werden: lanoline, gele vaseline, boorzuur, citroenzuur en glycerine.

Vloeistof: De zwak lichtgele, naar amylocetaat riekende vloeistof laat bij verdamping op het waterbad een ietwat strooiperige vloeibare rest achter van ongeveer 50%. Aangeetoond werden citroenzuur, boorzuur en glycerine.

In zalf noch vloeistof werd gentiopikrine gevonden. De uitkomsten van ons onderzoek stemmen dus geheel overeen met die, verricht voor de Vereeniging tegen de Kwakzalverij en gepubliceerd in het Maandblad van Nov. 1925. Van de in begeleidende brief en prospectus genoemde plantaardige bestanddeelen, organische zuren en kalkzouten werd, behalve citroenzuur, niets gevonden. Indien deze aanwezig zijn is het zeker in een hoeveelheid, die aan identificatie in den weg staat.

POEDERS TEGEN KANKER,

afkomstig van Welkzijn te Veenendaal.

Zie Mededeelingen No. 12, blz. 109. Het plantenpoeder bestaat ook nu weder uit de gepulveriseerde bladeren van een Teucrium-soort. De eenigszins geplooidde cuticula wijst eerder op Teucrium Scorodonia L. dan op Teucrium Chamædris, terwijl tevens het feit, dat T. Scorodonia, de wilde salie, in ons land meer algemeen voorkomt dan de gemander, ons doet aannemen, dat het plantenpoeder van WELKZIJN uit poeder van Teucrium Scorodonia bestaat. De vorm der haren der beide geslachten vertoonen nagenoeg geen verschil.

ZALF BIJ PANARITUM.

Ingezonden door arts J. N. S. te G.

De zalf wordt bereid door iemand in de praktijk van den inzender en wordt gebruikt bij panaritium. In twee gevallen werd de behandeling gevolgd door een fiksche phlegmone van den vinger.

Uitkomsten van het onderzoek: De bruine, eigenaardig riekende, vochtige massa bestaat uit sterk beschimmeld moes van lauriervruchten.

ZALF TEGEN PIJN IN DEN RUG.

De zalf wordt gebruikt tegen pijn in den rug, doch een heftige dermatitis was het gevolg van de behandeling.

Uitkomsten van het onderzoek: De groene zalf bestaat uit laurierolie.

PILLEN VAN EEN WATERKIJKER UIT ROTTERDAM.

Doel der pillen niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: De pillen zijn bereid uit een homogene bruine massa. De reuk wijst op drop, de smaak is zoutig.

De pillen bevatten natriumbicarbonaat en rhabarberpoeder en zijn bereid met drop en een weinig zoethoutpoeder. Door titratie der asch werd berekend een oorspronkelijk gehalte aan natriumbicarbonaat van ongeveer 50%.

Andere werkzame bestanddeelen werden niet gevonden.

MEDICIJN VAN MONSMA.

Doel van het middel niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing: 2 maal daags een lepel, voor het eten.

Uitkomsten van het onderzoek: Bruine zwak troebele vloeistof met bezinsel. De geur herinnert aan dien van laurierbessen.

De drank bestaat waarschijnlijk uit een aftreksel van laurierbessen, anijs en misschien nog andere plantendeelen, waarin is opgelost ruim 2% magnesiumsulfaat.

MEDICIJN VAN MONSMA, RINSUMAGEEST.

Doel van het middel onbekend.

Gebruiksaanwijzing op het etiket: 3 maal daags 1 lepel 1 uur na eten.

Uitkomsten van het onderzoek: De drank bestaat uit een mixtuur, waarin konden worden aangetoond een zwak spiritueus aftreksel van rhabarberwortel en Sennabladen benevens zwavel en duiveldrek. (Wordt vervolgd.)

De z.g. wonderdokter van Rinsumageest.

Van JAN MONSMA, die, zooals wij in ons vorig no. meldden, door de rechtbank te Leeuwarden, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, tot een maand hechtenis is veroordeeld, werd ons, door een onzer lezers, een drank ter onderzoek toegezonden.

Deze moest dienen ter genezing van een lijder aan chronische bronchitis. Het betrof een patiënt, die onder behandeling van een bevoegd geneeskundige was doch voor wien, op aandringen der familie, hulp bij het „Boerke” was gezocht, die, zonder nader onderzoek, zijn diagnose z.g. stelt uit de urine.

Volgens onderzoek van den heer KEULEMANS was de drank, waarvan 3 maal daags een lepel moest worden ingenomen, een mengsel van water met gemberpoeder, poeder van anijszaad en suiker. 't Is toch erg!

Ook het Instituut voor Ph. therap. onderzoek heeft enkele middelen van MONSMA onderzocht. Zie dit no.

Hoe men kwakzalvert.

Wij zullen ditmaal — op verzoek — geen namen noemen, wat trouwens in dit geval weinig afdoet. Het is n.l. niet de persoon die wij op het oog hebben maar de zaak waar het om gaat.

Door welwillende medewerking van een onzer lezers kwamen wij in het bezit van onderstaand schrijven, afkomstig van iemand, die door omstandigheden genoodzaakt was zijn huis en familieleden voor geruimen tijd te verlaten en die, in dien brief (waarvan wij slechts het voornaamste overnemen) zijne huisgenooten instructies gaf op welke wijze zij de zaak moesten voortzetten.

Die instructies — in 't Duitsch geschreven en die wij juistheidshalve onvertaald laten — luiden aldus:

„Pass nun mal auf, ich bin ein Jahr nicht zu Hause, jetzt musst du das Geschäft so lange führen bis ich zurückkomme. Sage nicht nein, Alles geht und auch das. Wenn du es nicht tust, verlaßt all das Volk und ich habe nichts um zu beginnen. Fange ruhig an mit Mynh. V. H. und mit frl. Gund wer-da auchkommt. Alles geht gut. Schlechter machen kannst du sie nicht. Die Mittel sind alle unschädlich.

Keins was gefährlich, es liegt hier allein an deinen Mut, habe ich doch auch vor einigen Jahren müssen beginnen. Tuees bitte, anders ist meine ganze Zukunft weg und ich werde allen Mut verloren haben und wieder zu beginnen. Beginn mit jedem der da kommt Zucker, Schweinefl. Pfeffer Mosterd bei Männern zu viel rauchen, zu viel Salz, Kaffee un Thee zu verbieten, tue dies abwechselnd, verbiete dem einen den Zucker und Alcohol, dem Andern Pfeffer, Salz, Kaffee, Thee, Schokolade und so weiter. Der an schworen Kopfschm. leidet lasse des nachts ein paar Strümpfe anziehen, die in kalt Wasser auszuwrungen, ein paar trocken drüber und eine wollene Dücke drüber schlagen und so gehen schlafen. Wer Rheumatiek hat dasselbe und nasse Strümpfe keinen Tabak und kein Zucker. Als Kräuter gebe Anserine gemengt mit Gurdelrebe, das andere Mal gemengt mit equisetie, dan mal mit Flieder un abwechselnd. Hole bei Anton Cops 1 ons Aalsem, treibe dies durch das Sieb, den Pulver in Holz-

döschchen verkaufen à 50 cents per Dosen als Magenpulver und Kräuter. Gurdelrebe, etwas Alsem, etwas Gentian fein geschnitten auch bei Cops holen. Dann Anserine Fliederblätter equis. u.s.w. bei Magen ist die Hauptsache der Alsem und Gentiaan. Bei Hautkrankheiten gibst du Salve, die frl. G. kriegt und auch dieselbe Kräuter. Bei Nervenleiden, und sind die Meisten, kannst du geben was du willst.

Sorge für guten Stuhlgang. Oben im Kräuterrzimmer steht ein Glas am Fenster voll mit rotem Pulver, nimm hiervon einen Theelöffel voll vom auf für 60 cents Schnapps bei B. Lasse das einen Tag stehen, giesse durch ein Tuch hiervon ganz kleine Fläschchen 15 gr. bei Cops zu bekommen, füllen und 1 gld. per Stück bei den Kräutern rechnen, wenn keine Kräuter dabei / 1,25 hiervon 15 Tropfen 4 x tägl. auf einen Esslöffel voll Wasser, auserdem noch 5 à 6 Mal tags einen kleinen Mundvoll Wasser trinken lassen.

Für Hämorrhiden, den vott? abkühlen mit kalt Wasser und die Salbe von frl. G. Kleine Dose / 1,00 kannst die Mittelsorte Porzellantöpfchen nehmen. Gegen Drüsenleiden auch dieselbe Salbe / 1,00 und Kräuter. Wer schlechte Augen hat, dannkannst du einen Löffel Honig kochen auf $\frac{1}{2}$ liter Wasser, *abschaumen*, 225 gr. Flasche voll, oben in den Kisten, / 1,00 und Kräuter, Honig bei H. auf der Gouwe. Gegen Zahnschmerzen, schlechte Augen, rote Augen, wegen Schüsser auf den Augen dann nehme meinen Oel, nimm in der Küche dass Messglas, nehme hierin 60 gr. Salatöl und 10 gr. Crotonöl steht oben in den kleinen Schränkchen, Oleum Crotonis steht drauf 10 gram abmessen in dem Messglas und 60 gram Salatöl beiten, schütteln und hinter den Ohren lassen schmieren. Ganz kleine Fläschchen, 10 gr. Flaschen auch bei Cops, 0,75 cts. wenn die Holzerdöschen auf sind, dann bei Cops fragen 100 houten doosjes No. 2. Bei Magenleiden kannst du auch weissen Pulver geben, 1 ons Magnesiumpulver bei Cops holzdöschen 50 cents etwas von dem rotem Pulver beitem 1 Theelöffelchen voll gut mengen. Zahnschmerzöl nicht vergessen 10 gr. Oleum Crotonis oben im Schränkchen auf dem Speicher und 60 gr. Salatöl gut mischen, 10 gr. Flaschen voll 75 cents auch gegen schlimmen Augen u.s.w. hinter den Ohren schmieren. Stoompoeder voor menschen, nimm Fenckelpoeder etwas Nelkenpulver auch in einer Flasche oben und ein wenig von dem roten Pulver hierdurch kleine Holzdoszen 50 cents per Stück. v. Zelder 2 Stück 1,00. Trage jeden Kunden ein in ein Buch, gebe jedem eine fortlaufende Nummer beginn mit 600, dann 601 u.s.w., trage ein was du ihm gegeben, was du ihm verboden, was er bezahlt wann er wiederkommt und was ihm fehlt. Jeder muss seine Nummer angeben. Wenn du etwas nicht weiss, sieh dann im Kräuterbuch nach oder im grossen Buch von Kneipp, sieh er so einzurichten dass du alzeit die Kräuter kannst geben die du hast, bei Krämpfen im Leibe Anserine, bei Diarrhé Muskatnuss reiben in Milch oder Kaffee, Brenness, sind gegen alles gut, bei Husten Brustl. brenness. equis. fenegr. pulv. ein wenig, ein wenig Fenkel und Nelkenpulver brust einreiben mit Salatöl morgens abwasschen mit nassem Handtuch schnell geschehen anziehen und Bewegung machen. Ich habe 6 Prachtideen Bewahre dieses Schreiben gut. Seiltänzerin mit bewegb. Armen, Parachüttespiel, elektr. Maschine, Fangball, Kugelschütze u.s.w."

Gevaarlijke aanbevelingen.

Onder dit hoofd hebben wij reeds meermalen onze bezwaren tegen sommige advertenties te

berde gebracht en wel speciaal in de Maandbladen van Maart 1923 en Juli 1927.

Het betrof dan telkens de aanbevelingen *aan het publiek* in de groote en kleine pers van de tegenwoordig als paddestoelen uit den grond verrijzende z.g. *speculatie's* van meer of minder geneeskragtige waarde. Die waarde en de middelen zelve lieten wij buiten bespreking; het was alleen *de wijze van canbeveling*, waartegen wij meenden te moeten waarschuwen.

Wij zien in die *reclame* in de *dagbladen*, ten behoeve van een of ander middel tegen deze en gene kwalen, *een groot gevaar*.

Wanneer de fabrikanten of leveranciers zich *alleen* zouden wenden tot de geneeskundigen, die zelve over de doelmatigheid van het aanbevolen middel kunnen oordeelen, wij zouden er het stilzwijgen toe doen.

Maar een aanbeveling aan het ondeskundig publiek?

Wij schreven het reeds vroeger:

Het publiek is in het meerendeel der gevallen *niet in staat* een oordeel over den aard van zijn kwaal te vellen (dit is alleen den deskundige toevertrouwd). Afgaande op de beloften in de advertentie, *verbeeldt* het zich aan een der daarin genoemde kwalen te lijden, slikt het middel — dat misschien juist zeer ondoelmatig is — en laat den juisten tijd voor doelmatige behandeling verloren gaan.

Aanleiding tot het nog eens bespreken van deze quaestie vonden wij in de twee volgende, ons onder de oogen gekomen advertenties, die wij hier verkort laten volgen:

„*Agitanol* is het aangewezen middel tegen Hoofdpijn, Griep, Influenza, Verkoudheid. Oplossen niet noodig (Dragées). Gemakkelijk, aangenaam in te nemen en een uitkomst voor personen met gevoelige maag."

Als bestanddeelen worden op het doosje, waarin de dragées worden afgeleverd, (*niet* in de advertentie) opgegeven *Salicylas calcicus, lactas calcicus* en *Acetylín*, welke stoffen ook door den heer N. KEULEMANS nader werden aangetoond.

De geneesheer *weet* dus, in welk gevallen hij *dit* middel in plaats van de talrijke tegen deze ziekten aangeboden middelen wenschte aan te wenden maar het groote publiek?

De tweede reclame betreft een praeparaat, tegenwoordig veelvuldig geannonceerd: *Biocetin*, *Het versterkingsmiddel tegen de zenuwen*. De aanbeveling luidt aldus:

„*Het Raadsel opgelost!* Geen vroegtijdige ouderdom, geen lusteloosheid meer; een goed humeur en kracht tot werken.

Waarom moeten wij, nauwelijks volwassen, zoo spoedig oud worden? Waarom worden wij zonder het te willen vermoeid, lusteloos en afgemat? Waarom toont juist ons uiterlijk de sporen van lang aanhoudende moeheid en zenuwkwalen, zoodat wij veel vroeger, dan noodig is onze schoonheid, bekoorlijkheid en daarmede onze aantrekkingskracht verliezen?

Dat zijn vragen waarmede de menschheid zich reeds lang bezighoudt: nog heeft zij er geen oplossing voor gevonden. Wat heeft men niet alles gedaan om mooi, jong, levensblij en levenslustig te blijven. Alles tevergeefs.

Uit Duitschland komt echter een verrassende tijding. Professor Habemann ontdekte, dat elke kwaal haar oorzaak vindt in het afmatten verslijten en gedurig verbruiken van de zenuwen. Zoodra men zulke zenuwen met een geschikt speciaal zenuwvoedsel (*Biocitin*) te hulp kwam, bloeiden zij op en kregen een wonderbaarlijke elasticiteit. Niet alleen, dat de betreffende men-

schen nieuwe kracht en een hooger prestatievermogen bespeurden, zij kregen ook een veel vermagtiger en beter uiterlijk. Ook hunne andere nerveuze lasten zooals hoofdpijn, druk in het hoofd, prikkelbaarheid, slapeloosheid, maag- en darmkwalen enz. verbeterden zienderoogen. Zij waren als herboren.

Dat is inderdaad het ei van Columbus: de zenuwen op de juiste wijze voeden, niet met veel voedingsmiddelen, doch met een voor de zenuwen bij uitstek geschikt voedsel. Prof. Habermann noemt dit *Biocitin*. Het smaakt bijzonder goed en de werking is zoo geconcentreerd, dat men slechts een kleinigheid per dag noodig heeft. Daarbij is het niet duur. Een doos *Biocitin* is reeds voor / 2.50 verkrijgbaar, een geheele verjongingskuur zou nauwelijks meer dan / 20.— kosten.

Gelukkig kan men *Biocitin* bij Apothekers en Drogisten verkrijgen. Ik hoop, dat het ook in Holland die verspreiding zal vinden die het verdient. Ik zelf kan het uit ervaring slechts ten warmste aanbevelen. Dr. H."

Biocitin is door den heer N. KEULEMANS onderzocht en deze vond als bestanddeelen *Lecithine*, *melksuiker*, *caseïne* en een in water oplosbaar *phosphaat*; *Gehe's codex* geeft aan „*waarschijnlijk mager melkpoeder met lecithine*", waarmee het resultaat van het onderzoek vrijwel overeenkomt.

Leest men na deze mededeeling, de reclame nog eens met aandacht na, dan gelooven wij niet, dat wij er nog iets behoeven bij te voegen om onze lezers te overtuigen, dat men hier verkeert in 't geval, waarop wij, in het eerste gedeelte van dit artikel wezen.

Waarlijk: Bepalingen omtrent het met *openlijke aanprijzing* in verkeer brengen van middelen tegen ziekte zijn geen overmatige weelde in het belang der Volksgezondheid!

Zuster Anna ziet gij nog niets komen?

UIT DE PERS.

Dr. Asuero.

Als vervolg op onze mededeeling over dezen dokter in ons blad van September j.l. en ontleend aan het *Alg. Handelsblad*, nemen wij thans het onderstaande uit de *N. Rott. Ct.* van 24 October over:

„Wij lezen in het Vad.:

Dr. Asuero geeft zich uit voor reumatiek-specialist en hij zou wonderlijke genezingen hebben bereikt door het electrisch wegbranden van een bepaalde zenuw in den neus. Als de methode tegen reumatiek te kort mocht schieten, dan zou toch resultaat worden bereikt tegen doofheid en vooral allerlei zenuwaandoeningen.

Dr. Asuero houdt consult in het hotel de Principe te San Sebastian en het doktersbedrijf schijnt nauw verbonden met het hotelbedrijf.

Een paar Haagsche dames zijn ook heil gaan zoeken bij den wonderdokter. Een van de twee, mevrouw K., ging in gezelschap van een ervaren pleegzuster, die natuurlijk goed haar oogen den kost gaf.

Een langdurig onderhoud, dat wij met mevrouw K. en de pleegzuster, in tegenwoordigheid van den dokter, hadden, noopt ons zeer ernstig tegen dr. Asuero te waarschuwen.

De patiënte lijdt sinds 3 jaar-aan reumatiek en de kwaal wordt steeds erger. Ten einde raad besloot ze de groote reis te doen. Haar trouwe verpleegster ging mee.

Te San Sebastian gekomen moesten de twee zeven dagen wachten, voor dr. Asuero tijd had. Men voelt de combinatie van de twee bedrijven, waarop we reeds wezen. Toen dr. A. patiënte en haar reeds ernstige vergroeiingen zag, legde hij weinig zin voor behandeling aan den dag. Dien indruk kreeg althans mevrouw K.

Eindelijk had de dokter dan een oogenblikje. Hij kwam binnen met een glazen bakje, waarin een paar instrumenten lagen. Hij nam daaruit een 5 knoppige soude, hield deze even boven een spiritusvlammetje en porde daarmee eenige oogenblikken in den neus der patiënte. Daarna gaf hij haar een tikje tegen het voorhoofd en onder de kin. Met zijn vingers bewerkte hij vervolgens even het gelaat, waarna hij de verlamde arm en hand schudde onder hevige pijn der patiënte. Daarna liet hij haar eenige gymnastische bewegingen maken of, beter gezegd, hij maakte die zelf en beval

den volgenden dag terug te komen. Aldus geschiedde. Na een heele poos wachten verschenen dr. A., een paar assistenten en een pleegzuster in zeer opgewonden toestand, waaraan alcohol en morphine vermoedelijk niet vreemd waren. Dezelfde behandeling werd, alleen eenigszins ruwer, herhaald en daarna werd — de genezing zou nu zeker volgen — een rekening van 300 peseta's gepresenteerd.

Mevr. K. die we aan haar ziekbied bezochten, verklaarde, dat zij niet de minste baat bij de behandeling gevonden heeft. Zij is integendeel pijnlijker geworden, maar ze wil daarvan het ziekteproces en niet dr. A. de schuld geven. Volgens haar kan men niet genoeg tegen den wonderdokter waarschuwen. Hij heeft haar alleen een stuk armer gemaakt.

De pleegzuster, die jarenlange ervaring heeft, is nog veel minder over dr. A. te spreken. Van de toegezegde electriche neuszenuwontbranding is niets gekomen. Een kliniek of laboratorium kon zij, bij navraag, niet te zien krijgen, daar die eenvoudig niet bestaan. Dr. A. zou ook doofheid behandelen, maar hoewel ze zelf aan doofheid lijdt, zou ze zich, verklaarde zij ons, voor geen /100.000.— aan dezen „kwakzalver" onderwerpen.

Diep teleurgesteld en met zeer verlichte portemonnaie — het hotel rekende per persoon /15.— per dag — is het tweetal teruggekeerd.

Toen zij vernamen, dat een andere dame in onze stad ook wilde gaan, hebben zij die dame van de heele zaak verteld. Zij is toch gegaan maar ze heeft den voorzorg genomen dr. A. dadelijk en in den morgen te kunnen raadplegen, hetgeen voor de noodige peseta's extra altijd te bereiken moet zijn.

De dame onderging dezelfde behandeling. Wij vernamen echter, dat haar kwaal met zenuwen in verband moet staan. De Haagsche dokter, die het interview bijwoonde, merkte op, dat dr. A. wellicht door suggestie op dat terrein iets kon bereiken, maar overigens hecht ook hij aan dr. A. en zijn reflextheorie absoluut geen waarde.

Hoe dit zij, de tweede dame meent zich eenigszins verlicht te voelen. Dr. A. zond haar huiswaarts met de boodschap, dat ze zich maar goed moet „oefenen."

RECHTSZAKEN.

Magnetiseuse.

In de zaak van W. C. V., gescheiden vrouw van H. W. J. T., die in hooger beroep had terechtgestaan van een vonnis van den kantonrechter te Rotterdam (zie vorig no.), waarbij zij was

FEUILLETON.

„EEN VAN DE VELEN".

Hij tobde er al mee van af z'n twintigsten levensjaar, en 't werd bij den dag erger, soms onderbroken door schijn-oplevingen, maar dan weer terugkomend, met bijna verdubbelde pijnen.

Hugo Verbruggen was zestig jaar oud. Een wrakkig oud mannetje was hij den laatsten tijd geworden, met een uitgeteerd gezicht, waarin een paar groote melancholische oogen droevig staarden, en een puntige kin hem een bijna satanisch profiel gaf. Z'n geel-bleeke diaphane huid deed denken aan slap trommelvlies, met tallooze rimpels.

Maar in al zijn lijden, veroorzaakt door de ziekte, die kanker heet, was hij toch nog een man, die belang kon stellen in een wereldgebeuren, of vol lof en appreciatie over een boek, een kunst-product. En dan werden die pijn-uitdrukkende oogen, van een grijze dofheid, tot iets energiek glinsterends. Dan voelde hij voor een oogenblik,

vrijgesproken van een haar tenlastegelegde overtreding van de wet van 1 Juni 1865 — zij had zich in een advertentie magnetiseuse genoemd — van welk vonnis de ambtenaar van het O.M. in appel was gegaan, heeft de rechtbank het vonnis vernietigd en verdachte veroordeeld tot f 3.— boete subs. 1 dag hechtenis. (N.R.C.)

Een urinekijker.

D. J. K., winkelier-waterstoker te Vlaardingen, heeft zich te verantwoorden gehad ter zake van onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Hij had van juffrouw de Bruyn de urine onderzocht en haar een drank verkocht voor galsteen; hetzelfde had hij gedaan met de urine van juffrouw van Dijk en zij had medicijnen gekregen voor haar zenuwpijnen.

De kantonrechter te Schiedam had verdachte veroordeeld tot f 50.— boete subs. 30 dagen hechtenis. Verdachte was van dit vonnis in hooger beroep gekomen.

De beide juffrouwen beweerden baat bij de behandeling en de medicijnen te hebben gevonden, een resultaat, dat ze bij haar dokters niet bereikt hadden.

Verdachte verklaarde, als hij zoon fleschje urine in handen neemt, dadelijk contact te hebben. Hij voelt dan dezelfde kwalen als de patiënt. Inmiddels heeft hij na het vonnis van den kantonrechter de behandeling gestaakt, wel verkoopt hij nog kruiden en dranken.

De president mr. J. G. Huyser, vond zoo'n behandeling buitengewoon knap, maar het mag nu eenmaal niet.

Het O. M. vroeg bevestiging van het vonnis. Het is er bovendien niet zoo van overtuigd, dat verdachte zijn practijk heeft stop gezet. (N.R.C.)

CORRESPONDENTIE.

J. W. H. te 's-G. Het valt ons moeilijk een bevredigend antwoord op uwe vragen te geven omdat ons oordeel over bedoelde middelen niet vast staat.

Over *Humagsolan* schreven wij in de Correspondentie van 1923:

„*Humagsolan* is geen kwakzalversmiddel. Het

weers niet 't knagende van zijn fysiek leed. Maar dan waren er ook weer dagen van inertie, geheel overmeesterd als hij dan was door de hevigheid van z'n ziekte, waarop dan gewoonlijk weer een paar dagen volgden van volslagen apathie, of bruskeeren tegen zijn vrouw, omdat 't minste of geringste hem iritant aan deed.

Toen op zekeren dag, kwam er een schijn-opflikkering in z'n moedeloos leven. Hij gaf zich zelf weer hoop, gesuggereerd als hij was geworden, door z'n vrouw, die vol enthousiasme was, over de verrichtingen van een sonnambule, waarvan dezen avond gewaagd werd in 't stedelijk blad, in kolommen vol van anonieme dankbetuigingen van nooit geleefd hebbende patiënten.

Zoo waren ze samen gegaan. In een dompige steeg, in een krotachtige woning, waaruit een gore, vies-benaauwde huisjeslucht den binnenkomenden tegemoet kwam, troude, in een half donker kamertje, de ..... sonnambule.

't Consult' was een aancenschakeling van de

bestaat uit *gehydroliseerde hoornstof* in tabletvorm en de uitvinder Prof. ZUNTZ, vermeent, dat het door de inwendig toegeediende voedingsstoffen, die voor de haarvorming noodig zijn, den haargroei bevordert.

Voor het resultaat kunnen wij niet instaan".

En des te minder, daar uit een onderzoek in 1921, verricht vanwege het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid, gebleken is, dat de tabletjes per stuk ongeveer 0,001 mgr. *arsenik* bevatten.

Omtrent *Silvikrin* laten wij hier nogmaals volgen hetgeen de heer KEULEMANS schreef in het Maandblad van Mei j.l.:

In de Maandbladen van Juli en Aug. 1926 werd in de rubriek „Openlijke Correspondentie" behandeld het haargroeimiddel *Silvikrin*.

Toen kon in de vloeistof geen eiwitachtige stof worden aangetoond — geen stikstof en slechts een spoor zwavel.

Naar aanleiding van een vraag van een onzer leden, werd het onderzoek nogmaals verricht en *thans* toonde ondergeteekende een flinke hoeveelheid gebonden stikstof en zwavel aan en gelukte het aan Dr. J. TEMMINCK CROLL om Cystine aan te toonen.

Bovendien vernamen we van zeer bevoegde zijde, dat er dermatologen zijn, die eenig succes verwachten van uitwendige behandeling met een oplossing van haarbestanddeelen.

De methode van verkoopen van het middel is niet fraai. Men vraagt op een advertentiebon een gratis monster en ontvangt dat maar bovendien een fleschje, waarvoor men verzocht wordt f 3.60 te betalen.

L. W. H. te A. In 't volgend no.

De Alg. Vergadering der Vereeniging is op 14 December bepaald.

gebruikelijke hocus pocus, die eigenlijk geen commentaar behoeft. In slapen en weer wakker worden, met een beetje latijnachtige nonsens, ziedaar de geheele truc. 't Slot was kruiden en nog eens kruiden, 't stereotype medicament, van de kwakzalvers clique.

Wat de geconsulteerde medici niet hadden kunnen bereiken, niet opereeren durvend uit vrees voor de broosheid van z'n lichaam, zou nu door de arcanums van dit slapend fenomeen geschieden.

Doch, helaas, alas deed de inferioriteit van de geneesmiddelen zich gevoelen en de kwaal verergerde.

Op een grauwen morgen, is hij in een ziekenhuis, na een bangen nacht, kalm heengegaan. Het timide licht van de vale-ochtend-schemering, lichtte zachkens op dit uitgedoofde leven. Ergens in een rommelige steeg, telde een groezelige vrouw, haar duitjes na.....
Deventer, Sept. '29. H. A. Eth.

Advertentiën.

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon **Wijnhandelaars**

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd Aⁿ. 1788. HARLINGEN.

Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.

Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone gelegenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden. K 4 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en electriche hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad

geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op all reit gebied, voor slechthoorenden. Adres: Meij. TINE MARCUS, 2e Secretaresse der Vereeniging, Middewijkstraat (Rijkstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN, volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; C. NANNES GORTER, Journalist te Arnhem; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Meij. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker. Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Sec.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur. Agenda voor de Jaarl. Alg. Vergadering. Berichten: Geheimmiddelen. Tarief voor invoerrechten.

Mededeelingen van verschillenden aard: Samenstelling der middelen in 1929 onderzocht. Haarlemmerolie ongelijk van samenstelling. Kruiden tegen maagkanker.

Rechtszaken: Hooge Raad. Rechth. te Rotterdam. Een helderziende. Rechth. te Alkmaar. De magnetiseur v. d. P. Wonderdokter te Leiden. Wonderdokter te Hoogkarspel. Kantoorbediende.

Correspondentie.

Register op den 49en jaargang.

Advertenties:

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren gelieven zich reeds thans bij den Secretaris-Penningmeester, Kloveniersburgwal 82, aan te melden. Hun zal dit Nummer gratis worden toegezonden.

Do voorwaardten van het lidmaatschap en van het abonneren staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Als nieuwe leden zijn togetreden de heeren:
L. BOUWMAN, Arts, Apeldoorn.
E. G. v. HEUSDEN, Arts, Rozenburg.
M. E. STAS, Apotheker, Utrecht.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

**JAARVERGADERING OP ZATERDAG
14 DECEMBER 1929, 'S NAMIDDAGS 2 UUR,
IN HET AMERICAN HOTEL
TE AMSTERDAM.**

AGENDA:

1. Opening door den Voorzitter.
2. Notulen der vorige vergadering.
3. Jaarverslag over 1928 (zie Mbl. van April 1929).
4. Rekening en Verantwoording over 1928 (id.).
5. Verslag der Commissie tot het nazien der rekening over 1928.
6. Benceming der Commissie tot het nazien der rekening over 1929.
7. Verkiezing van 4 Bestuursleden:
DUBBELTALLEN:
a. J. v. Riel, (aftr.).
Dr. J. P. v. d. Marel, Mil. Apoth., Arnhem.
b. Meij. J. C. Rissing, (aftr.).
Meij. Cato v. d. Pijl, arts, Haag.

c. L. H. Obdam, Journalist, Alkmaar.

Floris Hers, Arts, Oosterzee.

d. C. G. Windemuller, arts, Vaassen.

Dr. Bekenkamp, Inspecteur Volksgezondheid, Groningen.

8. Rondvraag.

De Secretaris,
N. KEULEMANS.

BERICHTEN.

Geheimmiddelen. Tarief v. Invoerrechten. De minister van financiën heeft:

1°. ingetrokken de aanwijzing als geheimmiddel van Beecham's Pills, Pillen voor Dames, Anusept Harmorrhoidal Zetpillen, Spermati, Fucus ontvettingsdragees, Kavakavin (Kavakavan), en Gonorrhoeestaafjes; een en ander voor zoover de samenstelling dezer geneesmiddelen bij den invoer op de verpakking of een daarbij gevoegd prospectus is vermeld:

2°. de bij de beschikking van 13 Mei 1925 gedane aanwijzing van geheime middelen aangevuld met: Dragoid (bevat 28 Pct. suiker), Gargantal, Optisana Sicherheitsovale, Versterkingspillen (fabrikant Dr. HUGO REMMLER A. G.). Deze pillen bevatten 28 pCt. suiker;

3°. ter kennis gebracht, dat het bij beschikking van 27 November 1928 aangewezen geheime middel Johannisefeur is samengesteld met 28 pCt. suiker. (St.Crt.)

Mededeelingen van verschillenden aard

Opgaaf van de samenstelling der middelen, vanwege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1929 onderzocht en in het Maandblad behandeld.

Agitanol bevat Salicylzuur en melkzure kalk, benevens aspirine. (No. 11).

Akker's Akkertjes zijn tabletten, wegende ongeveer 500 mgr., die ieder circa 375 mgr. acetylsalicylzuur (aspirine), 125 mgr. phenacetine en een geringe hoeveelheid coffeine bevatten. (No. 4).

Antipon is een gekleurde waterige oplossing van plm. 8.3 proc. citroenzuur met een anilinekleurstof gekleurd, met een geringe hoeveelheid frambozen-essence. (No. 3).

Berliner Universal Tee bevat ongeveer 90 proc. Sennabladen, verder venkel en anijsvruchten en duizendguldenkruid. (No. 8).

Biocitin bestaat uit lecithine, melksuiker, caseïne

en een in water oplosbaar phosphaat; is waarschijnlijk (Gehe's codex) mager melkpoeder met lecithine. (No. 11).

Citrovaniille is een mengsel van dimethylamidoantipyrine, (pyramiden) citroenzuur, suiker, poeder van citroenschil en heeft de geur naar vanille. (No. 5).

Clarck's vermageringszout bestaat uit ongeveer 84 proc. koolzuur soda, $\frac{1}{2}$ proc. keukenzout en 14 proc. w.ter. (No. 7).

Drank van Monsma is een mengsel van water met gemberpoeder, poeder van anijszaad en suiker. (No. 11).

Huile de Dr. Molet bestaat uit circa 1 deel Cajuputiolie en 2 deelen Sesamololie. (No. 2).

Kassia-tabletten zijn suikerballetjes, met wat anijsolie en een beetje zwartsel. (No. 2).

Kola bevat coffeine, kinine, ijzer, suiker en phosphorzuur. (No. 7).

Kruiden tegen maagkanker zijn afkomstig van *Scrophularia nodosa* (helmkruid). (No. 12).

Kruiden van H. Jonkers tegen trage ontlasting (een van de vele kruidencombinaties bij J. verkrijgbaar) bevatten sennabladen, anijsvruchten, venkelvruchten en vlierbloemen. (No. 5).

Kruiden van een z.g. wonderdokter (O.Z.O.N.O.) bestonden, behalve een wortel, die niet herkend werd — uit rosmarijnbladen, saliebladen, althaebladen en goudsbloemen. (No. 5).

Kruschen zout bleek behalve de bestanddeelen, vermeld in het Maandblad van December 1926 (zijnde natriumsulfaat, natriumchloride, magnesiumsulfaat, kaliumsulfate, kaliumchloride en citroenzuur) ook een zeer geringe hoeveelheid van een jodiumverbinding te bevatten. (No. 1).

Nobline siroop is eenigzins verdunde keukensiroop. (No. 2).

Pillen van Grootendorst bevatten als meest werkzaam bescanddeel aloe. (No. 2).

Radioclerin. Tabletten, waarin radioactiviteit aanwezig is en waarin tevens werden aangevoerd: koolzuur, wijnsteenzuur, natriumbicarbonaat, natriumchloride, natriumphosphaat, geringe hoeveelheden kaliumzout, magnesia en zwavelzuur en een spoor ijzer. (No. 9).

Silvikrin (Nieuw onderzoek). Thans werd een flinke hoeveelheid gebonden stikstof en zwavel aangetroffen benevens cystine. (No. 5).

Smcersel tegen dauwworm, bestond uit niets anders als teer. (No. 7).

Solo is een grof mengsel van zwavelzure magnesia,

poeder van *zoethout* en een vreemd soort zetmeel. (No. 2).

Tabletten van een z.g. wonderdokter bestaan uit 0.5 gram *Hexamethyleentetramine* (urotropine). (No. 5).

Wonderzalf tegen beenwonden is een *vetmengsel* met poeder van *benzoëharis*. (No. 2).

Wijnhoven's dagzalf bestaat uit *ijzeroxyde*, *loodoxyde*, *zetmeel* en *vet*. (No. 4).

Wijnhoven's nachtzalf is *menie* met *vet* (boter). (No. 4).

HAARLEMMEROLIE.

Ongelijkheid in de samenstelling.

Aanleiding tot een onderzoek naar de samenstelling van dit bekende kwakzalversmiddel was een opdracht o.a. aan den heer G. A. WETSELAAR, apotheker te Breda, door den Rechtercommissaris aldaar, in zake een vermoedelijke vergiftiging van een kindje door het gebruik van *Haarlemmerolie*, merk K. DE KONING TILLY. Omtrent het onderzoek voor de Justitie kan, in dit blad, worden gezwegen. Belangrijk zijn echter de resultaten, die dien tengevolge werden verkregen en die de heer W., wij vermelden het dankbaar, ter onze beschikking heeft gesteld. Zijn schrijven luidt aldus:

Bij het begin van het onderzoek werden wij eigenlijk op een dwaalspoor gebracht, overtuigd als wij waren, dat Haarl. olie volgens alle boeken bestaat uit *oleum lini sulf.* en *ol. Tereb.* (zwavelhoudende lijnolie en terpentijnolie).

Toen wij echter geen terpentijn konden aantoonen, zijn wij deze speciale soort, n.l. K. de Koning Tilly, gaan vergelijken met andere bestaande soorten, die volgens opschrift allen „de eenige ware” zijn.

Wij zijn deze soorten, daar deze buiten ons feitelijk onderzoek vielen, niet aan een kwalitatief onderzoek gaan onderwerpen.

Als ik mijn notities eens naga, dan blijken de merken:

„Signum. Haarlemmense”;

„Marseille Tilly”;

en „K. G. T. Oprechte Haarlemmer Olie Tolich,” inderdaad te bestaate uit *Ol. lini sulf.* en *Ol. Tereb.*) De reuk naar terpentijn is echter bij de eene soort veel sterker dan bij de andere.

In de merken C. de Koning Tilly en Klaas Tilly kon echter geen *Ol. Lini* worden aange-toond (vermoedelijk Raapolie), terwijl in het merk „Klaas Tilly” bijna geen zwavel werd gevonden. Wel als in den anderen terpentijn.

De Haarl. olie van ons vergiftigingsgeval bevatte nu noch zwavel, noch terpentijn.

De reuk was veel brandiger dan die der andere merken. Vette olie was aanwezig voor plm. 10 %. Dit was vermoedelijk raapolie (lijnolie in geen geval). De hoofdzak echter waren empyreumatische oliën. Alô speelt hierin een hoofdrol. Ons eindconclusie was, dat het hoogstwaarschijnlijk door droge destillatie is gewonnen, uit alô, gemengd met een vette olie (waarschijnlijk raapolie). Het is mogelijk, dat nog een andere empyr. olie een van de bestanddeelen vormt, maar deze hebben we niet aan kunnen toonen. In ieder geval blijkt wel, dat men van *Haarl. olie*, zonder meer, niet kan spreken. Maar het is me duidelijk, dat Haarl. olie in welken vorm dan ook, een waardige plaats inneemt onder de kwakzalversmiddelen, zoowel door het doen verzuimen van inroepen van med. hulp, als door z'n eigen schadelijke werking.

P.S. Eer bestaan nog veel meer soorten Haarl. olie en ik ben overtuigd, dat men er meerderen, bij onderzoek, als afwijzend van het standaardrecept, zou bevinden.

Kruiden tegen Maagkanker.

Van een onzer lezers uit de Noordelijke provincies ontvingen wij een doosje kruiden, die in zijn omgeving worden verkocht en aangeprezen als *het* middel tegen maagkanker met verzoek om de samenstelling na te gaan.

Aan dit verzoek heeft de heer KEULEMANS voldaan en, na overleg met den heer VAN LAREN, Hortulanus te Amsterdam, kunnen constateeren, dat de kruiden niets anders waren dan *Helmkruid*. (Scrophularia nodosa).

In zijn hoogstaand boek: *De geneesmiddelen van Groot-Nederland*, schrijft JOHS. JELGENHUIS SWILDENS o.m. het volgende: „Het algemeene, onaangename riekende en vergiftige Helmkruid wordt nog geacht als een middel tegen aambeien en kliergezwellen.” In de 18e eeuw gold de wortelstok zelfs als een prophylacticum tegen jicht”. „*Deventer kruiden* tegen kanker bestonden slechts uit Helmkruid”.

In onzen tijd heeft de *Scrophularia nodosa* haar reputatie verloren, wat gelukkig is bij een kwaal, die *tijdig* ingrijpen van medische zijde, na ernstig onderzoek, hoogst noodig maakt.

De geneesheeren hebben het middel verworpen, de kwakzalvers hebben zich, opnieuw, ervan meester gemaakt.

RECHTSZAKEN.

HOOG E RAAD.

Onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

De Hooge Raad geeft behandeld een cassatieberoep van Q. W., magnetiseur, die terecht heeft gestaan voor het kantonrecht te Tiel wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. (Zie Maandbl. van Juni en Sept. j.l.). Hij had o.m. twee personen behandeld, den één wegens asthma, den ander wegens rheumatiek. De kantonrechter veroordeelde hem tot 2 maal / 200.—boete. De rechtbank te Tiel kwam tot dezelfde conclusie en hetzelfde vonnis.

De advocaat-generaal heeft geconcludeerd tot verwerping van het beroep. Arrest 16 December. (N.R.C.)

De Hooge Raad heeft verder behandeld de cassatieberoepen van den wonderdokter te Rinsumageest en van C. M. te Rotterdam. Na de uitspraken komen wij hierop terug.

RECHTBANK TE ROTTERDAM.

Een helderziende.

De 55-jarige helderziende Femina H. was in appèl gekomen van een vonnis van den kantonrechter aldaar, waarbij zij wegens overtreding van art. 3 van de wet van 1 Juni 1865 S 69 — zij had, niet toegelaten zijnde tot het beroep van geneeskundige, in een advertentie, waarin zij zich kruidkundige noemde gratis advies aangeboden in gevallen van ziekte — was veroordeeld tot f 200.— boete subs. 20 dagen hechtenis.

Mr. J. W. Pompe van Meerdervoort, als gemachtigde optredend, zette uiteen, dat deze advertentie niet geplaatst was met reclamadoeleinden, doch als waarschuwing tegen de praktijken van verdachte's broer, die onrechtmatig gebruik maakte van de inschrijving van verdachte bij de Industrieelen Eigendom te 's-Gravenhage.

Het O.M. eischte bevestiging van het bonnis. Mr. Pompe v. Meerdervoort merkte nog op, dat de homoeopathie niet onder de geneeskunst valt. Hij verzoekt verder, wanneer de rechtbank verdachte wel schuldig acht, haar de minimum boete op te leggen.

De president merkte den gemachtigde op, dat

de Hooge Raad, reeds bij arrest van 22 Mei 1905 heeft uitgemaakt, dat de homoeopathie wel onder de geneeskunst moet worden gerekend.

(N.R.C.)

DE MAGNETISEUR VAN DER P. IN HOGER BEROEP.

Een rechtbankpatiënt, die niet tot de gemakkelijkste mag worden gerekend.

De heer J. F. v. d. P., een te Amsterdam wonend magnetiseur, is reeds meermalen door den Kantonrechter te Alkmaar veroordeeld ter zake het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. De ambtenaar bij het openbaar ministerie, die een krachtig kwakzalverbestrijder is, liet den magnetiseur geen oogenblik met rust en het was voornamelijk te Limmen, waar deze heer bijzonder populair was, dat tegen hem bruikbaar materiaal kon worden bijeengezameld, temeer nog, omdat de magnetiseur zich zelf tamelijk onbedachtzaam onder schot stelde en een patiënt van den lokalen geneesheer, de kruidenier A., die labobreeide aan jicht en open beenwond, in behandeling nam met het niet bijzonder animeerend resultaat, dat de ongelukkige patiënt tengevolge infectie overleed.

In een tweetal gevallen scheen het evenwel, dat de heer van P. bij vrouwelijke patiënten die be-weerden te lijden aan reumatische en zenuwaandoeningen genezing had gebracht en toen v. d. P. dan ook terecht stond, werd hij door den Kantonrechter, wel veroordeeld doch hem geen straf opgelegd.

Wat echter betrof de zaak, waarin de patiënt, kennelijk door de ondeskundige behandeling aan infectie van de door de jichtkwaal veroorzaakte open en etterende beenwond was overleden en waar verdachte door het voorschrijven van een nietsbeduidend mengsel, uit een aftreksel van selderie, knoflook, venkel en tamarinde bestaande, voor inwendig gebruik, zeer zeker zijn, trouwens wettelijk niet bestaande bevoegdheid had overschreden, daar kon ook de Kantonrechter niet anders dan verdachte schuldig verklaren en hem een strenge straf in den vorm van f 200.— boete of 100 dagen opleggen.

Van deze vonnissen nu was veroordeelde, juridisch bijgestaan door Mr. Rits uit Amsterdam, in hooger beroep gekomen en werden deze appèlzaken onlangs door de meervoudige strafkamer te Alkmaar behandeld; evenwel, ondanks het zeer zeker niet onverdienstelijke pleidooi van verdediger, die het goed recht van den magnetiseur, die meermalen genezing bracht, waar de geschoolde wetenschap faalde, welsprekend bepleitte, schaarde de officier zich geheel aan de zijde van den ambtenaar en werd door hem gerequireerd in de beide eerste zaken, waarin de kantonrechter zich had geabstineerd wat betreft het opleggen van straf, f 30.— boete of 30 dagen en in de zaak, waarin de patiënt was overleden, de zwaarste straf op de overtreding gesteld n.m. f 300.— boete of 300 dagen hechtenis.

Wij meenen in verband met deze zaken nog te moeten opmerken, dat verdachte zich voor den Kantonrechter had beroepen op een arts in Broek en Waterland, die niet alleen zijn werk waardeerde, doch zelfs de moeite nam de uitwerking van zijn behandeling te controleren, dat blijkens een daarna gelanceerd ingezonden stuk door medici te Broek in Waterland, deze pertinent verklaarden, nimmer met verdachte v. d. P. in contact te zijn geweest en nimmer eenige door v. d. P. behandelde ziektegevallen te hebben gecontroleerd.

De uitspraak werd bepaald op Dinsdag 19 November. Toen werd verd. veroordeeld tot f 200.— of 100 dagen hechtenis terwijl het vonnis van den Kantonrechter, waarbij, voor het eerste geval, geen straf was opgelegd, bevestigd werd.

Een wonderdokter te Leiden.

Reeds geruimen tijd had het de aandacht getrokken dat zekere N. Klingers in de Leidsche dagbladen zijn spreekuren aankondigde met de woorden: „Geen baat bij Uw dokter of professor? De Leidsche wonderdokter Klingers is Dinsdag, Donderdag en Zaterdag Stille Rijn Leiden te spreken. *Gratis consult*”. Ook was het bekend, dat hij te Alphen aan den Rijn spreekuur hield. Nadat de politie eenige patienten tijdens een der spreekuren had gehoord, heeft K. op 6 November j.l. voor het Kantongerecht te Leiden terecht gestaan ter zake dat hij te Leiden, terwijl hij niet is toegelaten tot de uitoefening van het beroep van geneeskundige, waartoe de wet van 1865 Staatsblad no. 60 eene toelating vordert, buiten noodzaak in de maand September 1929 dat beroep als bedrijf heeft uitgeoefend door op verschillende dagen:

1. aan JOHANNES H., die hem kwam raadplegen over benauwdheid op de borst en luchtpijpen te vragen wat hij mankeerde, en na diens antwoord te zeggen dat hij kruidentheo moest drinken, en hem H. een pak kruidentheo met gebruiksaanwijzing op de verpakking (drie eetlepels kruiden op een $\frac{1}{2}$ liter kokend water) te laten overhandigen, van dat aftreksel van die kruiden te drinken, voor welke kruiden H. f 2.50 heeft betaald;

2. L. SCH., geboren B., die hem kwam raadplegen over jeuk en pijn onder een der armen, na gevraagd te hebben, wat zij mankeerde, dien arm te laten ontblooten en in de hoogte te houden, dien arm te bekijken en te zeggen dat zij een bloedziekte, in ieder geval eenige ziekte had, kruiden moest gebruiken en op de plaats waar het jeukte zalf moest smeren, welke zalf die betaald moest worden, haar later is thuisbezorgd, terwijl genoemde vrouw voor de haar verstrekte kruiden f 2.50 heeft betaald;

3. aan PIETER K., te vragen wat hij mankeerde en na diens antwoord, dat hij leed of meende te lijden aan een spierziekte, aan te raden kruidentheo te gebruiken, tot welk doel hij aan K. kruiden heeft verschaft waarvoor deze eens of meermalen f 2.50 heeft betaald;

4. aan J. M. M., weduwe van W. VAN DER R., die hem wegens maagzuur of eenige andere lichaamskwaal kwam raadplegen, te vragen wat haar scheelde en na haar antwoord, te zeggen, dat zij eens kruidentheo moest drinken, waarna hij haar een pak kruiden met gebruiksaanwijzing liet overhandigen, waarvoor zij f 3.50 heeft betaald;

5. aan H. J. VAN DER L., te vragen wat hij mankeerde en op diens antwoord dat hij last had van vermoeidheid in de beenen, aan te raden voetbaden waarin een poeder en een vloeistof of „Kalzan” was gemengd, te nemen, voor welke poeder en vloeistof die hem zijn overhandigd, hij f 2.25 heeft betaald.

De sub 4 genoemde getuige was wegens hoogen leeftijd niet verschenen, zoodat er vier gevallen over bleven. De vier patienten werden gehoord en bevestigden alle het te laste gelegde feit, voorzoover het zijn of haar geval betrof.

Verdachte erkende dat hij onbevoegd was de geneeskunst uit te oefenen en dat er te Leiden ruimschoots bevoegde geneeskundige hulp te krijgen is. Echter beweerde hij, alleen kruiden te verkoopen en daarin handel te drijven, doch geen geneeskundigen raad te geven. Wel moest hij erkennen dat hij zich wonderdokter noemde, en kosteloos „consult” gaf.

De ambtenaar van het O.M. vond 't nog al kras, dat in een stad als Leiden, met zijn academisch ziekenhuis, toegerust met de meest moderne hulpmiddelen der geneeskundige wetenschap en waar tal van zeer bekwaame geneeskundigen de praktijk uitoefenen. Klingers zich wonderdokter durft noemen, bij wien „gratis Consult” is te krijgen als dokter of professor geen baat geven. Zooals in al deze gevallen is het

gevaar, dat men een onschadelijk doch geen afdoend middel als kruidentheo blijft innemen bij een ongesteldheid die ontaarden kan in een ernstige kwaal, die alleen door bevoegden kan worden onderzocht en beoordeeld, doch dan is 't dikwijls te laat om den patient te redden.

Hij eischte dus een geldboete van f 200.— subsidiair 4 weken hechtenis. Op 20 November j.l. is K. veroordeeld tot een geldboete van honderd gulden subs. eene maand hechtenis.

Wonderdokter te Hoogkarspel.

Voor het kantongerecht te Hoorn heeft terecht gestaan de zgn. wonderdokter D. G., uit Hoogkarspel. Men hoort van dezen man de wonderlijkste verhalen. Een van zijn beste door hem verstrekte medicijnen moet zijn het leggen van doode konijnen op open wonden. Voor een dergelijk geval heeft hij een jongeman uit Enkhuizen behandeld, wiens wond er eerst zoo goed begon uit te zien, dat deze zijn moeder uit Lemmer aanraade zich ook voor haar suikerziekte onder behandeling van G. te stellen. Deze zou haar beter maken voor f 10.— en gaf haar daarvoor een zgn. reglement, waarop stond aangegeven hoe zij verschillende zakjes met medicijnen moest gebruiken. De inhoud daarvan werd door den ambtenaar van het O.M., mr. de Bruyn Tack, bezien en vergeleken met een slecht soort hagelslag. Het O.M. vroeg veroordeeling van den man tot de hoogste geldboete, nl. f 300.— of 300 dagen hechtenis, welke straf de waarnemende kantonrechter, mr. G. J. Bisschop, burgemeester van Hoorn, heeft verminderd tot f 200.— boete of 200 dagen hechtenis. Verdachte was niet verschenen. N.R.C.

Kantoorbediende.

De politie te Roosendaal heeft een kantoorbediende aangehouden wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. (N.R.C.)

CORRESPONDENTIE.

E. G. v. H. te R. Dank voor het gezondene. Wij zullen er spoedig melding van maken. 't Is wel erg.

C. S. M. te H. Aan uw verzoek wordt voldaan.

S. te V. Uit het u gezonden Maandblad van Mei j.l. zal het u gebleken zijn, dat een der talrijke kruidenmengsels van JONKERS reeds is onderzocht en besproken. Enkele andere z.g. combinaties zullen spoedig onder handen worden genomen. Er is helaas! zooveel te doen.

Register op den negen en veertigsten jaargang van het Maandblad.

(De cijfers geven het nummer van het Maandblad aan. Ber. beteekent Berichten, Corr. Correspondentie, H. W. Herhaalde Waarschuwingen, Ingez. Ingezonden en R. Rechtszaken).

Abdijsiroop-reclame	10.	Corr.	2
Adres. Aan het verkeerde	—		7
Afrika. Kwakzalversadvertenties			5, 9
Agitanol			11
Akkertjes			4
Akker-Cachets			4
Amerika. Practische bestrijding der kwakzalverij		Ber.	5
Antifellin			10
Antipon			3
Art. 436 Strafr.		R.	2
Asthma. Poeders tegen	—		11
Asuero in Spanje			9, 11
Badzout Radox			7
Bedrijf misdadig	—		3
Beenwonden. Wonderzalf tegen	—	Corr.	2
Berliner Universal Tee		Corr.	8
Belgisch Comité tegen kwakzalverij			9
Biocitin.			11
Brink v. d. Kruiden van de dames	—		10
Buckjaster Abdijsiroop			5
Bullrich Maagzout			5
Bijsterveld. Pillen van het Instituut			6, 10

Capsules Guyot			7
Citrovanille			5
Clarck's vermageringszout			7
Dankbetuiging redactie.			2
Dauwworm. Smeersel tegen	—		7
Dep. Amsterdam t.b.d. Pharmacie. Hulp van		Ber.	3
Dermolin			9
Dilaudide als verdoovingsmiddel	Ber.		4
Doelbewuste geneesmiddelvoorziening.		Ber.	1
Dokter en Publiek		Boekbesch.	6
Doornen			9
Drogist. receptearend	—	R.	3
Duitschland tegen zondvloed van geneesmiddelen.		Ber.	5
Een van de velen		Feuillet.	11
Eeredoctoraten van kwakzalvers	Ber.		5, 6
Epithermin-preparaat			9
Fleischer F. C. overleden		Ber.	8
Florence. Kwakzalversbestrijding in vorige eeuwen			9
Frankrijk. Magnetiseeren onbev. uitoefen. geneesk.		Ber.	7
Galsteenen. Kruiden tegen			11
„ Middel	„		10
„ Poeders	„		10
Geheimmiddelen. Tarief van Invoerrechten.		Ber.	1, 5, 10 12.
Gelauff's pillen	7	Corr.	2
Gelder van — jubileum als redacteur			1, 2
Gencydo. Heuschnupfenmittel			11
Geneeskunde. Onbevoegde uitoefening.		Ber.	1
		R.	3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12
Geneesmiddelvoorziening. Doelbewuste	—		
		Ber.	1
Geneesmiddelen. Tegen zondvloed — in Duitschland		Ber.	5
Gets-it			5
Gevaarlijke aanbevelingen			11
„ huisgenoot			5, 9
Gezondheidscommissie den Haag	Ber.		4
Gezondheidskersteller Solo			2
Gezondheidsraad.	Ber.		1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11
Gobert's Flechtensalbe			4
Grootendort's pillen		Corr.	2
Guyot's capsules			7
Haarlemmerolie	12	H. W.	4
Haas De. Kruiden van			11
Haverhoek		R.	6
„ De oude heer	—	Ber.	11
„ Familietwisten		Ber.	6
Hemmes. Instituut — Middelen van			6
„ L. J. Middel tegen furunculose			6
Herbaritine			8
Hervormer De — Kwakzalversadvertenties			9
Himrod's asthma Cure			8
Huile De. Dr. Molet		Corr.	2
Huisgenoot Die	—		5
Humagsolan		Corr.	11
Hygienische wandteksten			4
Instituut Bijsterveld. Pillen van	—		6, 10
„ v. Pharm. Therap. onderzoek.		Ber.	1
„ v. Pharm. Therap. onderzoek.		Meded.	3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11
„ Walraven. Reclame voor	—		8
Jonkers. Kruiden van	—	Corr.	5 12
Kamper Courant. Voorbeeld van de	—		7
Kankerpoeder uit Rahrsveld.		Ingez.	2
Kanker. Poeders tegen	—		8, 11
Kantongerechtszitting ten huize van een getuige.		R.	5

<i>Kassia</i> koning	2	<i>Nieren</i> . Poeder tegen slechte	6	<i>Specialité's</i> . Tegen uitwassen der	2
<i>Kawasantal Capsules</i>	10	<i>Niersteenen</i> . Kruiden tegen	11	„ Vervanging van	3
<i>Klingers</i> wonderdokter te Leiden <i>R.</i>	12	<i>Niersteenen</i> . Poeders tegen	6	<i>Spiraea</i> . Kruidendrank	9
<i>Klinker's middelen</i>	10	<i>Niertuberculose</i> . Middel tegen	6	<i>Staphorster boertje</i> . . . . . <i>R.</i>	6
<i>Koks</i> . . . . . <i>Corr.</i>	7	<i>Nieuwe reclames</i> voor oude middelen	7	<i>Staphorster boertje</i> . Zalf van	6
<i>Koning Kassia</i>	2	<i>Nobline-siroop</i>	2	<i>Stralen-kwakzalverij</i>	3
<i>Kruidendrank</i> <i>Spiraea</i> —	9	<i>Odo-ro-no</i>	5	<i>Tallen</i>	5
<i>Kruiden</i> tegen gal- en niersteenen	11	<i>Onbevoegde uitoefening</i> der geneeskunde <i>Ber.</i>	1	<i>Tarief van Invoerrechten</i> . Geheimmiddelen	
„ tegen maagkanker	12	„ <i>R.</i> 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12		„ <i>Ber.</i> 1, 5, 10 12	
„ van Dames v.d. Brink <i>Ingez.</i>	10	<i>Onbevoegde uitoefening</i> der Pharmacie.		<i>Tuijpen's hoestpillen</i>	5
„ van De Haas	11	„ <i>R.</i>	3	<i>Tweede Kamer</i> . Doelbewuste geneesmiddel-	
„ van een helderziende	8	<i>Oude middelen</i> nieuwe reclames	7	„ <i>voorziening</i> . . . . . <i>Ber.</i>	1
„ van H. Jonkers	5 12	<i>Overbeck's rejuvenator</i>	7, 8	<i>Uitwassen</i> der specialité's Tegen —	2
„ van Lappe	2	<i>Panaritium</i> . Zalf tegen —	11	<i>Urinekijker</i> te Vlaardingen . . <i>R.</i>	11
„ van Nurse Krajenbrink	8	<i>Pharmacie</i> . Onbevoegde uitoefening <i>R.</i>	3	<i>Veertigjarig jubileum</i> redacteur	1, 2
„ van Wortelboer . . . <i>H. W.</i>	7	<i>Pillen</i> van Gelauff 7 . . . . . <i>Corr.</i>	2	<i>Vereeniging tegen de Kwakzalverij</i> :	
<i>Kruschen Zout</i> . Rectificatie	1	„ van Grotendorst . . . . . <i>Corr.</i>	2	„ Hulp v. h. Dep. Amsterdam t.b.d.	
<i>Kwakzalver</i> op de markt . . . <i>Ingez.</i>	10	„ van Instituut Bijsterveld	6	„ Pharmacie . . . . . <i>Ber.</i>	3
<i>Kwakzalvers-advertenties</i> geweerd in Voeding		„ van Waterkijker te Rotterdam	11	„ Jaarvergadering 1929 Agenda	12
en Hygiene . . . . . <i>Ber.</i>	3	<i>Politie</i> . Waarschuwing vanwege — <i>Ber.</i>	7	„ Jaarverslag over 1928	4
<i>Kwakzalverz-advertenties</i> in Zuid-Afrika	9	<i>Pijn in den rug</i> . Zalf tegen —	11	„ Mededeelingen van het Bestuur	
<i>Kwakzalvers</i> . Bestrijding in vorige eeuwen te		<i>Radiosclerin</i>	9	„ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12	
Florence	9	<i>Radox badzout</i>	7	„ Rekening en Verantwoording over	
„ eeredoktoraten . <i>Ber.</i>	5, 6	<i>Rahrsveld</i> . Kankerpoeder uit — <i>Ingez.</i>	2	„ 1928	4
<i>Kwakzalversmiddelen</i> onderzocht in 1929	12	<i>Register</i> op den 49en jaargang	12	<i>Venerische ziekten</i> en Volkenbond <i>Ber.</i>	5
<i>Kwakzalversmiddelen</i> onderzocht van wege de		<i>Rejuvenator</i> van Overbeck	7, 8	<i>Vermageringszout</i> van Clarck	7
Gezondheidsraad . . . . . <i>Ber.</i>	11	<i>Revolutie</i>	8	<i>Vervanging</i> van Specialité's	3
<i>Kwakzalvert</i> . Hoe men —	11	<i>Rechtszaken</i> :		<i>Verwachting?</i> Van de troonrede	10
<i>Kwakzalverij</i>	2	„ Haverhoek	6	<i>Vick's Vapo-rub</i> . . . . . <i>Ber.</i>	11
„ Belgisch Comité tegen	9	„ Hoogen Raad 2, 4, 5, 6, 12		<i>Vitaminen</i> in geneesmiddelen	4
„ bestrijding in Amerika	5	„ Kantongerecht bij een getuige	5	<i>Voeding en Hygiene</i> . Weigering van kwak-	
„ in Spanje	9	„ Koopman te Leiden 3, 4		„ <i>zalversadvertenties</i> . . . . . <i>Ber.</i>	3
„ Lezing over — <i>Ber.</i>	3	„ Magnetiseur te Alkmaar 6, 7, 8, 12		<i>Volkenbond</i> en venerische ziekten <i>Ber.</i>	5
„ met kruiden 3, 5, 7, 12		„ Magnetiseur te Haarlem 4, 7		<i>Volksgezondheid</i> . Verslagen en Mededeelingen.	
„ met stralen	3	„ Magnetiseur te Tiel 6, 9, 12		„ <i>Ber.</i> 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11	
<i>Lamer's borstkruiden</i>	8	„ Magnetiseuse 10, 11		<i>Walraven</i> . Instituut-Reclame voor —	8
<i>Lappe</i> . Kruiden van —	3	„ Nederlanders in België 10		<i>Wandelen</i> als geneesmiddel . . <i>R.</i>	5
<i>Ledenlijst</i> 1929	1	„ Recepteerend drogist 3		<i>Wandteksten</i> . Hygiënische —	4
<i>Leichner's Schlankheidsbad</i>	5	„ Staphorster boertje 6		<i>Waterkijker</i> uit Rotterdam. Pillen van —	11
<i>Lezing</i> over kwakzalverij . . . <i>Ber.</i>	3	„ Urinekijker te Vlaardingen	11	<i>Wat in geen huisgezin</i> mag ontbreken	10
<i>Litho-kleidose</i>	10	„ Wandelen als geneesmiddel	5	<i>Welkzijn's poeders</i> tegen kanker	11
<i>Maagpoeder</i>	5	„ Wonderdokter in Friesland	10	<i>Wereldkroniek</i> . Woord en daad	9
<i>Maagpot</i> uit Heerenveen . . . <i>Ingez.</i>	6	„ Wonderdokter Klingers	12	<i>Wonderdokter Monsma</i> . . . . . <i>R.</i>	10
<i>Maagzout</i> . Bullrich —	5	„ „ te Hoogkarspel	12	„ „ „ Drank van —	11
<i>Maandblad der Vereeniging</i> . Bij den nieuwen		„ Zalfverkooper te Rotterdam	10	„ „ „ Middelen van —	11
jaargang	1	<i>Reclame</i> voor Abdijsiroop	10	„ „ „ te Deli . . . . . <i>Ber.</i>	5
<i>Magic Foot Draft Cy.</i> . . . . . <i>Corr.</i>	8	„ „ van Wortelboer . . . <i>Ingez.</i>	2	„ „ „ te Hoogkarspel . . . . . <i>R.</i>	12
<i>Magnetiseeren</i> onwettige uitoefening geneeskunde		<i>Reduc-it</i> . . . . . <i>Ber.</i>	5	„ „ „ Leiden . . . . . <i>R.</i>	12
in Frankrijk . . . . . <i>Ber.</i>	7	<i>Roland's zenuwdrank</i>	6	<i>Wonderzalf</i> tegen beenwonden . <i>Corr.</i>	2
<i>Magnetiseur</i> te Alkmaar . . . <i>R.</i> 6, 7, 8, 12		<i>Rijks-Instituut</i> v. pharmac. therap. onderzoek.		<i>Wortelboer J. M.</i> Reclame van — <i>Ingez.</i>	2
„ te Haarlem . . . . . <i>R.</i> 4, 7		„ <i>Ber.</i>	2	„ „ „ Kruiden van — . <i>H. W.</i>	7
„ te Tiel . . . . . <i>R.</i> 6, 9, 12		<i>Rijks-Instituut</i> v. pharmac. therap. onderzoek.		<i>Wijnberg</i> besproken in „Naar het volle Leven”.	
<i>Magnetiseuse</i> . . . . . <i>R.</i> 10, 11		„ <i>Meded.</i> 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11		„ <i>Boekb.</i>	3
<i>Markt-kwakzalver</i> . . . . . <i>Ingez.</i>	10	<i>Samenstelling</i> der middelen in 1929 onder-		<i>Wijnhoven P. J.</i> Zalven van — . <i>Ingez.</i>	4
<i>Menggelien</i> . Aan het verkeerde adres	7	„ <i>zocht</i>	12	<i>Zalf</i> bij Panaritium	11
<i>Meurin's Antifellin</i>	10	<i>Schlankheidsbad</i> van Leichner	5	„ „ tegen pijn in den rug	11
<i>Middelen</i> onderzocht in 1929	12	<i>Schuimbad</i> voor vermageringskuur	5	„ „ van het Staphorster boertje	6
„ tegen furunculose van L. J. Hemmes	6	<i>Silvikrin</i> 5 . . . . . <i>Corr.</i>	11	<i>Zalven</i> van Wijnhoven	4
„ van Instituut Hemmes	6	<i>Sommambule</i> . Bij de — Feuilleton	8	<i>Zalfverkooper</i> te Rotterdam . . <i>R.</i>	10
<i>Misdadig bedrijf</i>	3	<i>Solo</i> . Gezondheidshersteller	2	<i>Zenuwdrank</i> van Roland	6
<i>Naar het volle leven</i> . . . . . <i>Boekb.</i>	3	<i>Spanje</i> . Asuero si! Asuero no!	10, 11	<i>Zonnestral.</i> Oordeel van —	3
<i>Nederlanders</i> in België . . . . . <i>R.</i>	10				
<i>Neuracetyl</i>	4				

Advertentiën.

K 1

Gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen.

D. Oolgaard & Zoon **Wijnhandelaren**

Importeurs-Exporteurs. Gevestigd A^o. 1788. HARLINGEN.
 Al onze Wijnen staan onder voortdurende controle van het BUREAU
 VOOR CHEMISCH EN MICROSCOPISCH ONDERZOEK van
 Dr. VAN HAMELROOS & HARMENS op deugdelijkheid en zuiverheid.
 Leveringen, bij minstens 6 flesschen, franco huis, per gewone ge-
 legenheid. Prijscourant wordt gaarne toegezonden.

K 4

SLECHTHOORENDE

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest
 heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den
 handel zijn, in voorraad
 geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschu-
 wing veel kwakzalverstuig bijeen.
 Tevens bureau van advies op all reik gebied, voor slechthoorenden.
 Adres: Mej. TINE MARCUS,
 2e Secretaresse der Vereeniging,
 Middewijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

K 2

DE KWAKZALVERS MIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN
 DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,
 volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1916)

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

K